

Acta del Ple

Identificació de la sessió

Sessió: Sessió plenària del dia 25-01-2021

Ens: Consell Comarcal de la Conca de Barberà

Òrgan: Ple

Caràcter: Ordinària

President/a: Magí Trullols Trull

Secretari/ària: Xavier Salvado Vives

Dia: 25 de gener de 2021

Hora d'inici: 19:00

Lloc: Mitjans telemàtics

Assistents:

Sra. Carme Pallàs Gallego (ERC-AM)
Sr. Josep M. Vidal Minguella (ERC-AM)
Sr. Santi Porta Fernández (ERC-AM)
Sra. Aida Morgades Agüera (ERC-AM)
Sra. Carme Ferrer Cervelló (ERC-AM)
Sra. Silvia Iturria March (ERC-AM)
Sra. Judit García Baltà (ERC-AM)
Sr. Ramon M. Caixal Homedes (ERC-AM)
Sr. Ricard Miquel Cabestany (ERC-AM)
Sr. Josep Amill Canela (JxCAT)
Sra. M. del Carme Amenós Fabregat (JxCAT)
Sr. Josep Jaume Corsellas Corbella (JxCAT)
Sr. Joan Canela Rios (JxCAT)
Sra. Sara Janer Ferrando (JxCAT)
Sr. Joan Altimís Santacana (JxCAT)
Sra. Rosa Sánchez Pérez (JxCAT)
Sr. Jaume Fornés Tardiu (FIC)
Sr. Artur Miró Palau (PSC-CP)

ACORDS

ACTA DE LA SESSIÓ ANTERIOR

1. SESSIÓ PLENÀRIA DIA 21-12-2020

Unanimitat

2. INCLUSIÓ DE LA INTERVENCIÓ DE PRESIDÈNCIA EN EL PUNT NÚM. 18 DE L'ACTA DEL PLE DEL DIA 30/11/2020: PROPOSTA DE RENÚNCIA DE LA SUBVENCIÓ PO FEDER CATALUNYA 2014-2020

Unanimitat

El Sr. Magí Trullols Trull, president, comenta que aquesta subvenció anava relacionada a un projecte molt ambiciós i il·lusionant iniciat en la passada legislatura.

L'Ajuntament de Montblanc adquiria la finca adjacent al Consell (Can Masip) i la cedia sense cap cost al Consell Comarcal, només amb uns mínims requisits a l'hora de rehabilitar l'edifici per part del Consell Comarcal.

Esdevenia doncs una oportunitat que d'alguna manera beneficiava a les dues administracions. Per una part l'Ajuntament veia rehabilitada una finca històrica i per altra al Consell li permetia una ampliació de la seva seu, quines dependències ja se li fan petites per albergar tota la seva activitat i que pràcticament la única via d'ampliació possible és justament a través d'aquesta finca que com hem dit és limítrofa al palau.

Per tirar endavant el projecte va semblar que la fórmula idònia era sol·licitar un FEDER sobre un projecte elaborat d'import 2.823.000 EUR. que incloïa els condicionants de l'Ajuntament de Montblanc recollits amb un conveni de cessió signat per ambdues parts i que constituïen la base per demanar la subvenció i que s'argumentava bàsicament a destinar la planta baixa com centre d'interpretació i i divulgació patrimonial comarcal presidit per la imatge de Sant Jordi

Sens concedir aquest FEDER, subvenció que està acotada al 50% de la sol·licitud sense incloure l'IVA. Per tant, la resta per fer viable el projecte l'havia d'aportar el Consell. Donat que aquest no té aquesta capacitat d'endeutament es varen sol·licitar subvencions paral·leles al Dp. de turisme, al PUOSC, però la finca era propietat de l'Ajuntament, a la Diputació de Tarragona i cap d'elles varen quallar. Esgotades totes les opcions i vist l'esforç econòmic que representava fins i tot el propi manteniment de la inversió es va decidir renunciar a la subvenció. Es va mantenir una entrevista amb l'alcalde de l'Ajuntament de Montblanc, que ho entengué molt bé, i es va acordar mantenir vigent el contracte de cessió amb la possibilitat que més endavant es puguin trobar subvencions o fórmules alternatives per tal de solucionar i materialitzar el projecte.

DACIÓ COMPTE DE DECRETS

3. DACIÓ DE COMPTE DELS DECRETS DE LA PRESIDÈNCIA DEL NÚM. 1097 AL 1173 DEL 2020 I DE L'1 AL 33 DE 2021

Es dona compte, en compliment de l'article 42 del Reglament d'organització, funcionament i règim jurídic de les corporacions locals, aprovat per Reial Decret 2568/1986 de 28 de novembre, de les resolucions de la Presidència/Alcaldia, del núm. 1097 al 1173 del 2020 i de l'1 al 33 de 2021.

Detall dels Decrets

Núm. decret	Data	Unitat	Assumpte
2020-0001097	14 de desembre de 2020	Contractació	Aprovació del Quadre de Classificació (QdCAC)
2020-	14 de	Serveis	

0001098	desembre de 2020	Socials	Prestació econòmica d'urgència social- Maria Belen Gimenez Mendoza
2020-0001103	15 de desembre de 2020	Àrea Secretaria	Convocatòria de 'Junta de Portaveus 21-12-20'
2020-0001104	15 de desembre de 2020	Serveis Socials	Baixa de part de l'adjudicació de realització de tallers mindfulness
2020-0001105	15 de desembre de 2020	Serveis Socials	Baixa de part de l'adjudicació de contractació de la dinamització del punt Lila i Multicolor
2020-0001116	15 de desembre de 2020	Serveis Socials	Adjudicació per la contractació del servei de disseny i maquetació de la guia de llenguatge inclusiu i no sexista
2020-0001117	16 de desembre de 2020	Contractació	Proposta d'adjudicació de la contractació de la compra de cubells per al nou servei de recollida porta a porta.
2020-0001118	16 de desembre de 2020	Contractació	Proposta d'adjudicació del contracte corresponent al servei i tractament de matalassos procedents de les deixalleries comarcals
2020-0001119	16 de desembre de 2020	Serveis Socials	Sol·licitud de serveis d'assistència continuada pel Servei d'Ajuda a Domicili- Rosa Vives Folch
2020-0001120	16 de desembre de 2020	Serveis Socials	Finalització del Servei d'Ajuda a Domicili de Sebastiana Maza Mercado
2020-0001121	16 de desembre de 2020	Serveis Socials	Finalització del Servei d'Ajuda a Domicili de Josefa López Collado
2020-0001122	16 de desembre de 2020	Serveis Socials	Sol·licitud de serveis d'assistència continuada pel Servei d'Ajuda a Domicili- Juan Espasa Borges
2020-0001123	16 de desembre de 2020	Serveis Socials	Finalització de la sol·licitud d'assistència continuada del Servei de Teleassistència de Josefa López Collado
2020-0001124	16 de desembre de 2020	Serveis Socials	Sol·licitud de serveis d'assistència continuada pel Servei de Transport Adaptat- Juan de Torres Pujol
2020-0001128	16 de desembre de 2020		Convocatòria de 'Sessió plenària dia 21-12-2020'
2020-0001129	17 de desembre de 2020	Recursos Humans	Nòmina del personal laboral i funcionari del Consell Comarcal corresponent a la Paga Extra de Nadal de 2020
2020-0001130	17 de desembre de 2020	Contractació	Calendari laboral del personal laboral i funcionari del Consell Comarcal de la Conca de Barberà i de l'Organisme Autònom de Desenvolupament de la Conca de Barberà per a l'any 2021
2020-0001131	17 de desembre de 2020	Àrea Intervenció	Autorització, disposició i obligació de despeses fins a 3.000 euros
2020-0001132	18 de desembre de 2020	Contractació	Adjudicació per a la contractació per a la Senyalització del l'itinerari de La Ruta del Cister, GR®175 a l'empresa Enric Fonts Ferrer per un import de 8.500€ + IVA

2020-0001133	18 de desembre de 2020	Turisme	Adjudicació de la creació de la campanya de dinamització d'espais visitables i restaurants de la Conca de Barberà
2020-0001134	18 de desembre de 2020	Paisatge	Adjudicació de la reedició del catàleg de pagesia i artesanía alimentària de la Conca de Barberà
2020-0001135	18 de desembre de 2020	Turisme	Adjudicació de l'edició de vídeos promocionals de La Ruta del Cister per una campanya de turisme familiar
2020-0001136	18 de desembre de 2020	Turisme	Adjudicació de l'edició d'elements de merchadising de La Ruta del Cister
2020-0001137	18 de desembre de 2020	Contractació	Adjudicació de la reedició del quadern de viatge de La Ruta del Cister
2020-0001138	21 de desembre de 2020	Recursos Humans	Reduccions de la jornada de treball de les treballadores del Consell Comarcal de la Conca de Barberà per guarda legal d'un infant
2020-0001139	21 de desembre de 2020	Recursos Humans	Modificació de la jornada laboral del Sr. David Cívico i Florejachs, arquitecte tècnic de l'àrea de Serveis Tècnics
2020-0001140	21 de desembre de 2020	Serveis Socials	Pròrroga de les prestacions del servei de teleassistència domiciliaris per a l'any 2021
2020-0001141	22 de desembre de 2020	Serveis Socials	Liquidació del Servei d'Ajuda a Domicili del mes de novembre de 2020 de l'usuari Joan Tardiu López
2020-0001142	22 de desembre de 2020	Contractació	Resolució del recurs de reposició interposat pel Sr José Andrés Bartolí Inglés contra el Decret de Presidència de data 27 d'octubre de 2020 número 2020-0000904
2020-0001143	22 de desembre de 2020	Ensenyament	Incoació expedient per a la redacció de les bases que han de regir la concessió dels ajuts individuals de desplaçament
2020-0001144	22 de desembre de 2020	Serveis Socials	Pròrroga de les prestacions del servei de d'ajuda a domicili, per a l'any 2021
2020-0001145	22 de desembre de 2020	Serveis Socials	Aprovació de la justificació econòmica del programa de serveis d'atenció diürna de la comarca, any 2020
2020-0001148	23 de desembre de 2020	Recursos Humans	Contractació d'un/a tècnic/a dinamitzador/a cívica/a per a l'emancipació juvenil
2020-0001149	23 de desembre de 2020	Recursos Humans	Nòmina del personal laboral i funcionari del Consell Comarcal corresponent al mes de desembre de 2020
2020-0001150	23 de desembre de 2020	Serveis Socials	Nomenament de la Comissió d'Investigació del Consell Comarcal i l'Organisme Autònom de Desenvolupament de la Conca de Barberà
2020-0001151	24 de desembre de 2020	Recursos Humans	Contractació d'un/a tècnic/a dinamitzador/a cívica/a per a l'ocupació juvenil mitjançant el SOC
2020-	24 de desembre	Recursos	Contractació de la Sra. Caterina Arias Climent com educadora ambiental

0001152	de 2020	Humans	en el marc del Programa de Garantia Juvenil, mitjançant el SOC
2020-0001158	29 de desembre de 2020	Àrea de Serveis Interns	Adquisició de mobiliari d'oficina per a les noves dependències de l'àrea de Benestar Social a l'empresa Ramon Berguedà Mecanització d' Oficines, SL per un import de 4.894,57 €
2020-0001161	30 de desembre de 2020	Recursos Humans	Desembre/20 Retribucions dels representants dels òrgans col·legiats
2020-0001162	30 de desembre de 2020	Serveis Socials	Finalització del Servei d'Ajuda a Domicili de la Sra. Pilar Moncusí Ribas
2020-0001163	30 de desembre de 2020	Serveis Socials	Finalització del Servei d'Ajuda a Domicili de la Sra. Clementa Mercado Carrion
2020-0001164	30 de desembre de 2020	Serveis Socials	Finalització de la sol·licitud d'assistència continuada del Servei de Teleassistència de la Sra. Maria Domenech Español
2020-0001168	30 de desembre de 2020	Contractació	Adjudicació de l'obra "Adequació de les dependències de l'àrea de Serveis Socials, per part de l'empresa Muntatges Julve's, per un import de 12.045,00 euros.
2020-0001169	30 de desembre de 2020	Contractació	Aprovació dels justificants del conveni de col·laboració entre el Consell Comarcal i l'Institut Català de Paleocologia Humana i Evolució Social
2020-0001170	30 de desembre de 2020	Medi Ambient	Declaració de residu d'un vehicle abandonat.
2020-0001171	30 de desembre de 2020	Serveis Socials	Finalització del Servei d'Ajuda a Domicili d'un/a usuari/a
2021-0000001	4 de gener de 2021	Assistència Tècnica als Municipis	Al·legacions de la consulta prèvia sobre la instal·lació de la planta elèctrica solar fotovoltaica Brígola Solar SL
2021-0000002	7 de gener de 2021	Contractació	Contractació del servei de transport de viatgers. Ruta Tarragona-Vimbodí
2021-0000003	7 de gener de 2021	Assistència Tècnica als Municipis	Al·legacions de la consulta prèvia sobre la instal·lació del parc solar fotovoltaic Pla del Marquet
2021-0000004	7 de gener de 2021	Assistència Tècnica als Municipis	Al·legacions de la consulta prèvia sobre la instal·lació del parc solar fotovoltaic Els Comellars
2021-0000005	7 de gener de 2021	Assistència Tècnica als Municipis	Al·legacions de la consulta prèvia sobre la instal·lació del parc solar fotovoltaic El Jepet
2021-0000006	8 de gener de 2021	Informàtica	Addenda al Conveni de col·laboració entre la Diputació de Tarragona i el Consell Comarcal de la Conca de Barberà, per a la implementació de la plataforma de serves digitals ACTIO als municipis
2021-0000007	11 de gener de 2021	Contractació	Bases reguladores per a la creació d'una Borsa de Treball de d'educador /a social
2021-0000009	13 de gener de 2021	Contractació	Adjudicació per a la contractació per a la gestió de les xarxes i creació de microvídeos promocionals de la Conca de Barberà a l'empresa Millennials Agency SLU per un import de 6.400,00 + IVA
	14 de		

2021-0000014	gener de 2021	Medi Ambient	Convocatòria de 'Comissió d'Assistència Municipal 18/01/2021'
2021-0000015	14 de gener de 2021	Àrea Intervenció	Constitució d'un pagament a justificar per l'Àrea de Benestar Social
2021-0000017	14 de gener de 2021	Àrea Secretaria	Convocatòria de 'Junta de Govern del dia 18-01-2021'
2021-0000018	14 de gener de 2021	Serveis Socials	Convocatòria de 'Comissió Assistència al Ciutadà 18/01/2021'
2021-0000026	15 de gener de 2021	Serveis Socials	Sol·licitud de serveis d'assistència continuada pel Servei d'Ajuda a Domicili- Carmen Ruiz Romero
2021-0000027	15 de gener de 2021	Serveis Socials	Sol·licitud de serveis d'assistència continuada pel Servei d'Ajuda a Domicili- Manuela Almolda Rocafin
2021-0000028	15 de gener de 2021	Serveis Socials	Sol·licitud de serveis d'assistència continuada pel Servei d'Ajuda a Domicili- Maria del Señor Rodriguez Fernandez
2021-0000029	15 de gener de 2021	Serveis Socials	Sol·licitud de serveis d'assistència continuada pel Servei de Teleassistència- Rosa Vives Folch
2021-0000030	15 de gener de 2021	Àrea d'Intervenció	Convocatòria de 'Comissió d'Hisenda i Règim Intern del dia 18/01/2021'
2021-0000031	15 de gener de 2021	Àrea Intervenció	Autorització, disposició i obligació de despeses
2021-0000032	15 de gener de 2021	Medi Ambient	Proposta de resolució, per mutu acord, del contracte de serveis de "Redacció del projecte constructiu dels col·lectors i l'estació depuradora d'aigües residuals de Vilanova de Prades"
2021-0000033	15 de gener de 2021		Convocatòria de 'Consell d'Alcaldes dia 20-01-2021'

4. DACIÓ DE COMPTE DELS DECRETS DE LA GERÈNCIA DEL NÚM. 1099 AL NÚM.1173 DE 2020 I DE L'1 AL 25 DE 2021

Es dóna compte, en compliment de l'article 42 del Reglament d'organització, funcionament i règim jurídic de les corporacions locals, aprovat per Reial Decret 2568/1986 de 28 de novembre, de les resolucions de la Gerència, del núm. 1099 al núm.1173 de 2020 i de l'1 al 25 de 2021.

Detall dels Decrets

Núm. decret	Data	Unitat	Assumpte
2020-0001099	15 de desembre de 2020	Contractació	Liquidació pel tractament de la fracció vegetal i compra de compost corresponent al quart trimestre de 2020.
2020-0001100	15 de desembre de 2020	Contractació	Liquidació a l'Ajuntament del Pla de Santa Maria, corresponent al tractament de la FORM del mes de novembre de 2020.
	15 de		

2020-0001101	desembre de 2020	Contractació	Liquidació al Consell Comarcal de l'Alt Camp, corresponent al tractament de la FORM del mes de de novembre de 2020.
2020-0001102	15 de desembre de 2020	Contractació	Liquidació a l'Ajuntament de Valls, corresponent al tractament de la FORM del mes de novembre de 2020.
2020-0001106	15 de desembre de 2020	Medi Ambient	Liquidació a l'empresa Santos Jorge SA corresponent a la recollida de ferralla procedent de les deixalleries Comarcals durant el mes de novembre de 2020.
2020-0001107	15 de desembre de 2020	Medi Ambient	Liquidació d'ingressos a l'Agència Catalana de l'Aigua per la prestació del servei de gestió dels sistemes de sanejament de l'àmbit de la Conca de Barberà, novembre 2020
2020-0001108	15 de desembre de 2020	Medi Ambient	Liquidació d'ingressos a l'Agència Catalana de l'Aigua per la prestació del servei de gestió dels sistemes de sanejament de l'àmbit de la Conca de Barberà, 2a regularització maig – agost 2020, 2ª part despeses indirectes
2020-0001109	15 de desembre de 2020	Contractació	Adjudicació corresponent a la publicació d'un anunci al Nova Conca del servei de Medi Ambient, per un import de 987,66 € (IVA inclòs)
2020-0001110	15 de desembre de 2020	Medi Ambient	Liquidació a l'empresa Santos Jorge SA corresponent a la recollida de vidre pla procedent de les deixalleries Comarcals durant el mes de novembre.
2020-0001111	15 de desembre de 2020	Medi Ambient	Liquidació corresponent al lloguer de la nau del servei de recollida de residus, novembre de 2020, a l'empresa UTE Conca de Barberà III.
2020-0001112	15 de desembre de 2020	Medi Ambient	Liquidació a l'empresa Ecovidrio per la recollida selectiva de vidre del mes de novembre de 2020.
2020-0001113	15 de desembre de 2020	Medi Ambient	Liquidació a l'empresa Centre de Gestió Mediambiental SL per la valorització del paper i cartró recollit selectivament a la Conca de Barberà durant el mes de novembre de 2020.
2020-0001114	15 de desembre de 2020	Medi Ambient	Aprovació de l'aportació econòmica de l'ajuntament de Vimbodí i Poblet corresponent a l'operari de la deixalleria de Vimbodí, novembre de 2020.
2020-0001115	15 de desembre de 2020	Medi Ambient	Liquidació d'ingressos a l'Agència Catalana de l'Aigua per la prestació del servei de gestió dels sistemes de sanejament de l'àmbit de la Conca de Barberà, octubre 2020 – 2ª part
2020-0001125	16 de desembre de 2020	Contractació	Devolució del preu públic per a la utilització del servei de transport escolar no obligatori, curs 2019-2020
2020-0001126	16 de desembre de 2020	Assistència Tècnica als Municipis	Liquidació del quart trimestre de l'aportació econòmica segons conveni de serveis urbanístics per l'any 2020
2020-0001127	16 de desembre de 2020	Ensenyament	Devolució del preu públic per a la utilització del servei de transport escolar no obligatori, curs 2020-2021
2020-0001131	17 de desembre de 2020	Àrea Intervenció	Autorització, disposició i obligació de despeses fins a 3.000 euros
2020-0001141	22 de desembre de 2020	Serveis Socials	Liquidació del Servei d'Ajuda a Domicili del mes de novembre de 2020 de l'usuari Joan Tardiu López
2020-0001147	22 de desembre de 2020	Àrea de Serveis Interns	Liquidació de l'import del lloguer del local ubicat a la Muralla Santa Tecla 24-A de Montblanc a l'empresa Infordisa 2.0, SL, d'abril a desembre de 2020

2020-0001153	28 de desembre de 2020	Medi Ambient	Liquidació als ajuntaments de la comarca, corresponents al servei comarcal de gestió de residus municipals, desembre 2020.
2020-0001155	29 de desembre de 2020	Ensenyament	Liquidació del preu públic del servei de transport escolar no obligatori a l'Ajuntament de Montblanc, del curs 2020-2021
2020-0001159	29 de desembre de 2020	Àrea Intervenció	Cancel·lació bestreta de caixa
2020-0001160	29 de desembre de 2020	Comptabilitat	Cancel·lació bestreta de caixa fixa en efectiu
2020-0001165	30 de desembre de 2020	Ensenyament	Liquidació del preu públic del servei de transport escolar no obligatori, curs 2020-2021
2020-0001166	30 de desembre de 2020	Àrea de Serveis Interns	Liquidació de diversos preus públics corresponent al mes de octubre de 2020
2020-0001167	30 de desembre de 2020	Àrea de Serveis Interns	Liquidació de diversos preus públics corresponent al mes de novembre de 2020
2020-0001172	31 de desembre de 2020	Transport	Recaptació del preu públic del servei de transport comarcal de viatgers del tercer trimestre de l'any 2020
2020-0001173	31 de desembre de 2020	Transport	Recaptació del preu públic del servei de transport comarcal de viatgers del segon trimestre de l'any 2020
2021-0000008	13 de gener de 2021	Medi Ambient	Liquidació d'ingressos a l'Agència Catalana de l'Aigua per la prestació del servei de gestió dels sistemes de sanejament de l'àmbit de la Conca de Barberà, Desembre 2020
2021-0000010	14 de gener de 2021	Contractació	Liquidació a l'Ajuntament de Llorenç del Penedès, corresponent al tractament de la FORM del quart trimestre de 2020.
2021-0000011	14 de gener de 2021	Contractació	Liquidació a l'Ajuntament de la Bisbal del Penedès, corresponent al tractament de la FORM del quart trimestre de 2020.
2021-0000012	14 de gener de 2021	Contractació	Liquidació a l'Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys, corresponent al tractament de la FORM del quart trimestre de 2020.
2021-0000013	14 de gener de 2021	Contractació	Liquidació de les vendes al comptat pel tractament de la fracció vegetal i /o compra de compost corresponent al mes de novembre i desembre de 2020.
2021-0000016	14 de gener de 2021	Àrea Intervenció	Constitució d'una bestreta de caixa fixa pel Consell Comarcal
2021-0000019	14 de gener de 2021	Contractació	Liquidació a l'empresa Ecovidrio per la recollida selectiva de vidre del mes de desembre de 2020.
2021-0000021	14 de gener de 2021	Contractació	Liquidació a l'empresa Centre de Gestió Mediambiental SL per la valorització del paper i cartró recollit selectivament a la Conca de Barberà durant el mes de desembre de 2020.
2021-	14 de gener de	Contractació	Liquidació corresponent al lloguer de la nau del servei de recollida de

0000022	2021		residus, desembre de 2020, a l'empresa UTE Conca de Barberà III.
2021-0000023	14 de gener de 2021	Contractació	Liquidació a l'empresa Santos Jorge SA corresponent a la recollida de ferralla procedent de les deixalleries Comarcals durant el mes de desembre de 2020.
2021-0000024	15 de gener de 2021	Contractació	Liquidació corresponent al subministrament elèctric de la nau del servei de recollida de residus, del tercer trimestre de 2020, a l'empresa UTE Conca de Barberà III.
2021-0000025	15 de gener de 2021	Àrea de Serveis Interns	Liquidació de l'import del lloguer del local ubicat a la Muralla Santa Tecla 24-A de Montblanc a l'empresa Infordisa 2.0, SL, gener de 2021

PROPOSTES

5. APROVACIÓ CONVENI AMB EL DEPARTAMENT DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT PER A LA GESTIÓ DEL TRANSPORT COMARCAL DE VIATGERS 2021

El conseller Joan Josep Corselles Corbella, comenta que la principal novetat és l'increment de l'aportació respecte al conveni existent, en que per motiu de la pandèmia hi va haver una reducció d'usuaris del servei. Es vol estudiar com millorar les línies regulars actuals per incrementar el nombre d'usuaris del servei.

El conseller Jaume Fornós Tardiu, comenta la mancança de transport a les pedanies de Vallverd i Rocafort, Farà un escrit de l'ajuntament al Consell reivindicant aquesta demanda.

Unanimitat.

Fets

El Departament de Territori i Sostenibilitat per tal de donar compliment a l'article 169 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i la Llei 2/1983 de 9 de març d'alta muntanya, ha creat un objectiu en matèria de transport públic col·lectiu, i ha desenvolupat en els darrers anys una sèrie d'accions a les comarques de muntanya, per a la millora de la xarxa de transport públic de viatgers tendents a compensar els desequilibris econòmics i socials entre les diverses comarques i zones de muntanya

Les accions referides han tingut com objecte atendre les necessitats de transport dels habitants de les poblacions d'alta muntanya, per tal de facilitar el seu accés als diferents equipaments públics de la seva comarca i millorar d'aquesta manera el nivell de serveis ofert.

Les rutes que es presten com a conseqüència d'aquestes actuacions tenen un alt grau d'especificitat ateses les característiques d'orografia complicada, climatologia adversa i baixa densitat de població de les àrees afectades. A la comarca de la Conca de Barberà són les següents:

- Vilanova de Prades -Vallclara - Vimbodí - l'Espluga de Francolí - Montblanc
- Lilla - Vilaverd - Montblanc
- Forès - Passanant - Belltall -Tàrraga
- Belltall - Solivella - Blancafort - la Guàrdia de Prats – Montblanc

- Llorac-Savallà del Comtat - Segura - Conesa -les Piles – Pontils-Vallespinosa- Seguer-Santa Coloma de Queralt
- Senan - l'Espluga de Francolí
- Barberà de la Conca-Montblanc
- Tarragona-Valls-Vilaverd-Montblanc-l'Espluga de Francolí-Vimbodí-Poblet

La fórmula jurídica més idònia per a la seva execució és l'encàrrec de gestió del Departament de Territori i Sostenibilitat que s'instrumentalitza mitjançant conveni amb el Consell Comarcal de la Conca de Barberà.

Fonaments de dret

Articles del 303 al 311 del Decret 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals.

En conseqüència, S'ACORDA:

Primer: Aprovar el nou conveni de col·laboració amb el Departament de Territori i Sostenibilitat per a la gestió de la mobilitat en transport públic a la comarca de la Conca de Barberà, efectes des de l'1 de gener de 2021 i amb un límit temporal màxim de quatre anys.

Segon. Aprovar l'aportació econòmica per part del Departament de Territori i Sostenibilitat, per un import màxim de 80.000 €

Tercer. Facultar el president del Consell Comarcal per a la signatura de l'esmentat conveni.

Quart. Notificar el present acord al Departament de Territori i Sostenibilitat.

Règim de recursos:

Si es vol impugnar la present resolució, que posa fi a la via administrativa, procedeix interposar recurs contenciós administratiu davant el Jutjat Contenciós Administratiu de Tarragona, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva notificació.

Alternativament i de forma potestativa, es pot interposar recurs de reposició davant el mateix òrgan que l'ha dictat, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva notificació

6. APROVACIÓ DE LES BASES REGULADORES PER A LA CONCESSIÓ D'AJUTS INDIVIDUALS DE DESPLAÇAMENT A CENTRES ESCOLARS DE LA CONCA DE BARBERÀ

La consellera Judit Garcia Baltà, comenta que aquest conveni representa una actualització de l'existent i repassa els principals aspectes del mateix.

La consellera Carme Ferrer Cervelló, comenta el que considera un greuge respecte als ajuts a fills transportats, quan aquest es fa pels pares de quan el mateix transport és fa en taxi, en que en el primer cas, si es transporta més d'un fill, es considera un viatge, mentre que en segon es paguerien dos tikets.

El Sr. Ramon Palou i Capdevila, diu que quan es tracta d'ajuts als pares es fa per trajecte i no per alumne, d'acord amb el criteri del Departament, donant-se un únic ajut.

La consellera Judit Garcia Baltà, comenta que aquest conveni representa una actualització de l'existent i repassa els principals aspectes del mateix.

La consellera Carme Ferrer Cervelló, comenta el que considera un greuge respecte als ajuts a fills transportats, quan aquest es fa pels pares de quan el mateix transport és fa en taxi, en que en el primer cas, si es transporta més d'un fill, es considera un viatge, mentre que en segon es paguerien dos tikets.

El Sr. Ramon Palou i Capdevila, diu que quan es tracta d'ajuts als pares es fa per trajecte i no per alumne, d'acord amb el criteri del Departament, donant-se un únic ajut.

Unanimitat.

Fets

Aquest Consell Comarcal està tramitant l'aprovació de les bases reguladores per a la concessió d'ajuts individuals de desplaçament a centres escolars de la Conca de Barberà.

El Consell Comarcal va subscriure un conveni de delegació de competències amb el Departament d'Educació per a la gestió de diferents matèries d'ensenyament, entre d'altres, els ajuts individuals de desplaçament a centres escolars de la Conca de Barberà

Per a la concessió dels esmentats ajuts es imprescindible la redacció d'unes bases reguladores.

Fonaments de dret

L'article 17.2 de la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions, en endavant LGS, estableix que les bases reguladores de les subvencions de les corporacions locals s'hauran d'aprovar en el marc de les bases d'execució del pressupost, a través d'una ordenança general de subvencions o mitjançant una ordenança específica per a les diferents modalitats de subvencions.

L'art. 9.2 de la LGS disposa que les bases reguladores de cada tipus de subvenció es publicaran al "Butlletí Oficial de l'Estat" o al diari oficial corresponent.

La majoria de la doctrina entén que les bases reguladores de les subvencions tenen caràcter reglamentari, per la qual cosa la tramitació d'aquestes –en el cas d'ordenança general o específica- ha de ser la prevista a l'art. 49 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, és a dir, aprovació pel Ple de la corporació, exposició al públic durant vint dies, aprovació definitiva i publicació del text de les bases al Butlletí Oficial de la Província. Llevat que s'aprovin en el marc de les Bases d'Execució del Pressupost que, tenint també caràcter reglamentari, la seva tramitació és la pròpia del pressupost.

En relació al contingut d'aquestes bases reguladores, l'art. 17.3 LGS en referir-se al contingut de les bases, esmenta que aquestes han de contenir, entre altres, el procediment de concessió de la subvenció (lletra c), així com els Òrgans competents per a l'ordenació, instrucció i resolució del procediment de concessió de la subvenció (lletra g).

Per tant, seran les bases reguladores les que determinin què òrgan és el competent per a la concessió de les subvencions, podent ser qualsevol dels òrgans existents al Consell Comarcal, des del propi Ple (cosa no habitual), passant per la Junta de Govern, fins al propi president-

Els criteris que s'han de tenir en compte per a la concessió de les ajudes també s'han de determinar per les bases reguladores, havent de tractar-se de criteris objectius per a l'atorgament de la subvenció i, si escau, ponderació dels mateixos (art. 17.3.i) LGS), havent de complir els principis de publicitat, transparència, concurrència, objectivitat, igualtat i no discriminació (art. 8.3 LGS).

El Ple, òrgan competent en els termes del que disposen els arts. 22 de la Llei 7/1985, del 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, 52 del Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei Municipal i de règim local de Catalunya i 118 i ss del Decret 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals (ROAS) aprovarà inicialment el text de l'Ordenança per majoria simple dels presents.

En conseqüència, S'ACORDA:

1. L'aprovació inicial del les bases reguladores per a la concessió d'ajuts individuals de desplaçament per a l'assistència a centres escolars a la Conca de Barberà.
2. La publicitat d'aquest acord d'aprovació inicial del text de les bases reguladores per a la concessió d'ajuts individuals de desplaçament per a l'assistència a centres escolars de la Conca de Barberà mitjançant edicte que s'ha de publicar en el Butlletí Oficial de la Província, en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, en un dels mitjans de comunicació escrita diària i en el tauler d'anuncis de la Corporació, així com en el portal de transparència d'aquest Consell Comarcal. Aquest edicte s'ha de publicar per un període de 20 dies des del següent al de la publicació de l'anunci d'exposició al Butlletí Oficial de la Província, dins el qual els interessats podran examinar l'expedient i presentar, si s'escau, reclamacions i al·legacions, d'acord amb el que preveu l'article 124.2 del ROAS
3. Si en el termini d'exposició al públic no es formula cap al·legació ni suggeriment l'acord d'aprovació inicial esdevindrà definitiu procedint-se a la publicació del text íntegre.

Règim de recursos:

Si es vol impugnar la present resolució, que posa fi a la via administrativa, procedeix interposar recurs contenciós administratiu davant el Jutjat Contenciós Administratiu de Tarragona, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva notificació.

Alternativament i de forma potestativa, es pot interposar recurs de reposició davant el mateix òrgan que l'ha dictat, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva notificació

7. CONCERTACIÓ D'UNA OPERACIÓ DE TRESORERIA PER IMPORT DE 900.000 EUROS.

El senyor Magí Trullols i Trull, president, comenta que els imports que té el consell comarcal com a operacions de tresoreria, no ha variat respecte als imports de l'any anterior. S'han presentat dues ofertes per les entitats bancàries i la proposta d'adjudicació, per haver donat les millors condicions, es a favor del Banc Sabadell.

Unanimitat.

Fets

1. El descompassament en la recaptació dels ingressos i en el pagament de les despeses determina una manca de liquiditat a la tresoreria. A més, per fer efectius els pagaments ineludibles programats, caldrà concertar una nova operació de tresoreria per al proper exercici 2021 renovant l'import actualment adjudicat en pòlisses de tresoreria per 900.000 euros.

2. El Consell Comarcal disposa de dues operacions de tresoreria vigents, per import de 1.000.000 (Caixabank) i 900.000(Banc de Sabadell) euros, respectivament. La segona venç el proper mes de febrer de 2021, donat que les necessitats de tresoreria es mantenen cal tornar a tramitar una nova operació que substitueixi la mencionada per el mateix import de 900.000 euros. Aquesta es formalitzaria a partir del moment en què l'anterior arribi al seu venciment.

3. L'interventor ha emès el corresponent informe.

4. Les ofertes presentades són les que s'indiquen a continuació:

Entitat	Import	Interessos	Comissió Obertura	Comissió d'Estudi	Comissió Disponib.	Fedatari	Classificació
Banc Sabadell S. A.	900.000 euros	Euribor trim.+ 0,68%	-	-	0,025% trimestral	Secretari	1r.
BBVA, S.A.	500.000 euros	Euribor trim.+ 0,70%	-	-	0,025% trimestral	Secretari	2n.

5. Les condicions financeres ofertades compleixen amb el principi de prudència financera, atès que el diferencial màxim a aplicar en situació de incompliment de les condicions d'exigibilitat és de 0,75% de diferencial.

6. De les diverses ofertes rebudes, la més favorable és la presentada per Banc Sabadell S.A.

7. L'import acumulat de les operacions de crèdit a curt termini vigents supera el 15% dels recursos corrents liquidats en l'exercici anterior; que és el límit que la l'article 52.2 del Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei reguladora de les Hisendes locals, estableix com a límit per l'adjudicació directa del president de la corporació, per tant l'òrgan competent per la seva aprovació és el ple de la Corporació.

Fonaments de dret

1. L'article 48 del RDL (Reial decret legislatiu) 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals estableix que les entitats locals, els seus organismes autònoms i els ens i societats mercantils dependents podran concertar operacions de crèdit en totes les seves modalitats, tant a curt com a llarg termini.

2. L'article 50 de l'esmentada norma disposa que qualsevol de les modalitats de crèdits previstes al RDL 2/2004, de 5 de març, requerirà que la corporació disposi del pressupost aprovat de l'exercici en curs. Excepcionalment, es podran concertar operacions de tresoreria en situació de pròrroga del pressupost les operacions de tresoreria dins dels límits fixats en la normativa, sempre que aquelles que estan concertades estiguin reemborsades i es justifiqui aquest fet en el moment de formalitzar la nova operació de tresoreria.

3. L'article 51 de la mateixa norma disposa que les entitats locals podran concertar operacions de crèdit a curt termini, per un període que no excedeixi l'any per atendre necessitats transitòries de tresoreria, sempre que en el seu conjunt no superin el 30% dels ingressos corrents liquidats d'operacions corrents de l'exercici anterior, excepte que l'operació s'hagi de concertar al primer semestre de l'any sense que s'hagi produït la liquidació de l'exercici anterior, cas en què es prendrà de referència la liquidació anterior a l'últim exercici.

El mateix article enuncia que tindran la consideració d'operacions de crèdit a curt termini:

- Les bestretes que es percebin d'entitats financeres a compte de productes recaptatoris dels impostos meritats i liquidats en cada exercici econòmic.
- Préstecs i crèdits concedits per entitats financeres per a cobrir desfasaments transitoris de tresoreria.
- Emissions de deute a curt termini.

4. L'article 52.2 de la mateixa norma disposa que la competència per a concertar operacions de crèdit a curt termini correspondrà al president si l'import acumulat de les operacions vives no supera el 15% dels recursos corrents liquidats de l'exercici anterior, en cas contrari, l'aprovació correspondrà al Ple.

5. L'article 48 bis de la mateixa norma estableix que totes les operacions financeres que subscriguin les corporacions locals estan subjectes al principi de prudència financera.

6. Resolució de 31 de juliol de 2015, de la Secretaria General del Tresor i Política Financera que defineix el principi de prudència financera aplicable a les operacions d'endeutament i derivats de les entitats locals.

7. L'article 47.2.l) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les Bases del Règim Local disposa que s'aprovaran per majoria absoluta les operacions financeres o de crèdit quan el seu import superi el 10 dels recursos ordinaris del pressupost.

8. L'article 5 de l'Ordre 138/2007, de 27 d'abril estableix que els ens locals han de comunicar al Departament d'Economia i Finances, en el termini dels primers deu dies de cada mes, les operacions de crèdit de termini igual o inferior a 1 any, formalitzades o avalades durant el mes anterior.

En conseqüència, S'ACORDA:

Primer. Adjudicar a l'entitat, Banc Sabadell SA, una operació de tresoreria a per import de 900.000 euros d'acord amb les condicions mencionades en els antecedents.

Segon. Que les esmentades operacions de tresoreria, de conformitat amb allò que disposa l'article 51 del Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, hauran de cancel·lar-se a l'any de la seva concertació.

Tercer. El secretari del Consell Comarcal actuarà com a fedatari públic per a la formalització de les operacions.

Quart. Facultar al president per formalitzar l'operació de tresoreria.

Cinquè. Comunicar aquest acord a les diverses entitats bancàries interessades i a la Direcció General de Política Financera, d'acord amb el que s'estableix l'article 3 de l'Ordre de 28 de juny de 1999, en el termini dels deu primers dies del mes següent a la seva formalització.

Règim de recursos:

Si es vol impugnar la present resolució, que posa fi a la via administrativa, procedeix interposar recurs contenciós administratiu davant el jutjat Contenciós Administratiu de Tarragona, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva notificació.

Alternativament i de forma potestativa, es pot interposar recurs de reposició davant el mateix òrgan que l'ha dictat, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva notificació

8. PROPOSTA D'APROVACIÓ DE LA PRÒRROGA DEL SERVEI DE NETEJA DELS LOCALS DEL CONSELL COMARCAL

El Sr. Magí Trullols i Trull, president explica que la proposta és de pròrrogar el servei es fins a l'adjudicació del nou servei, aprovat en el darrer ple.

Unanimitat.

Fets

1. Per Resolució de presidència núm. 2016/595, de 22 de desembre de 2016, es va adjudicar a l'empresa EVOBAC el contracte del procediment obert dut a terme per a l'execució de la contractació del servei de neteja dels locals del Consell Comarcal de la Conca de Barberà, per un import de 62.750,60 €, IVA inclòs, amb el desglossament següent: 51.860 €, pressupost net, i 10.890,60 € en concepte d'impost sobre el valor (IVA) i un termini d'execució de 4 anys.
2. En data 31 de gener de 2021 finalitza el contracte per a la prestació de l'esmentat servei.
3. El Consell Comarcal de la Conca de Barberà ha iniciat el procediment de contractació del nou servei de neteja dels locals del Consell Comarcal pels pròxims 4 anys i va aprovar per acord plenari de data 21 de desembre de 2020, l'expedient de contractació i la seva licitació.

Fonaments de dret

1. Llei 9/2017, de 8 de novembre, del sector públic, en el punt 4 de l'article 29. Termini de durada dels contractes i d'execució de la prestació, exposa que *"quan al venciment d'un contracte no s'hagi formalitzat el nou contracte que garanteixi la continuïtat de la prestació, a realitzar pel contractista com a conseqüència d'incidències resultants d'esdeveniments imprevisibles per a l'òrgan de contractació produïdes en el procediment d'adjudicació i hi hagi raons d'interès públic per no interrompre la prestació, es pot prorrogar el contracte originari fins que comenci l'execució del nou contracte i, en tot cas, per un període màxim de nou mesos, sense modificar la resta de condicions del contracte, sempre que l'anunci de licitació del nou contracte s'hagi publicat amb una antelació mínima de tres mesos respecte de la data de finalització del contracte originari."*
2. Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases de règim local.
3. Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.
4. Reial decret 817/2009, de 8 de maig, pel qual es desenvolupa parcialment la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic.
5. Reial decret 1098/2001, de 12 d'octubre, pel qual s'aprova el reglament de la Llei de contractes de les administracions públiques.

En conseqüència, S'ACORDA:

Primer. Aprovar la pròrroga del contracte amb l'empresa EVOVAC la prestació del servei de neteja dels locals del Consell Comarcal de la Conca de Barberà" pel període d'1 de febrer de 2021 a 30 d'abril de 2021 o fins a l'adjudicació del nou servei, amb les mateixes condicions que el contracte original.

Segon. Autoritzar la despesa per un import total de 15.687,66 € desglossat amb 12.965,01 € i 2.722,65 € d'IVA amb càrrec a la partida 200-920-22700 del pressupost de l'exercici 2021.

Tercer. Comunicar a l'empresa interessada l'acord adoptat.

Règim de recursos:

Si es vol impugnar la present resolució, que posa fi a la via administrativa, procedeix interposar recurs contenciós administratiu davant el Jutjat Contenciós Administratiu de Tarragona, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva notificació.

Alternativament i de forma potestativa, es pot interposar recurs de reposició davant el mateix òrgan que l'ha dictat, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva notificació

9. APROVACIÓ DE LA CARTA DEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

El president, Sr. Magí Trullols i Trull, comenta que a instàncies del Grup d'ERC, ratifiquem en aquest Ple l'aprovació de la Carta del Paisatge, proposta que em sembla molt encertada per donar-hi si cal una major rellevància.

Per la meua part, comenta el president, recupero les paraules dites en el Consell d'Alcaldies del passat mes de gener, on inicialment ja es va aprovar.

" Malauradament, la situació que estem vivint ens priva de trobar-nos presencialment i ens obliga a fer-ho de forma telemàtica.

I aquesta és una més de les restriccions imposades per la pandèmia i que tant afecten a la nostra vida quotidiana, a les nostres relacions socials, laborals, interpersonals i també a la nostra mobilitat.

I aquesta carència de llibertat de moviments, de desplaçar-nos, de lliure trànsit, és justament la que més contribueix, en aquest moment, en posar en valor, en fer-nos adonar de tota la potencialitat, de tota la riquesa que tenim al nostre entorn, que tenim al nostre abast i que, per proper que ho tenim, moltes vegades no li donem la rellevància merescuda.

I, en aquest context, és on podríem situar, sense cap dubte, el paisatge que , en les circumstàncies actuals esmentades, adquireix encara molta més significança i molta més rellevància.

Però, fins i tot deixant totalment de banda aquesta conjuntura actual que estem vivint, que espero i desitjo sigui efímera tant en el temps com en les conseqüències, disposar d'una carta del paisatge pròpia, de la nostra comarca, de la Conca de Barberà i la Baixa Segarra, és quelcom imprescindible.

El paisatge, és el rostre, és la fesomia del nostre territori, és la seva identificació natural, i en conseqüència tenim, com a administració, l'obligació de vetllar per la seva preservació, per la seva ordenació i, si cal, també per la seva millora i recuperació."

Unanimitat.

Fets

1. El Consell Comarcal de la Conca de Barberà ha promogut la Carta del paisatge de la Conca de Barberà amb l'objectiu de protegir, ordenar, gestionar, millorar i valoritzar els paisatges de la comarca, ja que són un dels elements identitaris més importants d'aquest territori i un recurs econòmic i de desenvolupament local de primer ordre. En el mandat 2015-2019 del Consell Comarcal de la Conca de Barberà es crea la nova Conselleria de Paisatge amb l'objectiu d'impulsar la redacció de la Carta del Paisatge, també inclòs com un dels objectius del Pla Estratègic de Desenvolupament de la Conca de Barberà 2018-2025.

2. L'any 2017 alguns municipis signen un compromís d'impuls i s'aprova en el consell d'alcaldes del 6 de febrer de 2017. Seguidament s'inicien les Jornades del Paisatge com a espai de participació i coneixement sobre l'àmbit del Paisatge de la nostra comarca. Les Jornades van acompanyades de la creació d'un logotip, d'una pàgina web; d'un perfil a Facebook @paisatgeconca, de l'elaboració d'un material gràfic i d'una exposició itinerant "Les unitats de paisatge de la Conca de Barberà".

3. L'any 2018 es contracta a l'empresa Limonium SL per a la redacció de la carta del paisatge de la Conca de Barberà i del procés de participació i concertació per un import de 18.131,85 € (21% d'IVA inclòs).

4. L'elaboració de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà ha estat un procés que ha requerit tant el treball d'un equip d'experts, com el desenvolupament d'estratègies participatives, de mediació i de concertació. Aquest procés ha constatat de tres fases principals d'elaboració tècnica i consens que ara hauran de tenir la seva continuïtat en una quarta fase permanent d'implementació d'aquesta Carta del paisatge.

Fase 1: Redacció de la diagnosi de les dinàmiques i tendències del paisatge

Fase 2: Definició dels objectius de qualitat paisatgística i de les estratègies d'intervenció

Fase 3: Elaboració del programa de gestió del paisatge i signatura dels documents de consens

Fase 4: Implementació de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà

5. El Consell d'alcaldes de data 25 de novembre de 2020 va informar favorablement sobre la Carta del Paisatge de la Conca de Barberà i tots els documents que incorpora.

Fonaments de dret

1. Decret legislatiu 4/2003, de 4 de novembre, text refós de la Llei de l'organització comarcal de Catalunya, article 25.

2. Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge

3. Decret 343/2006, de 19 de setembre, pel qual es desenvolupa la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge, i es regulen els estudis i informes d'impacte i integració paisatgística.

En conseqüència, S'ACORDA:

Primer: Aprovar la Carta del Paisatge de la Conca de Barberà i tots els documents que la incorporen, annexes a aquesta proposta:

- Volum I- Document d'introducció al paisatge de la Conca de Barberà (diagnosi territorial)
- Volum II- Document de les unitats del paisatge de la Conca de Barberà
- Volum III- Document d'objectius de qualitat paisatgística de la Conca de Barberà
- Volum IV- Document de consens i pla d'acció.

Segon: Aprovar el Pacte del paisatge de la Conca de Barberà.

Tercer: Notificar aquest acord als ajuntaments de la comarca.

Règim de recursos:

Si es vol impugnar la present resolució, que posa fi a la via administrativa, procedeix interposar recurs contenciós administratiu davant el Jutjat Contenciós Administratiu de Tarragona, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva notificació.

Alternativament i de forma potestativa, es pot interposar recurs de reposició davant el mateix òrgan que l'ha dictat, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva notificació

INFORMES

10. INFORME DE GESTIÓ 2020 DEL CONSELL COMARCAL

El Sr. Ramon Palou i Capdevila, gerent, fa un repàs dels objectius i les actuacions més destacades de cada àrea, a més d'agrair a totes les persones i responsables de cada àrea que han permès poder portar aquest document al primer ple de 2021.

El senyor Magí Trullols i Trull, president, agraeix aquesta celeritat i el seu reconeixement als treballadors del Consell comarcal que ho han fet possible, tot i la situació de pandèmia que ha dificultat la forma de treballar.

Podeu veure l'informe de gestió prement aquí:

https://issuu.com/consell/docs/informe_de_gestio_2020

MOCIONS

11. ADHESIÓ A L'ACORD DE L'AJUNTAMENT DE MONTBLANC PER A LA CONSIDERACIÓ DE L'ANY 2021 COM A ANY MATIES PALAU FERRÉ AMB MOTIU DEL CENTENARI DEL SEU NAIXEMENT

La vicepresidenta Carme Pallàs Gallego, agraeix i celebra l'adhesió del consell comarcal a la Moció presentada per l'ajuntament de Montblanc a instància de la fundació Maties Palau Ferré,

per la declaració de 2021 com any Palau Ferré, pintor cubista, ceramista i escultor lligat a la cultura de la nostra comarca.

Unanimitat.

El passat mes de setembre l'Ajuntament de Montblanc, a proposta de la Fundació Maties Palau Ferré, va aprovar per unanimitat una moció demanant a la Generalitat de Catalunya la consideració de l'any 2021 com a Any Palau Ferré.

El mes de desembre del mateix any la Generalitat aprovava aquesta petició i, per tant, aquest any 2021 està dedicat a recordar i homenatjar la figura del genial pintor, escultor i ceramista montblanquí.

Per aquest motiu es proposa al Ple del Consell Comarcal que aprovi la següent moció:

- 1.- Vist que Maties Palau Ferré, tot i les nombroses oportunitats que tingué per establir-se artísticament a qualsevol de les capitals de l'art mundial, va decidir fer de la seva vida nadiua el centre de la seva residència permanent i del seu univers pictòric, com així es denota en la gran quantitat de paisatges de Montblanc i la Conca que conformen la seva obra.
- 2.- Considerant que la seva projecció artística esdevé, segons els crítics d'art, una mostra avantguardista i alhora universal de la pintura, contrastant la seva vivència montblanquina i comarcal amb tot un univers conceptual i modern de la pintura.
- 3.- Considerant també la seva voluntat de deixar l'obra de la seva Fundació a la casa nadiua, al cor del Montblanc Medieval, així com la col·laboració amb l'Ajuntament de Montblanc per mantenir oberta al públic la seva fundació.

ACORDA:

Primer.- Agrair a la Comissió de Commemoracions del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya la consideració del 2021 com a Any Maties Palau Ferré, amb motiu del centenari del seu naixement.

Segon.- Felicitar a l'Ajuntament de Montblanc i a la Fundació Maties Palau Ferré per aquesta declaració.

Tercer.- Donar suport a aquelles iniciatives que es portin a terme a la comarca per recordar la figura i l'obra de Maties Palau Ferré.

Quart.- Donar coneixement d'aquesta adhesió a l'Ajuntament de Montblanc, a la Fundació Maties Palau Ferré i a la Comissió de Commemoracions del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya.

PRECS I PREGUNTES

12. PRECS I PREGUNTES

A instància de la Presidència del Consell Comarcal es dona lectura de l'escrit presentat per l'associació d'Anmics i veïns de Vallverd, pedania de Sarra, sobre el dasacord amb l'acomulació a la comarca de parcs fotovoltaics i eòlics, i demanen que el consell comarcal escolti les diferents veus dels pobles, que defensin els interesos co·lectius i manifesti la seva postura sobre el model energètic i les seves conseqüències.

La consellera Carme Ferrer Cervelló, comenta que ja s'ha deixat prou clara quina és la posició del consell comarcal en aquesta matèria, tant pel Consell d'Alcaldes com del ple de la corporació. Se'ls pot fer arribar aquests acords.

Sense cap més prec ni pregunta el president aixeca la sessió quan són les vuit i cinc del vespre, de la qual com a secretari estenc aquesta acta amb el vistiplau del Sr. President.

Secretari

President

Xavier Salvado Vives

Magí Trullols Trull

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrónica de l'Ens amb el CVE C68BA1EA95DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

Conveni entre l'Administració de la Generalitat de Catalunya mitjançant el Departament de Territori i Sostenibilitat i el Consell Comarcal de la Conca de Barberà per la gestió de la mobilitat en transport públic en determinats àmbits amb baixa demanda o per atendre necessitats específiques en la comarca de la Conca de Barberà

INTERVENEN

El Sr. **Isidre Gavín i Valls**, que actua en representació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya mitjançant el Departament de Territori i Sostenibilitat, en qualitat de Secretari d'Infraestructures i Mobilitat segons nomenament de data 10 de juliol de 2018 i en virtut de les atribucions que li confereix l'article 4.1 de la Resolució TES/335/2019, de 13 de febrer, de delegació de competències de la persona titular del Departament de Territori i Sostenibilitat en diversos òrgans del Departament (DOGC núm. 7812, de 18.2.2019) i d'acord amb el que determina l'article 8.8 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya.

El Sr **Magí Trullols i Trull** que actua en representació del Consell Comarcal de la Conca de Barberà, en qualitat de president segons nomenament de data 8 de juliol de 2015 i en virtut de les atribucions que li confereix l'article 13.1 del Decret Legislatiu 4/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'organització comarcal de Catalunya.

Les parts es reconeixen la capacitat legal suficient i necessària i la representació per a signar aquest Conveni.

EXPOSEN

1. L'Estatut d'autonomia de Catalunya, aprovat per la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, fixa a l'article 169 la competència exclusiva de la Generalitat de Catalunya sobre els transports terrestres de viatgers per carretera que transcorrin íntegrament dins el territori de Catalunya.

2 A la Llei 2/1983, de 9 de març, d'alta muntanya, es fixa com a un dels seus objectius la creació i millora de la xarxa d'infraestructures i equipaments per garantir que el nivell de serveis oferts a la població de muntanya sigui igual al de la resta de Catalunya.

Concretament, per tal de donar compliment a aquest objectiu en matèria de transport públic col·lectiu, el Departament de Territori i Sostenibilitat ha desenvolupat en els darrers anys una sèrie d'accions a les comarques de muntanya, per a la millora de la xarxa de transport públic de viatgers tendents a compensar els desequilibris econòmics i socials entre les diverses comarques i zones de muntanya.

3. Les accions referides han tingut com objecte atendre les necessitats de transport dels habitants de les poblacions d'alta muntanya, per tal de facilitar el seu accés als diferents equipaments públics de la seva comarca i millorar d'aquesta manera el nivell de serveis ofert. Les rutes que es presten com a conseqüència d'aquestes actuacions tenen un alt grau d'especificitat ateses les característiques d'orografia complicada, climatologia adversa i baixa densitat de població de les àrees afectades.

La fórmula jurídica és idònia per a la seva execució és l'encàrrec de gestió del Departament de Territori i Sostenibilitat que s'instrumentalitza mitjançant aquest conveni,

en favor del Consell Comarcal de la Conca de Barberà ateses les característiques de proximitat i coneixement de la realitat del territori afectat de què gaudeixen aquestes entitats, la qual cosa, a la seva vegada, permet obtenir la informació més fidedigna pel que fa a les rutes de transport que resulta necessari portar a terme per cobrir les necessitats de la població afectada. Aquest encàrrec de gestió es concreta en determinades tasques de planificació, gestió, control i seguiment integrals dels serveis de transport descrits en aquest Conveni.

4. Amb aquesta finalitat, el Departament de Territori i Sostenibilitat i el Consell Comarcal de la Conca de Barberà han dut a terme, en els darrers anys, un seguit d'actuacions per a la millora de la xarxa de transport públic de viatgers per carretera en aquesta comarca que han estat finançades, en el marc de l'encàrrec de gestió, pel Departament de Territori i Sostenibilitat.

En aquest sentit, en exercicis anteriors es van formalitzar els respectius convenis entre el Departament de Territori i Sostenibilitat i el Consell Comarcal de la Conca de Barberà, en què es concreten l'abast i les condicions de l'encàrrec de gestió i el finançament de les actuacions vinculades.

5. La positiva experiència obtinguda amb l'execució de les actuacions de millora de la xarxa de transports públics de la comarca de la Conca de Barberà aconsella el seu manteniment i potenciació durant l'any 2021, per a la qual cosa les parts consideren adient la formalització d'un nou conveni amb la finalitat que les actuacions a desenvolupar es duguin a terme amb uns nivells òptims de celeritat i amb la màxima economia dels mitjans a emprar.

6. En aquest sentit, el Consell Comarcal de la Conca de Barberà ha procedit a identificar i concretar els serveis de transport que cal prestar en el present exercici per atendre les demandes corresponents, d'acord amb l'establert a la normativa de transports i en el marc del Pla Transport de Viatgers de Catalunya, que són validats pel Departament de Territori i Sostenibilitat, en el marc de l'encàrrec de gestió de constant referència, en els termes que es recullen en aquest Conveni.

D'acord amb el que s'ha exposat, les parts intervinents

ACORDEN

Primer.- Objecte

1. Aquest Conveni té com a objecte formalitzar l'encàrrec de gestió del Departament de Territori i Sostenibilitat en favor del Consell Comarcal de la Conca de Barberà, i determinar, en conseqüència, les mesures a implementar en la xarxa de transport públic de viatgers per carretera en la comarca de la Conca de Barberà per afavorir la mobilitat en àmbits amb baixa demanda o amb necessitats específiques.

En concret, es tracta de la prestació dels serveis de transport que es detallen a continuació:

- Vilanova de Prades -Vallclara - Vimbodí - l'Espluga de Francolí - Montblanc
- Lilla - Vilaverd - Montblanc
- Forès - Passanant - Belltall -Tàrraga
- Belltall - Solivella - Blancafort - la Guàrdia de Prats - Montblanc

- Llorac-Savallà del Comtat - Segura - Conesa -les Piles – Pontils-Vallespina-Seguer-Santa Coloma de Queralt
- Senan - l'Espluga de Francolí
- Barberà de la Conca-Montblanc
- Tarragona-Valls-Vilaverd-Montblanc-l'Espluga de Francolí-Vimbodí-Poblet

2. Per valorar si escau l'establiment efectiu dels serveis, i el seu manteniment, la Direcció General de Transports i Mobilitat valora i té en compte la demanda potencial de persones usuàries existent a fi i efecte que les despeses de prestació del servei no siguin desproporcionades.

Segon.- Actuacions i compromisos de les parts

1. El Departament de Territori i Sostenibilitat encarrega al Consell Comarcal de la Conca de Barberà la planificació, gestió, control i seguiment integrals dels serveis de transport descrits en aquest Conveni, sempre en el marc de l'establert a la normativa de transports i en el Pla Transport de Viatgers de Catalunya.

2. Pel que respecta a la forma de gestió dels serveis de transport esmentats, el Consell Comarcal de la Conca de Barberà podrà optar, segons consideri més adient, entre la gestió amb mitjans propis o bé la contractació de la prestació dels serveis d'acord amb la normativa de contractació pública i la normativa sectorial en la matèria i sempre que es tracti de serveis no inclosos a la xarxa de serveis regulars existent.

3. Pel que fa a les tasques de control integral de la correcta prestació del servei, aquestes es concreten en:

- El control i seguiment dels serveis de transport (elaboració d'estadístiques, nivell de demanda atesa)
- Tractament i resolució de les incidències
- Atenció als usuaris i resolució de les seves reclamacions
- Accions de promoció del servei

Respecte a la realització d'aquestes tasques, el Consell Comarcal de la Conca de Barberà informará al Departament de Territori i Sostenibilitat en la Comissió de seguiment prevista al pacte setè.

4. El Consell Comarcal de la Conca de Barberà vetllarà perquè la prestació dels serveis de transport de viatgers previstos en aquest Conveni es porti a terme, en tot cas, mitjançant empreses de transport que compleixin els requisits exigits per la normativa vigent i disposin dels elements tècnics i materials per a garantir la seva correcta prestació.

Amb aquesta finalitat, es procurarà que la tipologia del vehicle a utilitzar es correspongui amb la necessària per donar cobertura a la demanda potencial de persones usuàries.

Així mateix, es potenciarà l'ús de vehicles adaptats per dur a terme els serveis de transport establert en aquest Conveni, per tal de garantir de manera suficient del dret a la mobilitat de les persones amb mobilitat reduïda.

El Consell Comarcal de la Conca de Barberà haurà de trametre trimestralment al Servei Territorial de Transports de Tarragona un resum estadístic detallat per mesos per

cadascun dels serveis de transport previstos en aquest Conveni, amb la determinació del nombre de viatgers transportats i el nombre d'expedicions simples que s'han prestat amb ocupació, amb la finalitat de disposar dels elements necessaris per valorar el nivell de prestació dels serveis de transport i per tant de la consecució dels objectius de millora de la mobilitat a la comarca de la Conca de Barberà.

5. El Departament de Territori i Sostenibilitat mitjançant la Direcció General de Transports i Mobilitat autoritzarà, si escau, segons el que preveu la normativa reguladora dels transports públics de viatgers per carretera, la prestació dels serveis de transport especificats en aquest Conveni.

En aquest sentit, en tot cas l'establiment o la supressió de serveis inclosos dins de l'àmbit d'aquest Conveni restarà condicionada a l'obtenció de la corresponent autorització de la Direcció General de Transports i Mobilitat per a la prestació d'aquests serveis, d'acord amb el que estableix la normativa reguladora dels transports de viatgers per carretera.

Tercer.- Modificació dels serveis de transport

La incorporació de nous serveis de transport o la supressió dels previstos en el pacte anterior serà efectuada per acord de les parts sempre que sigui pertinent per millorar el nivell d'atenció de les necessitats de desplaçament del públic usuari i que les despeses derivades de la seva prestació no siguin desproporcionades, d'acord amb el previst a la clàusula primera d'aquest Conveni.

Quart.- Condicions de prestació dels serveis

Els serveis de transport que són l'objecte d'aquest Conveni s'hauran de realitzar en els termes que es determinin en les autoritzacions a atorgar per la Direcció General de Transports i Mobilitat.

En el supòsit que durant la vigència d'aquest Conveni sigui necessària la modificació de les condicions de prestació dels serveis especialment pel que fa al nombre d'expedicions, el calendari, els horaris i les tarifes d'aplicació, la modificació esmentada haurà de ser sotmesa a l'aprovació del Servei Territorial de Transports de Tarragona segons el que preveu la normativa reguladora dels transports de viatgers per carretera.

Els vehicles emprats per a la prestació dels serveis descrits en aquest Conveni hauran d'anar degudament identificats d'acord amb els requeriments d'imatge dels transports públics de Catalunya, en els termes establerts per la Direcció General de Transports i Mobilitat.

Cinquè.- Finançament de les actuacions

El Departament de Territori i Sostenibilitat es farà càrrec dels costos de l'execució de l'encàrrec de gestió efectuat al Consell Comarcal de la Conca de Barberà i, en especial, del dèficit derivat de l'explotació dels serveis de transport descrits en aquest Conveni d'acord amb el règim de finançament fixat.

El Consell Comarcal de la Conca de Barberà abonarà a les empreses que presten el servei les factures corresponents a la realització dels serveis de transport de viatgers per carretera previstos en aquest Conveni amb càrrec a la partida pressupostària 501-441-22300 del seu pressupost, sens perjudici del que es disposa en el paràgraf següent.

El Departament de Territori i Sostenibilitat abonarà al Consell Comarcal de la Conca de Barberà si escau, les quanties que corresponguin per atendre les despeses derivades de l'execució de l'encàrrec de gestió, fins a un import de 80.000 euros, amb càrrec a la partida pressupostària D/223000100/5220/0000 del centre gestor PO07 del pressupost de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2021.

Sisè.- Règim de liquidació

Per garantir el finançament de l'encàrrec de gestió el Departament de Territori i Sostenibilitat ha de liquidar al Consell Comarcal de la Conca de Barberà l'import previst a la clàusula cinquena i aquest s'obliga a executar el pressupost d'acord amb els conceptes de despesa en aquest establerts.

Així mateix, el Consell Comarcal de la Conca de Barberà ha de justificar l'actuació efectuada en la forma, terminis i condicions que preveu aquesta clàusula i trametre a la Generalitat de Catalunya, juntament amb aquesta documentació, l'escrit de proposta de pagament sol·licitant l'abonament de l'import corresponent, perquè aquesta en el termini màxim de dos mesos reconegui l'obligació.

L'abonament al Consell Comarcal de la Conca de Barberà de les quanties corresponents a les despeses derivades de l'execució de l'encàrrec de gestió previst en aquest Conveni es durà a terme mitjançant pagaments a compte per un import d'un terç de la quantitat inicialment prevista per períodes quadrimestrals.

La liquidació definitiva de l'anualitat i la regularització de l'exercici tindrà lloc durant el primer trimestre de l'any següent, als quals efectes el Consell Comarcal haurà de presentar la documentació justificativa abans del 31 de gener de 2022.

Als efectes de la regularització de l'exercici anual, el Consell Comarcal haurà de presentar davant del Servei Territorial de Transports corresponent un informe signat electrònicament per l'òrgan competent de l'ens local beneficiari de la subvenció, que ha d'anar acompanyat d'una memòria explicativa del compliment de la finalitat objecte de l'encàrrec de gestió, amb indicació especial de l'explotació dels serveis en la qual es detallin els ingressos obtinguts en concepte de bitllets, i d'una memòria econòmica signada electrònicament per l'òrgan interventor que, com a mínim, ha de contenir un estat detallat de les despeses de gestió i promoció efectuades i la resta de despeses imputables al encàrrec de gestió, agrupades per conceptes i d'acord amb el pressupost acceptat, si és el cas, on consti el seu pagament dins del termini previst al conveni.

Una vegada analitzada la documentació presentada pel Consell Comarcal de la Conca de Barberà, la Direcció General de Transports i Mobilitat determinarà quin ha estat el cost de les activitats objecte d'encàrrec que escau finançar en els termes previstos en el pacte cinquè d'aquest Conveni, i notificarà al Consell Comarcal la seva conformitat o discrepància amb la documentació tramesa en el termini màxim d'un mes des de la data de la seva presentació. Per al càlcul de les despeses de la prestació es tindrà en compte, a més de la documentació presentada pel Consell Comarcal, els costos de prestació dels serveis de transport segons el quilometratge realitzat amb ocupació i la tipologia del vehicle a emprar en funció del nombre de persones usuàries del servei.

El Departament de Territori i Sostenibilitat iniciarà les actuacions pertinents per ordenar el pagament, si escau, de la quantia corresponent al dèficit en la prestació dels serveis fins al límit establert en el pacte cinquè d'aquest Conveni.

No obstant, ambdues parts acorden que el Departament de Territori i Sostenibilitat, abans de finalitzar el termini per efectuar cadascun dels pagaments a compte o la liquidació definitiva de l'annualitat, d'acord amb l'establert en els apartats anteriors, pot optar per efectuar-lo de forma ajornada o fraccionada, el que notificarà fefaentment al Consell Comarcal, fixant la data de pagament o adjuntant el calendari de pagaments respectivament. El termini que es fixi en qualsevol dels supòsits, no pot superar els dos anys comptadors des de la data de la notificació.

Setè.- Comissió de seguiment

Les parts acorden crear una Comissió de seguiment d'aquest Conveni, que té com a funció principal vetllar pel correcte desenvolupament dels seus objectius, en especial controlar el compliment de les tasques de control integral de la correcta prestació del servei objecte d'encàrrec.

Així mateix, aquesta Comissió serà competent per a conèixer, amb caràcter previ a la jurisdicció contenciosa administrativa, els conflictes i les discrepàncies que sorgeixin entre les parts relatius a la interpretació i/o compliment del contingut del present Conveni, d'acord amb el pacte dotzè.

Pel que fa la composició, amb un representant de cadascuna de les parts signants, i el funcionament d'aquesta Comissió de seguiment, es regulen per les previsions contingudes al règim jurídic dels òrgans col·legiats previst al capítol II del títol I de la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya.

Vuitè.- Vigència

Aquest Conveni serà vigent i produirà efectes des de l'1 de gener de 2021 i fins a la liquidació de la despesa produïda per les actuacions que en constitueixen l'objecte, amb un límit temporal màxim de quatre anys des de la seva formalització, i sens perjudici que, un cop exhaurida la seva vigència, les parts acordin la continuïtat d'aquestes actuacions mitjançant la signatura d'un nou conveni.

Novè.- Extinció

A més de l'expiració del termini de vigència, constitueixen causes d'extinció anticipada d'aquest Conveni:

- (i) la resolució acordada per mutu acord entre les parts que l'han subscrit;
- (ii) la resolució unilateral per part de qualsevol de les parts signants i també la resolució per part de l'Administració de la Generalitat per motius d'interès públic degudament justificats;
- (iii) l'incompliment per qualsevol de les parts de les obligacions i compromisos contrets en aquest Conveni, que facultarà a les parts restants a exigir-ne el compliment efectiu.

Desè. - Resolució de conflictes

En cas de discrepància o divergència en relació a la interpretació o el compliment dels pactes del present conveni, caldrà sotmetre la seva resolució a un eventual acord entre les parts que posi fi al conflicte en el si de la Comissió de Seguiment prevista a la clàusula setena.. En cas que no s'arribi a l'acord esmentat, les parts podran interposar recurs davant la jurisdicció contenciosa administrativa, d'acord amb el que disposa la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

I, en prova de conformitat, les parts signen electrònicament aquest Conveni a un sol efecte. La data del Conveni serà la de l'última signatura.

Isidre Gavín i Valls,
secretari d'Infraestructures i Mobilitat del
Departament de Territori i Sostenibilitat,
per delegació, de conformitat amb la Resolució
TES/335/2019

Magí Trullols i Trull
president del Consell Comarcal de la
Conca de Barberà

BASES DELS AJUTS INDIVIDUALS DE DESPLAÇAMENT PER A L'ALUMNAT ESCOLARITZAT A LA COMARCA DE LA CONCA DE BARBERÀ

1. Objecte

L'objecte d'aquestes bases es regular l'atorgament d'ajuts individuals de desplaçament als alumnes escolaritzats en centres escolars públics o concertats d'ensenyament primari i o secundari obligatori (ESO) de la comarca de la Conca de Barberà, segons el mapa escolar i d'educació especial, d'acord amb el que disposa el Decret 161/1996, de 14 de maig, pel qual es regula el servei escolar de transport per tal de facilitar el desplaçament de l'alumnat en l'educació obligatòria, en especial el seu article 8è.

2. Beneficiaris

Podran sol·licitar l'ajut els alumnes que compleixin algun dels supòsits següents:

1. Els alumnes escolaritzats en centres escolars públics o concertats d'ensenyament primari i secundari (ESO) de la comarca que s'hagin de desplaçar des del seu municipi de residència habitual i permanent al centre escolar que els correspon per mapa escolar i que la distància sigui superior a 3 km
2. Els alumnes escolaritzats en centres escolars públics o concertats d'ensenyament primari i secundari (ESO) de la comarca que s'hagin de desplaçar des del seu municipi de residència habitual i permanent fins a la parada de transport escolar col·lectiu més propera, sempre i quan la distància sigui superior a 3 km.
3. Els alumnes escolaritzats en centres escolars públics o concertats d'ensenyament primari i secundari (ESO) de la comarca que s'hagin de desplaçar des del seu municipi de residència habitual i permanent fins a la parada de transport regular, sempre i quan la distància sigui superior a 3 km.
4. Els alumnes d'educació especial escolaritzats a centres escolars de la comarca que no puguin ser atesos per cap servei de transport escolar col·lectiu.
5. Els alumnes escolaritzats en centres escolars públics o concertats d'ensenyament primari i secundari (ESO) de la comarca que sigui aconsellable un canvi de recurs educatiu sempre que es disposi de la resolució del director dels Serveis Territorials del Departament d'Ensenyament.

En tots els casos, l'alumne sol·licitant d'aquest ajut ha d'estar escolaritzat en el centre escolar que els correspon per mapa escolar o en funció dels casos suficientment justificats al més proper al seu municipi residència habitual.

3. Tramitació de les sol·licitud i documentació

La presentació de sol·licituds, requeriments de documentació i/o de reclamacions i recursos es farà **preferentment utilitzant mitjans telemàtics** i el correu electrònic. S'habilitaran, si es procedent els corresponents formularis.

Per als casos extraordinaris en què la família no pugui dur a terme els tràmits de forma telemàtica, s'ofereix la possibilitat de fer-ho **presencialment**, al Consell Comarcal,

telèfon 977861232 i a l'Oficina de Serveis del Consell Comarcal a Santa Coloma de Queralt telèfon 977 926906 per tal que aquest pugui donar-li el suport requerit.

Per via telemàtica, cal omplir i signar digitalment els següents documents:

Sol·licitud de l'ajut que trobareu al web <http://www.concadebarbera.cat/tramits/tramits-densenyament> i enviar-los adjunts a través del model d'instància genèrica que trobareu en la mateixa pàgina.

Cada família presentarà una única sol·licitud pel nombre de germans escolaritzats al mateix centre escolar.

En els casos de l'alumnat amb custòdies compartides l'ajut s'ha de sol·licitar per cadascú dels progenitors.

Les sol·licitud es valoraran sempre que estiguin totalment emplenades les dades requerides en aquesta.

En la sol·licitud s'haurà d'ajuntar documentació següent:

- a) Original del certificat de convivència de l'ajuntament on es faci constar: l'adreça del domicili de residència, relació nominal de tots els residents.
- b) NIF, del sol·licitant
- c) Dades bancàries segon model normalitzat del Consell Comarcal.

Si quan es presenta la documentació s'observa alguna deficiència o manquen alguns dels documents necessaris, es notificarà per escrit directament a la persona sol·licitant perquè en un termini màxim de 10 dies hàbils pugui esmenar la falta. Si en aquest termini no es produeix l'esmena i/o no aporta la documentació requerida, s'entendrà que desisteix de la seva petició i s'arxivarà l'expedient.

El servei d'ensenyament podrà corregir d'ofici la distància quilomètrica assenyalada en la sol·licitud, quan es comprovi una errada substancial de medició entre el domicili de residència i el centre.

4. Terminis

El termini per a la presentació de sol·licituds s'establirà anualment en la convocatòria pública.

El centre escolar és el responsable de comunicar al Consell Comarcal qualsevol canvi que afecti a la condició de beneficiari de l'ajut durant el curs escolar.

En cas de baixes d'alumnat durant el curs escolar és imprescindible que el centre ho comuniqui al Consell Comarcal de la Conca de Barberà.

Si durant el curs s'incorpora nou alumnat, es podrà tramitar la sol·licitud de l'ajut. S'haurà d'acompanyar d'un certificat del centre amb la data de matriculació.

Tant en noves incorporacions com baixes a mig curs, el pagament de l'ajut serà proporcional al període que l'alumne/a ha estat matriculat/da.

Si es creu necessari practicar alguna modificació es notificarà prèviament al centre per tal que els seus responsables o bé les persones interessades puguin exercir, dins el termini que se'ls indiqui, el dret d'audiència davant el Consell Comarcal, i posar de manifest allò que estimin convenient en defensa dels seus drets i, si escau, aportar la documentació que estimin convenient

5. Valoració de les sol·licituds

D'acord amb les disponibilitats pressupostàries i en funció de les sol·licituds presentades.

Els ajuts es concediran en funció de la distància en quilòmetres del lloc de residència fins a l'escola en la qual estan matriculats. Els ajuts màxims que s'atorgaran seran els que s'estipulen seguidament:

Distància en km domicili/centre	Viatge d'anada i tornada import/curs
6	264,00 €
7	308,00€
8	352,00 €
9	396,00 €
10	440,00 €
11	484,00 €
12	528,00 €
13	572,00 €
14	616,00 €

Els imports s'han calculat segons les següents quantitats 0,25€/km i 176 dies d'escola.

En el cas de germans escolaritzats al mateix centres es valorarà un viatge d'anada i un viatge de tornada si la diferència entre els hores d'acabament dels horaris de tarda és igual o inferior a 1 hora. Si és superior a 1 hora es valorarà més d'un viatge de tornada.

En el cas de germans escolaritzats en diferents centres escolars es valorarà el viatge d'anada més llarg i el viatge de tornada més llarg si la distància entre les hores d'acabament dels horaris de tarda és igual o inferior a 1 hora. Si és superior a 1 hora es valorarà més d'un viatge de tornada.

6. Atorgament dels ajuts

L'atorgament o la denegació de les ajudes es farà mitjançant un acord de Junta de Govern, una vegada valorades totes les sol·licituds i en funció de la disponibilitat pressupostària que en resulta de l'addenda econòmica pel curs vigent del conveni signat entre el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i el Consell Comarcal de la Conca de Barberà.

Es comunicarà la resolució a la direcció del centre i a cadascuna de les persones interessades.

Els sol·licitants que ho hagin fet constar a la sol·licitud, rebran notificacions i/o comunicacions electròniques, les quals es dipositaran a la seu electrònica del Consell Comarcal. El sistema de notificacions i comunicacions electròniques enviarà a l'interessat correus electrònics i/o missatges SMS informant-lo del dipòsit de la notificació o comunicació. El correu i/o SMS s'envien a títol merament informatiu.

Aquest consentiment comporta que s'accepten plenament i sense reserves per part de l'usuari les condicions d'utilització del servei de notificacions electròniques següents:

- Rebrà un avís, sense efectes jurídics, del dipòsit de les noves notificacions, per correu electrònic o missatge curt a la bústia o telèfon indicats.
- Des del moment del dipòsit de la notificació disposa de 10 dies per a la seva visualització. Si transcorregut el termini de 10 dies no ha accedit a l'adreça electrònica o hi ha accedit però no ha visualitzat la notificació, aquesta s'entendrà practicada.
- Des del moment en què s'accedeix a la notificació s'entén que aquesta ha estat practicada

7. Forma de justificació

La direcció del centre escolar presentarà, d'acord amb les instruccions i format que indiqui el Consell Comarcal, la justificació anual de l'assistència al centre escolar.

8. Pagament dels ajuts

El pagament d'aquests ajuts es farà directament al beneficiari de la sol·licitud un cop finalitzi el curs escolar pel qual s'ha concedit l'ajut, al compte corrent que hagin notificat mitjançant model normalitzat. .

Quant el desplaçament es faci mitjançant el servei de transport públic, caldrà la presentació dels justificants originals del tiquet adquirit, pel sistema més econòmic que tingui establert l'empresa de transports amb qui es faci el desplaçament.

L'atorgament d'aquest ajut està sotmès a règim tributari i, per tant, té consideració de rendiment del treball del sol·licitant, a efectes de la declaració de la renda.

El Consell Comarcal, de conformitat amb la legalitat vigent, farà la comunicació dels ajuts atorgats a l'Agència Tributària en la corresponent declaració anual d'operacions amb tercers persones (model 347).

9. Incompatibilitats

Si algun dels sol·licitants d'ajut individual de desplaçament té concedit algun altre ajut per aquest mateix concepte, caldrà que ho faci constar en la sol·licitud.

Els ajuts que es concedeixin seran incompatibles amb qualsevol altre ajut provinent d'una altra administració o organisme públic o privat que s'obtingui pel mateix concepte.

El Consell Comarcal podrà demanar informació sobre aquestes ajudes per qualsevol dels procediments que estimi oportuns a l'efecte de comprovar si s'ha rebut alguna altra ajuda per aquest concepte

10. Fraus en la sol·licitud

La falsedat o ocultació de dades podrà comportar la denegació o la revocació de l'ajut i la impossibilitat per part de la persona sol·licitant i de l'alumne/a beneficiar/ària d'accedir-hi durant un període de 3 anys.

11. Revisió i revocació dels ajuts

El Consell Comarcal podrà demanar informació sobre aquestes ajudes per qualsevol dels procediments que estimi oportú els efectes de comprovar que les dades facilitades són les correctes.

El Consell Comarcal de la Conca de Barberà es reserva el dret de demanar qualsevol documentació als usuaris del servei a fi de garantir-ne una correcta utilització, i la justificació de les ajudes. Així mateix, i amb la mateixa finalitat, el Consell Comarcal podrà sol·licitar a qualsevol altre administració, qualsevol altre dada o documentació que consideri d'especial rellevància per acreditar la correcta gestió dels ajuts.

En el supòsit que es comprovi que el beneficiari de l'ajuda incompleix qualsevol de les condicions establertes en aquestes bases o no utilitza l'ajuda per als fins sol·licitats, el Consell Comarcal pot revocar o suspendre l'ajuda.

12. Autorització i protecció de dades

En compliment de la normativa vigent Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, l'informem que les seves dades de caràcter personal s'inclouran en el fitxer, el responsable del qual és el Consell Comarcal de la Conca de Barberà. La recollida i tractament de les seves dades tindrà com a finalitat exclusiva la gestió de la concessió d'ajuts de desplaçament escolar. No es realitzaran cessions al marge de les obligades per llei i les seves dades d'acord amb els terminis establerts al marc normatiu regulador dels serveis dels responsable i la normativa d'arxius aplicable.

Així mateix, reconeix haver estat informat de la possibilitat d'exercitar els seus corresponents drets d'accés, rectificació, supressió, oposició, limitació i de portabilitat de les dades dirigint-se al Consell Comarcal de la Conca de Barberà domiciliat al carrer St. Josep, 18 43400 de Montblanc (Tarragona) o enviant un correu electrònic al Delegat de Protecció de Dades a l'adreça cccb@concadebarbera.cat. També pot interposar una reclamació, si ho considera, davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades (www.apdcat.cat).

13. Acceptació

La presentació de la sol·licitud a la convocatòria d'ajuts suposa l'acceptació íntegra d'aquestes bases.

1 INTRODUCCIÓ.

1.1 MARC JURÍDIC DE L'INSTRUMENT

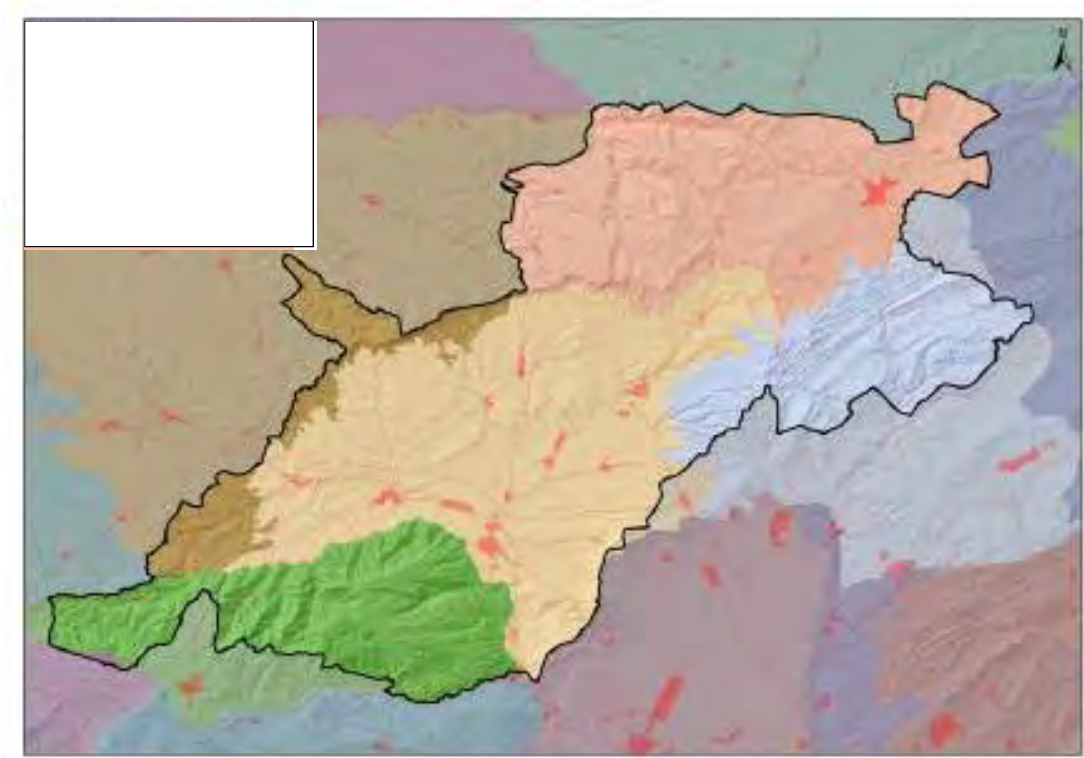
En data 16 de juny de 2005 es va publicar al DOGC la Llei 8/2005, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya (en endavant referit com “La Llei” o la “Llei de Paisatge”). Es tracta d'una Llei pionera a l'Estat, que recull la voluntat del Parlament de Catalunya, per mitjà de la Resolució 364/VI, del 14 de desembre de 2000, que acordà de manera unànime adherir-se al Conveni europeu del paisatge, aprovat pel Consell d'Europa el dia 20 d'octubre de 2000.

La Llei, neix com a instrument de planificació i crea els Catàlegs de Paisatge com a instrument de planificació territorial. D'ençà la seva aprovació, s'han impulsat 7 dels 7 Catàlegs de Paisatge d'acord amb els àmbits d'aplicació dels Plans Territorials Parcial. Actualment, s'està elaborant un catàleg específic per la regió del Penedès (que inclou àmbits del Camp de Tarragona, de la Regió Metropolitana de Barcelona i de les Comarques Centrals).

Cada Catàleg de Paisatge realitza un inventari dels valors paisatgístics, enumera activitats o processos que incideixen en la configuració del paisatge, assenyala els principals recorreguts i espais des d'on es percep el paisatge, delimita les unitats de paisatge com a àmbits estructuralment, funcionalment o visualment coherents sobre els que pot recaure un règim específic de protecció, gestió o ordenació.

Pel que fa a la Conca de Barberà, el Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona defineix les següents unitats de paisatge:

Figura nº1. Unitats del paisatge del Camp de Tarragona a la Conca de Barberà

Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia digital del Departament de Territori i Sostenibilitat

Taula nº1. Superfície ocupada a la Conca de Barberà per les diferents unitats de paisatge del Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona

Unitats de paisatge	Superfície (ha)	%
U1.Alt Gaià	8.755,74	13,46
U2. Baixa Segarra	17.121,20	26,31
U3. Garrigues Baixes i vall del Corb	4.344,16	6,68
U4. Conca de Poblet	24.071,51	36,99
U5. Muntanyes de Prades	10.672,42	16,40
U6. Vall del Silenci	106,97	0,16
Total	65.072,00	100,00

Fotos. Imatges representatives de les 6 unitats de paisatge del Camp de Tarragona que inclouen terreny a la Conca de Barberà

Per a cada unitat de paisatge, es proposa les següents actuacions:

- Elements que constitueixen el paisatge
- Evolució històrica del paisatge
- Paisatge actual
- Expressió artística del paisatge
- Valors en el paisatge
- Principals rutes i punts d'observació i gaudi del paisatge
- Dinàmica actual del paisatge
- Possible evolució de la unitat de paisatge
- Avaluació del paisatge
- Objectius de qualitat paisatgística i proposta de mesures i accions

Tots aquests elements permeten també planificar i preparar altres polítiques, com planificació estratègica, turisme, etc. O bé promulgar instruments com Cartes de Paisatge, que tot i que podria ser de caire comarcal, tindria més sentit que s'acotés a les unitats de paisatge que s'han acabat formulant.

LES CARTES DEL PAISATGE

La Carta de Paisatge és un instrument definit al Decret 343/2006, que desenvolupa la Llei del Paisatge. El seu contingut¹ és:

- La diagnosi de les dinàmiques del paisatge.
- La definició d'objectius de qualitat paisatgística a assolir dins l'àmbit territorial que abasta la carta del paisatge. Aquests objectius han de ser coherents amb els objectius de qualitat establerts per a cadascuna de les unitats de paisatge definides en els catàlegs corresponents de paisatge.
- Elaboració d'un programa de gestió en el que es concretin les accions específiques que han d'emprendre els diversos agents, i en el qual ha de quedar garantida la participació ciutadana.

Les cartes del paisatge, a més, han de tenir en compte els inventaris i catàlegs de patrimoni cultural, artístic, natural de cada àmbit municipal a on hagi estat aprovat.

Les cartes de paisatge elaborades o en elaboració fins al moment a Catalunya són les següents:

Taula nº2. Llistat de cartes del paisatge elaborades o en elaboració a Catalunya

Territori amb carta de paisatge	Elements desenvolupats
Alt Penedès (2004)	Fitxes bones pràctiques paisatge vitivinícola Acords integració paisatgística polígons industrials Ordenança tipus de paisatge Acords tractament de rotondes
Priorat (2012)	De moment s'han signat els acords i compromisos i es va crear una comissió de paisatge que, a més, té una relació molt estreta amb la Candidatura de Paisatge Patrimoni de la

¹ Extret de la web de l'Observatori del Paisatge de Catalunya <http://www.catpaisatge.net/cat/cartes.php> amb adaptacions dels autors

Territori amb carta de paisatge	Elements desenvolupats
	Humanitat (paisatge d'agricultura de muntanya mediterrània)
Berguedà (2007)	Document de compromisos
Vall de Camprodon (2009)	Creació d'una Comissió de Paisatge
Carta de Paisatge de l'Alt Empordà (2008)	Signatura dels acords i compromisos, entre els que hi ha: xarxa de miradors del paisatge, xarxa de camins paisatgístics, rutes turístiques de connexió entre paisatges litorals i d'interior, rutes literàries, xarxa de carrils bici al voltant dels cursos fluvials, materials didàctics escolars per interpretar els paisatges, camps de treball sobre els espais naturals, foment de l'agricultura ecològica en els paisatges de l'Empordà, incorporar el paisatge a la marca turística Empordà, creació del parc agrari, guia de criteris paisatgístics a incorporar al planejament urbanístic, entre d'altres.
Carta de Paisatge del Lluçanès (2015)	S'han signat els compromisos i acords.
Carta de Paisatge de la Conca de Barberà (2017 – en elaboració)	S'estan realitzant els treballs previs de preparació del territori
Carta dels paisatges del Garraf (2017 – en elaboració)	Realitzada la fase tècnica, de diagnosi, d'objectius i de recopilació d'accions i compromisos durant l'any 2017. Falta signar-la
Carta de Paisatge de les Garrigues (2017 – en elaboració)	En fase de diagnosi

Font: elaboració pròpia a partir de dades facilitades per l'Observatori del Paisatge

A la majoria de Cartes de Paisatge, ha estat el Consell Comarcal de cada àmbit un dels agents impulsors, tot i això, en el cas de l'Empordà, han aconseguit implicar la resta d'administracions, amb projectes quantificats (per exemple la Diputació de Girona). Aquesta carta, a més d'inventariar i diagnosticar reptes i oportunitats, passa a proposar objectius i accions concretes, pel que esdevé també un instrument estratègic i executiu en aquest àmbit.

Val a dir que, recentment, l'Observatori de Paisatge ha creat un fòrum de trobada d'impulsors i tècnics involucrats en l'elaboració de cartes de paisatge i instruments afins (per exemple plans locals de paisatge), fòrum que s'ha reunit ja en tres ocasions per impulsar actuacions comunes, intercanvis d'experiències i coordinació.

1.2 ANTECEDENTS

TREBALLS DE DEBAT PÚBLIC SOBRE LA CARTA DEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

El Consell Comarcal de la Conca de Barberà va decidir que, prèviament a encarregar uns treballs tècnics per la implementació d'una Carta de Paisatge, era molt interessant poder realitzar unes jornades prèvies de debat i participació per començar a involucrar a la població en aquest tipus de treballs.

Les Jornades del Paisatge es van organitzar per esdevenir un espai de participació i coneixement sobre l'àmbit del Paisatge de la comarca. Aquestes jornades van ser trimestrals, es van desenvolupar durant tot l'any 2017 i es van tancar al juny de 2018, amb la Jornada 0,0 on es debateran les conclusions de les Jornades i que va ser el punt de partida de la redacció de la Carta del Paisatge.

A continuació es detallen les reunions que es van realitzar, dates i llocs:

0. INTRODUCCIÓ

Què és la carta del paisatge / Què és paisatge / Exemples de cartes
Montblanc – Palau Alenyà, 17 de febrer de 2017, a les 18.30h

I. L'ENTORN

Flora i fauna / La terra. El paisatge com a productor / El vi: producte llança
Vimbodí i Poblet – Monestir de Poblet, 18 de març de 2017, a les 10.00h

II. L'ECONOMIA

Energia verda i gestió de boscos / Economia i paisatge / Infraestructures
Barberà de la Conca- Castell, 17 de juny de 2017, a les 10.00h

III. INTERVENCIIONS HUMANES

Restauració i recuperació / Construccions rurals / El paisatge urbà.
Santa Coloma de Queralt – Castell dels comtes, 23 de setembre de 2017, a les 10.00h

IV. LA FESONOMIA

Evolució històrica / Representació artística / Gaudir: turisme, rutes...
L'Espluga de Francolí – Museu de la Vida Rural, 16 de desembre de 2017, a les 10.00h

A més, es va habilitar una web específica amb informació sobre el procés:
<http://www.paisatgedelaconca.cat/>

Foto. Jornada de presentació de les conclusions dels treballs de debat públic de la Carta de Paisatge de la Conca de Barberà, el dia 8 de juny de 2017, a la seu del Consell Comarcal, i cartell d'anunci de la mateixa.

Les conclusions d'aquestes jornades, força interessants, es presenten a l'apartat de diagnosi dels treballs tècnics de la Carta.

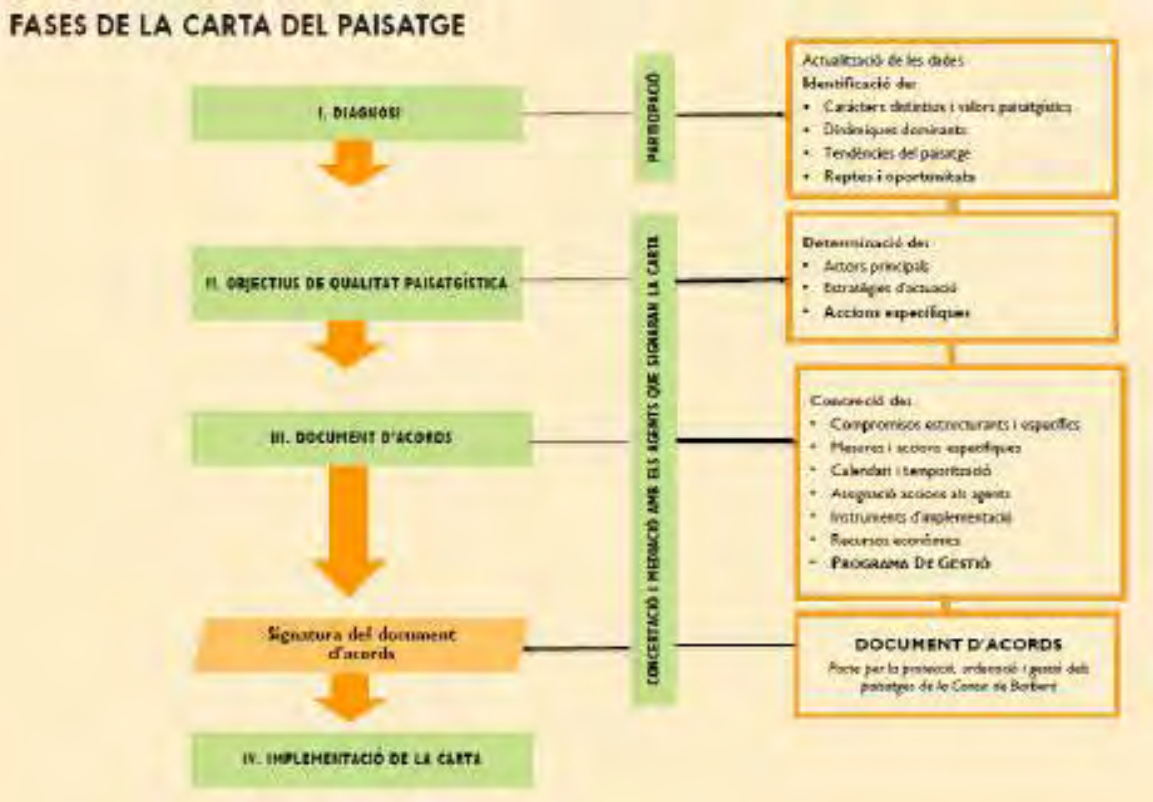

1.3 LA CARTA DEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

En relació a aquests antecedents i voluntats, el Consell Comarcal de la Conca de Barberà va decidir, durant l'any 2018, iniciar la fase tècnica dels treballs de la Carta del Paisatge de la Conca de Barberà i, per a tal fi va escollir l'equip format per Limonium, Societat d'Actuacions Ambientals. Aquest equip va ser el responsable de la Carta de Paisatge del Priorat i la Carta de Paisatge del Garraf, a més d'haver elaborat els catàlegs de paisatge de Tierra Estella y de Tierra Sangüesa (POT 4 Orient i Occident) pel Govern de Navarra, així com està elaborant el Catálogo de Paisaje de la Región Metropolitana de bilbao, per la Diputació Foral de Bizkaia, de manera que es podia aprofitar l'experiència tècnica combinada en diversos processos de Carta del Paisatge.

El contracte s'ha desenvolupat durant el segon semestre de l'any 2018 i el primer semestre de l'any 2019, seguint la següent proposta metodològica:

Figura nº2. Fases de la Carta de Paisatge de la Conca de Barberà

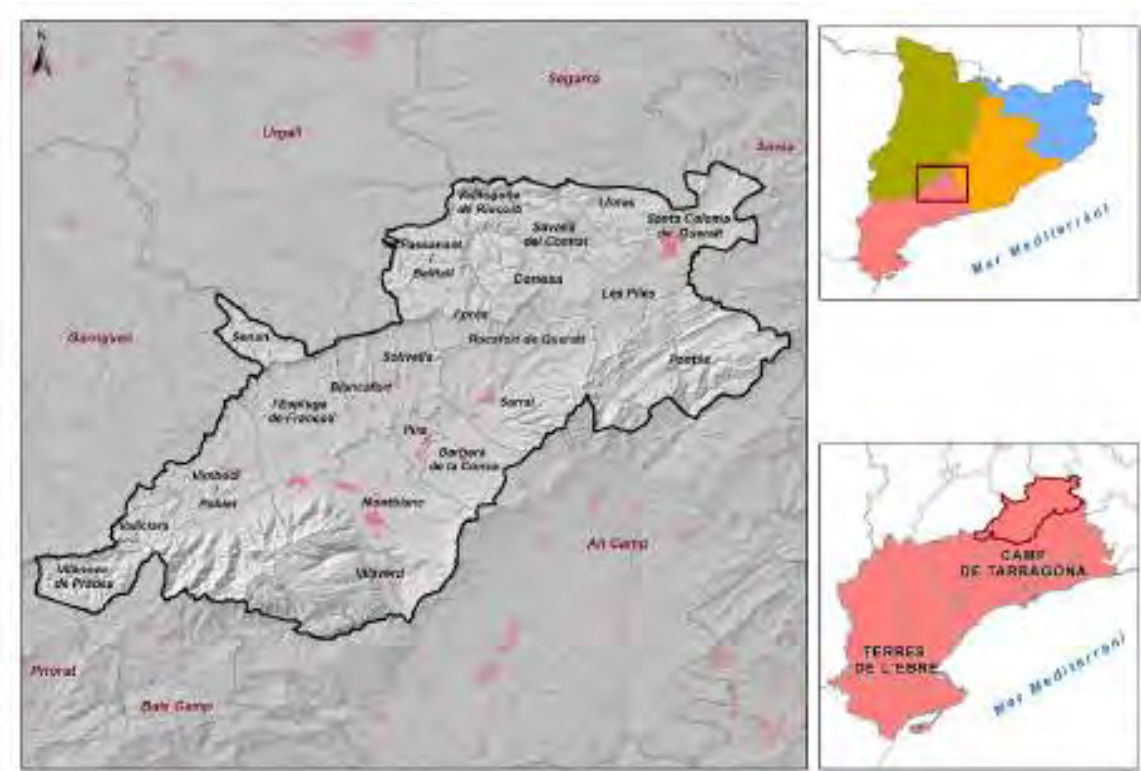
Font: elaboració pròpia

2 CARACTERITZACIÓ DEL TERRITORI.

2.1 EMPLAÇAMENT TERRITORIAL

La Conca de Barberà és una comarca interior situada en el prelitoral tarragoní i que funciona com un corredor d'infraestructures entre la zona litoral del Camp de Tarragona (Salou, Reus, Tarragona) i l'interior del país (Lleida i vall de l'Ebre). Té una superfície de 650,17 km² i una població de 20.036 habitants (2017) distribuïts en 22 municipis i 54 entitats singulars de població. La seva capital és Montblanc, que concentra el 33% de la població de la comarca, a més amb la veïna l'Espluga de Francolí concentren el 55% de la població en una franja riberenca del riu Francolí per on a més recorren bona part de les infraestructures de comunicació (N-240 i variants, C-14, Ap-7, via del FFCC i via del TAV). Allunyat al nord-est d'aquest centre poblat principal, Santa Coloma de Queralt (2.695 habitants) articula una altra zona d'influència.

Figura nº3. Localització de l'àmbit d'estudi en el context català i regional del Camp de Tarragona.

Font: elaboració pròpia amb imatge del Institut Cartogràfic de Catalunya i bases digitals del DTS

2.2 MEDI FÍSIC.

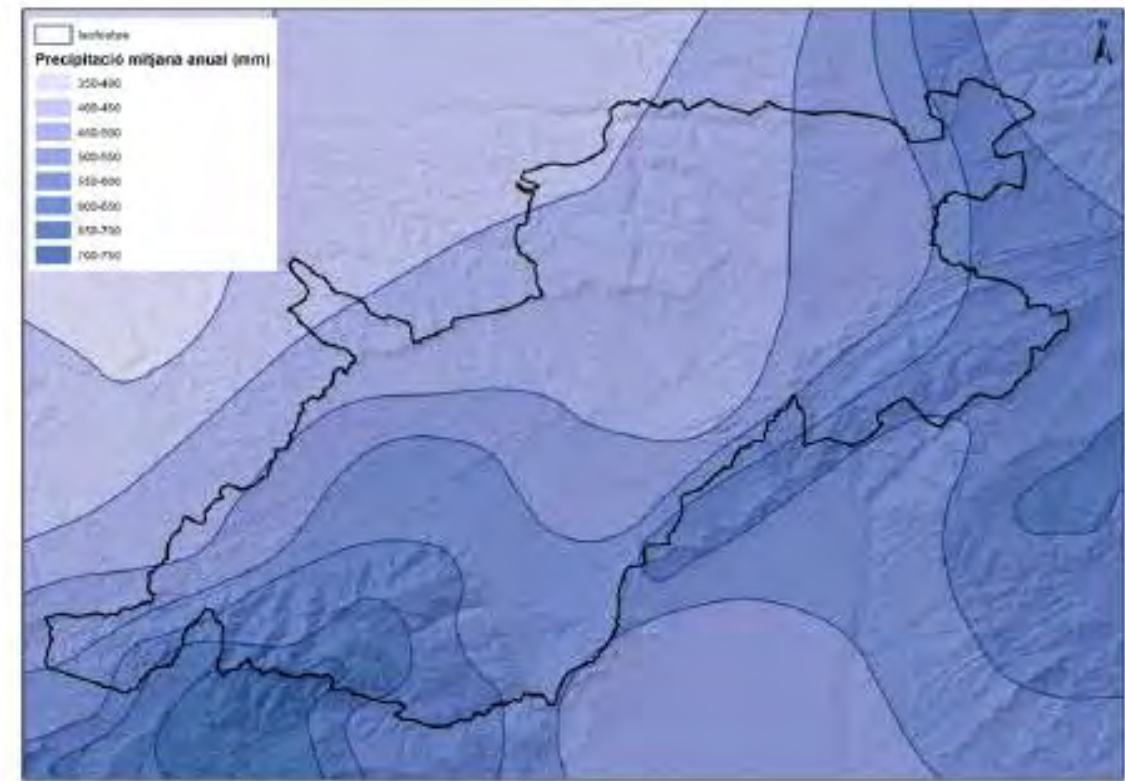
CLIMA

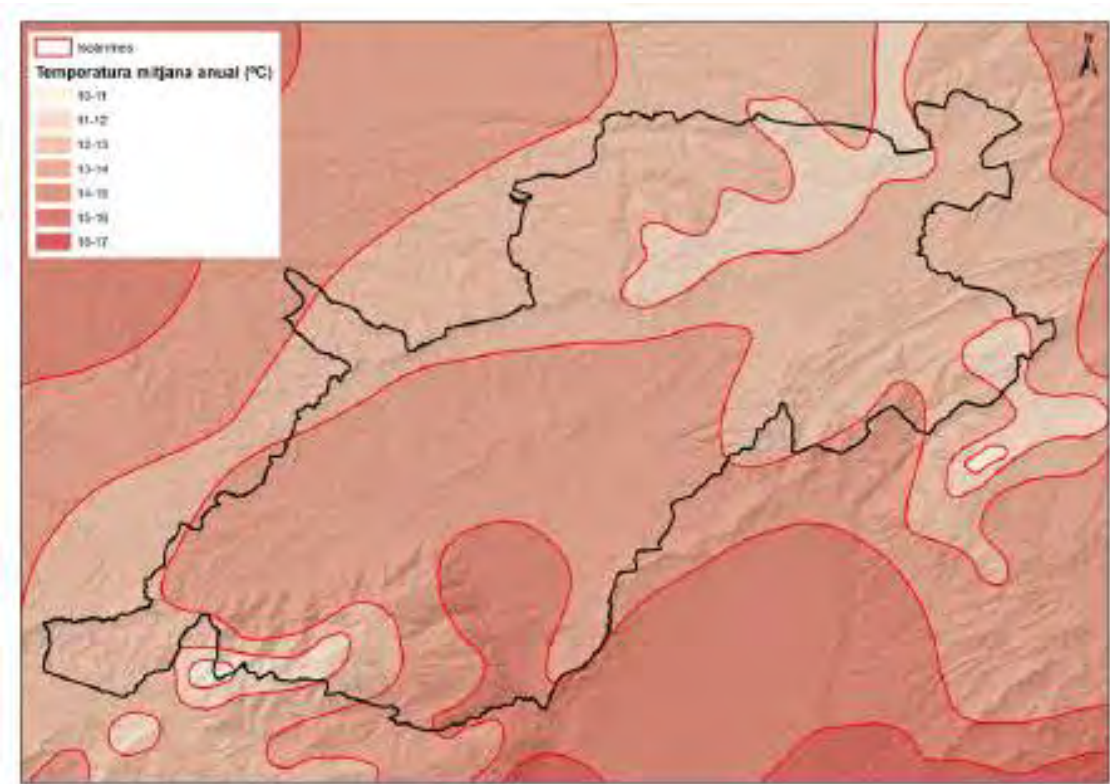
El clima de l'àrea és mediterrani amb certs visos de continentalitat, amb una temperatura mitjana anual molt variada segons les zones i alçades (entre 15° i 16°C la més càlida al congost del Francolí) i entre 10 i 11°C la més freda a les parts més altes de les muntanyes de Prades i la Baixa Segarra. La precipitació mitjana varia entre els 400 mm de les parts més properes a la Depressió de l'Ebre i els 750 mm de les zones més elevades de les muntanyes de Prades, amb un gradient que en general creix des del nord-oest cap al sud, sud-est i est. L'orografia, per tant, determina de manera molt important la climatologia de la zona, essent les zones més muntanyoses de l'est i sud les més plujoses, i les parts més elevades les més fredes.

A la Conca de Barberà, si bé arriba la influència temperadora del mar, manifestada també a l'estiu amb la presència de les marinades, també la influència continental de la depressió de l'Ebre a les terres de Lleida hi és ben present. La inversió tèrmica i la boira a l'hivern són aspectes a considerar especialment al fons de la Conca, i la influència del vent de nord-oest i oest (serè) és remarcable.

La neu hi fa acte de presència de manera pràcticament anual a les parts més elevades de les muntanyes, tot i que no té presència cada any a les parts més baixes.

Figura nº4. Precipitacions i temperatures mitjanes a la comarca de la Conca de Barberà.

Font: elaboració pròpia amb dades del Atlas Climàtic (1961-1990), edició 2008.

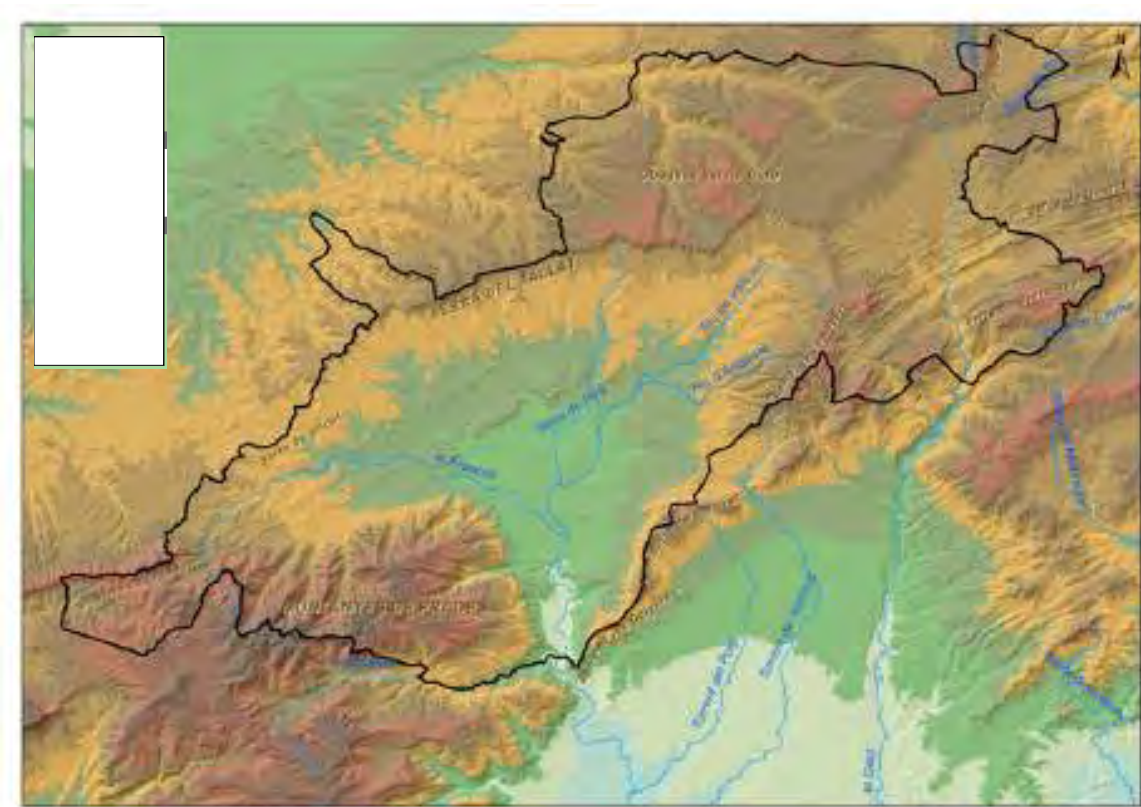
D'acord al Atlas climàtic de Catalunya, el règim pluviomètric estacional de la Conca de Barberà és TPHE (tardor-primavera-hivern-estiu) on predominen les pluges a la tardor i la primavera, escasses però torrencials. La relativa llunyania al mar fa que la humitat sigui en general menor a la dels territoris del Baix Camp i Alt Camp situats al sud de l'arc de muntanyes, exceptuant els moments d'inversió tèrmica i situació anticiclònica d'hivern, quan domina la boira a les fondalades i llavors la humitat és força elevada.

Foto. La Conca totalment nevada a l'hivern és una imatge preciosa que ajuda a comprendre millor les línies de força del territori.

OROGRAFIA I RELLEU

Figura nº5. Hipsometria a la comarca.

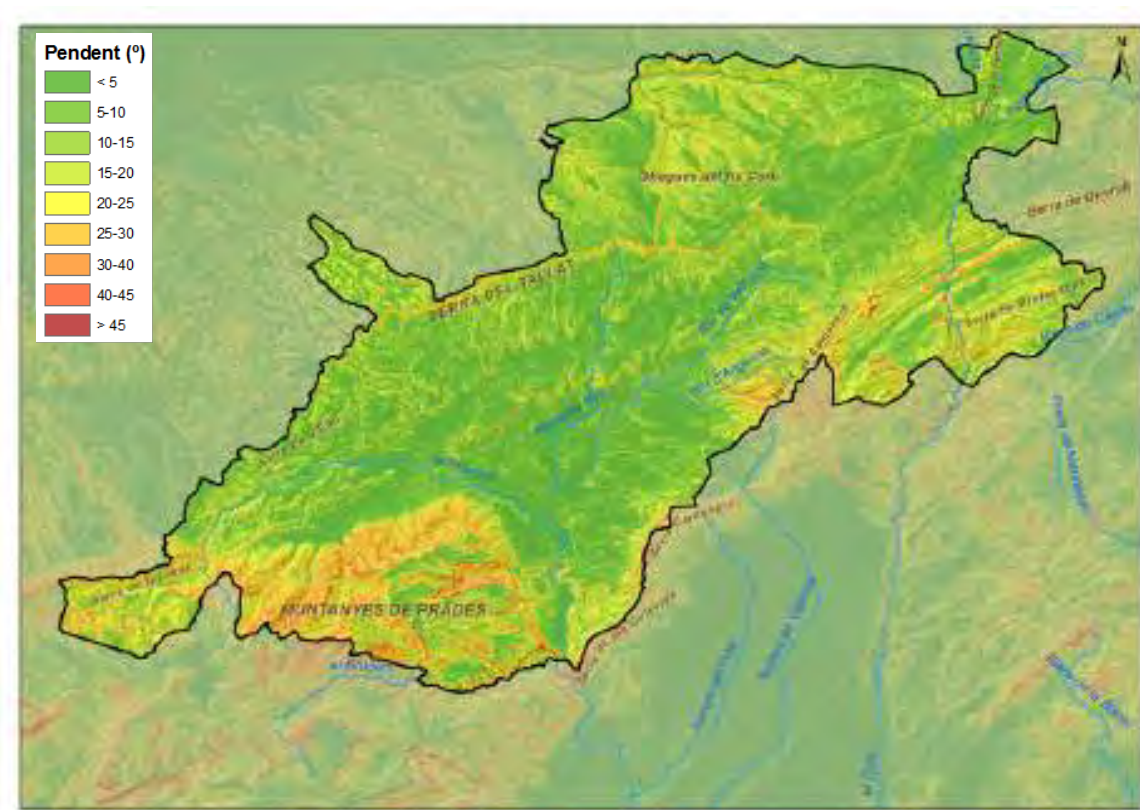
Font: elaboració pròpia amb dades de la base topogràfica del Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

Fotos. A l'esquerra, terreny agrícola suau al fons de la cubeta de la Conca amb les muntanyes de l'Alt Gaià al fons; a la dreta, el barranc del Titllar amb l'obaga de les muntanyes de Prades.

Figura nº6. Pendents a la comarca de la Conca de Barberà.

Font: elaboració pròpia amb dades de la base topogràfica del Institut Cartogràfic de Catalunya.

Com es pot observar, la comarca de la Conca de Barberà es conforma com una depressió solcada pel riu Francolí que discorre en direcció nord-oest sud-est i la conca del seu afluent principal, l'Anguera, articulada de nord-est a sud-oest, així com la capçalera del riu Gaià, en una cota més alta, a l'extrem nord-est de la comarca. Una petita cresta anomenada Coll de Deugràcies separa les conques del Francolí i del Gaià.

Aquesta vall àmplia està envoltada per muntanyes pràcticament en tota la seva plena extensió; al nord, les elevacions de la serra del Tallat i de Forès separen aquestes conques fluvials que vessen a la Mediterrània de la conca del riu Corb, afluent de l'Ebre, en la qual se situen alguns dels municipis de la comarca (Passanant i Belltall, Forès, Conesa i Savallà del Comtat); al sud-est, diverses serres orientades en direcció nord-est/sud-oest tanquen el pas als rius Gaià i Francolí, que s'hi han d'obrir pas en sengles congostos; d'oest a est, la serra de Brufaganya, el Montclar, la serra de Comaverd, la serra Carbonària i la serra de les Guixeres.

Al sud, les imponents Muntanyes de Prades limiten visualment la comarca, oferint-li bona part de les seves obagues i cara est. Al nord-oest, les elevacions de les Garrigues, que unien la serra del Tallat amb la serra de la Llena, tanquen també visualment la Conca i determinen una petita part de la comarca que se situa a la conca del riu Montsant.

Les alçades d'algunes d'aquestes muntanyes són significatives. El Montclar, a l'est, ateny 947 metres sobre el nivell del mar; al voltant de Forès se superen els 800 m.s.n.m.; de fet el propi nucli, una talaia natural, està a 866 m.s.n.m., al sud, el límit comarcal dins les muntanyes de Prades voreja els 1000 m.s.n.m., amb la màxima alçada a la Mola dels Quatre Termes, a 1.120,1 m.s.n.m.; l'extrem sud-est de la comarca és força elevat, amb el nucli de Vilanova de Prades situat a 893 m.s.n.m. i essent el nucli urbà més alt de la comarca.

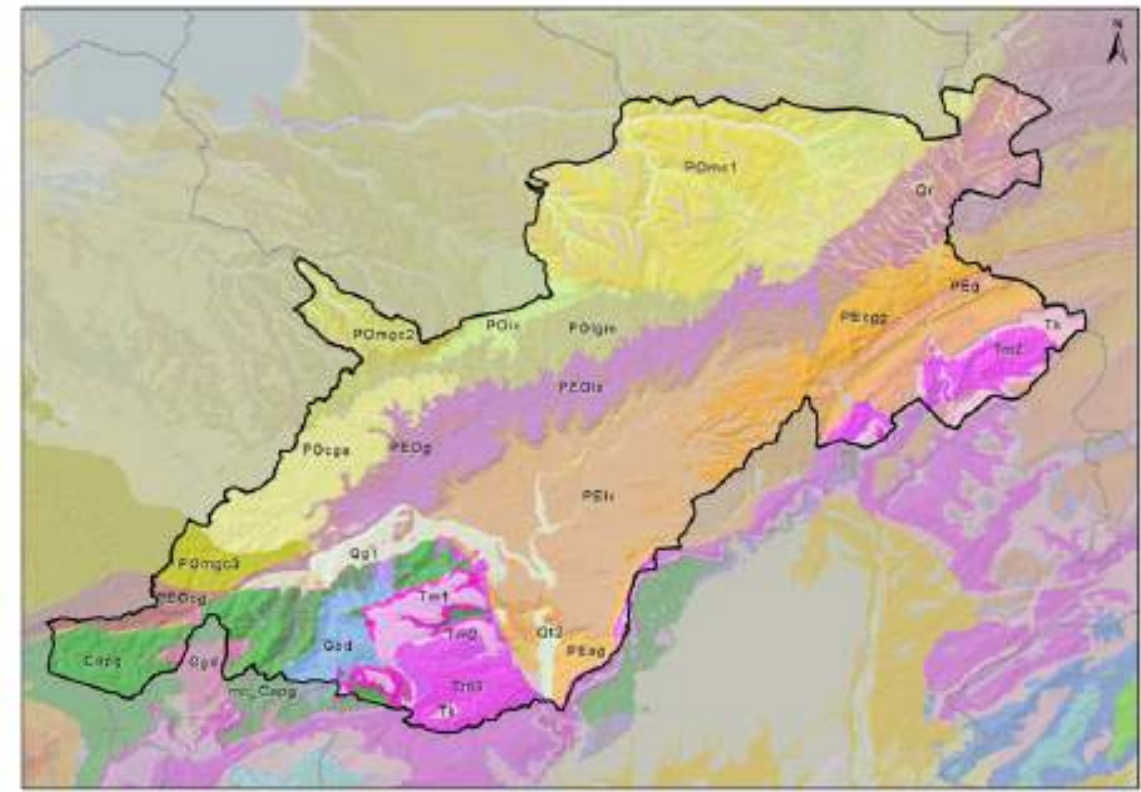
Per altra banda, la part més baixa de la comarca se situa al congost del Francolí abans d'entrar a l'Alt Camp, per sota dels 250 m.s.n.m.; bona part de la zona agrícola central de la comarca se situa entre els 350 m.s.n.m. i els 550 m.s.n.m., amb l'àmbit cerealista al voltant de Santa Coloma de Queralt en alçades considerables entre els 700 i els 850 m.s.n.m. De fet una diferència important entre la Conca estricta i la Baixa Segarra és la seva altitud, mentre la Conca estricta es troba més enclotada i a una altitud més baixa la Baixa Segarra es troba a més altitud pel que també explica la seva diferència en els cultius. Conca estricta vinya, fruiters secs i olivers i en més altitud la Baixa Segarra amb cereals.

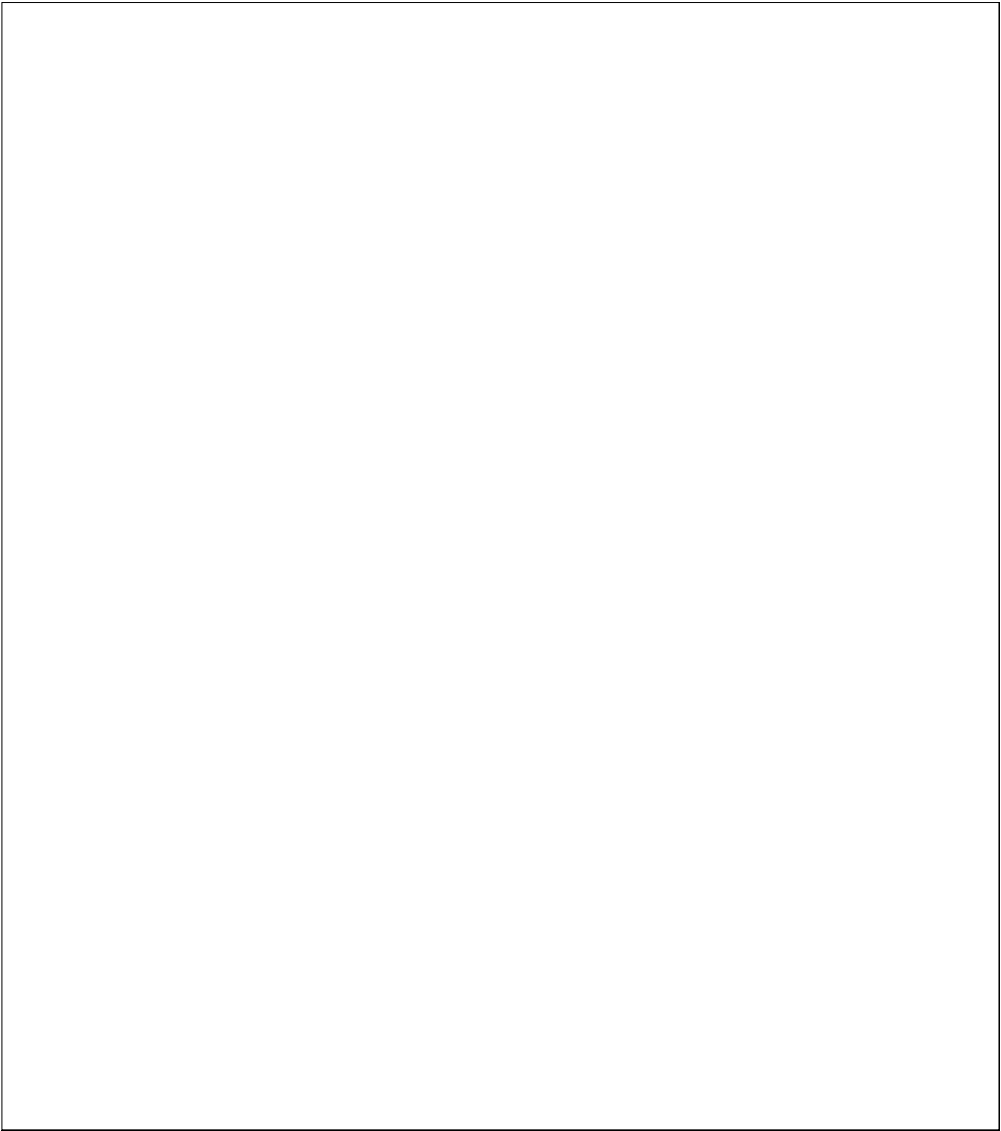
Fotos. Els forts pendents que es donen a la vall del riu Brugent (esquerra) contrasten amb els relleus suaus de la Baixa Segarra (dreta).

GEOLOGIA

Figura nº7. Geologia de la comarca de la Conca de Barberà

Font: elaboració pròpia amb dades del Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya i del Departament de Territori i Sostenibilitat.

La geologia de la comarca de la Conca de Barberà permet conèixer tota una llarga successió des del sòcol paleozoic metamòrfic (amb diverses intrusions filonianes), amb una superposició de materials sedimentaris de tota mena fins a l'Oligocè, present abundantment a les conques d'erosió.

A les muntanyes de la Serralada Prelitoral, que limiten la comarca pel sud i est, són molt visibles aquestes estructures.

A les muntanyes de Prades, l'estructura del relleu està constituïda per un sòcol paleozoic format per gresos, pissarres motejades i pissarres argiloses del Carbonífer, anàleg al que aflora al centre del Priorat, ja que es tracta de la mateixa unitat geològica. L'esmentat paquet de roques metamòrfiques queda interromput per dues grans intrusions granítiques que afloren al sector de l'altiplà de Prades i al torrent de Castellfolit. A sobre del sòcol paleozoic s'hi va dipositar la sèrie de roques sedimentàries del Triàsic les quals apareixen en el sector oriental de les Muntanyes de Prades: des dels plans de la Vila o de Sant Joan, Rojals, les Garrigues i fins a la Riba.

La serra de la Llena en canvi, situada a l'extrem nord-occidental, està modelada en materials sedimentaris: conglomerats, gresos, margues i lutites de l'Oligocè i l'Eocè que pertanyen a la Depressió Central Catalana des del punt de vista de la història geològica. Les capes de sediments estan disposades de forma subhoritzontal a l'extrem oriental i fortament basculades cap el nord a mesura que es progressa cap a l'oest, com a conseqüència de l'aixecament del sòcol paleozoic que li permet assolir els 1.021 m d'altitud a la Punta del Curull. El modelat dels conglomerats calcaris ha donat lloc a formes de relleu arrodonides de tipus «montserratí».

Al bloc del Gaià, sobre aquest sòcol paleozoic hi descansa la sèrie de materials del Triàsic: dos nivells de capes de calcàries i dolomies, que donen lloc a cingleres abruptes, intercalades per margues, gresos i argiles de color rogenc, que es comporten com a materials tous. De fet les cingleres calcàries, de color blanquinós, són visibles des de molts punts. Tot el sector central de la unitat, des de la serra de Brufaganya cap el centre i el sud, està modelat en aquests materials del Triàsic. En aquest mateix sector, sobre els materials del Triàsic hi descansen argiles vermelles i gresos dipositats en el Paleocè. A continuació s'hi troben les calcàries i calcarenites de l'Eocè inferior, sense que hi hagi representació de la sèrie estratigràfica corresponent al Juràssic i al Cretaci.

Al nord de la línia imaginària de traçat est-oest, entre la serra de Brufaganya i la serra Voltorera, els materials del Terciari cobreixen ja totalment la litologia del Triàsic i predominen absolutament en el paisatge geològic del sector nord de l'Alt Gaià. A causa de l'aixecament del bloc central del Massís de Gaià, com a conseqüència del joc de falles que han actuat en aquesta àrea, els sediments terciaris van ser fortament basculats, de manera que el front de les capes aflora a la superfície del terreny i a mesura que hom es desplaça cap el nord permet seguir la seqüència de la sèrie de materials dipositats. Es van alternant les capes de calcàries, margues, gresos i argiles, generalment de colors vermellosos i dipositades al llarg de l'Eocè. A les serres de Comaverd i dels Clots apareixen conglomerats, gresos i margues, també de colors rogencs, però corresponents ja al període Oligocè els quals enllacen sense solució de continuïtat amb les calcàries detrítiques, les margues i els gresos groguencs del centre de la Conca de Barberà.

A la zona de la Baixa Segarra i riu Corb, el relleu està modelat en materials sedimentaris de l'Oligocè que, a la vora sud de la conca de Santa Coloma de Queralt, estan basculats cap el nord-oest, a causa de l'aixecament del bloc de Gaià. En aquest sector hi predominen conglomerats, gresos i margues de colors rogencs, que són substituïts per calcàries detrítiques, margues i gresos groguencs d'origen lacustre tant en el centre de la conca com en els altiplans del sector de Conesa. Predominen els materials poc resistents que han estat rebaixats per l'acció de les aigües corrents, deixant a la vista els materials carbonatats més compactes, que coronen turons com el de Forès i conformen els fronts d'algunes costes.

A la Conca estricta, l'estructura del relleu ha facilitat el modelat de la Conca. Al sud, a la serra de Miramar, hi afloren les pissarres paleozoiques del sòcol hercinià i a sobre la sèrie estratigràfica del Triàsic, present a moltes muntanyes del Camp de Tarragona. A causa de l'aixecament del bloc de la serra de Miramar les capes dels materials del Triàsic estan molt basculades cap el nord. A sobre d'aquests materials s'hi van dipositar tota una sèrie de capes sedimentàries ja d'edat eocena i paleocena. Els més antics a la vora sud, els més moderns a la vora nord. Els materials de l'Eocè només són visibles a l'extrem sud-oest de la conca, al sector de Vilaverd, i a mesura que ens desplaçem cap el nord apareixen els materials de l'Oligocè. Així, entre Montblanc i Sarraí el terreny està constituït per margues llimoses de color vermell que cap a Barberà de la Conca s'intercalen amb nivells de conglomerats i gresos també de color vermell. Més al nord, en els municipis de l'Espluga de Francolí, Blancafort, Solivella i Rocafort de Queralt, apareixen gresos i margues rogenques que més al nord són substituïts per gresos i margues groguenques ja en la transició cap als relleus de les serres de Vilobí del Tallat. Aquest sector septentrional és de relleu més trencat, amb tot un conjunt de turons i serres baixes separades per torrents, a diferència del sector central on la monotonia de la plana només és trencada per l'aparició d'alguns turons testimoni. Els Ullastres i el Tossal Gros d'Ollers, tots dos al

municipi de Barberà de la Conca, en són bons exemples.

Tres grans àrees de les Muntanyes de Prades estan incloses a l'Inventari del patrimoni geològic de Catalunya: el sector de modelat granític de la vall del barranc de Castellfolit situat al vessant nord; l'àrea de la Mola de la Roquerola al nord del nucli de Farena, que es correspon amb l'extrem nord d'una geozona molt més extensa que amb el nom de Pedra d'Alcover que inclou una àrea de cingleres mesozoiques; finalment la geozona dels esculls de la Riba que s'estén al paratge de les Garrigues, a ponent del poble de la Riba. Fora de les Muntanyes de Prades, destaca la geozona anomenada roques volcàniques carboníferes de la Serra de Miramar, que inclou una petita part en el costat conquenc, i dos petits punts, la Cova de l'Espluga de Francolí la Pedrera de Sarraí (interès paleontològic).

Figura nº8. Espais d'interès geològic a la Conca de Barberà

Diverses explotacions mineres s'han desenvolupat a la Conca de Barberà al llarg dels segles. Alguns topònims ens indiquen l'existència de recursos minerals interessants, com el barranc de l'Argentada, al bosc de Poblet, d'on s'han extret plata a l'edat mitjana, níquel i coure al segle XVIII, plom durant la Guerra del Francès i barita i baritina fins al segle XX, a partir de la Mina Atrevida, una explotació subterrània de barita situada al bosc de Poblet i datada ja el 1430 i que va durar fins el 1990. El 1930 existiren mines de barita, ferro i baritina a Rojals, de pirita-ferro a Rojals-Montral, 2 de ferro i una de plom a Vallclara, tres de ferro a Vilanova de Prades, dos de barita (incloent la ja citada Atrevida), tres de ferro, una d'antimoni i una de plom a Vimodí.

En aquesta zona també s'han explotat de manera artesanal petites pedreres de granit per aprofitar llambordes. Així, el 1929 existien al Bosc de Poblet² com a mínim 5 canteres de porfirs granodiorítics per fer llambordes (barranc de Castellfolit, barranc de Sant Bernat, barranc del Cirerer, barranc del

² MARTÍNEZ, M. (2001). El Bosc de Poblet al llarg dels Anys. Monografies XI. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

Segués, barranc de les Forques) i dos que aprofitaven pissarres negres grafitoses silurianes per obtenir terra negra (barranc de Sant Bernat o del riu de Pruners). Algunes d'aquestes extractives tenen encara marques visibles al bosc de Poblet. Resten també algunes pedreres abandonades d'extracció de calcàries i dolomies (molt visible l'existent a l'entrada de la Vall de Montblanc). Al centre de la conca (Pira, Sarra), es van desenvolupar diverses pedreres pensades per l'extracció d'alabastre. Una antiga pedrera de Sarra ha proporcionat un interessantíssim jaciment paleontològic on destaquen nombrosos fòssils de fulles³.

Actualment, destaca l'existència d'una gran pedrera activa a Viladepardius (Pontils).

Fotos. Activitat extractiva important a Viladepardius; a la dreta, antiga pedrera de calcàries a l'entrada de la Vall de Montblanc

³ CARTAÑÀ, J. (1992). Geologia i paleontologia del jaciment Oligocè de Sarra. A Aplec de Treballs nº10. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

Fotos. Diversos dels substrats geològics existents a la comarca: calcàries i dolomies del Muschelkalk a la vall del Brugent; esquists i pissarres prop de Poblet; derrubis d'una antiga mina al bosc de Poblet, pissarres filonians al bosc de Poblet i conglomerats de la Serra de la Llena.

HIDROGRAFIA

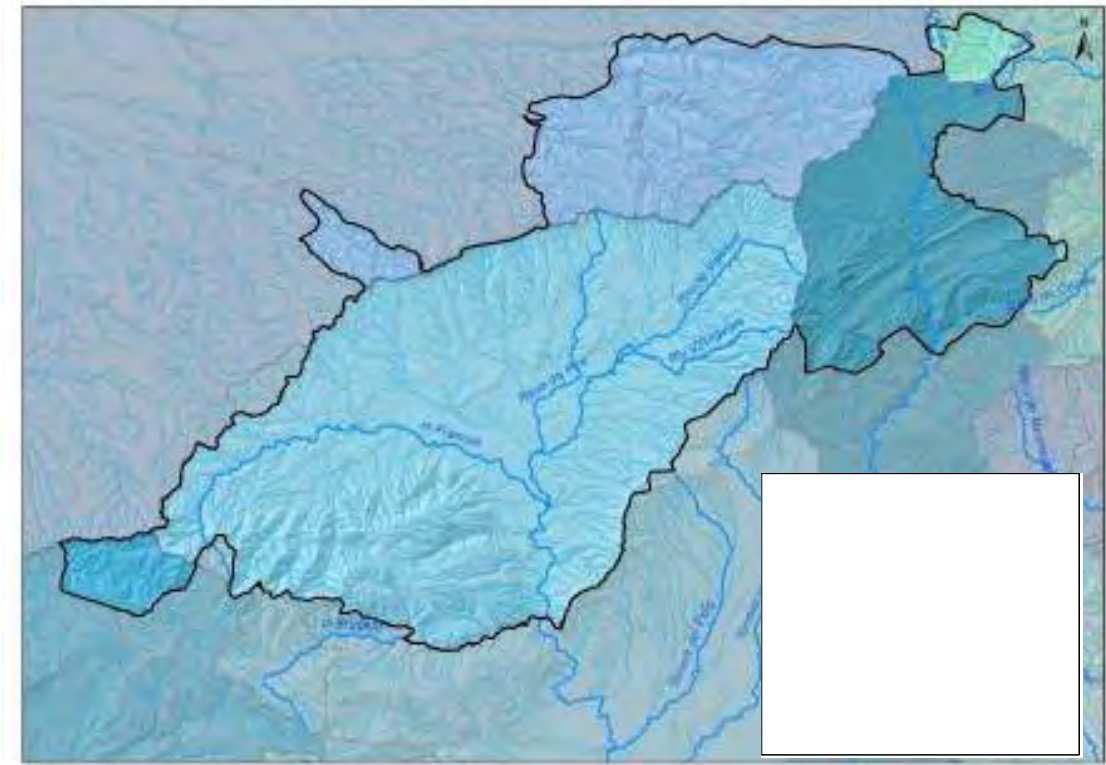
El curs principal de la comarca és el riu **Francolí** que envolta pel nord les muntanyes de Prades i al peu del qual s'han situat els dos nuclis urbans principals de la comarca, com són Montblanc i l'Espluga de Francolí; nombrosos torrents drenen la cara nord i est de les muntanyes de Prades i li són afluents per l'esquerra, mentre que per la dreta, els cursos fluvials són poc importants excepte la conca del riu **Anguera**, que recull aigües des de la serra de Comaverd i Carbonària a l'est i des de la serra del Tallat i Forès al nord.

La zona de la Baixa Segarra s'estructura principalment pel riu **Gaià**, que aquí té la seva capçalera. Una petita part a l'extrem nord-est de la comarca (al nord d'Aguiló, zona de la Pobla de Carivenys i les Roques) forma part de la conca de la riera de Clariana, afluent de l'Anoia.

Al nord de Forès i a la serra del Tallat, diverses rieres i rases són afluents del **riu Corb** (conca de l'Ebre), que té a la comarca la seva capçalera; també una petita part de la comarca, a la zona de Senan, vessa a la vall de l'Ebre.

Per últim la zona de Vilanova de Prades forma part de la conca del riu Montsant, també afluent de l'Ebre.

Figura nº9. Hidrografia i conques hidrogràfiques a la Conca de Barberà

Font: elaboració pròpia amb dades de la base topogràfica del Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

Foto. Dalt a l'esquerra, el riu Francolí aigües amunt del poble de Montblanc; dalt, a la dreta, el riu Corb al pas pel balneari de Vallfogona de Riucorb. Sota a l'esquerra, riu Brugent al pas per la Riba; sota a la dreta, riu Gaià des de Santa Perpètua de Gaià.

El Gaià és un riu típicament mediterrani, amb les oscil·lacions del cabal d'aigua propiciades per la pluviometria de cada estació. S'origina a la cubeta geogràfica de Santa Coloma de Queralt, i queda limitat l'inici de la seva conca hidrogràfica en l'espai de l'Alt Gaià, d'oest a est, per la corba formada pels punts de Sant Miquel del Montclar, Deugràcies, el Codony, el coll de Rauric, Montargull, Montfred, Aguiló, Almenana el Coll de Fiol i les serres de Queralt, del Pany i de la Savinosa.

El Gaià a Santa Coloma és una petita rasa seca anomenada Bestorra que passa fregant el castell dels Comtes. Ales fonts de les Canelles o dels Comtes recull la primera aigua. Més avall de Santa Coloma s'enllaçarà amb el torrent Claret, que recull les aigües escorregudes de Montfred i d'Aguiló. A l'altura de Sant Gallard rep alguns petits torrents o rases. Tanmateix, la configuració definitiva com a riu l'adquirirà tocant a Pontils. Poc abans rebrà per l'esquerra el riu de Boix i sota del poble, en un mateix indret, per la dreta el torrent de Biure i per l'esquerra el torrent de Sant Magí. A partir d'aquest punt el Gaià canvia d'imatge, ha adquirit potència i força per endinsar-se en la serralada Prelitoral, en l'espai conegut com el Bloc del Gaià. A Santa Perpètua descriu un meandre

El Corb neix entre Rauric i Montargull, dues pedanies de Llorac. Circula profundament encaixat en les calcàries micrítiques i les margues del sud d'Albió fins arribar a Vallfogona de Riucorb. Els seus afluents són petits torrents per on es canalitza l'aigua que neix en els altiplans de Forès, Conesa i Rauric. El més important és el riu Seniol, que articula una petita xarxa de torrents estesos al voltant del Pla de Maria.

El riu d'Anguera ha estat el principal agent encarregat d'excavar la conca. El riu neix a la serra de Cogulló. A l'alçada d'Ollers rep el cabal del riu de Vallverd, que aporta les aigües del nord de la conca. Després de travessar bona part de la unitat, el riu d'Anguera desguassa al Francolí.

El Francolí drena el sector occidental de la Conca i segueix un traçat que voreja les muntanyes de Prades des de Vimbodí i l'Espluga de Francolí fins a Vilaverd i la Riba, on s'escola entre les muntanyes de Prades i la serra de les Guixeres per obrir-se pas a la Plana del Camp

Tot i que el Francolí té a la comarca la seva capçalera i pocs quilòmetres del recorregut, el fet de tenir una àmplia xarxa d'afluents provinents de les muntanyes de Prades li ha permès generar grans inundacions recordades històricament; si cèlebres van ser els aiguats de Santa Tecla del 23 al 24 de setembre de 1874 (la major catàstrofe natural esdevinguda en temps històrics al camp de Tarragona), no ho van ser menys els aiguats de Sant Cristòfol del riu Brugent (1792, que provocà 19 morts a la Riba), de Sant Francesc (10 d'octubre de 1829), de Sant Mateu (20 de setembre de 1850) de Sant Lluç de 1930 i els aiguats de Sant Francesc de 10 d'octubre de 1994. Als aiguats de 1930, molt ben documentats, el Francolí i bona part dels seus afluents es van desbordar, causant dos morts a Solivella, i importantíssims danys a tota la comarca, incloent els cascs urbans de l'Espluga de Francolí i Montblanc, i la destrucció dels dos ponts que es trobaven en construcció a la Riba, a més de nombrosos danys a edificacions, camins, carreteres i propietats a bona part dels pobles de la Conca. Malauradament, aigües avall va causar molts danys al camp de Tarragona. Es van recollir més de 220 mm als pluviòmetres de l'Espluga de Francolí i Rocafort de Queralt, tot i que segurament la precipitació devia ser superior. Es va calcular que el cabal màxim del Francolí a Montblanc va assolir els 1.094 m³/s i a La Riba els 1.580 m³/s.

Cal també citar que, tot i la sequedat general relativa de tot aquest territori, existeixen nombrosíssimes fonts; per exemple, dins el terme de Montblanc i entorn, se n'han catalogat 295⁴; 56 a les rodalies de Montblanc, 50 a la Vall de Fora-Vall Obaga-la Vall Solana i la Vall de Lladrons; 73 a Rojalons, 24 a la Baridana i la Bartra, 34 a els Cogullons, 16 a Prenafeta, 10 a Lilla, etc. Per altra banda, al bosc de Poblet se n'han catalogat 42⁵, un percentatge significatiu de les quals ferruginoses.

Aquestes fonts ferruginoses de Poblet s'han aprofitat per a l'activitat de balnearis d'aigua medicinal, d'aquí neix el barri de les Masies de l'Espluga, activitat actualment desapareguda i reconvertida en cases de colònies. Si es manté però l'explotació d'aigües medicinals a Vallfogona de Riucorb i a Rocallaura. Ambdós pobles de balnearis compten amb una ja llarga tradició del turisme d'aigües.

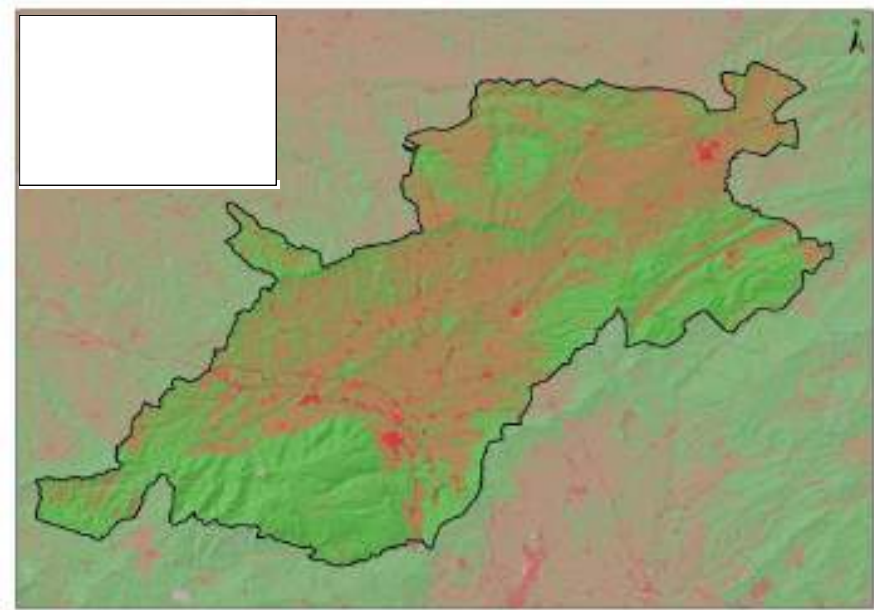
⁴ PALLISÉ, J. (2006). Els camins de l'aigua. Fonts naturals i aigües al terme de Montblanc. Cossetània Edicions

⁵ MARTÍNEZ, M. (2001). Op. Cit.

2.3 ELS USOS DEL SÒL

DISTRIBUCIÓ GENERAL DELS USOS DEL SÒL

Figura nº10. Principals usos del sòl a la comarca de la Conca de Barberà, any 2009.

Font: elaboració pròpia amb dades del Mapa de cobertes de sòl de Catalunya v4 (2009).

Taula nº3. Usos del sòl a la comarca de la Conca de Barberà

Principals usos del sòl	Superfície (ha)	%
Antròpic	2.299,54	3,53
Conreus	28.277,45	43,46
Terrenys sense vegetació	216,97	0,33
Vegetació natural	34.278,04	52,68
Total	65.072,00	100,00

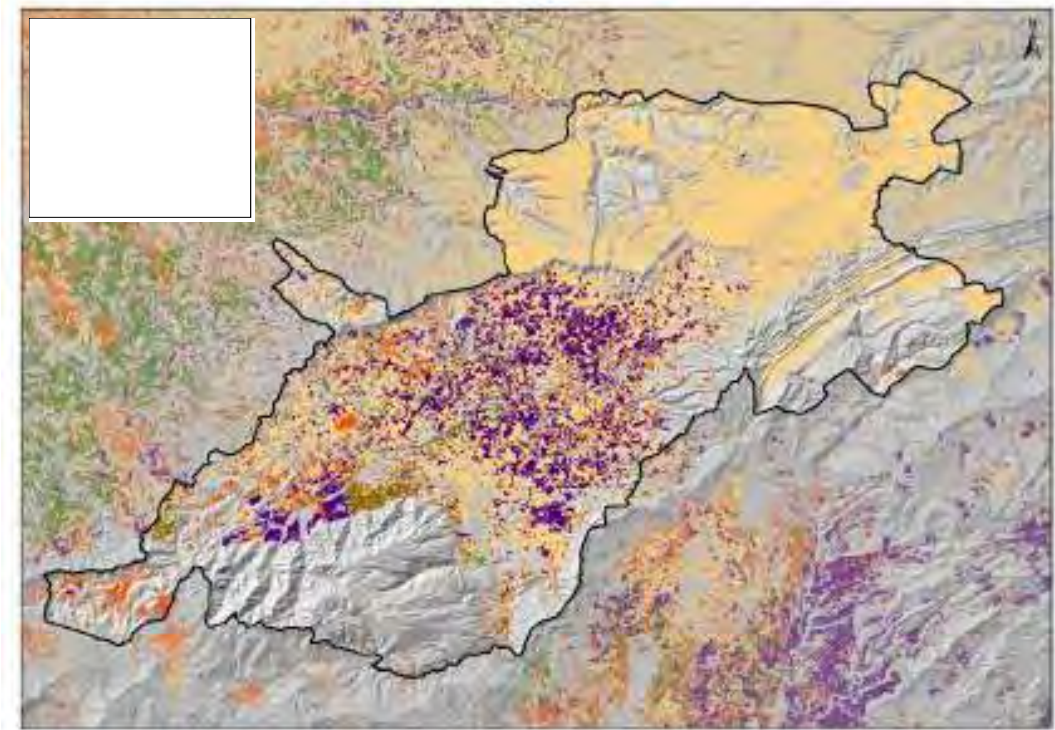
Font: elaboració pròpia amb dades del Mapa de cobertes de sòl de Catalunya v4 (2009).

La figura anterior explica molt gràficament la distribució dels usos a la comarca; la vegetació forestal ocupa una mica més del 50% de la comarca, concentrada especialment a les muntanyes de Prades (sud-oest) i a l'arc de muntanyes de la serralada Prelitoral que flanqueja la comarca fins a les muntanyes de l'Alt Gaià (est). També hi ha importants extensions forestals a les vessants del riu Corb. Els conreus ocupen els fons de la cubeta de la Conca i bona part dels plans de la Baixa Segarra. Els pobles estan escampats, però la concentració d'usos urbans més importants se situa al llarg del riu Francolí.

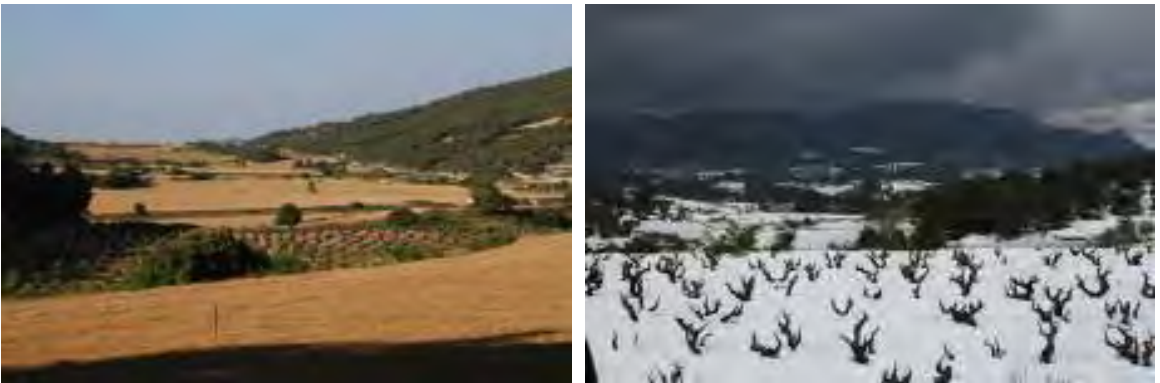
ELS CONREUS

Figura nº11. Distribució general dels tipus de conreu.

Font: elaboració pròpia amb dades del Mapa de cobertes de sòl de Catalunya v4 (2009).

Com s'ha comentat, el 71% de la superfície comarcal està dedicada a les terres llaurades, pràcticament totes elles de secà (24.705 ha), envers les de regadiu (591 ha). Són els conreus herbacis (bàsicament cereals d'hivern) els que ocupen la major part, 17.359 ha (pràcticament el 70% de les terres llaurades), distribuïts per tota la comarca, però especialment dominants a la baixa Segarra i entre les zones de conreu que menen cap a la vall de l'Ebre. La vinya ocupa 4.498 ha i el segon tipus de conreu més important (18,2% de la superfície de conreus), amb especial significació paisatgística a la part central de la comarca i a les vores del monestir de Poblet. Altres conreus arboris, com l'olivera (924 ha) i els fruiters de fruita seca, ametllers principalment (1890 ha), són també importants.

Fotos. Els cereals són el conreu majoritari de la Conca, ocupant fins i tot replans i valls a les zones de muntanya; la vinya és, no obstant, dominant a la part central de la comarca i a la vora del Monestir de Poblet

Fotos. Avellaners vora Vilanova de Prades, i ametllers combinats amb cereals vora Senan

Com ha passat a bona part de les terres prelitorals del país, la superfície agrària ha tingut importants descensos en el període de 20 anys entre censos agraris (1989-2009), amb una pèrdua de més de 4000 hectàrees, que s'han perdut bàsicament a cost de la reducció de conreus fruiters de fruita seca (ametllers principalment) i vinya.

Taula nº4. Evolució de la superfície agrària a la comarca de la Conca de Barberà entre censos agraris

Any	1989	1999	2009
Nº explotacions	2.221	1.754	1.448
Total terres llaurades	28.449	26.885	24.115
Conreus herbacis	16.280	17.636	17.359
Fruiters	4.631	3.133	1.890
Olivera	460	792	878
Vinya	7.063	5.296	4.498

Font: Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

EL CEREAL

Els cereals d'hivern han tingut un important creixement en superfície a la Conca de Barberà, causat per múltiples factors, sovint lligats als preus, ajuts i balanços agraris quant a esforç i rendiment. És de fet el conreu amb més superfície de la comarca, 15.894 ha moltes d'elles a la Baixa Segarra, la zona cerealística per excel·lència. A diferència de la Conca estricta que per bé que hi ha vinya i cereal també hi ha altres conreus com l'olivera o la fruita seca que en conformen un mosaic agrícola, a la Baixa Segarra és clarament preponderant el cereal per qualsevol altre conreu.

Els cereals d'hivern (ordi i blat) no només són preponderants a la vora de Santa Coloma de Queralt, sinó també a tots els plans elevats i vessants de la part de la comarca que mira al riu Corb (Passanant-Belltal, Forès, plans de Conesa, Vall del Corb, etc.), a totes les petites valls orientades de sud-est a nord-oest a la zona de l'Alt Gaià – creant paisatges interessants com la vall que va de Pontils a Viladepedius, o la que recorre des de Pontils a Vallespinosa, i també a parts importants del terme de Montblanc entre Prenafeta i el riu Francolí.

Els cereals tenen important transcendència paisatgística per la seva textura i coloració mutants durant l'any, creant visions molt diferenciades del paisatge comarcal segons l'època en que s'observi.

LA VINYA

La Conca estricta té unes qualitats geològiques, climàtiques i geogràfiques que fan idònia pel cultiu de la vinya. El sòl és calcari o argilós excepte a Vilanova de Prades on també hi ha licorella on coincideix amb l'altitud més alta de 900mts, les vinyes que es troben a més baixa altitud estan a 200 mts. La pluja és de mitjana uns 500 l/m2 que els vents de marinada i serè (mestral) assequen el terreny i eviten botritis i altres malalties originades per fongs. La Conca estricta compta també amb un microclima de contrast tèrmic entre la nit i el dia que resulta molt bo per la maduració, l'acidesa i el PH del raïm. A la Conca de Barberà hi ha 4.498 ha. de vinya, bàsicament a la Conca estreta d'on és un cultiu tradicional.

Com diu Josep Maria Poblet al seu llibre “La Conca de Barberà”⁶, “ *L'economia de la Conca es pot dir que depèn d'un sol producte: el vi. Quan els raïms es paguen cars, el diner corre. En els anys de males collites, les paraules “No s'embarcarem ni un got” són la sentència que es troba en boca de tothom. És clar que a la comarca s'hi cull blat i civada, ordi i moresc, olives i ametlles, avellanes i fesols, trumfes i llegums. Però els diners que s'obtenen són dels que no es veuen, a les mans, dels que fugen i no fan “mota”. Allò que permet a l'home del camp respirar tranquil ha d'identificar-se amb el rendiment del vi, que a la Conca, de vi, se'n fa, com vulgarment es diu, per donar i per vendre*”.

Si bé ha estat un conreu principal, no sempre ha estat majoritari a les zones actualment vitivinícoles; per exemple, el 1722 a Sarraí, de les 359 jornades amb terres conreades, només 15 tenien vinya⁷

El 1887, just 6 anys abans de l'arribada de la fil·loxera, hi havia a la Conca de Barberà 10.137 hectàrees de vinya⁸. Tot i la destrossa de la fil·loxera, el 1900 hi havia 12.295 ha de vinya sobre un total de 20.160 hectàrees de conreu.

Si bé al llarg del S. XVIII l'especialització vitivinícola de vins i alcohol gràcies al mercat de l'aiguardent l'interior de Catalunya es desenvolupà enormement. De fet al S.XVIII a la Conca estricta hi hagueren fins a 27 destil·laries. La seva comercialització tenia un punt de referència, el port de Tarragona i de Salou.

Aquest increment de l'economia de l'aiguardent va en relació amb una creixent qualitat del vi i també de l'accés a la terra. Encara fossin petites parcel·les els pagesos anaven adquirint petites propietats.

Amb l'arribada de la fil·loxera a França al 1863 Catalunya perdia un competidor i passava a tenir el monopoli del comerç del vi, es va aprofitar per plantar vinya arreu, però fou un creixement fictici doncs al 1893 arribà a la Conca la fil·loxera que arrasà amb la vinya. Al ser un monocultiu portà a una situació de greu misèria i també requerir de certa capacitat de resiliència.

Les antigues vinyes fil·loxerades foren substituïdes per altres conreus com els ametllers, olivers o cereal o bé per nova vinya. Aquesta nova vinya no podia ser de peu europeu sinó de peu americà resistent a la plaga. Aquells que van optar per replantar vinya havien d'assumir una gran inversió que no sempre era possible. D'aquí nasqué l'associacionisme agrari i amb ells els cellers cooperatius.

En un primer moment la iniciativa d'agrupar-se i fundar cooperatives agràries fou dels republicans i més tard dels liberals. Dels petits pagesos i més tard dels grans propietaris. De la mateixa manera que la societat estava dividida en classes socials ideologia el cooperativisme agrari també. Existia una divisió on alguns pobles tenen dos cellers com és el cas de Sarraí, Barberà i l'Espluga, el dels rics i dels

⁶ POBLET, J.M. (1961). La Conca de Barberà, Biblioteca Selecta. Barcelona

⁷ PUIG, R. (2012). Conreus i propietat agrària a Sarraí segons el capbreu de 1720. Aplec de Treballs nº30, Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

⁸ GRAU, J.M.T.; RISUEÑO, J. (2001). El moviment migratori de la Conca de Barberà a la ciutat de Reus a inicis del segle XX. Aplec de Treballs nº19. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà.

pobres com se sol dir. Al 1961 enmig del franquisme una llei obliga a unir les dues cooperatives que passa a ser del sindicat vertical.

L'any 1985 s'inicià el seu camí administratiu per al reconeixement de la Denominació d'Origen Conca de Barberà que adquireix plena legalitat administrativa el 1989 a més a més de formar de la DO Catalunya i DO Cava. Curiosament, de l'any 1989 hi ha xifres exhaustives, provinents del cens agrari d'aquell any, que ens indiquen que hi havia a la comarca 7.063 ha de vinya, (6.775 dins la DO Conca de Barberà); el cens agrari de 2009 marca una tendència a tota la comarca; un important descens del conreu de la vinya, que passa a comptabilitzar 4.498 ha (amb 628 viticultors), de les quals 4.042 ha estaven inscrites en la dominació d'origen. Aquesta tendència de disminució de la vinya es va donar a tots els municipis que hi tenen territori, excepte a Barberà de la Conca que l'any 2009 presentava 930 hectàrees. Alguns municipis van tenir, però, un descens espectacular, com és el cas de Montblanc que va passar de 1.124 ha de vinya el 1982 a 466 el 2009.

Segons dades de l'Institut Institut Català de la Vinya i el Vi (INCAVI), l'any 2015 hi havia 4200 hectàrees inscrites en la denominació d'origen, amb un total de 1100 viticultors i una producció mitjana per la D.O. de 6.787 hectolitres.

No obstant, la disminució de superfície de vinya va en sentit contrari a un altre fenomen; l'augment del nombre de cellers. Als anys 80, apart de les cooperatives locals, només hi havia a la Conca de Barberà dos cellers (si es compta la implantació de Torres el 1978 i s'assimila Viticultors Mas del nen amb el seu precursor Bodegas Bellod el 1943. Els anys 90 s'obren sis cellers. Entre el 2000 i el 2005, se n'obren quatre. A partir d'aquí, la maduració d'alguns projectes personals i l'obertura del Viver de Celleres de Barberà de la Conca dispara les xifres. El 2007 s'obren set iniciatives de cellers, el 2009, una, el 2010 una altra i entre el 2011 i 2013 se n'obren cinc. Per tant, es pot veure com la denominació d'origen sí ha tingut un efecte importantíssim en la multiplicació d'iniciatives de celleristes i, per tant, d'elaboració de vins de qualitat. La comarca, doncs, ha perdut superfície de vinya i nombre de viticultors però ha guanyat en cellers i qualitat.

Quan a l'origen de les iniciatives dels cellers, la immensa majoria són de la mateixa comarca. Es tracta d'una iniciativa vitivinícola autoregenerada a partir de la reconversió dels viticultors tradicionals de venda a cooperativa i a producció de cava, en elaboradors de vi amb marca pròpia. Només dos grans grups vitivinícoles forans hi tenen celler: Grup Codorniu i Torres, tots dos provinents del Penedès. La resta de cellers són gent de la terra o descendents, la majoria amb tradició vitivinícola a la família. Per tant, la incidència o presència d'estrangers és pràcticament nul·la, com també la presència de grups vitivinícoles d'altres zones de l'Estat Espanyol.

El **trepà** és una varietat de raïm negre autòctona de la Conca de Barberà. També es pot trobar a la zona del riu Corb, a la Baixa Segarra, a la Conca de Tremp en una petita proporció i a Vila-rodona a l'Alt Camp. Aquesta varietat no té sinònims esteses.

Amb una producció interessant (té un rendiment mitjà-alt, de 8000 a 12000 kg/ha) pel que dona una certa tranquil·litat econòmica al viticultor. És una varietat molt versàtil ja que tot i ser una varietat de raïm negre permet fer vins negres, rosats i fins i tot blancs, tot i que la seva principal destinació majoritària sigui l'elaboració de vins i caves rosats a causa del seu poc color i la moderada graduació alcohòlica. És una varietat vigorosa amb raïms grans i compactes. Les baies són amples i arrodonides i té una pell de gruix mitjà. Es de brotada primerenca i maduració tardana (finals de setembre principis d'octubre). Quan el trepat s'elabora com a rosat, s'obté un vi destacable, lleuger, fresc i afruitat, de color rosa gerd, net i lluminós. En l'elaboració en negres, s'obté un vi fresc i lleuger amb un color entre cirera i robí i ribet violaci. En boca sobresurten notes de fruites vermelles i regalèssia fusionades per un toc especiat de pebre i fulla de llorer. El color, l'aroma i el paladar el fan únic.

A la Conca hi ha aproximadament unes 1.100 ha. de trepat de les quals el 80% de la seva producció va fer vi base per a cava rosat amb la denominació de la DO Cava de fet tot el cava rosat del Penedès prové de la Conca. El 20% restant es destina a la DO Conca de Barberà, d'aquestes dos cellers en fan

vi blanc, i 18 ho destinen a vi rosat i vi negre.

Altres varietat que trobem a la Conca, a més a més de l'autòctona trepat, són la parellada i el macabeu per fer vins blancs i per fer negre l'ull de llebre i la garnatxa.

FRUITA SECA

El tercer conreu amb més superfície és la fruita seca, el qual són 1.852 ha. Bàsicament són ametllers i en alguns punts de la comarca també altres arbres fruiters. A les muntanyes de Prades i en particular a Vilanova de Prades n'és tradicional els avellaners i castanyers i de fet celebra la fira de la castanya per tal de promocionar la seva venda. També és tradicional els noguers a Rojals.

Els ametllers tenen una important influència positiva en el paisatge. A la fi de l'hivern principis de primavera els ametllers floreixen i deixen una preciosa estampa d'arbres florits, en funció de la varietat serà de flors blanques (llarga) o rosades (marcona).

OLIVERA

El quart conreu més important en nombre de superfície és l'olivera, que ocupa 924 ha. Olivers i ametllers s'alternen juntament amb altres conreus propis de la comarca. Els olis d'aquesta zona s'assemblen amb força dignitat a l'arbecuina de les Garrigues.

L'any 2000 serà recordat per molts agricultors i agricultores pel fred i la neu de l'hivern que va suposar la mort de molts olivers, sent un bon problema.

Juntament amb el vi, l'oli també compta amb també amb una DO, en aquest cas la DO Siurana.

CONREUS EN AUGMENT

En els darrers anys cultius que no tenien presència a la Conca de Barberà han anat agafant protagonisme alhora que també s'han recuperat conreus tradicionals.

Per una banda tenim el cultiu de la colza, una varietat de nap destinat a fer-ne oli comestible, biodièsel i alimentació animal que n'és el seu principal ús. Cada cop són més les ha. d'aquest cultiu aquesta és una tendència a tot Catalunya i també a la Conca de Barberà. La colza té una implicació paisatgística molt destacable ja que a la primavera floreix i cobreix el camp d'un groc intens.

De conreus moderns a conreus tradicionals. A la baixa edat mitjana, el safrà constituïa un important producte d'intercanvi i de producció a la Conca de Barberà, l'Alt Gaià, l'Urgell, la Segarra i el Bages. A l'entrada del segle XVIII hi ha notícies del conreu de safrà a Rocafort de Queralt, el poble per excel·lència del cultiu del safrà i les espècies, i del seu comerç al mercat de Santa Coloma, que ho continuà essent durant el segle XIX. A la segona meitat d'aquell segle aquest conreu començà a minvar fins desaparèixer pràcticament a inicis del segle XX. Amb la globalització i l'accés al safrà irani més econòmic i tenint en compte que el safrà és un producte car, doncs no pot ser d'altra manera degut a la recol·lecció manual, la producció i comercialització del safrà va anar a menys.

Tot i així, el primer intent de recuperar el conreu comercial del safrà a la Conca de Barberà fou l'any 2008 en un tros de la Guàrdia dels Prats. Des de llavors s'ha vingut recuperant aquest cultiu tradicional fins a l'actualitat, on genera un paisatge agrari singular en el moment de la seva floració, una bonica flor lila.

Cada cop són més les fires gastronòmiques de promoció dels productes locals, entre els el safrà que té un paper destacat a la fira Safrània de Montblanc i al Terra de Safrà Santa Coloma de Queralt.

Normalment a l'hora d'escollir quin conreu plantarà el pagès o pagesa ho fa en funció del rendiment econòmic és per això que cada cop són més els conreus de cereal i de vinya.

LA TEXTURA I CROMATISME DELS CONREUS A LA CONCA

L'ús agrícola del territori té una important significació paisatgística. En primer lloc, per la identificació cultural i històrica de la comarca com una àrea mediterrània d'origen cerealista i vitivinícola. En segon lloc, per què els canvis estacionals cromàtics i textura de la vinya, els conreus herbacis, i els ametllers, oliverars o arbres acompanyants de fileres i camins són significatius, en contrast amb la relativa estaticitat visual de la vegetació natural de la comarca. En tercer lloc, per què l'orografia sinuosa de gran part del territori ha estat organitzada sovint amb bancals que marquen les corbes de nivell i que creen un paisatge construït de gran interès visual. En quart lloc per què en bona part del territori existeix una combinació de conreus interessant, de manera que, apart d'algunes àrees purament cerealistes, es manifesta un interessant mosaic amb diverses textures i colors.

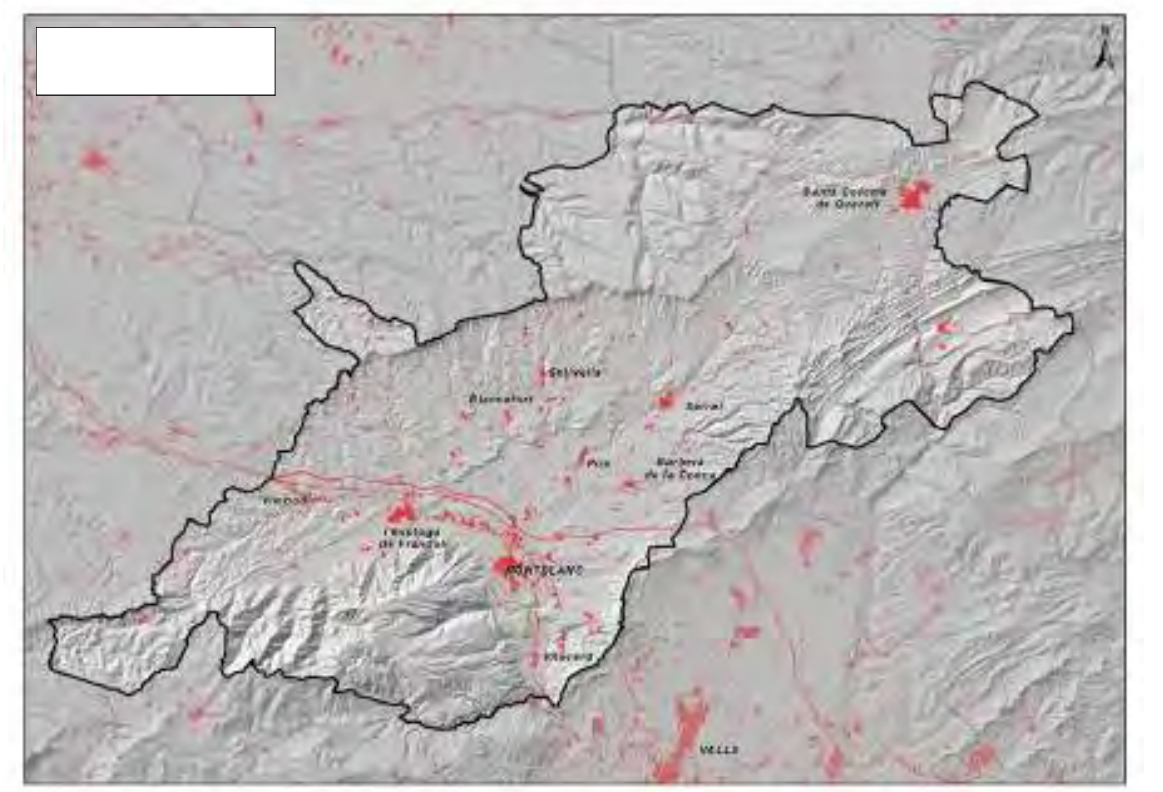
Fotos. Textures i coloracions dels paisatges agraris de la Conca de Barberà

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB48CA9DAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

ÚS URBÀ: SUPERFÍCIE ANTROPITZADA

Figura nº12. Superfície urbanitzada a la comarca de la Conca de Barberà

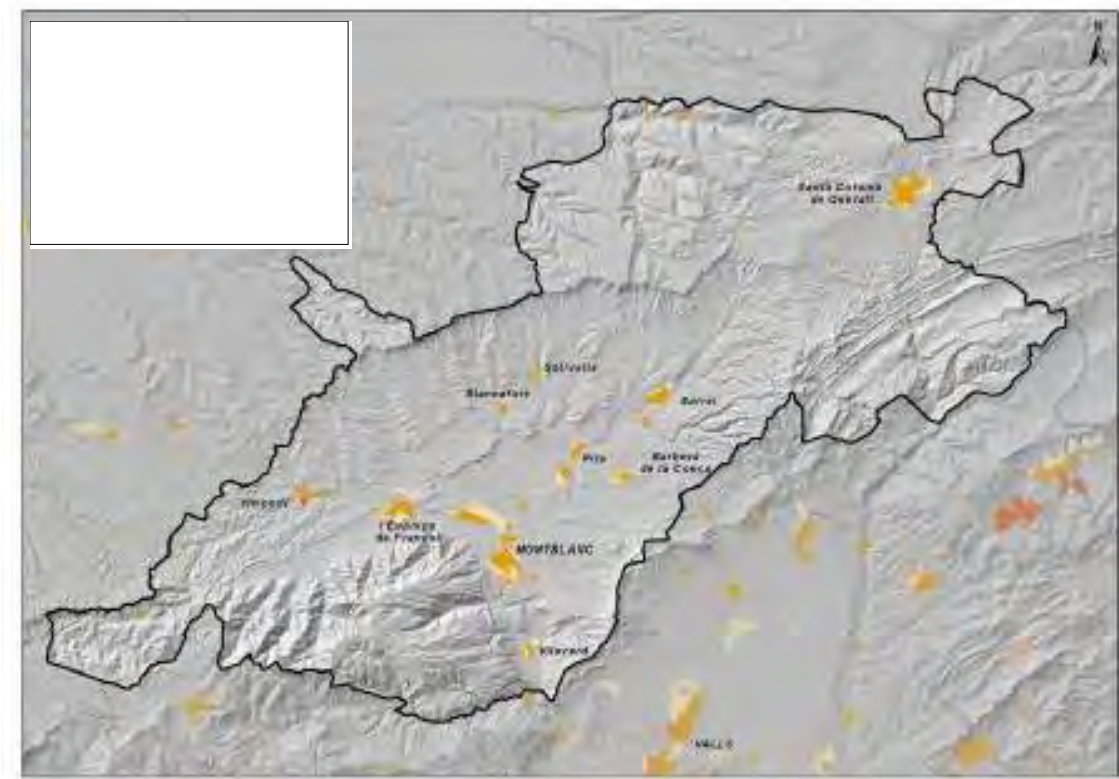

Font: elaboració pròpia a partir de les bases digitals del DTS

Com es pot observar a la figura, la superfície urbanitzada a la Conca de Barberà es concentra especialment al llarg del corredor d'infraestructures que recorre el riu Francolí, i on es concentren alguns dels nuclis urbans i industrials més importants: Vilaverd, Montblanc, l'Espluga de Francolí i Vimbodí i Poblet, amb els espais industrials intersticials. També cal destacar els espais industrials de la vora de Pira i Sarraí, i la important taca del casc urbà i indústries de Santa Coloma de Queralt.

Amplis espais, com les muntanyes de l'Alt Gaià, les Muntanyes de Prades i les vessants i obagues del riu Corb presenten una baixíssima ocupació per usos urbans.

Figura nº13. Classificació del sòl a la comarca de la Conca de Barberà

Font: elaboració pròpia a partir de les bases digitals del DTS

Taula nº4. Evolució de la superfície agrària a la comarca de la Conca de Barberà entre censos agraris

Classificació del sòl	Superfície (ha)	%
Sòl urba consolidat	794,64	1,22
Sòl urbà no consolidat	21,46	0,03
Sòl urbanitzable delimitat	399,32	0,61
Sòl urbanitzable no delimitat	48,84	0,08
Sòl no urbanitzable	63.807,73	98,06
Total	65.072,00	100,00

Font: elaboració pròpia a partir del Mapa Urbanístic de Catalunya

Com es pot observar a la figura, existeixen encara pràcticament unes 450 hectàrees de sòl urbanitzable a la comarca, centrades bàsicament a l'entorn de Montblanc, l'Espluga de Francolí, Vilaverd, Pira i Santa Coloma de Queralt i, en molts casos, corresponents a sòl industrial.

MUNICIPIS I NUCLIS URBANS

BARBERÀ DE LA CONCA

Superfície: 26,43 km²

Població 2017: 477 habitants

És el poble més antic de la comarca d'aquí que la comarca prengui el seu nom. Es troba al centre mateix de la Conca estrica. Al poble, destaca el castell enlairat en un turó al centre de la vila. Les restes de la fortalesa són constituïdes per una torrassa anterior al segle XI, una torre-palau, una capella romànica i l'antiga presó; aquest emplaçament militar, civil i religiós, va tenir gran importància i va ser casa-convent templer i, posteriorment, hospitalària. També destaca la silueta i grans dimensions de l'església de Santa Maria, del segle XVIII que, no obstant, conserva un timpà romànic, actualment inutilitzada degut a una esquerda que ha malmès diversos edificis entre ells l'església. La vila vella s'organitza al voltant d'un turó, a la part baixa del qual se situa el celler cooperatiu, obra de l'arquitecte Cèsar Martinell, de 1920.

Barberà té una significativa tradició d'activisme social, polític i d'associacionisme agrari i sindical. La primera cooperativa de l'Estat espanyol es fundà a Barberà la *Sociedad de Trabajadores Agrícolas del Pueblo de Barberà* a l'any 1894. Uns anys més tard construïen en celler cooperatiu (el de baix) i fou referent per altres pobles de la comarca que van seguir l'exemple de Barberà que en fou pioner.

En molts pobles, entre ells Barberà el cooperativisme té dues corrents, la del arrendataris i la dels propietaris, amb dues cooperatives i dos cellers diferenciats. El celler cooperatiu de Barberà, l'inicial (el de baix) era la dels pobres, la dels arrendataris i tenia el seu celler a l'entrada del poble. Mentre que el dels rics o propietaris tenia el seu celler més amunt al poble obra del arquitecte Cèsar Martinell d'estil modernista. Amb la unificació de les dues cooperatives el celler de baix o dels pobres deixà de tenir activitat. A partir del 2007 i gràcies a la iniciativa del Consell Comarcal de la Conca de Barberà i Concactiva (àrea de promoció econòmica del CCCB) s'ha reconvergit el celler de baix en un viver de celleristes.

A més a més dels cellers han quedat altres edificis significatius del moviment cooperatiu a Barberà de la Conca es va construir la casa de la Societat on s'hi albergava una escola i una biblioteca, tingué una gran activitat fins i tot celebraven una Festa Major de la societat que coincidia amb l'ú de maig, dia del treballador i treballadora.

BLANCAFORT

Superfície: 14,55 km²

Població 2017: 381 habitants

Municipi situat als peus de la Serra del Tallat. Cal destacar en el seu casc urbà l'imponent església de Santa Magdalena, acabada el 1804 i construïda seguint l'estil barroc tardà, amb una bonica façana d'estil neoclàssic i la Plaça dels Arbres una gran plaça deguda a la reconversió d'una bassa i envoltada amb tot de plàtans. Hi ha més edificis d'interès: cal Cavaller, del segle XVIII; Cal Po, la casa modernista

de Cal Virgili, els porxos de la plaça Vella, etc.

CONESA

Superfície: 28,91 km²

Població 2017: 111 habitants

L'origen de la vila és el 1043 (cessió de Conesa a Bernat Seniofred per part de Ramon Berenguer). Es tracta d'un municipi enlairat, envoltant per les serres de Cantallops i la Cogulla i el pla de Maria. El nucli antic de Conesa està catalogada com a Bé Cultural d'Interès Nacional en categoria de Conjunt Històric ja que Conesa ha conservat gran part del seu patrimoni històric el que li dona un encant especial al poble. Mantén diversos elements de l'època medieval com portals, torres i altres restes de l'antiga muralla, l'antic forn de la vila medieval, la casa delmera, l'església parroquial de l'Assumpció, construïda durant els segles XIII i XIV. A més a més d'elements més moderns com el cafè o la casa modernista Cal Escarola. En els últims anys s'ha recuperat elements patrimonials de la vila i també se'n han fet de nous com l'escultura a prop del safareig d'una nena que porta la bugada obra de l'artista igualadina Teresa Riba.

Dins el terme hi ha els antics poblats, avui deshabitats, de Torlanda, Saladern i Savella. En aquest darrer hi ha l'església romànica de Sant Pere de Savella, que guarda al seu interior una imatge gòtica (s. XIV), de Sant Pere.

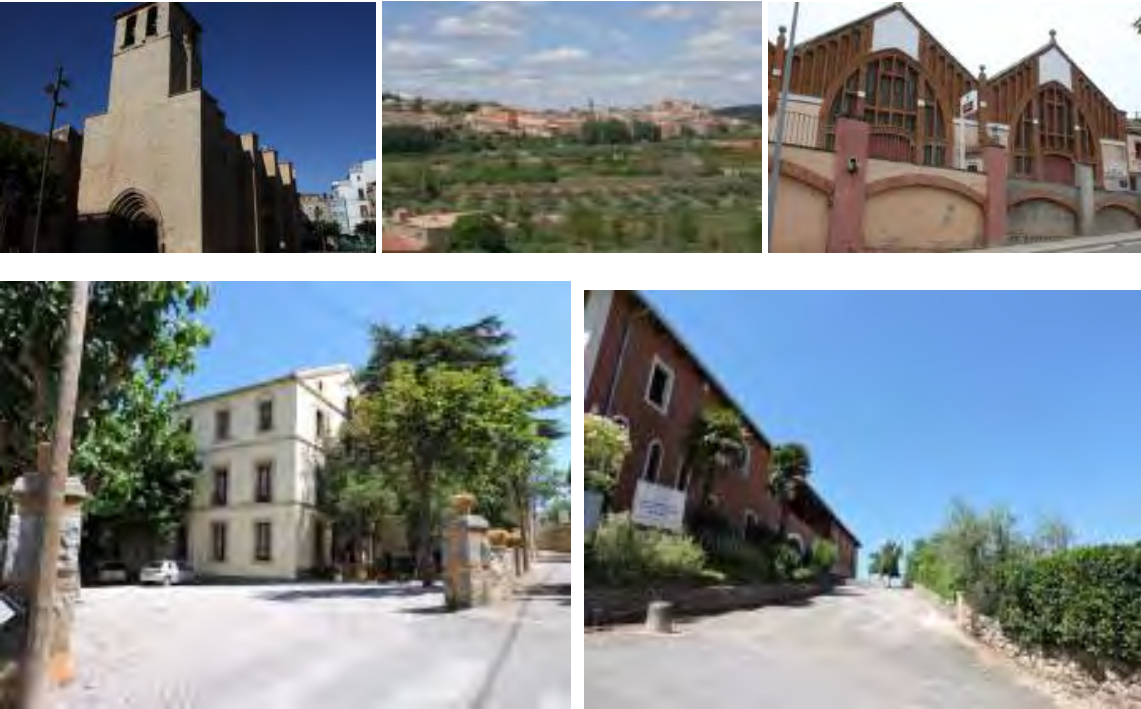
L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ

Superfície: 57,17 km²

Població 2017: 3756 habitants

Spelunca en llatí significa cova doncs les coves són molt significatives a l'Espluga on destaca la cova de la Font Major, on s'han musealitzat restes arqueològiques de l'època neolítica fins a l'edat de bronze, i també dels íbers que la van utilitzar per ritus funeraris. Al nucli urbà destaca l'església vella de Sant Miquel, gòtica amb elements de la façana sud de l'antiga església romànica. Just davant hi ha l'església nova de Sant Miquel, neoclàssica. També trobem l'antic Hospital, d'estil gòtic; el museu de la Vida Rural (antiga casa pairal de la família Carulla), i el celler cooperatiu modernista, bastit el 1913 seguint les indicacions de l'arquitecte Domènech i Montaner. Es conserven també alguns trams malmesos de la muralla medieval.

Existeix un barri de l'Espluga, les Masies, prop de Poblet i de les aigües ferruginoses. Degut a aquestes aigües amb propietats medicinals a finals del s. XIX s'hi va construir balnearis que explotaven aquestes aigües com també hotels. Va tenir una gran activitat turística, hi havia fins i tot festa major de les Masies i també botigues. Actualment ja no s'aprofiten les aigües medicinals i va desaparèixer l'activitat de balnearis, però els edificis es mantenen amb altres finalitats, actualment l'antic balneari de Vila Engràcia és l'alberg de joventut Jaume I de la Generalitat i altres hotels s'han convertit en cases de colònies.

FORÈS

Superfície: 16,52 km²

Població 2017: 45 habitants

Forès està situat dalt un turó elevat sobre la coronació de la serra del Tallat; d'aquí que sigui conegut com el mirador de la Conca. El campanar de l'església de Sant Miquel de Forès i les cases que s'agrupen al seu voltant són fàcils de reconèixer des de gairebé tots els pobles de la Conca de Barberà. Antigament, dalt de tot hi havia el castell, al voltant del qual es va anar formant el poble. Avui de la fortificació només queden les bases del mur que l'encerclaven. Molts dels edificis del nucli vell, de

pedra, es van anar abandonant amb els anys, ja que els pobladors van anar marxant del poble o es van traslladar al peu del turó, al costat de la carretera. Avui, moltes cases de Forès s'han rehabilitat i s'utilitzen com a segona residència. Hi destaca l'església romànica de Sant Miquel, amb planta de creu llatina, creuer i volta blasonada. S'hi entra per la porta de les Dones, que és la principal, o per la dels Homes, a la façana lateral. Part de l'església, com altres zones del poble, van estar afectades per la greu destrucció que va patir la zona durant la Guerra Civil.

Forès és també un símbol de resistència ecologista i amb èxit. L'any 1990 es va projectar un abocador industrial al municipi, que hagués tingut un gran impacte en el paisatge, i que gràcies a la lluita dels conques i les conques es va aconseguir aturar. La paralització d'aquesta infraestructura va tenir grans implicacions no només el fet d'evitar un abocador, sinó també una sensibilització ecologista en matèria de residus i agressió en el paisatge alhora que una consciència del sentit de comarca.

LLORAC

Superfície: 22,87 km²

Població 2017: 93 habitants

El municipi de Llorac, situat als vessants que menen a l'altiplà segarrenc, està format per quatre entitats de població (Llorac, Albió, la Cirera i Rauric) i pel despoblat de Montargull. Al municipi hi neix el riu Corb. Al poble de Llorac destaca el castell homònim, del qual queden restes en un turó al costat del poble. Cal citar també l'església parroquial, dedicada a Sant Joan, temple que fou reconstruït al segle XVIII aprofitant el que quedava de l'original, de factura romànica. A l'occident del terme hi ha el nucli de l'Albió, que és el més poblat del municipi. Del conjunt urbà destaquen l'església parroquial de Sant Gil, amb una portalada romànica, i l'antic castell de l'Albió, a redós del qual es formà el poble. A Rauric, destaca l'església parroquial de Santa Fe; a la Cirera, l'església de Santa Maria de la Cirera.

MONTBLANC

Superfície: 90,25 km²

Població 2017: 7307 habitants

La vila de Montblanc es troba a dalt del turó del Pla de Santa Bàrbara. Abans però es trobava en una altra ubicació, concretament entre el riu Francolí i Anguera pel que en aquell moment el topònim era el de Duesaigües, més tard es canvià el nom pel de Vila-salva al tenir certs privilegis fiscals. L'antic poble es trobava en un mala ubicació, a mercè de les riudes i al ser un lloc enclotat a mercè també dels atacs sense possibilitat de prevenció ni de defensa. Finalment al 1163 es traslladà la població al turó

del Pla de Santa Bàrbara on antigament ja hi havia hagut un poblat iber. Des d'aquí es divisa gran part de la Conca pel que era una millor situació de defensa de la població i com no podia ser d'altra manera dalt del turó s'hi construí un castell que desaparegué amb la construcció de les muralles de la vila.

Sota el turó, sota el castell, s'hi construí l'altre edifici important de l'època medieval, l'església. Primer romànica i després transformada en gòtica Santa Maria la Major sent un clar exponent del gòtic mediterrani, on a més a més de la seva bellesa és singular per conservar un orgue barroc. Hi ha altres esglésies gòtiques com la de Sant Miquel i la de Sant Francesc a més de molts edificis gòtics civils de gran valor com el Palau Reial, Palau Alenyà, l'antic hospital de Santa Magdalena, Palau del Castlà, Casal dels Josa, església-hospital de Sant Marçal. La porxada Plaça Major conté edificis també civils i significatius com la Casa de la Vila, la Casa Desclergue, Cal Vives, etc.

Però si alguna cosa caracteritza Montblanc és el seu recinte emmurallat de 2 km amb 28 torres i diversos portals que engloba el casc antic. L'skyline de Montblanc està completament influenciat per la silueta de les muralles. Es van construir al S.XIV per defensar-se d'atacs i de guerres, però a mesura que evolucionava la tecnologia bèl·lica les muralles van quedar desfasades i al llarg de diverses guerres també molt devastada. Pensades per armament lleuger més tard van resultar inoperants per atacs amb artilleria. Coincidint amb uns bons anys degut a l'especialització vitivinícola que portà a un creixement demogràfic i urbanístic el Comú es vengué totes les torres i els fossars de la muralla per a noves construccions⁹. Des dels anys 20 del S.XX amb la Mancomunitat s'inicia la recuperació de la muralla que ha revertit el procés d'ocultament d'anys anteriors per enderrocar edificacions modernes per descobrir la muralla que es trobava amagada o reconstruint aquelles parts que es troben desaparegudes.

Tot el conjunt urbà històric fou declarat conjunt monumental i artístic l'any 1947. De fet Montblanc és un dels conjunts urbans medievals més espectaculars del país. Va tenir una gran importància al S.XIV quan fou la setena vila de Catalunya fou Vila Reial pel s'hi han celebrat Corts Generals de Catalunya fins a quatre vegades i també és Vila Ducal.

No només fou important el S.XIV a Montblanc, una segona època daurada fou entre el S. XVII i XVIII que al igual que altres municipis vitivinícoles es veié beneficiat de la comercialització de vins i alcohol. L'especialització vitivinícola de vins, alcohol i aiguardents. Aquest progrés es veu reflectit en gran part dels edificis del seu casc antic que daten d'aquesta època sent un moment d'un creixement demogràfic important. Arribada la fil·loxera aquesta època d'or s'acaba i es veié la necessitat d'associar-se, d'aquest moviment en surten també importats edificis com l'edifici modernista del Sindicat de Vinyaters de Montblanc, obra de l'arquitecte Cèsar Martinell, construït el 1919.

El municipi de Montblanc és el més gran de la comarca en part perquè inclou pobles més petits que depenen de l'Ajuntament de Montblanc, nuclis agregats, que reben el nom de pedanies. Entre elles:

La Guàrdia dels Prats, molt propera de Montblanc, s'origina com un turó fortificat, i ja consta com habitat permanentment el 1054. Té una església d'un gòtic primarenc molt modificada consagrada a Sant Jaume. L'antic castell fou destruït el 1446. L'any 1879 passa a ser un agregat de Montblanc, és la pedania amb més habitants.

Lilla és el segon nucli agregat en nombre de població. El seu origen és en la reconquesta de fet el nom és àrab. Situat al sud-est de Montblanc, a peu de la Serra de Miramar a 483 m. d'altitud es troba a cavall entre la Conca de Barberà i l'Alt Camp. Ben a prop del poble discorre el Coll de Lilla, un coll de muntanya de la N240.

L'actual poble de Prenafeta data del segle XVIII, quan es va traslladar la població original, situada en un contrafort de la serra de Miramar, i de la qual romanen les runes de l'antic castell (del segle XI)

⁹ ALUJA, L. (2015). Ús i ocupació de les torres de la muralla de Montblanc. Paper i evolució urbanística al llarg de la història. Revista Podal núm. 4. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

conegut popularment com la torre del moro, la traça del poble i les cases i l'antiga església de Sant Salvador.

Rojals està situat a 979metres d'altitud, a l'extrem nord-est de les Muntanyes de Prades. És el poble de més altitud de la comarca. Des de l'església de Sant Salvador (origen s. XIII) podem gaudir de la vista panoràmica de la Conca fins als cims del Pirineu. Rojals es troba documentat l'any 1151. Inicialment era municipi (fins al 1940 fou municipi independent) amb les masies dels Cogullons, la Bartra i el Pinetell de Rojals aquest llogarets hi viu molt poca gent, alguns d'ells fins arribar a quedar deshabitats. La població de Rojals sempre ha sigut dispersa no només pels llogarets esmentats sinó també per masos.

Adentrats en el bosc, dins del terme de Rojals, hi ha un dels patrimonis amb més qualificació. Hi han les pintures rupestres de Mas d'en Llort, Portell de les Lletres i d'en Ramon Bessó totes elles patrimoni de la humanitat per la UNESCO.

PASSANANT I BELLTALL

Superfície: 27,48 km²

Població 2017: 149 habitants

A la coronació de la serra del Tallet, ja en els vessants que drenen cap a la Segarra, es troba Passanant i Belltall, municipi format pel poble de Passanant, que n'és la capital administrativa, Belltall, que hi pertany des de mitjans del segle XX; el poble de la Sala de Comalats i els llogarrets de Glorieta, la Pobla de Ferran i el Fonoll. Al poble de Passanant hi ha l'església de Sant Jaume, d'estil barroc, i les restes del seu castell. A Belltall, que és el nucli més poblat, travessat per la carretera, hi destaquen l'església parroquial, construïda a finals del segle XIX, i l'ermita de Sant Pere de Belltall, de la qual només resten els fonaments i part de la paret lateral i l'absis. La Pobla de Ferran és situat a la part nord-oest del terme, dalt d'un petit tossal. Es va fundar al voltant del castell, del qual només queda una torre quadrada. A la Sala de Comalats hi ha dues cases del segle XVI i les restes del castell de la Sala. Al Fonoll hi ha l'ermita de Sant Blai, d'origen romànic. Aquest poble abandonat va ser recuperat l'any 97 amb una voluntat i filosofia naturista.

LES PILES

Superfície: 22,55 km²

Població 2017: 216 habitants

Es tracta d'un terme muntanyós situat en la confluència de la baixa Segarra amb les serres de l'Alt Gaià. Els nombrosos castells del municipi s'expliquen per la ubicació del territori en zona de frontera durant l'edat mitjana. Tant el nucli de les Piles, cap del municipi, com els de Biure de Gaià, Sant Gallard, els Guialmons i Figuerola, estan construïts arran dels antics castells respectius. Només es conserven en bon estat el castell de les Piles i el castell de Biure de Gaià, amb modificacions i afegits arquitectònics diversos que s'hi ha fet al llarg del temps. Al nucli urbà de les Piles la majoria de carrers conflueixen al carrer Major. L'església neoclàssica de Sant Martí probablement està construïda en el mateix lloc que l'antiga església romànica. Als afores, en un tossal, hi ha l'ermita de Santa Eugènia.

PIRA

Superfície: 8,16 km²

Població 2017: 500 habitants

El nucli comprèn els barris de Pira, Pireta, Piroia i Carrerada, als quals cal afegir els habitatges, les casetes com se les coneix popularment, de recent construcció del lloc anomenat Miralpeix que actualment ja formen un barri nou del terme municipal. Aquesta tipologia d'habitatges de finals dels any 90 i inicis del 2000 ha estat copiat per altres municipis de la comarca com Blancafort.

El nucli antic es troba al cim d'un turó coronat per l'església parroquial de Sant Salvador, del segle XIX, i les ruïnes de l'antic castell medieval i de l'antiga església romànica. Pere de Puigverd va començar a

poblar Pira a principis del segle XI. També destaca el gran celler modernista de Cèsar Martinell, bastit entre els anys 1919 i 1920. Al terme municipal, hi ha les restes de molins de guix que subministraven material a les pedreres d'alabastre.

PONTILS

Superfície: 67,68 km²

Població 2017: 118 habitants

Als peus del turó del Castellot, a la dreta del riu Gaià, es troba el poble de Pontils, actual capital del municipi. Fins l'any 1995, Pontils formava part del terme de Santa Perpètua de Gaià, però a causa del seu creixement demogràfic va acabar convertint-se en capital. Així, avui dia presideix un extens territori, format a més pels pobles de Seguer, Montalegre, Vallespinosa, Santa Perpètua de Gaià, Rocamora de Sant Magí, el santuari de Sant Magí de la Brufaganya i l'ermita de Mitja Costa. Es tracta d'un territori muntanyós i forestal que forma part del bloc del Gaià, però on encara queden replans i valls intermitges dedicades al cereal.

De Pontils destaca l'església gòtica de Santa Maria, amb un interessant portal romànic, i les restes del castell, esmentat ja l'any 975. A la resta del municipi se'n troben d'altres, com el de Santa Perpètua de Gaià amb la seva característica torre circular, el de Seguer, i el de Vallespinosa. El Santuari de Sant Magí de la Brufaganya, que hi existeix des del segle XIII, és actualment d'estil barroc neoclàssic i encara és avui un indret molt freqüentat, sobretot els caps de setmana i en especial el 19 d'agost, dia de Sant Magí quan es celebra la trobada i romeria de la baixada de l'aigua fins a Tarragona. Al voltant de l'edifici principal hi ha diverses capelles, entre les quals destaca la capella de les Fonts, envoltada de roures vells protegits com arbreda monumental.

ROCAFORT DE QUERALT

Superfície:8,64 km²

Població 2017: 241 habitants

El terme de Rocafort de Queralt se situa a la capçalera del riu Vallverd. Al nucli urbà destaca el celler modernista de Cèsar Martinell (arquitecte que va passar llargues temporades al poble a principis del segle XX). Aquest edifici té tres sales o naus, construïdes de maçoneria i maó vist, amb arcs parabòlics veritablement impressionants. També destaca el castell, situat a la part més elevada del poble, que conserva fonaments del primer castell medieval i un tros de l'antiga muralla; el portal del Bonet. Al poble hi ha diverses cases de rocafortins que a principis del segle XX van anar a Cuba a fer fortuna, com cal Claret, de clara evocació cubana. També destaquen els esgrafiats de l'ajuntament noucentista i l'església de Sant Salvador, d'estil barroc, alçada sobre un antic temple romànic.

SANTA COLOMA DE QUERALT

Superfície:33,96 km²

Població 2017: 2695 habitants

Un municipi situat en una confluència de carreteres, que són els antics camins rals de Cervera, d'Igualada, de Montblanc, de Vilafranca i de Calaf. A l'extrem est del municipi, a la vall de la riera de Clariana hi ha els tres petits nuclis de l'antic terme d'Aguiló enfilat en un turó amb el castell que senyorejava el terme, la Pobla de Carivenys, al pla dels Àlbers, i les Roques, arran de la riera. És un terme, a més, amb força masos i dedicat a l'agricultura de cereals, amb molts molins. A més, ha estat un terme amb una important industrialització.

Originàriament, Santa Coloma era formada per tres petits nuclis: la Vila Vella, al voltant de l'església; la Vila Nova, a prop de la Carlania, i la Pobla de Montpaó, prop del palau dels barons. Així s'havia anat construint la vila durant els segles XI i XII. Però el creixement continuat va unir els tres barris i al segle XIII el nucli urbà es va emmurallar com un tot; si el 1294 hi havia tres portals, el 1471 ja n'hi havia sis. El nucli antic, doncs, té forma triangular, on destaca l'alt campanar de l'església – amb un retaule d'alabastre del segle XIV a l'interior – i la torre circular de la Carlania que és la part més antiga del castell.

L'espectacular plaça Major, també triangular, porxada. Es conserven els portals de Cervera, del Martí, de Santa Maria i de Santa Coloma, i s'hi conserva una part de la muralla. Fora vila hi ha l'església de Santa Maria de Bell-lloc, també gòtica però amb el portal romànic.

El seu castell ha sigut transformat al llarg dels anys convertint-se en un palau-residència dels Comtes de Queralt amb bellíssim elements renaixentistes i barrocs. Les nombroses modificacions i els afegits dels segles XVIII i XIX portaren l'edifici al límit del col·lapse fins que el 1987 passà a mans del municipi i es procedí a la seva rehabilitació. Actualment les seves dependències s'han convertit en casa de cultura de la vila.

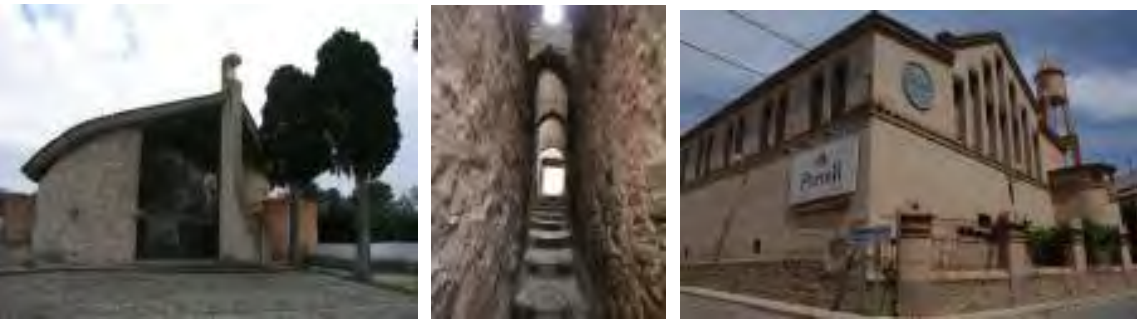
SARRAL

Superfície:52,35 km²

Població 2017: 1560 habitants

El municipi està format per Sarraí, l'antic poblat d'Anguera, el llogaret de Vallverd i el nucli de Montbrí de la Marca. Tingué la seva importància durant l'edat mitjana, fou Vila Reial pel que compta amb un call jueu, conserva algunes parts de l'antiga muralla medieval com portals. L'església parroquial de Santa Maria té aspecte barroc, ja que fou edificada al segle XVIII sobre un temple gòtic, però manté un valuós timpà romànic del segle XII. A l'antic poblat d'Anguera hi ha les restes de l'església romànica de Sant Pere. Fora el nucli urbà destaca l'ermita dels Sants Metges Cosme i Damià, bastida entre els segles XV i XVI, refeta totalment a la dècada dels 60, on destaca un impressionant forjat de la porta de l'artista Grau Garriga. Al costat de l'ermita hi ha la interessant font de l'Ermita.

Com a embrió de la primarenca industrialització, destacava l'activitat de treball de l'alabastre, que va ser força important i actualment es recorda al Museu de l'Alabastre. Destaca també el celler modernista de Pere Domènech i Roura, en un municipi amb una important industrialització actual.

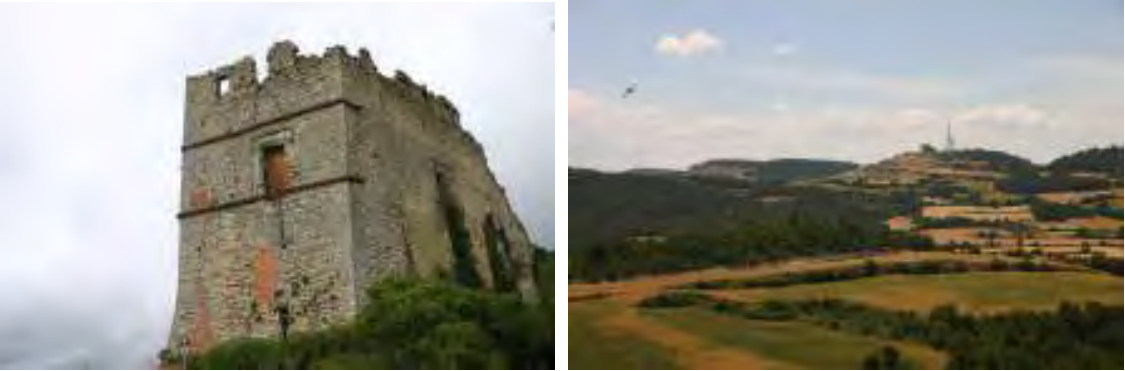

SAVALLÀ DEL COMTAT

Superfície:14,29 km²

Població 2017: 56 habitants

Savallà del Comtat se situa enlairat a tocar dels altiplans de la Segarra, en al marge esquerra del riu Corb. El poble, que conserva les típiques cases de pedra, es troba als vessants d'un turó coronat per les restes de l'antic castell, en un entorn dominat per vessants forestades i replans dedicades al cereal.

SENAN

Superfície:11,90 km²

Població 2017: 49 habitants

Dalt d'un turó que domina el paisatge de Senan hi ha les ruïnes d'un antic castell, origen de la població, que anà formant-se al seu voltant. A més del nucli antic (1159), el poble està format per altres dos sectors, el raval de la Creu i el raval de la Font, que es formaren al segle XVIII coincidint amb una etapa de certa prosperitat. En destaca l'església parroquial de Santa Maria, construïda entre els segles XII i XIII, reformada al llarg dels anys i que té com un dels seus elements més característics un notable campanar de cadireta.

SOLIVELLA

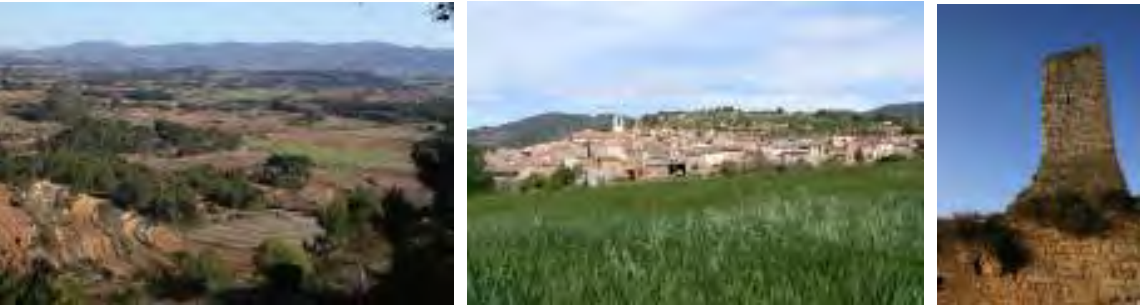
Superfície:21,04 km²

Població 2017: 614 habitants

Se situa al peu de la serra del Tallat i al llarg de l'eix de la C-14. El nucli urbà presenta una sèrie de carrers i cases de pedra de colors clars molt ben endreçats i atractius. A la part alta destaquen les restes (només visible la cantonada d'una de les torres) del castell dels Llorac, bastit entre els segles XV i XVI aprofitant elements d'una construcció anterior. L'església de la Mare de Déu de l'Assumpció és del segle XVIII i també s'aprofiten materials d'un temple romànic anterior. Uns quants quilòmetres

abans d'entrar al nucli urbà, al costat de la carretera, destaca també el molí del Senyor o Molí de les Caixes, del segle XIII.

VALLCLARA

Superfície:13,42 km²

Població 2017: 103 habitants

Vallclara s'emplaça en la vall que forma el riu de Milans, afluent del Francolí. Al nucli urbà, construït en pedra clara, hi destaca l'església parroquial de Sant Joan Baptista, acabada de construir el 1760, d'estil barroc, o la capella de Sant Antoni de Pàdua. Dels vestigis més antics del poble (1152), només queden algunes restes del castell, de l'antiga església romànica, de les muralles i del pont sobre el riu. Més modern cal destacar una gran casa senyorial del S.XIX actualment reformada com a casa de colònies. És un poble amb molt d'encant pel que tot el nucli antic és Bé Cultural d'Interès Local.

VALLFOGONA DE RIUCORB

Superfície: 10,97 km²

Població 2017: 87 habitants

Aquest poble té dos nuclis ben diferenciats per una banda la vila, el poble. I per l'altra, riu Corb avall, el barri del balneari amb hotels i xalets que configuren una entitat pròpia diferenciada del que és el poble.

La vila, la part antiga del poble, encara conserva l'aire medieval en la plaça Major i altres places i racons. Destaca l'església parroquial de Santa Maria de Vallfogona, que conserva una volta i una portalada romàniques a banda d'altres elements gòtics i d'altres estils posteriors. Al campanar hi ha un dels rellotges més antics de l'Estat, que data del segle XVI. D'aquesta parròquia en fou rector Vicent Garcia més conegut com el rector de Vallfogona un dels escriptors més importants del barroc. El nucli de Vallfogona hi ha diversos murals ceràmics amb poemes del seu rector pels carrers del poble.

La zona del balneari impacta per la seva vegetació frondosa enmig de la Baixa Segarra. El barri està compost per un conjunt d'edificis modernistes i noucentistes entre balnearis, hotels i xalets. Amb l'aprofitament de les aigües minerals clorurades i sulfatades que brollen a prop del riu va sorgir la construcció d'aquesta urbanització que està inclosa dins de l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Un dels xalets, el Sant Jordi, és obra dels arquitectes Lluís Domènech i Montaner i Pere Domènech i Roura.

VILANOVA DE PRADES

Superfície:21,15 km²

Població 2017: 121 habitants

El municipi se situa a l'extrem sud-oriental de la comarca, sota els cingles de la serra de la Llena i regat pel riu Montsant; El poble és un pintoresc conjunt de cases que es reparteixen al voltant de l'església barroca (s. XVIII) de sant Salvador. Algunes d'aquestes cases tenen importants portals adovellats, mentre que de l'antic castell no en queda cap resta. Destaca també l'ermita de Sant Antoni de Pàdua, del segle XIX.

VILAVERD

Superfície:12,82 km²

Població 2017: 440 habitants

Es troba a l'extrem sud de la Conca de Barberà, a l'entrada del congost de la Riba, amb una part del municipi muntanyosa i altra situada a l'estret al·luvial del Francolí. El poble està format per tres parts diferenciades: el nucli medieval, les Masies o Viles Noves (des del segle XV) i el santuari de la Mare de Déu de Montgoi (documentat des del segle XIII), essent un lloc de devoció per als seus habitants. El seu origen s'ha de situar entre finals del segle XI i principis del XII. Dins el nucli sobresurt l'església parroquial de Sant Martí, originària del segle XII. Especial importància havien tingut entre finals del segle XVIII i principis del XX les guixeres, avui inactives.

VIMBODÍ I POBLET

Superfície:65,51 km²

Població 2017: 917 habitants

A banda de Vimbodí, nucli que exerceix de capital, el municipi inclou el Monestir de Poblet, el despoblat de Codoç i una sèrie d'antigues granges del monestir, anomenades Milmanda, Mitjana, Castellfolli, la Pena, el Tilar i Riudabella. Cal destacar diverses indústries al municipi, incloent oficis tradicionals com les del vidre, d'on han sortit autèntics mestres en l'elaboració de peces d'aquest material, algunes de les quals es poden veure al Museu del Vidre ubicat en una casa singular. Al nucli de Vimbodí, apart del Monestir, hi ha diversos edificis notables, com l'església parroquial de Vimbodí, dedicada a Sant Salvador i començada el 1287, d'estil gòtic, l'ermita de la Mare de Déu dels Torrents, un indret molt venerat tant pels monjos de Poblet com pels habitants de Vimbodí. Informació més detallada sobre el monestir de Poblet pot trobar-se a l'apartat de valors culturals d'aquesta memòria.

MONESTIR DE POBLET

La importància del Monestir de Poblet a la Conca de Barberà en tots els sentits, com element monumental singular per si sol, però també com element configurador del paisatge històric i actual, punt d'atracció turística principal del territori i monument Patrimoni de la Humanitat, mereix un tractament específic en aquest document.

La història de Poblet es remunta a l'any 1151, quan, dins la política de repoblament dels comtes catalans, Ramon Berenguer VI va donar a l'abadia de Fontfreda, prop de Narbona, unes terres de la Conca de Barberà, per fundar-hi un monestir cistercenc. La primera comunitat, dirigida per l'abat Guerau, va ser constituïda el 1153. A més de la magnífica església, destacat exemple de l'art cistercenc, s'hi conserven totes les construccions que s'anaren bastint d'acord amb les necessitats d'una comunitat amb plena vitalitat, en expansió i amb la protecció dels sobirans de la corona Catalonoaragonesa. Inicialment, l'economia del monestir es basava en l'explotació de granges i, més tard, al segle XIII, en l'adquisició de drets senyorials sobre pobles i termes. Va haver-hi un moment en

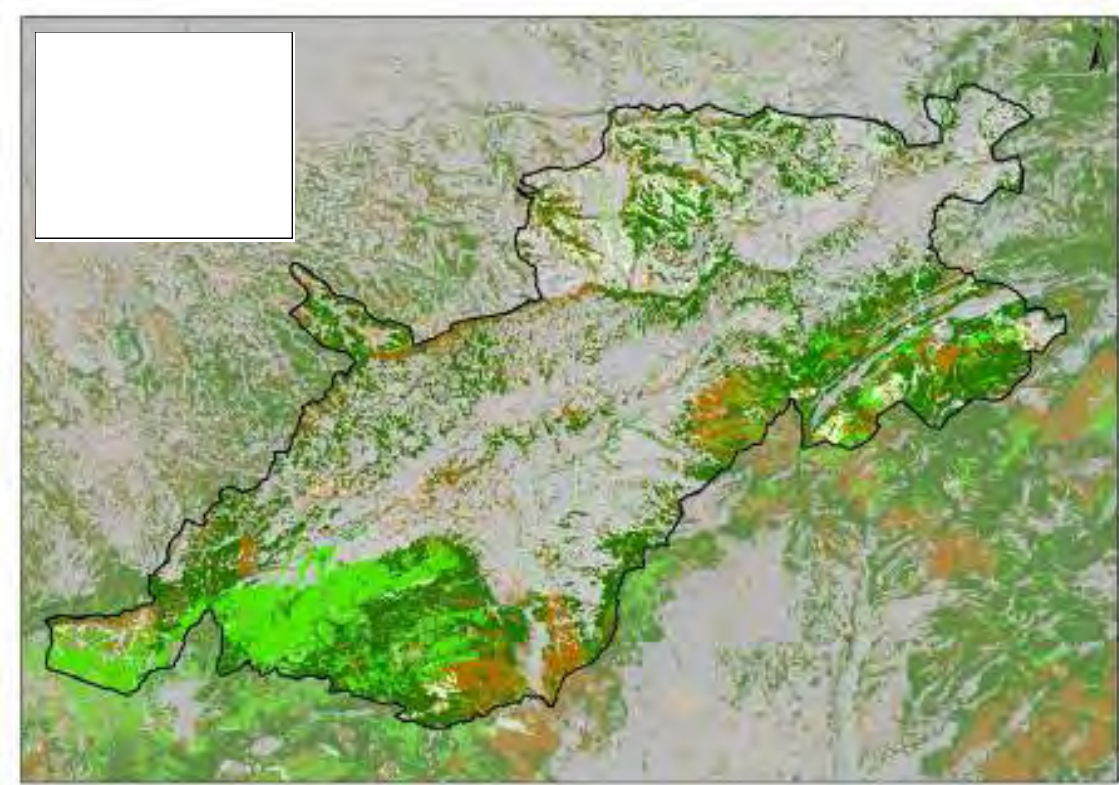
què englobava 60 pobles i el seu poder econòmic era molt important, Això queda reflectit en les grans construccions del segle XIX, com la biblioteca o l'scriptorium.

Els abats van arribar a exercir un paper destacat en les Corts Generals i alguns arribaren a ocupar la presidència de la Generalitat. El 1835, arran de la desamortització de Mendizábal, els monjos van abandonar el recinte i va ser saquejat intensament. A partir de la dècada de 1930, els esforços de diverses persones, entre elles Eduard Toda, va permetre anar recuperant edificis i recintes. Després de la Guerra Civil, el 1940, la comunitat va començar a recuperar-se amb l'arribada de 4 monjos italians que, poc a poc, anaren recuperant la vida monàstica mentre, amb el suport de les diverses administracions, s'aconseguia recuperar el recinte monumental.

VEGETACIÓ NATURAL

Figura nº15. Distribució de la vegetació natural a la comarca de la Conca de Barberà

Font: elaboració pròpia a partir de les bases digitals del DTS

Taula nº5. Tipus de vegetació natural de la Conca de Barberà

Vegetació natural	Superfície (ha)	%
Coníferes	16.520,26	48,19
Perennifolis	5.487,27	16,01
Caducifolis	2.258,47	6,59
Matollars	8.045,11	23,47
Prats i herbassars	1.257,71	3,67
Formacions de ribera	709,22	2,07
Total	34.278,04	100,00

Font: elaboració pròpia a partir del Mapa de Cobertes del Sol de Catalunya

Segons el mapa d'usos del sòl, la vegetació natural ocupa 34.278 ha de la comarca (el 52,7%), de la qual pràcticament el 73% és arbrada i el 27% arbustiva. La meitat de la superfície de vegetació natural correspon a pinedes i el 24% a frondoses (16% alzinars i 8,5% a d'altres tipus de vegetació).

La vegetació forestal de la comarca de la Conca de Barberà és força variada, a causa dels diversos afloraments geològics, orientacions i alçades. Moltes de les parts baixes i dels vessants orientats a sud

están dominats per vegetació essencialment perennifòlia i esclerofil·la: brolles i garrigues sovint amb un dens estrat arbori de pi blanc (*Pinus halepensis*), que ocupen el domini potencial de l'alzinar litoral, amb les que es mesclen. En alguns casos, aquestes brolles i garrigues no tenen pràcticament estrat arbori (per exemple les solanes de la vall del Corb). El fet que l'agricultura, en el moment d'esplendor de la vinya, ocupés bona part de les àrees muntanyoses, així com la natura calcària (i per tant amb molt poca disponibilitat d'aigua) i els repetits incendis forestals, han fet que a algunes zones bona part de la vegetació sigui actualment poc madura i en un estat relativament juvenil.

No obstant, a les cares obagues i a les parts elevades del nord de la comarca, entrem en dominis submediterranis. Així, a les parts de la Baixa Segarra més altes o a les obagues i als fons de vall, on les temperatures mitjanes són més baixes, es troben pinedes de pinassa i pi roig, presents sobretot als voltants de la vall alta del riu Corb fins a la Cirera, als relleus del voltant de Conesa i al sud de Forès. També apareixen rouredes de roure valencià, al marge esquerre del riu Corb, a Passanant i als fondals del sud del Pla de Maria. A les muntanyes de Prades, especialment als barrancs humits sobre sòls silícics de la cara nord, apareixen pinedes de pinassa i pi roig, i rouredes de roure de fulla petita, roure cerrioides i, fins i tot, a zones elevades de les muntanyes de Prades i el bosc de Poblet, rouredes de roure martinenc, castanyedes, rouredes de reboll (*Quercus pyrenaica*) i interessants teixedes que només són presents en aquesta zona de Catalunya. Destaca com a bosc madur les pinedes de pinassa i també de pi roig del Bosc de Poblet malgrat estigui en regressió per l'efecte del canvi climàtic.

Fotos. Quatre imatges de pinedes representatives de la comarca; dalt a l'esquerra, pinedes de pi blanc joves i denses a la carretera d'ascens a Rojals; dalt a la dreta, pinedes de pinassa velles al bosc de Poblet; sota a l'esquerra, pinedes de pi roig madures prop de la Mola dels Quatre Termes; sota a l'esquerra, pinedes de pi roig i pinassa prop del Balneari de Vallfogona de Riucorb.

També destaquen importants alzinars de plana, com l'Alzinar de la Mata a Vimbodí i Poblet, que remunten en aquest per les parts baixes de la cara nord de les Muntanyes de Prades. Cal destacar també l'existència de boscos de ribera (alberedes litorals, freixenedes, pollancredes) no menyspreables al llarg del riu Francolí, de l'Anguera i del Gaià, essent el color argentat de les alberedes presents a

moltes valls i barrancades, contrastant de manera important amb els conreus circumdants i les formacions de color verd perennifoli als vessants.

Foto. L'alzinar de la Mata, un dels més importants a Catalunya en pla

Foto. Alzinar de la Pena i alzinars muntanyencs amb castanyers a prop la carretera de Vilanova de Prades

Des del punt de vista paisatgístic, a les zones de domini perennifoli, el color verd relativament apagat, i brillant en moments de brotació primaveral o després de pluges al final d'estiu, i molt homogeni, té una gran transcendència i significació, per contrast amb els colors grisos, ocres o clars de les roques calcàries o sedimentàries. No obstant, les vessants obagues i parts septentrionals presenten també vegetació caducifòlia, com hem comentat, de manera que la tardor presenta un moment d'esplendor amb els colors grocs i vermellors de roures, aurons, castanyers, cerberes i altres caducifolis puntejant les pinedes i els alzinars o creant franges més o menys homogènies a les rouredes.

Cal tenir en compte que en temps protohistòrics, l'estudi pol·línic de l'entorn de la Cova de la Font Major¹⁰ ha posat de manifest un paisatge vegetal predominat pels boscos d'alzines, roures i pins, amb una presència d'aigua i humitat més elevada que avui en dia, manifestant-se una pèrdua a l'actualitat, del 50% de la superfície forestal i del 90% de la vegetació de ribera.

¹⁰ BALLESTEROS, A. (2009). Restitució paleoambiental de l'entorn de la cova de la Font Major (L'Espluga de Francolí) mitjançant la palinologia i els sistemes d'informació geogràfica. Aplec de treballs n127. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

Foto. El gris argentat de les alberedes contrasta amb els verds perennes de pins blancs i alzines; els aurons (gènere *Acer*) són dels arbres que més coloració aporten a la tardor a la Conca

EL BOSC DE POBLET

Des de l'inici de la construcció del Monestir de Poblet, l'anomenat Bosc de Poblet (2256 ha), que era propietat del monestir, va formar part indissoluble del model de gestió agrosilvopastoral que la comunitat monàstica va idear seguint els preceptes del Císter. Així, aquest bosc, va gaudir d'un sistema de gestió sostenible que, a més, va rebre protecció de la noblesa i els reis. En aquesta zona, els monjos cistercencs van crear les granges de Riudabella, Milmanda, la Mitjana, Castellfolit, Titllar i la Pena, situant-se les tres darreres dins els límits del Bosc de Poblet.

El bosc de Poblet i, en general, totes les masses forestals de la comarca van ser sotmes a una creixent pressió humana durant el segle XVIII, especialment la segona meitat i sobretot a finals del mateix, si bé aquesta pressió ja venia de lluny i no sempre havia estat simplement l'extracció de

llenya. Se sap, per exemple, que durant la Guerra dels Segadors, el segle anterior, s'havien incendiat els boscos de les muntanyes de Prades com a estratègia militar. El segle XVIII, però, el creixement demogràfic de Montblanc, l'Espluga i Vimbodí (cap al 1800 sumaven 8.000 habitants), alhora que el creixement de la seva activitat econòmica, havien de suposar un increment molt gran del consum de fusta, llenya i carbó, i una creixent demanda de terres de conreu i de pastura, tot a expenses del bosc. Alguns esdeveniments documents expliquen tals, rompudes i extracció de llenyes durant aquest període. Un fet important va ser la Llei de desamortització de Mendizábal de 1835; s'expulsa la comunitat del monestir de Poblet i s'expropia i venen les seves terres per part de l'estat, inclòs tot el bosc de poblet.

Després de la desamortització, si abans el bosc ja havia patit retrocessos i agressions fortes malgrat els impedients legals de la propietat eclesial i les restriccions que aquesta imposava, és de suposar que un cop eliminats aquests impediments la intervenció devia ser molt més intensa, ràpida, destructiva i generalitzada. D'altra banda, també és probable que en aquestes circumstàncies es pertorbessin temporalment zones de terreny dolent (pendent, sòl prim, etc.) i que al cap de pocs anys s'abandonessin per la seva baixa rendibilitat i l'alt esforç que requerien. Tot plegat justifica pensar en un bosc molt malmès pocs anys després del 1835, una situació propícia a la dispersió d'espècies com el pi roig. El període 1835-1871 devia ser, sens dubte, el més crític durant la història pel bosc de Poblet. De fet, l'inventari realitzat a Vimbodí el 1855 determinà l'existència de 2950 jornals de pimpolls de pi, i el 1865 es descrivia l'estat del bosc com "deplorable".

El 1862 va néixer el *Catálogo de los montes públicos exceptuados de la desamortización* per a cada província, amb les derivacions d'encomanar els boscos inalienables a una gestió i administració especial a càrrec del Ministeri de Foment, de dotar un règim fiscal especial al patrimoni forestal públic i a emparar l'estat posseïdor dels boscos inclosos en el catàleg. També en aquesta època apareix una nova concepció del paper dels boscos, a través dels enginyers forestals, sota el concepte de l'equilibri de la natura entre el creixement i els aprofitaments, prèvia organització de la producció forestal dins el límit de l'exigència biològica de les masses, tractant de fer compatible el progrés econòmic amb l'equilibri natural. Més tard, es proclama la necessitat de recuperar el recobriment arbori per la regulació del cicle de l'aigua a partir de les reforestacions artificials. A partir d'aquí, i sobre diversos criteris, el *Servicio Hidrológico Forestal* (creat el 1901), exposà la necessitat urgent d'efectuar repoblacions.

La pèssima gestió del bosc de Poblet finalitzà l'any 1871 quan aquest bosc va ser inclòs al mencionat Catàleg i passà a ser gestionat pel Districte Forestal de Tarragona, si bé els resultats d'aquells anys en què Hisenda només volia treure rendiments econòmiques d'aquelles terres portà a la subhasta, l'any 1874, de 24 finques que formaven una franja anomenada les Alvernades, al nord del bosc i tocant a la plana on ja existien les terres de conreu. Aquella subhasta oficialitzà la pèrdua de superfície del bosc, alhora que aportà nous problemes per definir la partió del bosc públic que no s'efectuà fins l'any 1899 per ser aprovada definitivament el 15 de novembre de 1903

El 1903 s'inicien treballs públics al bosc de Poblet, amb l'objectiu de realitzar la repoblació forestal. Els primers treballs s'encaminaren a la construcció d'una pista forestal per poder accedir a la part és alta del bosc (zona de la Pena), i es va expropiar diversos terrenys en aquesta àrea, sobre la zona de l'antiga granja de la Pena. Aquí s'hi van construir bancals, vivers i es va construir la casa forestal de la Pena

Entre el 1900 i el 1920, la pineda es devia anar tancant pel propi creixement dels arbres dominants, tal com indica la disminució progressiva i simultània dels seus creixements. El tancament del bosc no significa, però, que s'hagués deixat d'explotar. El carboneig per tota aquesta àrea va seguir fins al voltant de 1950, i encara es poden trobar restes de carboneres i camins pel mig del bosc. Segurament és la raó del notable retard de l'aparició de la regeneració de roure i alzina.

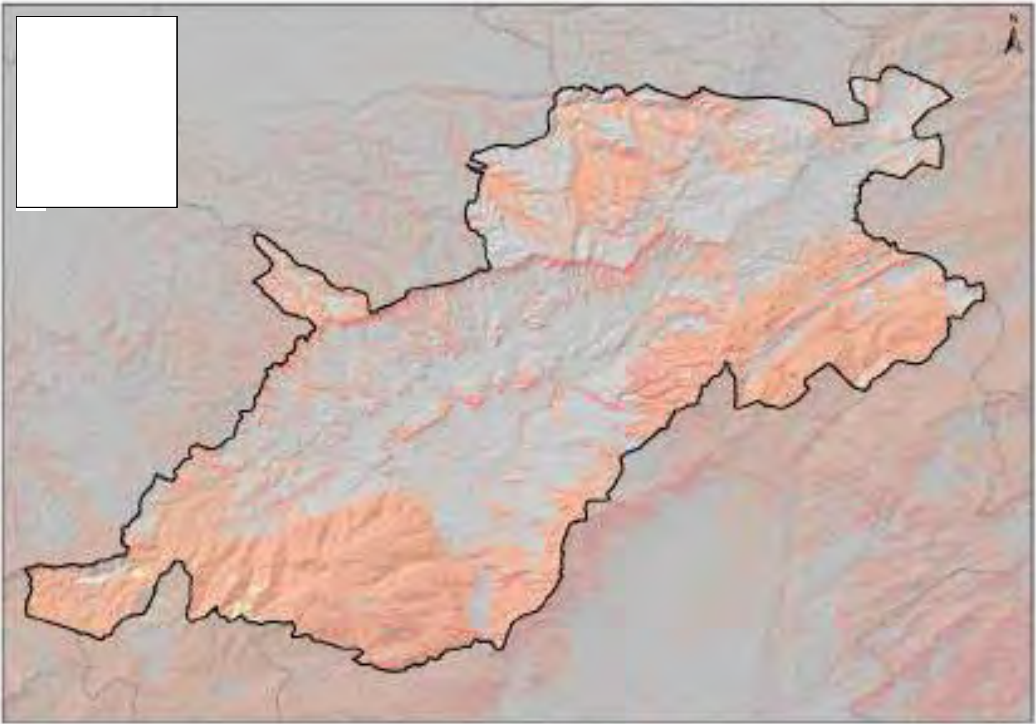
1924 i va acabar el 1950 per falta de rendibilitat.

Cal destacar que, fora de l'explotació de fusta, una de les produccions més importants que s'obtenia al bosc de Poblet era el carbó vegetal, documentada ja al segle XII a les granges pobletanes; en els documents manuscrits del segle XIV de la comptabilitat de la granja de Castellfolliit, es troba una relació de diferents vendes de carbó vegetal; el carboneig ha estat constant, exceptuant els 20 anys de veda de totes les activitat d'aprofitament establertes pel *Servicio Hidrológico Forestal* a principis del segle XX; posteriorment, l'activitat es va reprendre el

RISC D'INCENDIS FORESTALS A LA COMARCA DE LA CONCA DE BARBERÀ

Donades les característiques de les masses forestals de la comarca, amb dominància de pinedes i alzinars amb importants sotabosc, i en general amb baixa càrrega de gestió, el risc d'incendi forestal és força destacat a bona part dels àmbits de muntanya, amb pràcticament la meitat de la superfície comarcal inclosa en les categories de risc alt o risc molt alt; en contraposició, les zones agràries del centre de la comarca tenen un risc molt menor.

Figura nº16. Risc d'incendis forestals a la comarca de la Conca de Barberà.

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Taula nº6. Categories de risc d'incendi forestal i superfícies a la Conca de Barberà

Risc d'incendis forestals	Superfície (ha)	%
1. Risc baix	33.396,60	51,32
2. Risc moderat	266,99	0,41
3. Risc alt	27.326,77	41,99
4. Risc molt alt	4.081,64	6,27
Total	65.072,00	100,00

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Aquest risc, malauradament, s'ha manifestat en diverses ocasions dins l'àmbit d'estudi, amb alguns incendis importants que han afectat la cara est de les muntanyes de Prades, així com les serres de Lilla-Carbonària i una bona superfície de les muntanyes de l'Alt Gaià, tal com es pot observar a la figura nº17. La superfície afectada per incendis forestals en el període 1986-2015 ha estat de 3770 ha (pràcticament el 6% de la comarca).

Figura nº17. Superfícies afectades per incendis forestals ocorreguts entre 1986 i 2015.

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Font: elaboració pròpia a partir de les bases digitals del DTS

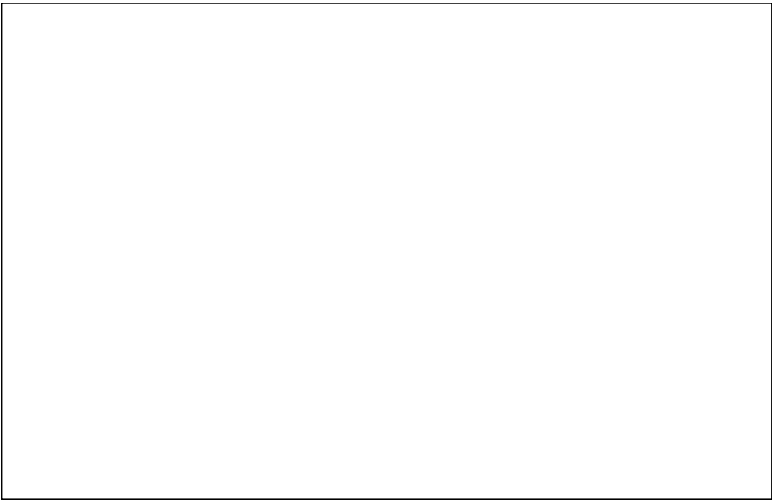
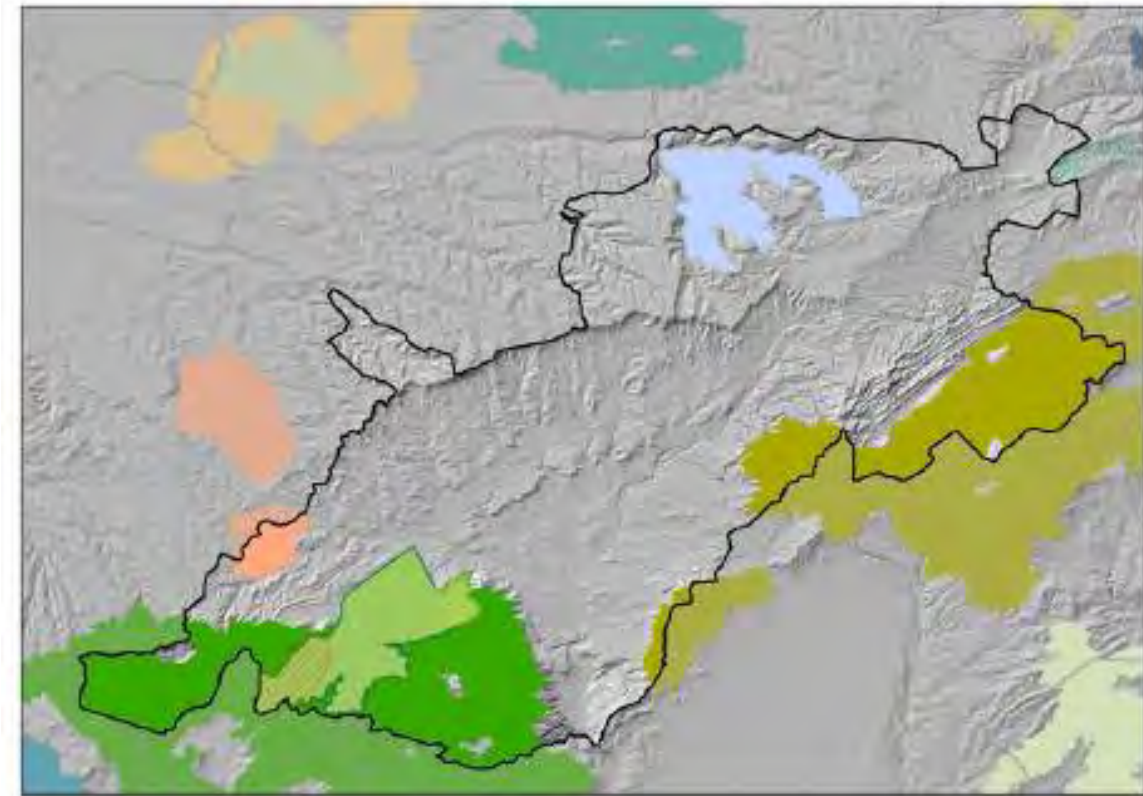
Apart de les devastadores conseqüències ambientals i paisatgístiques a curt termini, a mig termini la petjada dels incendis forestals es manifesta per l'afavoriment de les formacions arbustives i les arbredes joves de pi blanc, força densa i atapeïdes, que homogeneïtzen encara més les masses forestals de la comarca, en detriment de la presència de frondoses i fins i tot d'espècies caducifòlies. Això es pot observar abastament a l'obaga de la serra Carbonària, o a la pujada a Rojals.

2.4 ELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS

La comarca de la Conca de Barberà té diversos espais naturals protegits, tots inclosos a la Xarxa Natura 2000, que se situen principalment al llarg de l'arc de muntanyes que l'envolten, concentrats especialment al sud (muntanyes de Prades) i a l'est (muntanyes de l'Alt Gaià i serra Carbonària), però també als vessants que menen cap a la vall de l'Ebre. Aquests espais naturals protegits ocupen pràcticament un 29% de la superfície comarcal. La figura següent ubica aquests espais:

Figura nº18. Espais naturals protegits a la comarca de la Conca de Barberà

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

Taula nº6. Categories de risc d'incendi forestal i superfícies a la Conca de Barberà

Espais protegits	Superfície (ha)	% de la superfície de la Conca
Muntanyes de Prades	10.270,92	15,78
Obagues del riu Corb	2.270,13	3,49
Sistema prelitoral central	5.520,66	8,48
Vall la Vinaixa	546,88	0,84
Total	18.608,60	28,60

Paratge Natural d'Interès Nacional de la Vall del Monestir de Poblet*	3.379,39	5,19
---	----------	------

* Espai natural de Protecció Especial inclòs íntegrament a la ZEC Muntanyes de Prades

Font: elaboració pròpia a partir de dades del DTES

LA XARXA NATURA 2000 A LA CONCA DE BARBERÀ

Taula nº7. Superfície de l'espai Muntanyes de Prades als municipis de la comarca de la Conca de Barberà

Espai/municipi	Sup. (ha)	% (total)
Muntanyes de Prades (total)	30.726,40	100,00
Montblanc	3.511,72	11,43
Vilanova de Prades	2.017,80	6,57
Vilaverd	381,22	1,24
Vimbodí i Poblet	3311,65	10,78
L'Espluga de Francolí	677,56	2,21
Vallclara	358,03	1,17
TOTAL CONCA	10.257,98	33,38

Font: elaboració pròpia a partir de dades del DTES

Taula nº8. Superfície de l'espai Obagues del riu Corb als municipis de la Conca de Barberà (íntegrament situat a la Conca de Barberà)

Espai/municipi	Sup. (ha)	% (total)
Obagues del riu Corb (total)	2.270,12	100,00
Forès	0,09	Ip.
Vallfogona de Riucorb	530,44	23,37
Savallà del Comtat	692,38	30,50
Santa Coloma de Queralt	33,52	1,48
Llorac	258,14	11,37
Conesa	560,07	24,67
Passanant	194,87	8,58

Font: elaboració pròpia a partir de dades del DTES

Taula nº9. Superfície de l'espai Sistema Prelitoral Central als municipis de la Conca de Barberà

Espai/municipi	Sup. (ha)	% (total)
Sistema prelitoral central (total)	19.649,10	100,00
Sarral	1.107,86	5,64
Pontils	4.159,72	21,17
Barberà de la Conca	46,50	0,24
Montblanc	293,73	1,49
TOTAL CONCA	5.607,81	28,54

Font: elaboració pròpia a partir de dades del DTES

Taula nº10. Superfície de l'espai La Vall de Vinaixa als municipis de la Conca de Barberà

Espai/municipi	Sup. (ha)	% (total)
La Vall de Vinaixa (total)	3.024,16	100,00
Vimbodí i Poblet	383,75	12,69
Vallclara	154,80	5,12
TOTAL CONCA	538,55	17,81

Font: elaboració pròpia a partir de dades del DTES

Fotos. Imatges representatives dels quatre espais inclosos a la Xarxa Natura 2000 de la comarca. Dalt a l'esquerra, Muntanyes de Prades (zona Brugent); dalt a la dreta, Obagues del riu Corb; sota a l'esquerra, Sistema Prelitoral Central (zona Santa Perpètua de Gaià); sota a la dreta, vall la Vinaixa (zona Vallclara)

ELS ESPAIS NATURALS DE PROTECCIÓ ESPECIAL A LA CONCA DE BARBERÀ

El 9 de novembre de 1984, mitjançant la Llei 22/1984, es va declarar **Paratge Natural d'Interès Nacional** una part de la vall del monestir de Poblet. La finalitat d'aquesta declaració va ser la conservació i defensa del medi, la preservació del paisatge i la defensa, conservació i restauració del patrimoni natural de l'entorn del Monestir de Poblet. És per això que aquesta declaració es va fer d'acord amb la Llei 15/1975, que en aquell temps regulava els espais naturals protegits. El fet que la declaració de Paratge Natural fos elaborada pels departaments de Cultura i Política Territorial i Obres Públiques, i que la delimitació geogràfica de la zona protegida no inclogués la totalitat del bosc de Poblet, antiga propietat del monestir, declarat d'utilitat pública i gestionat aleshores pel departament d'Agricultura, va ser una de les causes que va contribuir que el Paratge Natural de Poblet no tingués un òrgan gestor. No va ser fins a l'any 1997 en que es va crear una comissió de treball formada pel delegat territorial d'Agricultura, els alcaldes de Vimbodí i l'Espluga de Francolí i representants del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà, per dotar el paratge de les eines necessàries per dur-ne a terme la gestió; l'any 1998 es va publicar el Decret 279/1998, de 21 d'octubre, sobre el desplegament de la Llei 22/1984, de 9 de novembre, de creació de dues reserves naturals parcials, el qual ja va definir l'òrgan gestor del Paratge i va permetre incorporar dins la zona protegida la totalitat del bosc de Poblet. A partir d'aquí, l'any 1999 es va constituir la Junta Rectora i, finalment, l'any 2001 es va dotar el Paratge Natural de Poblet d'una oficina pròpia d'informació i gestió.

La Reserva Natural Parcial del barranc del Titllar té una superfície de 665,2 ha i se situa íntegrament al terme municipal de Vimbodí. La Reserva Natural Parcial del barranc de la Trinitat té una superfície de 266,33 ha i se situa íntegrament al terme municipal de l'Espluga de Francolí.

Fotos. Quatre imatges representatives del Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet

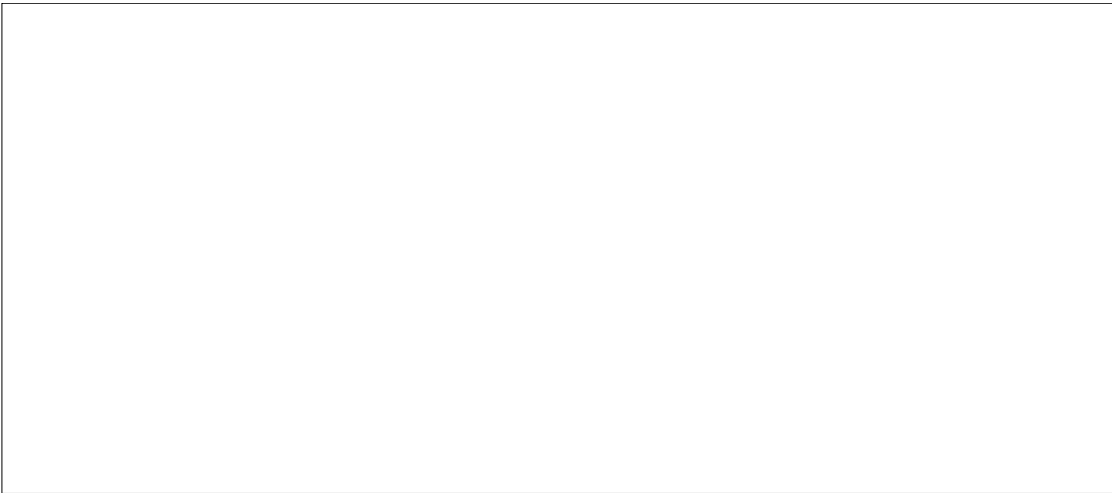

FORESTS PÚBLICS I ARBRES MONUMENTALS

Pràcticament el 7,3% de la superfície comarcal (4.723,05 ha) estan incloses en forests públiques. Dins del PNIN de Poblet entre el 70 i el 80% del territori és públic fet que en facilita la seva gestió.

Pel que fa als arbres monumentals, existeix uns pocs a la comarca.

Figura nº21. Forests públiques, àrees d'interès faunístic i florístic i arbres monumentals a la comarca de la Conca de Barberà.

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Fotos. Roures de Sant Magí de la Brufaganya, una arbreda declarada monumental

2.5 EL PATRIMONI CULTURAL

PATRIMONI ARQUEOLÒGIC PREHISTÒRIC

La comarca de la Conca de Barberà, a causa de la seva ubicació i la seva orografia complexa (amb zones de coves, balmes i refugis aptes per les cultures paleolítiques) però també turons defensius i zones de plana fèrtils on ubicar pobles i viles, té un ric patrimoni arqueològic..

Es coneixen pobladors a la Cova de la Font Major de l'Espluga de Francolí, i a la Cova dels Aixergats, al mateix bosc de poblet, així com nombrosos tallers de sílex (per exemple a la Font de Nerola). No obstant, les manifestacions més importants de la presència dels homes i dones de la prehistòria són les pintures rupestres.

Les manifestacions rupestres han estat les grans oblidades de l'arqueologia catalana. Les Muntanyes de Prades aporten, fins avui, 22 abrics amb pintures prehistòriques i algunes probablement protohistòriques que, amb els conjunts de les ermites d'Ulldecona (el Montsià) i la roca dels Moros del Cogul (les Garrigues), protagonitzen els indrets més significatius de Catalunya, declarats Patrimoni Mundial per la UNESCO, l'any 1998 (conjuntament amb altres del vessant mediterrani).

Al territori de la Conca hi ha nombrosos abrics amb pintures rupestres, molta part d'elles a Montblanc (Portell de les Lletres, Abric del mas d'en Llord, Abric del mas d'en Ramon Bessó, Abrics de la Baridana, Abrics d'en Britus, Cova de les Creus, Abric del mas d'en Carles, Abric del mas d'en Gran, Abric del mas de l'Arlequí, Abric de la Daixa, Abric del mas Mateu) i a Vilanova de Prades (Abric del Barranc de Biern).

Existeix una raó geològica i fisiogràfica per l'existència d'aquest patrimoni. El massís de les muntanyes de Prades presenta nombroses falles que, juntament amb els processos d'erosió sobre materials sedimentaris, han originat cims, altiplans i barrancs que donen forma a un paisatge agrest però a la vegada idoni per al desenvolupament de les antigues societats de caçadors-recol·lectors i agricultors-ramaders que l'habitaren.

La primera tradició figurativa, aparentment més antiga, presenten activitats d'un grup de caçadors, amb arquers i animals salvatges molt ben detallats. S'assigna, per la seva temàtica i per la manca de paral·lels mobles significatius, a una tradició caçadora-recol·lectora. La inexistència de representacions de fauna paleolítica i d'escenes pròpiament neolítiques situa hipotèticament el seu origen en un moment epipaleolític entorn del 7000-6000 a.C.

El segon grup correspon a escenes que presenten un horitzó social més complex, rarament interessat per escenes de cacera, amb figures esquemàtiques i abstractes generalment de traç gruixut o amb els dits, i més properes als signes de les escriptures alfabètiques. És d'aparença més recent. S'han obtingut paral·lels mobles, particularment sobre ceràmica, os i pedra, descoberts en jaciments arqueològics que han estat datats. Això permet situar-les en les primeres societats del neolític, al voltant del 6000/5000/4000 aC, amb una tradició molt més prolongada que l'anterior, fins al primer mil·lenni aC.

DELS ÍBERS A L'EDAT MITJANA

La Conca de Barberà devia ser, entre els segles IV a.C. i I a.C., una zona de contacte entre la societat ibèrica ilergeta i la cossetana. Alguns jaciments, com el jaciment protohistòric del Pla de Santa Bàrbara¹¹, o la col·lecció de 54 monedes ibèriques d'entre el segle II a I a.C. trobades a Milmanda¹² (que va ser, successivament, un jaciment de la primera edat de ferro, necròpolis del bronze final, jaciment ibèric i vil·la romana imperial).

En època romana, la Conca de Barberà era una zona de pas de la Via Aurèlia i, pel que sembla, és evident l'existència d'alguns enclavaments tipus vil·la. Destaquen el jaciment Clots Martells de Solivella, la vil·la de Pedrinyà a Sarra, i la Granja Mitjana i Milmanda de Poblet, tots habitualment amb restes anteriors ibèriques. Pocs d'aquests jaciments tenen referències escrites en base a inscripcions; destaca una inscripció datada a Riudabella entre el 122/123dC i una resta de ceràmica al jaciment de les Comes de Solivella amb el nom Sucasu¹³. Existeixen diversos vestigis d'una destrucció important de viles romanes al segle III dC algunes amb violència com la constatada als Plans del Jordi de Montblanc que fou cremada, també destruïda va ser la del Molí del Poca a l'Espluga de Francolí. Ambdues vil·les es trobaven a l'antiga Via Aurèlia que connectava Tarragona amb Lleida, actualment coincideix amb la N-240. Hi havia una gran inseguretat, pel que es va anar fortificant les vil·les romanes com la de Sarra. Han quedat poques estructures romanes visibles queden al territori; potser una de significativa són les restes de la presa romana de Sarra.

Posteriorment a l'època d'esplendor romana, es produeix una manca prolongada de vestigis arqueològics i de documentació escrita¹⁴. Això pot ser degut a un canvi del centre de gravetat del món visigot després de que la capital del regne visigot de Narbona passés de Tarragona a Barcelona (531 dC) i per tant la Conca perdés la seva importància com a lloc de pas. Tot i així, s'han trobat algunes poques restes visigòtiques (sivelles, fíbules), com les trobades a Rojalons (Montblanc) i a una vil·la tardo-romana a la partida de Pedrinyà (Sarra). Segurament, com a conseqüència de la disminució de poblament, la pressió sobre el paisatge canvià radicalment i la Conca es convertí en un mantell de vegetació boscosa.

¹¹ OTIÑA, P. (2007). El jaciment protohistòric del Pla de Santa Bàrbara (Montblanc). Aplec de treballs nº25. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

¹² GIRAL, F. (2007). Breus notes sobre les monedes ibèriques de Milmanda (Vimbodí) conservades al Museu Comarcal de la Conca de Barberà. Aplec de treballs nº25. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

¹³ LÓPEZ, J. (2016). El primer habitant de la Conca de Barberà amb nom conegut. Notícia d'una inscripció romana trobada a Solivella. Aplec de treballs nº34. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

¹⁴ CARRERAS, A. (2006). A propòsit del poblament de la Conca de Barberà abans del domini Comtal (V-X). Aplec de Treballs nº24. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

La següent gran cultura que dominà aquest territori va ser la musulmana. Entre el 712 i el 714, els sarraïns, dirigits per Tariq, devasten el territori de l'actual Catalunya i ocupen la mateixa ciutat de Tarragona. Lògicament, la Conca torna a ser un territori de pas i d'establiment, com ho demostren alguns topònims d'origen islàmic (per exemple el Tallat o Lilla). El segle X, XI i XII van ser moments de disputes entre regnes cristians i musulmans, en les quals la Conca es veu convertit a vegades en un camp de batalla. El 978, l'exèrcit cordovès, en una de les ràtzies, devastà la Conca de Barberà i l'Alt Camp passant pel Coll de Lilla; el 1086 hi ha nous atacs, amb la presa per part dels sarraïns de Barberà de la Conca. Tot aquest període acaba amb la conquesta de Tortosa (1148), Lleida (1149) i Siurana (1153). Després de la caiguda del l'últim reducte sarraí, el poble situat a les muntanyes de Prades Siurana, el paisatge també canviarà es fundaran nous pobles mitjançant senyors feudals o ordres religioses.

Si bé durant els ibers hi havia alguns petits assentaments, durant els romans el poblament era dispers amb vil·les, en els visigots i musulmans que coincideix en èpoques convulses el poblament passa de la plana a la muntanya com a lloc de refugi, després de la caiguda de Siurana en la reconquesta el poblament torna a ser a plana i en col·lectivitat.

FORTIFICACIONS I CASTELLS

Entre els segles X i XI la frontera meridional del Comtat de Barcelona es situà entre els rius Gaià i Francolí. Les necessitats militars i la implantació del feudalisme van omplir aquest territori de castells. A partir del segle XII l'avenç de la conquesta militar desplaçà la frontera cap al sud, però l'estil de vida militar de la noblesa (propietària d'aquestes fortaleses) va mantenir la vigència d'aquestes residències senyorials fortificades al llarg dels segles següents.

A partir del segle X, les Terres del Penedès, de la part més oriental del Camp de Tarragona, i de la Baixa Segarra, constituïren la zona natural d'expansió del comtat de Barcelona. Aquest territori, que des de la conquesta d'Hispania a partir del 711 i fins a finals del segle IX havia format part del Targ-al-alà, la frontera nord-oriental d'Al-Andalus, s'integrà progressivament en el comtat de Barcelona. Tot aquesta franja de territori entre el riu Llobregat i el pla del Camp de Tarragona s'anomenà la Marca del comtat de Barcelona. Des de mitjan segle X i fins a mitjan segle XI, les terres del Gaià se situaren en el front més exterior del domini cristià, i és per això que els contemporanis l'anomenaren la Marca Extrema. De fet el topònim de Montbrió de la Marca indica que per allí passava una marca, una frontera entre allò musulmà i allò cristià, entre la Catalunya Nova i la Catalunya Vella.

Tanmateix, seria un error creure que el riu Gaià constituïa una frontera lineal perfecta; l'expansió es va fer sectorialment, i no va existir mai una conquesta planificada que assenyalés al riu un paper delimitador i fronterer. L'orografia del camp de Tarragona, però sobretot la inferioritat militar i política davant el califat cordovès, i a partir del segle XI, la política comtal de pactes deturaren l'expansió cristiana a les terres del Gaià, i aquesta és potser una de les raons per les quals molts historiadors, erròniament, han considerat el riu com a frontera.

El castell que els documents esmenten com el més antic és el de Queralt. Però són també d'aquest primer moment d'ocupació el de Montagut, Santa Perpètua-Montclar i el Montmell; fortificacions bastides en punts elevats, amb un domini visual d'un extens territori i, també, amb una posició defensiva excel·lent. Durant el darrer terç del segle X, Queralt es fragmentarà i això donarà lloc al castell de Santa Coloma de Queralt. De quatre o cinc castells coneguts a mitjan segle X al Gaià alt i mitjà, es passa entorn l'any 1000 a 14, 6 dels quals a la Conca de Barberà: Queralt, Aguiló, Santa Coloma, Pontils, Montclar i Santa Perpètua.

Pel que fa a la Conca estricta la majoria de castells d'entre el 1030 i el 1080, Solivella, Barberà de la Conca, Prenafeta i l'Espluga de Francolí són d'aquesta època. Alguns d'ells, després de les croades i amb l'arribada de les ordres religioses i militars agafaren rellevància. És el cas de Barberà, per part del comte d'Urgell, a l'orde del Temple el 1132, en la que hi havia comanda o el castell de l'Espluga de Francolí, al capuig, que per bé que fou de l'ordre del Temple amb l'abolició d'aquestes passa en mans

de l'ordre de l'Hospital que en feu notables reformes ja que s'hi celebraren els capítols provincials de l'ordre.

Si bé els musulmans ja feren castells o torres amb la cristianització es van aprofitar i encara se'n van fer més. De fet noms com Lilla o Tallat tenen un origen àrab. Amb la reconquesta en la qual calia repoblar l'antic territori musulmà per població cristiana de la Catalunya Nova es van fundar pobles a través de cartes de població.

La creació d'aquests nous centres de poblament per tal d'intensificar l'explotació agrària de les terres dels castells i per repoblació de població cristiana, procés que s'inicia a mitjans del segle XI però que es prolongarà fins a finals del segle XII, suposà l'aparició de noves entitats territorials, com les quadres i les turrís. La seva fundació anirà sempre acompanyada de la construcció d'una petita fortificació, dependent del castell principal. A diferència dels primers, la majoria se situen ara ja a les valls i plans més fèrtils del terme, a tocar de les explotacions agràries. Són, també, de dimensions més reduïdes, encara que repeteixen el mateix model arquitectònic de torre protegida per un recinte emmurallat. Bona part dels petits pobles i llogarrets de la conca del Gaià provenen d'aquesta nova forma de poblament agrupat entorn una petita fortificació: les Piles, Biure, Rocamora, Montargull, Montfred i Seguer.

Les profundes transformacions del model clàssic feudal durant la baixa edat mitjana abocaren els castells a una situació clarament anacrònica respecte a la seva funcionalitat original dins el sistema. A partir del segle XIV es fa evident la pèrdua de centralitat dins el marc de la castellanía a favor dels nuclis poblament. Igualment, la pèrdua del seu caràcter residencial, que ja s'inicià al segle XII, s'accentua amb la deserció dels castells, membres de la baixa noblesa. Si bé, doncs, la majoria de castells anaren perdent el seu paper com a enclavaments defensius, aquells que encara es mantingueren com a residència temporal d'un llinatge de l'alta o mitjana noblesa i es trobaven emplaçats en llocs de més fàcil accés – els més ben situats seran els que es troben en nuclis de poblament important – substituïren la seva funció militar per anar esdevenint, per mitjà de successives modificacions, palaus gòtics. Per la seva part, les petites fortificacions de quadres o llogarrets evolucionen cap altres models de residència, més propis de l'activitat agrària, i s'assimilen progressivament a l'arquitectura dels casals i els masos fortificats.

A partir de l'època moderna, la majoria dels castells allunyats de les zones de conreu i de difícil accés simplement foren deshabitats, encara que reocupats esporàdicament en els contextos bèl·lics del segle XVII gràcies al seu emplaçament estratègic. En aquest temps, però, alguns castells es transformen en grans castells-palaus renaixentistes: Santa Coloma de Queralt és el màxim exponent.

Arribats al segle XIX, la majoria dels castells conserven amb prou feines algunes evidències del seu passat. Tot i així, a aquells que no han desaparegut, les guerres carlines els proporcionen, encara la seva gran actuació. Alguns castells van ser, de fet, enderrocats després de la Guerra de Successió i durant o després de les Guerres Carlines; és el cas per exemple del castell de l'Espluga ja en semi ruïnes, enderrocats el 1860. En el cas del castell de Solivella fou enderrocats fa relativament poc, l'any 1915 i cansats de l'opressió dels Llorach el poble de Solivella dinamità el seu castell.

Pel que fa a recintes emmurallats, per bé que Sarra, l'Espluga o Conesa ho estigueren i encara en queden restes, on s'han conservat millor és a Poblet i a la vila de Montblanc sent la tercera muralla més llarga de l'Estat espanyol amb 2km i Bé Cultural d'Interès Nacional a més a més de formar part del Conjunt Monumental i Artístic de la vila.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

Taula nº11. recull exhaustiu de les fortificacions existents a la Conca de Barberà

Municipi	Nom de la fortificació	Nucli	Datació
Barberà de la Conca	Torre d'Ambigats	Al peu AP-7	
Barberà de la Conca	Castell de Barberà de la Conca	Nucli	
Conesa	Castell de Savella	Sant Pere Savella	
Conesa	Casa Forta de Savella	Sant Pere Savella	➤ S. XVI
Conesa	Castell de Torlanda	Entre Conesa i Rocafort	
Conesa	Castell Nou de Conesa	Conesa	➤ XV
Conesa	Muralla, portals i Vila Closa	Conesa	➤ XIV
L'Espluga de Francolí	Castell de l'Espluga	L'Espluga de Francolí	➤ XIII
L'Espluga de Francolí	Clos Murallat	L'Espluga de Francolí	
Llorac	Castell de la Cirera	La Cirera	Un gran casalot modern s'hi situa al lloc
Llorac	Castell de l'Albió	L'Albió	➤
Llorac	Castell de Llorac	Llorac	➤ XIV amb elements barrocs
Montblanc	Castell de Prenafeta o Torre del Moro	Prenafeta	< XIII
Montblanc	Torre de la Roca Xanxa	Al sud de Montblanc	Torre de la Roca Xanxa
Montblanc	Castell de Santa Bàrbara	Montblanc	XIII
Montblanc	Muralla medieval	Montblanc	XIV
Passanant	Castell de la Pobla de Ferran	La Pobla de Ferran	XIV
Passanant	Castell de la Sala	La Sala de Comalats	
Passanant	Castell de la Torre o de la Glorieta	La Glorieta	
Passanant	Castell de Passanant	Passanant	
Les Piles de Gaià	Castell de Biure	Biure de Gaià	XII molt refet el XIX
Les Piles de Gaià	Castell de les Piles	Biure de Gaià	
Pontils	Església de Sant Jaume de Rocamora	Sant Jaume de Rocamora	altmedieval
Pontils	Castell de Santa Perpètua del Gaià	Santa Perpètua de Gaià	XI
Pontils	Castell de Seguer	Seguer	XIII
Pontils	Castell de Vallespinosa	Vallespinosa	XII
Pontils	Castell de Montclar	Cim de Montclar	XI
Pontils	Torre de guaita de Pontils	Pontils	Modern
Pontils	Castell de Pontils	Pontils	XII
Rocafort de Queralt	Castell de Rocafort	Rocafort de Queralt	
Rocafort de Queralt	Muralles i portals	Rocafort de Queralt	
Santa Coloma de Queralt	Castell d'Aguiló	Aguiló	XI
Santa Coloma de Queralt	Casal de Recasens	Les Roques	
Santa Coloma de Queralt	Cal Porta	Codony	XVII
Santa Coloma de Queralt	Muralles de la Vila	Santa Coloma de Queralt	
Santa Coloma de Queralt	Castell dels Queralt	Santa Coloma de Queralt	X
Savallà del Comtat	Casal de Subiés	Segura	XVI
Savallà del Comtat	Castell de Segura	Segura	Alt-medieval
Savallà del Comtat	Castell de Savallà	Savallà del Comtat	
Solivella	Molí de les Caixes	Al sud del poble	XIII
Solivella	Castell de Solivella	Solivella	XIII
Vallclara	Castell de Vallclara	Vallclara	
Vallfogona de Riucorb	Castell de Vallfogona	Vallfogona de Riucorb	
Vimbodí	Milmanda	Vimbodí	XII
Vimbodí	Granja de Castellfollit	Vall de Castellfollit	
Vimbodí	Torre del Moro	Muntanya de la vall de Castellfollit	IX

Municipi	Nom de la fortificació	Nucli	Datació
Vimbodí	Riudabella	Carretera T-700	Antiga granja de Poblet molt modificada
Vimbodí	Muralles de Poblet	Monestir de Santa Maria de Poblet	XIV

Fotos. Portals i restes de muralles del recinte medieval de Conesa

Fotos. Façana principal del castell de Santa Coloma de Queralt, i restes del Castell de Solivella

Fotos. Dos exemples de castells medievals molt modificats; a l'esquerra, Rocafort de Queralt, a la dreta, Biure de Gaià

Fotos. Tres exemples de torres medievals al voltant de les quals es van constituir pobles i llogarrets, totes elles al terme de Passanant i Belltall; respectivament, la Sala de Comalats, Ferran i Segura

Fotos. Granja fortificada de Milmanda (depenent de Poblet) i restes de l'imponent castell de Savallà del Comtat

Fotos. Impressionants vistes dels principals recintes emmurallats existents a la Conca de Barberà: el de Montblanc, i baix a la dreta les muralles de Poblet

EL ROMÀNIC I EL CISTER

En el segle XIII es produeix en l'art català el procés d'esgotament creatiu de l'univers formal i artístic de l'art romànic i els inicis de la introducció dels nous llenguatges i tècniques arquitectòniques que defineixen l'art gòtic. Aquesta fusió d'elements romànics i gòtics en l'arquitectura i l'escultura dóna com a conseqüència un estil nou, que fàcilment es pot relacionar amb altres estils diferents dins l'eclèctic panorama de l'arquitectura catalana del segle XII, i que constitueix el darrer moviment artístic realment creatiu del romànic català, precursor de la magnificència del gòtic del segle XIV.

Resulta lògic d'entendre que aquest moviment artístic se situï preferentment a la Catalunya Nova, una terra recentment incorporada als dominis de la Casa de Barcelona i allunyada, per tant, dels estils artístics de l'època comtal, en la qual existia una necessitat imperiosa de construir grans obres que reflectissin el canvi de poder. En aquests nous territoris, nous ordes monàstics assoleixen un paper preeminent: el Cister, el Temple i la Cartoixa, i ja no seran els benedictins els protagonistes de l'activitat artística vinculada a la vida monàstica. En canvi, els nous ordes imposen la seva concepció de l'art, centrat en una austeritat molt rigorosa. Aquesta austeritat no sempre que es complirà, ja que els dos grans monestirs del Cister esdevenen panteons reials, i seran els abats de monestirs reials i els monarques de la confederació catalanoaragonesa els promotors de moltes obres en aquests monestirs.

ESGLÉSIES ROMÀNIQUES

La taula següent esmenta els principals elements romànics conservats a la comarca de la Conca de Barberà:

Taula nº11. Recull d'edificacions amb elements romànics existents a la Conca de Barberà

Municipi	Nom de l'element romànic	Nucli	Datació / comentaris
Barberà de la Conca	Castell de Barberà	Barberà	Edifici militar-residencial i capella de Sant Salvador, data ja de 1012
Barberà de la Conca	Timpà de Santa Maria de Barberà	Barberà	XII
Forès	Sant Miquel de Forès	Forès	Segona meitat del s XII
Saral	Timpà de Santa Maria de Saral	Saral	Finals del segle XII
	Sant Pere d'Anguera	despoblat	
Pontils	Santa Susanna de Santa Perpètua de Gaià	Santa Perpètua de Gaià	Finals del segle X
	Sant Jaume	Rocamora	
	Sant Bartomeu	Seguers	
	Santa Maria i Sant Jaume	Vallespinosa	
Santa Coloma de Queralt	Santa Maria de Bell-lloc	Santa Coloma de Queralt	1220
	Sant Vicenç	Aguiló	
	Sant Jaume	Almenara	
	Sant Esteve de Ferrals	masia	
	Santa Salvador de Figuerola	despoblat	
	Santa Maria	Guilmons	
	Sant Miquel de la Portella		
	Sant Jaume	Montargull	
	Sant Pere	Les Roques	
Montblanc	Antiga església de Santa Maria	Montblanc	
	Sant Salvador	Prenafeta	
	Sant Salvador	Rojals	
	Sant Jaume	La Guàrdia dels Prats	
L'Espluga de Francolí	Façana sud de l'església vella de Sant Miquel	L'Espluga de Francolí	
Vimbodí	Santa Maria de Poblet	Monestir de Poblet	

Municipi	Nom de l'element romànic	Nucli	Datació / comentaris
Conesa	Sant Pere de Savella	Sant Pere de Savella	
Passanant i Belltall	Sant Pere	Belltall	Només restes d'absis
	Sant Blai	Fonoll	
Senan	Santa Maria	Senan	
Llorac	Sant Joan	Llorac	
Vilaverd	Sant Martí	Vilaverd	
Vallfogona de Riucorb	Sant Miquel i Santa Maria	Vallfogona de Riucorb	

Font: basat en ESPANOL, F. (1991). L'arquitectura religiosa romànica a la Conca de Barberà i Segarra tarragonina. Monografies IV. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà i aportacions pròpies.

Fotos. Respectivament, Santa Maria de Bell-lloc i Santa Susanna de Santa Perpètua de Gaià

Fotos. Respectivament, Sant Pere Savella i Sant Miquel de Forès

Fotos. Respectivament, castell de Barberà de la Conca, i restes de Sant Pere de les Roques

Fotos. Respectivament, Sant Salvador de Figuerola i timpanà romànic a Santa Maria de Barberà de la Conca

EL MONESTIR DE POBLET

Ramon Berenguer IV, després de la reconquesta de la Conca de Barberà, va creure convenient assegurar aquest cap de pont de la Catalunya Nova amb la creació d'un altre monestir, confiant-lo a un ordre que durant els darrers cent anys havia desenvolupat un alt prestigi: el Cister. Així naixeria en terres de Vimbodí, donades pel comte de Barcelona als cistercencs de Fontfreda (Llenguadoc), el monestir de Santa Maria de Poblet, el 1153. A les terres comtals donades per Ramon Berenguer IV, aviat s'hi afegiren altres propietats de la mateixa Conca i de les comarques més properes. Independentment d'aquesta font de donacions que coincidiren en el monestir, Poblet continuava gaudint del favor reial. Així, Alfons I el Cast en fou un protector important i, coneixedor de la seva vàlua, va confiar a Poblet la fundació del monestir de Piedra a Aragó; Alfons II li va donar el priorat hospital de Sant Vicenç de la Roqueta, i Pere III, el Cerimoniós, el va convertir en panteó reial. El darrer rei de la dinastia catalana, Martí l'Humà, va decidir que passaria els seus darrers temps en unes edificacions prop de la galilea de l'església, però va morir abans que s'acabessin les obres.

Ben aviat la comunitat de Poblet (1185) ja tenia en marxa el seu hospital de pobres, molt abans d'haver culminat la construcció del monestir. En aquest moment estaven bastits els edificis de l'església, amb la capella de Sant Esteve i el claustret – probablement el que resta del nucli primitiu del monestir, el refetor i la infermeria. En aquest primer temps es tenia molt present la part d'estudi i ja es parla d'una biblioteca important, creixent en importància al segle XIII, singularment amb obres de dret.

En el segle XIII es va anar avançant en la construcció de la resta d'edificis que constituïen un monestir cistercenc. D'aquesta manera es bastiren la sagristia, la sala capitular, les sales de monjos i novicis i el gran dormitori. La situació general i les despeses motivades per la mateixa expansió crearen dificultats econòmiques que foren resoltes ja al segle XIV per un des grans abats de Poblet, Ponç de Copons, que regí el cenobi des de 1316 fins a 1348, i va adquirir la jurisdicció de dret públic sobre els pobles que fins aquell moment eren senyorejats pel monestir. Quan l'abat Copons va acabar la seva obra, l'abadia posseïa seixanta pobles, i tenia influència senyorial en molts d'altres. També l'abat Copons va fer construir l'atri d'entrada, va refer la part nord de l'església i inicià el cimbori, en el mateix temps que Pere el Cerimoniós decidí bastir les tombes o panteons reials.

Al llarg de la història del monestir ha patit diversos conflictes i crisis. Al llarg de l'edat mitjana amb el feudalisme tingué greus conflictes amb les poblacions veïnes per terres, aprofitament del bosc o molins. En l'època moderna, concretament en el S. XIX, al 1809 fou saquejat pels francesos, però el 1813 els monjos hi varen tornar; el 1820 els varen confiscar els béns i el 1835, després de diversos fets contradictoris, el monestir fou abandonat, espoliat i destruït pels pobles del seu entorn. Les restes de les tombes reials foren dutes a Tarragona. No serà fins el 1930 i gràcies als bons oficis d'Eduard Toda que es va començar a treballar per la reconstrucció de Poblet. L'any 1940, quatre monjos procedents d'Itàlia referen la comunitat cistercenca. Des de llavors, la reconstrucció del monestir no ha parat, com també ha crescut i s'ha consolidat la seva comunitat.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

Foto. Conjunt del Reial Monestir de Santa Maria de Poblet

L'ART GÒTIC

L'art gòtic és l'art per excel·lència de Montblanc. L'arquitectura gòtica religiosa és present amb tota magnificència a l'església de Santa Maria i, en la seva simplicitat més elegant, als temples de Sant Francesc i Sant Miquel. El gòtic civil es manifesta esplèndidament en els casals i palaus, des de la senzillesa de l'edifici de les Escrivanies Reials i del Casal dels Josa o de l'arquitectura utilitària dels Molins de la Vila fins a la noble maduresa del Palau Alenyà. L'arquitectura militar té una bella representació en les torres i muralles, i les imatges gòtiques que es conserven i s'han salvat de les diverses guerres – la de la Verge de la Serra i la Mare de Déu del Cor a Santa Maria – tenen una categoria artística excepcional.

L'art gòtic també es va estendre per la resta de la comarca, aprofitant-se de l'època d'esplendor de Montblanc. La taula següent recopila els elements gòtics més importants existents a la Conca de Barberà

Taula nº12. Recull d'edificacions gòtiques existents a la Conca de Barberà

Municipi	Nom de l'element gòtic	Nucli
Pontils	Església de la Nativitat	Pontils
Santa Coloma de Queralt	Església de Santa Coloma de Queralt	Santa Coloma de Queralt
Vimbodí i Poblet	Església de Santa Maria	Poblet
	Capella de Sant Jordi	Poblet
	Granja de Milmanda	Poblet
	Recinte emmurallat (portes Daurada i Reial)	Poblet
	Palau Reial de Poblet	Poblet
	Església de la Transfiguració	Vimbodí
Montblanc	Església i convent de la Mercè	Montblanc
	Santuari i convent de la Serra	Montblanc

Municipi	Nom de l'element gòtic	Nucli
	Hospital de Santa Magdalena	Montblanc
	Església-Hospital de Sant Marçal	Montblanc
	Església de Santa Maria	Montblanc
	Església del convent de Sant Francesc	Montblanc
	Monestir de la Mare de Déu de la Serra	Montblanc
	Església de Santa Anna de Montornès	Prenafeta
	Recinte emmurallat	Montblanc
	Palau Alenyà	Montblanc
	Palau Reial	Montblanc
	Palau del Castlà	Montblanc
Conesa	Església i hospital de Sant Antoni	Conesa
	Església de Santa Maria de la Victòria	Conesa
	Recinte emmurallat	Conesa
Passanant i Belltall	Església de Santa Maria	La Glorieta
L'Espluga de Francolí	Església (la vella) de Sant Miquel	L'Espluga de Francolí
	Hospital	L'Espluga de Francolí
Llorac	Església de Santa Maria	La Cirera
	Molí de l'Albió	L'Albió
Vilaverd	Ermita de la Mare de Déu de Montgoi	Descampat
Vallfogona de Riucorb	Església de Santa Maria	Vallfogona de Riucorb
Solivella	Molí del Caixes	Descampat

Font: elaboració pròpia a partir del dossier de Guies Turístics de Montblanc

Fotos. Església de Sant Miquel de l'Espluga de Francolí i part darrera de l'església de Santa Maria de Montblanc

Fotos. Imatges del claustre de l'antic hospital de Santa Magdalena

MASOS

Si bé a les zones centrals de la Conca de Barberà, d'orografia suau i pobles importants situats ben a prop els uns dels altres, la major part de la població residia als nuclis urbans, a les zones més allunyades i muntanyoses, amb especial rellevància a l'Alt Gaià, les Muntanyes de Prades i alguns dels altiplans i vessants entre Santa Coloma i el riu Corb, els masos van ser la forma principal de poblament i ocupació del territori.

Per exemple, només a l'antic terme de Rojals, a les Muntanyes de Prades, s'han censat més de 52 masos, alguns d'ells singularment situats en balmes. A Santa Perpètua de Gaià, a l'Alt Gaià, se n'han censat 84¹⁵. Al municipi de Santa Coloma de Queralt, 59. A Llorac, 16. A Savallà del Comtat, 14. A les Piles, 14.

Malauradament, molta part d'aquest patrimoni està actualment abandonat, i en molts casos en un estat de conservació molt delicat.

Normalment, tot i que no de manera exclusiva, apareixen rellotges de sol associats als masos. L'inventari realitzat a la Conca ha determinat l'existència de 77 rellotges de sol, essent els municipis amb més presència Montblanc (18) i Vimbodí i Poblet (14)¹⁶.

Fotos. Mas de la Sabatera a Prenafeta i l'impresionant mas d'en Xup a l'Espluga de Francolí

LA CULTURA DE L'AIGUA; MOLINS I ALTRES

Els cursos fluvials permanents o semipermanents de la conca de Barberà (Corb, Francolí, Gaià i Brugent) han generat diversos molins hidràulics i fariners, alguns d'ells medievals i fortificats, que tenen encara presència al territori. Als famosos Molins de la Vila de Montblanc, ubicats segurament al lloc (confluència dels rius Anguera i Francolí on va existir el primer nucli habitat medieval lligat a Montblanc, cal afegir el molí d'Albió o de la Cadena (fortificats), o els de la Torre o de Sant Gallard de Baix al riu Gaià, el Molí de Caixes Solivella... A l'antic terme de Rojals hi ha catalogades les restes de 4 molins fariners. A l'àmbit de la Baixa Segarra de Queralt se n'han catalogat fins a 48: 30 al riu Gaià, 12 al riu Corb i 6 a la riera de Clariana¹⁷. A Rojals hi va arribar a haver 9 molins¹⁸, i 7 més a la Vall de Lladrons o la Vall com és popularment coneguda a Montblanc.

¹⁵ PALAU, S. (1992). Masies i molins fariners amb habitatge dintre de la zona d'influència del Mercat de Santa Coloma de Queralt.

¹⁶ MARTÍNEZ, M. (2012). Inventari de rellotges de sol a la conca de Barberà. Aplex de Treballs nº30. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

¹⁷ PALAU, S. (1992). Op. Cit.

¹⁸ INSA, J. (2001). Rojals, un poble, un terme, una gent. Cossetània

Però si algun lloc destaca per molins hidràulics és a la riba del riu Brugent. A partir del segle XVIII amb la instal·lació dels primers molins de paper moderns a la Riba s'anirien multiplicant els establiments paperers als marges del Riu Brugent i també del Francolí. A la Riba hi havia al segle XIX 42 molins paperers. De fet es coneguda la dita “a l'Espluga són orugues, a Montblanc són podallers, a Vilaverd toquen l'arpa, i a la Riba fan papers”. Al voltant del pas del segle XIX al XX, i en anys posteriors, els antics molins donaren lloc a la creació d'indústries modernes, especialment papereres, però també de filats i de teixits. Els antics molins s'han abandonat el que ha provocat també una pèrdua del patrimoni industrial tradicional. Molts d'aquells molins que s'havien construït es troben avui dia en estat de ruïna.

Fotos. Conjunt de molins de la riba del riu Brugent.

Foto. Molí de les Caixes, a Solivella, i Molí Nou de Sangallat, a Santa Coloma de Queralt

Apart dels molins hidràulics o fariners, a la comarca s'ha desenvolupat una rica tradició d'aprofitament dels minors recursos hídrics amb nombroses estructures tradicionals: pous, mines d'aigua, fonts, bassots, basses, peixeres, rescloses, sèquies i ponts de pedra. També destaquen, a les muntanyes de Prades, l'existència de pous de gel.

CONSTRUCCIONS DE PEDRA SECA I ALTRES ELEMENTS ETNOLÒGICS

A la comarca hi ha una notable riquesa de marges de pedra seca, barraques i cabanes de volta, pous de gel, arneres, eres, colomers, restes de camins empedrats... com a mostra de la modelació secular d'un territori ondulat o muntanyenc per part de l'home, per poder aprofitar materials excessius (la pedra) i crear superfícies aptes pel conreu. Alguns dels incendis forestals recents han permès fer visibles els ingents treballs de creació de bancals, amagats en les darreres dècades sobre les masses forestals. Destaquen amb molt les feixes existents a la serra de Carbonària, a la serra de Lilla, a l'Alt Gaià i a les solanes del riu Corb; malauradament, molts d'aquests murs de pedra s'han anat destruint i perdent amb l'abandonament dels conreus i l'erosió.

També cal destacar el conjunt de cabanes de volta, similars a les de les Garrigues, que hi ha al terme de Senan, així com les barraques de pedra seca situats en antics marges a les vessants orientals de les muntanyes de Prades.

Fotos. A l'esquerra, grans marges verticals, molts d'ells erosionats, existents a la vessant solana de la vall del Corb; a la dreta, barraca de pedra seca a la zona del Brugent

BALNEARIS I PRIMERES CONSTRUCCIONS TURÍSTIQUES

Al llarg del segle XIX, amb les teories de l'higienisme i l'eclosió dels balnearis arreu, es fan populars els usuaris de les àrees ferruginoses de l'Espluga de Francolí i Poblet; l'arribada del ferrocarril a aquesta zona facilita que importants famílies de la costa catalana s'hi desplacin. Aquest fet, així com el coneixement de les propietats d'aquesta aigua, va moure una sèrie de persones a construir un seguit d'instal·lacions que esdevindrien un balneari i el primer intent d'explotació d'una indústria turística a l'Espluga de Francolí, a la zona de les Masies. Aquí, en Pere Antoni Torres Jordi emprèn, a finals del segle XIX, el projecte primer de construir una residència d'estiueig – Vila Engràcia – i després el conjunt del que serà el balneari, que va funcionar amb entrebancs i nombrosos períodes de crisi la darrera dècada del segle XIX i fins a la Guerra Civil, quan va ser utilitzat com hospital per l'exèrcit republicà fins i tot van ser escenari d'episodis importants de la rereguarda republicana. El comiat dels brigadistes internacionals es feu a Villa Engràcia. Actualment ja no s'utilitzen com a Balnearis sinó com a hotels i cases de colònies. L'antic Villa Engràcia després de la guerra va ser seu de la secció femenina durant el franquisme, amb el restabliment de la Generalitat es va reconvertir amb un alberg de joventut. A més a més de ser un alberg també és la seu del PNIN de Poblet i el Camp d'Aprenentatge dels monestirs del Císter.

Foto. L'antiga Villa Engràcia, actualment Alberg Jaume I, que va ser Balneari

L'altre balneari de la comarca, que encara està funcionant, és el de Vallfogona de Riucorb. Fundat per Mossèn Miquel Piera Martí arran d'una visita per prendre les aigües conegudes des de 1850, amb son germà Antoni. Es van voler aprofitar les aigües mineromedicinales que brollaven en aquella zona on hi trobem la Font Gran (o Pudenta) i la Font Petita (o Salada). El 1901 es féu el projecte i construcció del balneari, inici de la urbanització de xalets. Entre 1913 i 1916, l'enginyer Miralles féu la nova carretera d'accés, de terra, i hi va haver la construcció del pont actual, fets que provocaren el creixement de la urbanització. El 1929 es féu la renovació de les instal·lacions hidroteràpiques i l'ampliació de l'edifici. Els anys 1941, 1951, 1961 hi hagué reformes projectades per J. M Ribes, J. M. Soteras i Joan Sell. L'ús del balneari ve marcat per un descens en l'ocupació de les instal·lacions en els anys 60, que s'ha recuperat en els darrers anys, amb renovacions dutes a terme de manera continuada des del 1992.

Fotos. Jardins i estructures del Balneari de riu Corb a Vallfogona

ELS CELLERS MODERNISTES I ELS CELLERS MODERNS

El 1893, la fil·loxera entra a la Conca de Barberà i anorreà les vinyes. S'acabà l'edat d'or del comerç del vi. El monocultiu desenvolupat per les polítiques dels terratinents demostrà ser un fracàs. Els pagesos estigueren completament acorralats i es veieren obligats a abandonar els camps i fugir a la ciutat. El desastre de la fil·loxera suposà que en el període 1887-1910 es perdés a la Conca un 11% de la població, però a la Conca estricta vitivinícola aquesta davallada va ser del 20%, que s'aniria incrementant a les dècades següents.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través de la Seu Electrònica de l'ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

El govern central, tot i les protestes de la *Federación de Obreros*, coneguda a Catalunya com a Unió de Rabassaires, no respon adequadament, fins al punt que promou una violenta repressió a càrrec de la Guàrdia Civil que a Montblanc, el 13 de setembre de 1893, es converteix en una tragèdia en què perden la vida sis manifestants.

El 1894, un grup de viticultors de la Conca de Barberà, guiats per Joan Esplugas Moncusí, van respondre a la plaga de la fil·loxera amb la creació d'una societat agrícola (*Sociedad de Trabajadores Agrícolas del Pueblo de Barberà*, 1894) dins de la qual va néixer l'impuls pioner de fundar la primera cooperativa vinícola de l'Estat espanyol.

Aquí s'inicia la construcció de cellers cooperatius. Una nova generació d'arquitectes havia sabut captar els emocions i l'esperit del segle XX que acabava de començar. És per això que, amb dedicació, tenacitat i valentia, artistes com Pere Domènech Roura (fill de Lluís Domènech i Montaner) o Cèsar Martinell Brunet projecten els monumentals sis santuaris cooperatius del vi, situats als termes municipals de Barberà de la Conca, l'Espluga de Francolí, Montblanc, Pira, Rocafort de Queralt i Sarraí.

Tot aquest procés cooperatiu queda extensament documentat a l'obra d'Andreu Mayayo¹⁹

Fotos. Respectivament, cellers modernistes de Pira, de Sarraí, de Montblanc i de l'Espluga de Francolí

No obstant, però, i tal com s'ha comentat anteriorment, des de l'entrada en funcionament de la Denominació d'Origen Conca de Barberà s'han revitalitzat els projectes de cellers a tot aquest territori, de manera que actualment n'hi ha 28, 22 dels quals estan inscrits a la D.O. L'entrada en funcionament del Viver de Celleristes de Barberà de la Conca el 2007 ha suposat un impuls per celler novells.

¹⁹ MAYAYO, A. (1986). La Conca de Barberà 1890-1939; de la crisi agrària a la Guerra Civil. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

Taula nº13. Cellers existents a la Conca de Barberà

Municipi	Nom del celler
Barberà de la Conca	Agrícola de Barberà
	Viver de Celleristes (Celler Costador Terroirs Mediterranis, Celler mas de la Pansa, Gatzara Vins, Molí dels Capellans, Succés Vinícola, Vinyes de l'Albà
	Celler Clos Montblanc (Concavins)
	Vidbertus
Blancafort	Cellers Domenys i Secció de Crèdit
	Gerida Viticultors
Espluga de Francolí	Castell d'Or (Celler Modernista)
	Celler Rendé Masdeu
	Simó de Palau
Montblanc	Celler Mas Foraster
	Celler Vins de Pedra (Marta Pedra)
	Celler Roset
Pira	Celler Carles Andreu
	Cellers Domenys i Secció de Crèdit (Celler Modernista de Pira)
Sarraí	Celler Rosa Maria Torres
	Vinícola de Sarraí Secció de Crèdit (COVISAL)
	Viticultors Mas del Nen
Solivella	Cellers Sanstravé (Cal Gassot)
	Viticultors de Solivella (COVISO)
Rocafort de Queralt	Cellers Domenys i Secció de Crèdit (celler modernista)
Vilanova de Prades	Celler Vega Aixalà (Vilanova Vins)
Vimbodí i Poblet	Bodegas Miguel Torres - Milmanda
	Abadia de Poblet

Font: Denominació d'Origen Conca de Barberà

2.6 ELS CAMINS

Molt abans de les actuals carreteres, autopistes i línies de ferrocarrils que es troben a la Conca de Barberà ja existia xarxes de comunicació. De fet antics camins s'han convertit en carreteres. De camins prehistòrics, vies romanes com la Via Aurèlia que connectava Tarragona amb Lleida, camins rals medievals a les actuals carreteres.

La Conca de Barberà en tant que comarca rural compta amb una extensa xarxa de camins. Camins rurals que permeten l'accés a finques o que connecten poblacions. Pistes forestals que permeten la circulació dins del bosc. Senders i senderons aptes només per a fer-los a peu i d'aquí al senderisme, una pràctica esportiva i de lleure cada cop més popular també a la Conca de Barberà. Etc.

Els camins tenen tan un valor de comunicació com també ecològic, històric, social, cultural, esportiu i també turístic. Per això cal destacar alguns camins de la Conca de Barberà entre ells:

-el GR175 o el que és el mateix la Ruta del Cister. Sender de llarg recorregut que connecta els tres monestirs cistercencs de Vallbona de les Monges, Poblet i Santes Creus. Es pot fer a peu i també amb BTT agafant variants. Ruta molt coneguda que compta amb un carnet que l'excursionista va segellant.

-També és un camí històric el que connecta Sant Magí de la Brufaganya amb Tarragona conegut per fer un romiatge, coincidint amb les festes de Sant Magí, on es transporta l'aigua amb botes i carros des de les fonts de Sant Magí fins a la ciutat.

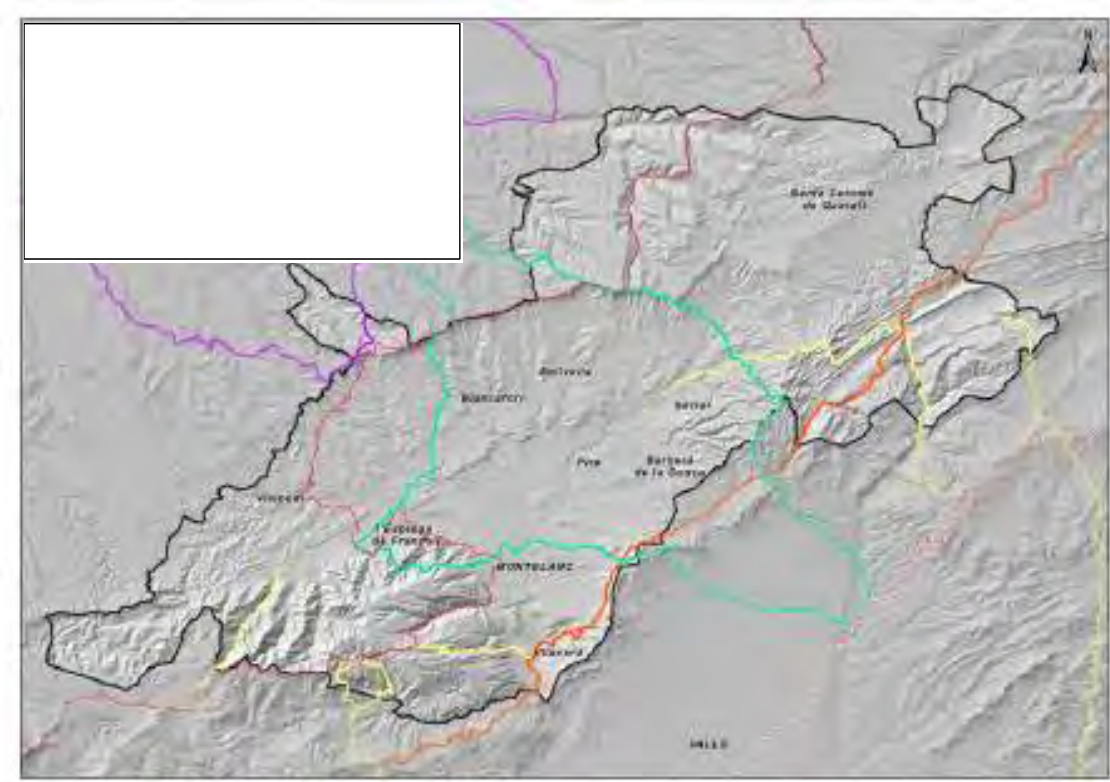
-Relacionat també amb l'aigua el camí de les terres del Gaià connecta Santa Coloma de Queralt amb la desenvocadura del riu Gaià a Tamarit. Ressegueix el riu travessant l'Alt Gaià i el Baix Gaià.

-El PNIN de Poblet compta fins a nou itineraris. Cal destacar l'itinerari número 7 el camí ramader on s'ha recuperat una antiga carrerada que connectava el monestir de Poblet amb Prades per fer la transhumància.

A més a més del senders de llarg recorregut (GR) compta amb senders de curt recorregut (PR) i senders locals (SL) cadascun amb el seu distintiu.

Existeix una àmplia xarxa de camins, històrics i nous, que articulen la Conca de Barberà; la figura següent inclou els més destacats o importants.

Figura nº22. Camins i itineraris més importants de la Conca de Barberà; xarxa de senders de Catalunya

Font: elaboració pròpia a partir de la informació disponible al DTES

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de l'ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

2.7 FESTES I ESPIRITUALITAT

La comarca de la Conca de Barberà, amb la seva rica i variada història, presenta nombrosos esdeveniments i fires que permeten generar un nou paisatge humà. La taula següent recull els esdeveniments populars més destacats

Taula nº14. Festes i esdeveniments més importants a la Conca de Barberà

Nom esdeveniment	POBLE/ZONA	DATES
Setmana Medieval	Montblanc	del 23 d'abril al 1 de maig
Festa Major	Montblanc	7, 8 i 9 de setembre (per les Mare de Déu trobades)
Clikània (fira)	Montblanc	12, 13, 14 i 20 i 21 d'octubre
Brikània (fira)	Montblanc	16 i 17 de juny
Terrània (fira)	Montblanc	28, 29 i 30 de setembre
Safrània (fira)	Montblanc	novembre (per Sant Martí)
Riubombori (concerts)	l'Espluga de Francolí	primer cap de setmana de juliol
Fira de l'Espluga	l'Espluga de Francolí	últim cap de setmana de gener
Festa de la verema	l'Espluga de Francolí	25 i 26 d'agost
Fira del safrà	Santa Coloma de Queralt	10 i 11 de novembre
Mercat vell	Conesa	4 o 5 d'agost (per Mare de Déu dels Àngels)
Forés poesia i música	Forés	primer cap de setmana de juny
Festa del trepat	Barberà de la Conca	segon cap de setmana de juny
Baixada de l'aigua	S. Martí de la Brufaganya (Pontils)	uns dies abans de Sant Magí (19 d'agost)
Fira de l'all	Belltall	primer cap de setmana d'agost
Fira de la castanya	Vilanova de Prades	últim cap de setmana d'octubre
Sagrat Cor	Solivella	10 de setembre
Quintos	Sarral	pels volts de sant Antoni (17 de gener)
Festa dels Torrents	Vimbodí i Poblet	8 de setembre (Mare de Déu trobades)
Fira de Sarral	Sarral	per la immaculada concepció (8 de desembre)
Músic Corb	Vall del Corb	tot l'estiu
Festes Majors	tots els pobles	tot l'estiu

Font: elaboració pròpia

En el món rural són molt importants les festes majors tant abans com ara. Si bé abans el calendari de festes no era tan extens ni divers com ara i la festa major era esperada tot l'any, actualment i encara que hi hagi molta més diversitat continuen sent de gran importància les festes majors que solen ser a l'estiu.

Pel que fa les fires també és un esdeveniment tradicional tot i que aquestes s'han adaptat als nous temps. Antigament a les fires s'hi venia animals de tracció i treball, més tard van ser tractors, maquinaria agrícola i cotxes sempre acompanyat de productes alimentaris. Actualment algunes d'aquestes fires s'han reconvertit com és el cas de Montblanc on han passat a ser temàtiques (gastronomia, ceràmica artística, joguines, etc.) en comptes de multisectorials. Altres municipis però han volgut mantenir l'esperit de fira tradicional com és el cas de l'Espluga de Francolí i de Sarral.

Amb la creixent sensibilitat cap als productes alimentaris locals han anat sorgint noves fires d'artesania alimentària. Així doncs en els darrers anys ha nascut la fira de la castanya de Vilanova de Prades, el Terra de Safrà de Santa Coloma de Queralt, la festa de l'all de Belltall, etc. I la transformació de les fires de Sant Maties de Montblanc a la fira alimentaria de Sant Martí a Safrània.

Les festes tradicionals molt sovint tenen un origen religiós que s'expressa en diverses manifestacions com el romiatge i aplec del Tallat²⁰, el romiatge de la baixada de l'aigua de Sant Magí de la Brufaganya, les festes de la Serra a Montblanc i la seva processó al igual que la dels Torrents de Vimbodí, la decoració amb catifes de flors per Sagrat Cor a Solivella, etc..

Fotos. Actes de les festes de la Mare de Déu de la Serra de Montblanc

Fotos. Correfoc a la Festa Major de Solivella

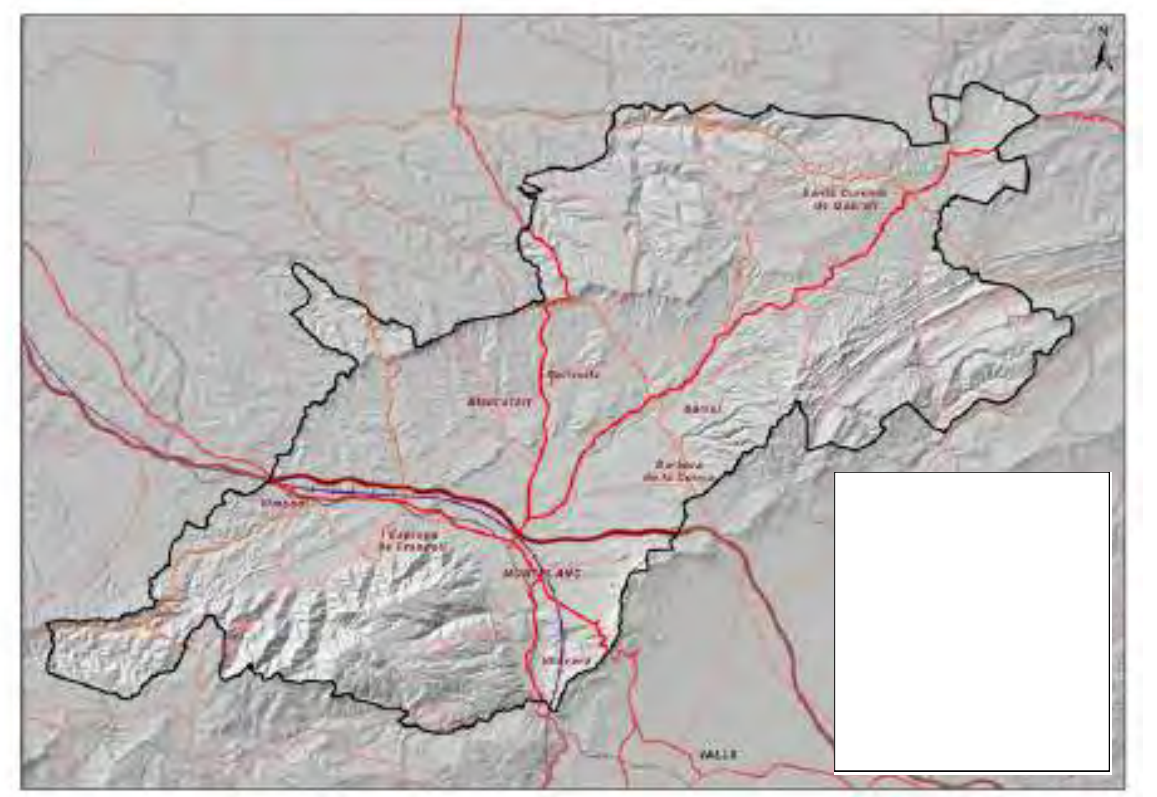
²⁰ SANS, J.M. (1986). Història del Tallat. Editorial Virgili i Pagès

2.8 ACTIVITATS HUMANES AMB FORTA SIGNIFICACIÓ PAISATGÍSTICA

Existeixen a la comarca nombroses activitats humanes amb forta transcendència en el paisatge. A continuació es descriuran de manera sinòptica i sintètica:

INFRAESTRUCTURES DE COMUNICACIÓ

Figura nº23. Localització de les infraestructures de comunicació principals a la comarca de la Conca de Barberà

Font: elaboració pròpia amb dades del Mapa de cobertes de sòl de Catalunya v4 (2009).

La ubicació de la Conca de Barberà al prelitoral de Tarragona, en una zona obligada de pas entre el litoral tarragoní i l'interior lleidatà, ha determinat la configuració d'un corredor d'infraestructures força notable, amb incidències sobre el paisatge i la configuració urbanística i econòmica d'aquest territori. Aquest corredor d'infraestructures ja es va configurar des de temps romans, amb el pas de la Via Aurèlia Romana, que llavors comunicava Tarraco amb Ilerda i fins i tot abans ja era un camí prehistòric.

FERROCARRIL

Per una banda, destaca la via del ferrocarril Lleida-Picamoixons, que ha comunicat des de sempre la plana de Lleida amb el litoral de Tarragona (cap a Reus, Vila-seca i Tarragona, o cap al Valls, ambdues línies acabant a Barcelona). L'any 1863 el ferrocarril va arribar a Vilaverd procedent de Reus, creuant l'estret de la Riba. El 1866 ja era a Vimbodí, després de passar per Montblanc i l'Espluga de Francolí. Des de Vimbodí, la línia va seguir en direcció a Lleida, però per sortir de la Conca es va haver de construir el túnel de Tarrés

Aquesta via antiga està relativament integrada en el territori.

Per altra banda, no obstant, a partir de l'any 2000 , es va començar a construir la línia del Tren d'Alta Velocitat Barcelona-Madrid, que passa pel bell mig de la Conca, amb un traçat que causa nombrosos impactes (túnel, viaductes, trinxeres i desmunts).

Fotos. A l'esquerra la via del TAV creuant la N-240 amb un pont; a la dreta, tram de la via del TAV que discorre en trinxera.

CARRETERES

Per altra banda, destaca una complexa xarxa de carreteres en les quals tenim vies principals com la N-240 (Tarragona-Sant Sebastià), l'autopista AP-2 (E-90) (frontera francesa-Saragossa) i la carretera C-14 (Reus-Montblanc-Tàrraga-Andorra), a la que cal sumar la C-241d (La Guàrdia dels Prats-Santa Coloma de Queralt) Totes elles provoquen impactes paisatgístics significatius, especialment sinèrgics, per la seva superposició en una franja relativament petita, així com el difícil encaix paisatgístic a les zones d'orografia complexa, com el descens del Coll de Lilla o la pujada de la C-14 per la serra del Tallat. Cal destacar també que està previst la conversió de la N-240 en una autovia (A-27), tram ja construït en la part del Tarragonès i Alt Camp, que haurà de creuar el coll de Lilla per túnel i descendir cap a la Conca, sumant una infraestructura de comunicació més.

La resta de carreteres escampades pel territori són de dimensions petites i locals, i solen tenir traçats fins ara ben integrats, tot i que alguns arranjaments locals i d'altres prevists poden suposar significatius impactes paisatgístics. Aquestes vies de la xarxa bàsica, de marcada radialitat, serveixen tant a la comunicació intercomarcal, tot connectat amb les capitals veïnes, com intracomarcal, enllaçant amb el tram de carreteres comarcals i locals.

Fotos. Traçat de l'autopista AP-7 proper a Montblanc, discorrent en trinxera. A la dreta, C-14 sobre la via antiga del Ferrocarril al congost de la Riba, a la desembocadura del Brugent al Francolí

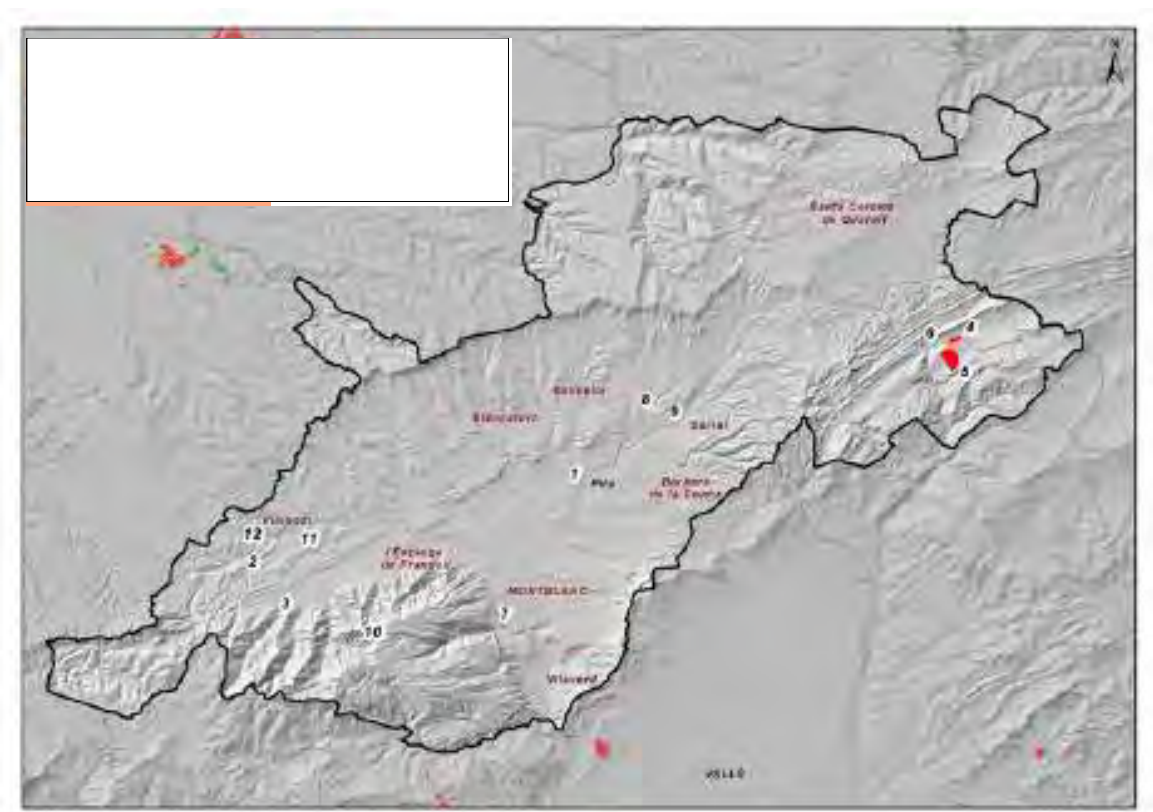
ACTIVITATS EXTRACTIVES

Tot i que va existir una activitat minera històrica a la comarca (veure apartat de geologia), actualment el nombre d'activitats extractives existents és molt més reduït; no obstant, cal destacar l'existència d'una activitat a Viladepedrus (Bercontres) que té una important dimensió i impacte paisatgístic, no només per les alteracions a la topografia i orografia naturals que produeix, sinó també per la dispersió de pols blanca que cobreix i afecta la vegetació de l'entorn.

Fotos. Dues vistes de les instal·lacions de la pedrera de Viladepedrus

Figura nº24. Localització de les activitats extractives principals a la comarca de la Conca de Barberà

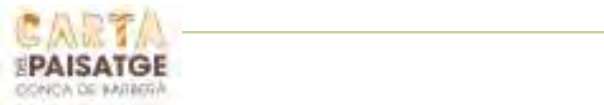

Font: elaboració pròpia amb dades del DTES

Taula nº14. Activitats extractives a la Conca de Barberà

	NOM EXPLOTACIÓ	ÀREA (HA)	EXPEDIENT	EMPRESA EXPLOTADORA	RECURS EXPLOTAT	SITUACIÓ ACTUAL
1	ALZINARS-2	1,09	84/0696	Pijoan Corbella, Enric	Guix	Activitat amb afecció pendent de regularització
2	LA PAGUERA	1,93	476644	SACYR, SA	Graves	Activitat en actiu i restauració no iniciada
3	BOY0	1,68	92/1734	Boyo Alsamora, Josep M.	Pissarres	Activitat finalitzada
4	PONTILS AMP 01	9,99	84/0697-01	Anncapa Consulting, SL	Calcaries	Activitat englobada en una nova explotació
5	AMPL. PONTILS 03 TA20040001 - T3CNS120105	51,93	84/0697-03	Anncapa Consulting, SL	Calcaries	Activitat en actiu i restauració no iniciada
6	PONTILS AMP 02	20,27	84/0697-02	Anncapa Consulting, SL	Calcaries	Activitat englobada en una nova explotació
7	BLANCA ROSA AMP.01 TAAD070070	2,60	96/2519-01	Contisol 7000, SLU	Calclries	Activitat englobada en una nova explotació
8	MERCEDES Y MARIA 2	0,92	84/0383	Mateu Mateu, Emili (Florenci Mateu Morello)	Margues	Activitat finalitzada
9	MERCEDES Y MARIA	4,20	84/0412	Mateu Mateu, Emili (Florenci Mateu Morello)	Margues	Activitat finalitzada
10	GRUPO ATREVIDA	0,44	84/0659	MINEFLUBA, S.A.	Baritina	Activitat amb afecció pendent de regularització
11	PRESTAMO VIMBODI	0,97	502607	CORB, UTE FERROVIAL-AGROMAN SA	Graves	Activitat finalitzada
12	AUBAREDES	3,94	90/1529	Roma Infraestructures i serveis, SAU	Graves	Activitat finalitzada
	TOTAL	99,94				

Font: elaboració pròpia amb dades del DTES

Un altre element específic de la Conca de Barberà és l'explotació i treball de l'**alabastre**. L'alabastre és un mineral que al llarg dels segles ha anat de la mà del municipi de Sarraí, bressol d'artesans, escultors i artistes que han treballat aquesta pedra natural. Aquesta tradició tan arrelada al municipi ha fet que l'artesania d'aquest mineral acabi esdevenint, per les seves característiques, un ofici singular de Catalunya.

Fou molt utilitzat a l'edat mitjana en la construcció d'esglésies rurals on en comptes de vitralls a les finestres s'utilitzava alabastre al ser un material translúcid que deix passar la llum i més econòmic que els vitralls. Però si l'alabastre ha agafat nomenada és per la seva utilització en escultura. Més tou que el marbre permet fer fines peces. Una de les obres més importants esculpides amb aquest noble mineral, és el retaule de l'Altar Major de Poblet, obra de l'escultor Damià Forment.

Als anys 60 i 70 hi va arribar a haver oberts al mateix temps a Sarraí fins a una trentena de tallers dedicats a l'alabastre. Els caps de setmana el poble era un formiguer de cotxes i compradors. Més de 500 habitants del municipi de la Conca de Barberà estaven dedicats a aquest sector i es podien veure peces d'alabastre fabricades a Sarraí a quasi tot el món. L'origen d'aquest boom el trobem fa just cent anys, el 1917. Quan el francès Maurice Raud i l'italià Victor Arcangioli van arribar a Sarraí, es van associar amb el propietari d'una de les pedreres i van muntar un taller, d'on van començar a sortir les primeres peces, com gerros, figures i llums, i es van anar formant aprenents. Al cap de tres anys Raud i Arcangioli es van separar i es van establir cada un pel seu cantó.

Després de la Guerra Civil van començar a sorgir més tallers al municipi i la desena de pedreres sarraíenques no paraven d'extreure primera matèria. Amb alabastre de Sarraí es van fer molts altars d'esglésies que havien sigut destruïdes per la Guerra Civil, però també se'n van construir a Sudamèrica.

A mitjans dels 50 va començar a arribar a Sarraí l'alabastre blanc de l'Aragó, que contrastava amb el de Sarraí, que tenia tonalitats més fosques. Amb l'arribada del turisme, les poblacions de costa del país es van omplir de figures i altres peces d'alabastre de Sarraí que es venien molt. L'exemple més clar era Salou. També es van obrir tallers en altres poblacions, com Pira, Rocafort de Queralt, Conesa, Vallmoll, Barberà de la Conca, la Riera de Gaià i Vespella, i fins i tot a Andorra.

El 1975 es va tancar l'última pedrera de Sarraí. Resultava més econòmic l'alabastre blanc de l'Aragó. La crisi econòmica dels anys noranta va afectar molt la indústria de l'alabastre sarraíenca que s'hi va sumar la manca de relleu generacional, factors que van contribuir al tancament gradual de tallers, fins a arribar als quatre actuals. A més s'hi troba el Museu de l'Alabastre, únic en el nostre país, que ofereix la possibilitat de conèixer amb profunditat tot el que s'amaga darrere d'aquest mineral tan especial. També diverses naus o fàbriques el produeixen de manera industrial i conformen el paisatge del nucli urbà de Sarraí i el seu entorn.

L'altre producte d'artesania de la comarca és el vidre de Vimbodí, si bé a principis del S.XX gràcies al comerç que generava el ferrocarril a Vimbodí hi havia diversos forns. Actualment és una indústria desapareguda però des dels anys noranta s'ha recuperat amb un mestre vidrier i un museu del vidre.

LÍNIES ELÈCTRIQUES

A la Conca de Barberà hi ha quatre línies d'alta o molt alta tensió, creuant la comarca unint els centres productors – Riba-roja, Ascó – i distribuïdors – Lleida – amb els centres d'abastament de la conurbació de Barcelona – bàsicament Rubí, encara que no exclusivament. La diferència d'origens i de destinació explica que tinguin distints recorreguts per la comarca. Aquestes línies, doncs, no segueixen la lògica de corredors que es produeix en els altres casos. Les quatre entren, provinents de les centrals productores, pel terme de Vimbodí, i mentre dues surten pel coll de Cabra (en trajectes gairebé paral·lels a l'autopista), les altres dues ho fan pel terme de Pontils. Aquestes darreres creuen

importants masses forestals i cerquen els cims de les serres del Cogulló (a Sarraí) i de Comaverd i Brufaganya (a Pontils). És en aquests indrets on es produeix el major impacte de les línies, per l'accidentada orografia dels punts esmentats. La raó principal és la desforestació total a la qual es va sotmetre el terreny per on circulen, fet que ha provocat fenòmens erosius de consideració, amb la conseqüent pèrdua del sòl. A més, cal afegir com impactes paisatgístics l'obertura de camins per accedir als llocs d'implantació de les torres; aquest fet ha estat especialment greu en obagues de la serra de Brufaganya, a Pontils, i a la vall alta de l'Anguera, a Sarraí.

Fotos. Línies elèctriques al seu pas per la zona de l'Alt Gaià; a la dreta es pot observar l'impacte visual causat per les franges de protecció

Apart d'aquestes línies principals, s'hi ha afegit tota la xarxa d'evacuació de l'energia elèctrica produïda a les centrals eòliques situades a la carena i altiplans de la serra del Tallat, Conesa, Forès i Montargull, que afegeixen densitat a uns traçats elèctrics que suposen importants impactes paisatgístics a la comarca.

INDÚSTRIES I POLÍGONS INDUSTRIALS

Actualment, si bé el sòl urbà destinat a usos residencials i equipaments propis a la Conca de Barberà té una superfície de 862,34 hectàrees, el sòl destinat a activitats industrials ocupa una gens menyspreable superfície de 325,76 hectàrees.

La Conca de Barberà és una comarca industrialitzada en el seu nucli més importants, Montblanc, l'Espluga de Francolí, Santa Coloma de Queralt, també Sarraí, Vilaverd, i Pira disposa d'un petit polígon industrial. Les indústries no es troben a la muntanya sinó en els corredors d'infraestructures tal com ens ho indica les ubicacions de fàbriques i polígons industrials. Són claus doncs la C14 en el seu pas per la Riba i Vilaverd on hi ha una concentració d'indústria paperera hereva de l'activitat tradicional dels molins, la N240 en el seu pas per Montblanc – l'Espluga – Vimbodí i Poblet, la C421d des de la Guàrdia dels Prats fins a Santa Coloma de Queralt passant per dins dels nuclis i polígons de Pira i Sarraí.

Precisament entre Montblanc i l'Espluga de Francolí, allí on conflueixen diverses infraestructures, la N240 i ben la C14 i ben a prop una sortida de l'AP2 és on la concentració industrial és més gran. És la zona amb més potencial industrial per ser una zona molt ben comunicada entre Tarragona, Lleida i Barcelona. Si deixem aquest corredor d'infraestructures a la plana i pensem en els municipis de muntanya o aïllats trobarem que la indústria en aquestes zones és pràcticament inexistent.

La indústria en una comarca tradicionalment agrícola és relativament moderna. Per bé que existien tallers i petita indústria sobretot tèxtil la revolució industrial que tingué lloc a Catalunya no és tan significativa a la comarca que continuava sent eminentment agrícola. A Montblanc no comença la industrialització fins als anys 50 del S. XX, però de fet no és fins als anys 70 que s'instal·len noves

fabriques aprofitant les facilitats que donava l'Ajuntament de Montblanc que podem parlar d'industrialització tal i com l'entendem. El cert és que després de la davallada de la fil·loxera Montblanc i per extensió la Conca estricta no es recuperà fins a l'arribada de la indústria als anys 70 del S.XX.

De fet des de l'arribada de la indústria als anys 70 a Montblanc que l'agricultura ha passat a ser una activitat marginal i de temps parcial.

L'activitat de la indústria més destacada es basen a la fabricació d'aparells de l'automòbil en el cas de Montblanc. Alimentària a Montblanc, l'Espluga de Francolí i Sarraí. Construcció i agroalimentària a Santa Coloma de Queralt.

Foto. Polígons industrials al llarg de la carretera N-240 vistos des de l'Ermida de Sant Joan de Montblanc

Foto. Santa Coloma de Queralt està emmarcada pels seus costats est, nord i oest per importants polígons industrials

Foto. Alineació de naus i indústries existents a l'entrada oest de Sarraí

Fotos. Vidriera (Verallia) situada entre l'Espluga de Francolí i Montblanc, potser una de les indústries amb més preponderància paisatgística a la Conca de Barberà i incidència ambiental, i zona de naus i industrial situada al sud de Montblanc, vista des de la carretera de Rojals.

Taula nº15. Polígons industrials de la Conca de Barberà

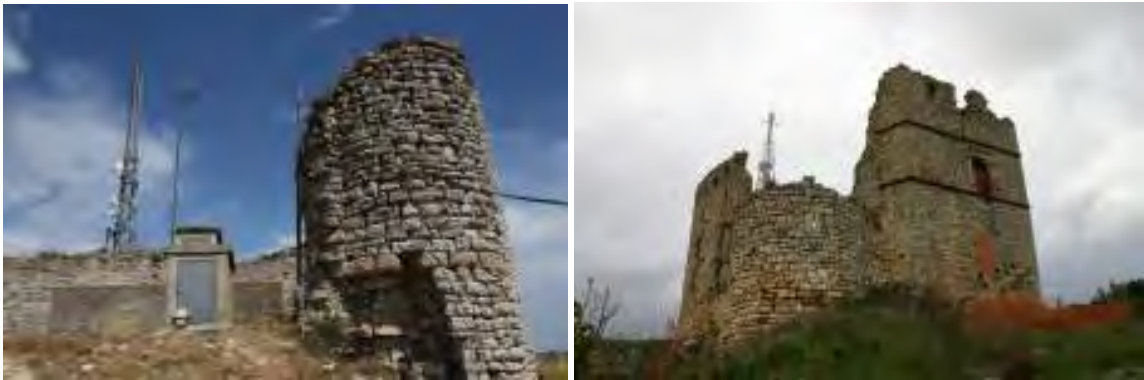
Nom	Àrea	Parcel·les
Plans d'en Jori	56,43 Ha	36
El sol de l'horta	2,15 Ha	4
Polígon Lluís Companys	7,96 Ha	38
PP 04 – Camí dels esmoladors	10,19 Ha	16
PP 19 – Les tres eres	12,59 Ha	34
PP 22 – Revibasa	1,51 Ha	4
S/N Montblanc 1	6,46 Ha	5
S/N Montblanc 2	10,45 Ha	23
S/N Montblanc 3	3,12 Ha	2
S/N Montblanc 4	11,92 Ha	13
Goma-Camps	2 Ha	2
S/N Solivella	1,78 Ha	9
Zona industrial – La Plana	5,05 Ha	6
Camí de Barberà – Frida	5,25 Ha	3
Camí de Barberà – La Salida	1,19 Ha	3
Polígon industrial de la Barquera	62 Ha	78
S/N Santa Coloma de Queralt 1	15,71 Ha	45
S/N Santa Coloma de Queralt 2	4,54 Ha	33
S/N Santa Coloma de Queralt 3	3,42 Ha	10
S/N Santa Coloma de Queralt 4	12,55 Ha	13
POLIGON LES VINYES	42,88 Ha	28
Antiga Bòbila Francolina	0,99 Ha	5
Les Eres	8,73 Ha	20
S/N L'Espluga 1	0,42 Ha	1
S/N L'Espluga 2	3,76 Ha	2
S/N L'Espluga 3	1,01 Ha	5
SAU 6A Les Eres	10,01 Ha	19
SAU 6B Les Eres	7,3 Ha	16
Polígon industrial Barberà	5,24 Ha	15
S/N Barberà 1	2,38 Ha	3
S/N Barberà 2	4,78 Ha	4
Argelaguer	1,99 Ha	4
TOTAL	325,76 Ha	499

Font: Albert Sanahuja (2014). Estudi per la promoció turística de la Conca de Barberà (treball de màster UPC)

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

ANTENES DE COMUNICACIÓ

Diverses antenes de comunicació (telefonía mòbil, televisió, ràdio i torres de guaita per incendis) es troben escampades a les carenes i cims de la comarca. Destaquen les existents a la serra de Carbonària, així com a la serra de la Llena. Destaquen també les desafortunades ubicacions d'algunes torres de comunicació al castell d'Aguiló i de Savallà del Comtat. Malgrat això són molts els municipis rurals que no compten amb cobertura mòbil o d'internet, alguns inclús no tenen televisió. Pel que suposa un endarreriment tecnològic gens propi de l'època actual.

Fotos. Antenes de comunicació als castells d'Aguiló i de Savallà del Comtat

MAGATZEMS AGRÍCOLES I CONSTRUCCIONS RAMADERES

La dominància del conreu de cereal ha afavorit la creació i dispersió de nombrosos coberts i magatzems agrícoles per tot el territori, amb especial abundància a la Baixa Segarra; ja sigui naus obertes (per aixoplugar les bales de palla) com tancades (per guardar estris, maquinària i altres útils agrícoles), es tracta d'elements amb important significació paisatgística.

També són importants les granges o activitats ramaderes, tant de ramaderia porcina com avícola, amb especial rellevància visual a la conca estricta i a la Baixa Segarra, i també a l'entorn de Montblanc i l'Espluga de Francolí.

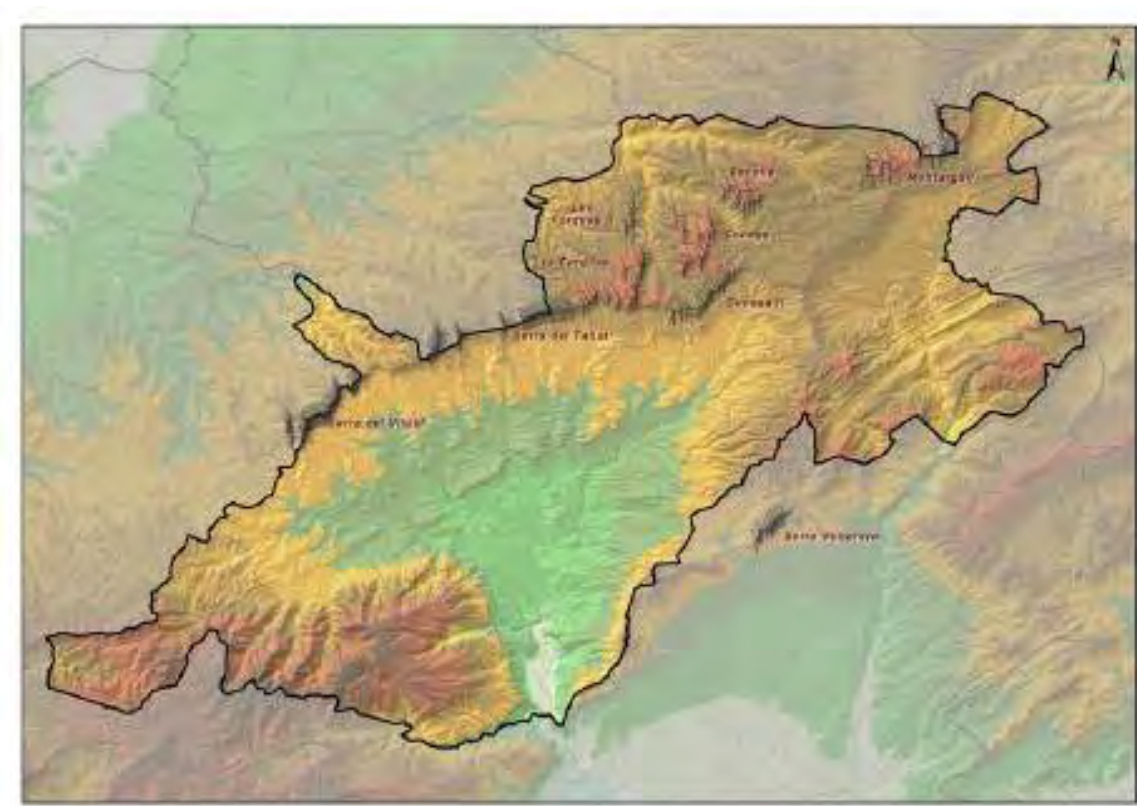
Fotos. Diverses imatges de naus ramaderes i magatzems agraris a la Conca de Barberà

PARCS EÒLICS

Des de principis del segle XXI, s'han instal·lat a la Conca de Barberà o als territoris immediats, i per tant visibles des de la Conca, nombrosos parcs eòlics que han ocupat, majoritàriament, tota la carena i altiplans des de la serra de Vilobí (Garrigues) a l'oest fins a la serra de la Portella a l'est. Aquests parcs eòlics han suposat un important canvi paisatgístic, d'enorme transcendència i significació. Aquest és el llistat de parcs eòlics actualment existents

Taula nº16 i figura nº25. Parcs eòlics existents actualment dins la Conca de Barberà o situats molt a prop del seu límit administratiu (plenament visibles des de la mateixa)

Nom	Municipis	Any d'entrada en funcionament	Número aerogeneradors	Potència (MW)
Serra de Vilobí	Fulleda, Tarrés	2007	27	40,5
Serra del Tallat	Vallbona de les Monges, Passanant i Belltall	2007	33	49,5
Conesa II	Conesa	2011	16	32,00
Les Forques	Forès, Passanant i Belltall	2008	15	30,00
Les Forques II	Conesa		6	12,00
Montargull	Talavera, Llorac	2008	22	44,00
Savallà	Savallà del Comtat, Conesa		10	20,00

Font: elaboració pròpia a partir de diverses fonts

Fotos. Respectivament, parcs eòlics de Conesa i de Montargull

3 DIAGNOSI

Una vegada realitzada la descripció del territori de la Conca de Barberà en tots aquells aspectes que tenen un reflex en el paisatge, es proposa realitzar una avaluació diagnòstica utilitzant el mètode FOAR (Fortaleses, Oportunitats, Aspiracions i Realitats), que considerem el més adequat per la planificació paisatgística, perquè introdueix el concepte “aspiracions”, posant de manifest la intrínseca relació de la població amb el seu territori i les aspiracions en matèria de paisatge que poden traduir-se en objectius de qualitat paisatgística (procés de participació pública). Per altra part, aquest mètode transforma els conceptes negatius de l'anàlisi DAFO clàssic (amenaces i debilitats) en un concepte pragmàtic, sense tints negatius, de realitats.

Aquesta anàlisi diagnòstica inclou també la consideració dels aspectes resultants de les jornades de la Carta de Paisatge realitzades durant l'any 2017, i que es proporcionen com annex a aquesta memòria. S'ha realitzat una síntesi i ordenació de les mateixes, tot respectant al màxim el seu redactat i sentit, i han estat incorporades, amb el pertinent filtre tècnic, en el següent apartat de diagnosi.

3.1 FORTALESES

Una gran diversitat de paisatges, de fet per aquest estudi s'han identificat fins a 17 unitats de paisatges, fet que demostra que lluny de ser una comarca homogènia, és una comarca que inclou una gran varietat de paisatges fet que li dona riquesa i singularitat.

La configuració orogràfica de la Conca permet que bona part del seu territori tingui una lectura paisatgística molt clara, amb depressions i valls contingudes entre muntanyes. En bona part de la comarca, els límits geogràfics són límits naturals (el riu Brugent, les carenes de l'arc de serres meridional i oriental...), tot i que al nord aquests límits es desdibuixen.

La configuració orogràfica de la comarca permet que hi hagi nombrosos miradors de paisatge actuals i potencials.

Els paisatges forestals de les muntanyes de Prades són extensos i extraordinaris, incloent un bosc singular madur, com és el Bosc de Poblet.

El monestir de Poblet configura un paisatge agrari, forestal, monumental i humà (lligat a l'existència d'una història, un significat polític i religiós) de gran rellevància, essent considerat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

Els paisatges geològics configurats a la comarca, especialment els sedimentaris lligats a cingles i penya-segats del Muschelkalk, i els paleozoics de les obagues de les muntanyes de Prades, són de gran valor i fàcil lectura.

Existeixen elements i valors monumentals singulars, únics d'aquest territori, com les catedrals del vi (cellers modernistes), el Monestir de Poblet, el conjunt (murallès+urbà) de Montblanc o el centre històric de Santa Coloma de Queralt, que donen caràcter i valor internacional al paisatge de la Conca. Apart, existeixen nombrosos elements arquitectònics escampats pel territori (castells, fortificacions, nuclis amb elements medievals, esglésies i ermites romàniques i gòtiques, santuaris, etc.) que faciliten una clara lectura de la perllongada història d'aquest territori i la seva funció en època medieval.

L'estructura agrària del paisatge de la Conca dona un sentit d'ordre i endreçament, i un paisatge fàcilment llegible. Existeix un cert mosaic i un manteniment de les línies de força del territori amb la presència de marges i tanques arbustives i arbrades

Existeix un paisatge vitivinícola no només lligat a un terreny, clima i varietat, sinó fortament influït pel paisatge que l'envolta: misticisme, apuntalament, pedra, patrimoni arquitectònic fonamental i amb potència internacional.

Existeix una varietat de vi pràcticament exclusiva i autòctona de la comarca, com és el trepat, que es pot vinificar als tres colors.

Es molt remarcable la força del moviment cooperativista en la producció vitivinícola, actual i històrica, ja que el moviment cooperativista fou originat a la Conca de Barberà, i ha evolucionat modernament amb iniciatives també singulars com el Viver de Cellaristes que dona impuls a la iniciativa privada cada cop major en aquest sector.

La pedra es un element indispensable en la arquitectura rural de la Conca, basades en la construcció rural del món agrari, per tant, la pedra es sense cap tipus de dubte, el símbol de l'esforç del nostres avantpassats per poder viure del fruit de la terra. Existeix, doncs, un notable i diversificat conjunt d'elements d'arquitectura rural (pedra seca, marges, cabanes, barraques, masos, molins, abeuradors, peixeres, etc.)

El conreu de cereal, molt estès per tota la comarca, procura una àmplia variació paisatgística estacional.

Existeixen altres productes singulars de la comarca amb fortes vinculacions paisatgístiques: safrà, ametlla, avellana, castanya de les muntanyes de Prades, la ceràmica, el vidre, l'alabastre etc.

Pràcticament un 30% de la superfície comarcal està inclosa a la Xarxa Natura 2000, que inclou els paisatges naturals més remarcables de la comarca. Existeix una riquesa en la biodiversitat en una mateixa comarca.

Existeix un calendari festiu força divers, i sovint relacionat amb productes de la terra o aspectes amb significació paisatgística (alabastre, vidre, castanya, safrà, vi, trepat, etc.). Existeixen també diverses devocions i santuaris que generen processons, romeries i esdeveniments que transformen el paisatge de manera puntual i intensa.

La comarca està industrialitzada i diversificada. Per bé que cal assenyalar que no tota la indústria està diversificada, la dependència de la indústria a Montblanc al sector de l'automòbil o de Santa Coloma de Queralt a la construcció generen monocultius, que alhora són empreses que compten amb una gran quantitat de treballadors i treballadores, que en cas de crisi del sector se'n pot veure molt perjudicada tota la comarca.

3.2 OPORTUNITATS

La comarca està situada estratègicament; connecta el Camp de Tarragona amb la província de Lleida, la vall de l'Ebre i Andorra i necessàriament tothom ha de passar per aquí. El 35% de les mercaderies del port de Tarragona passen actualment per la N240. Qualsevol actuació amb repercussió paisatgística a la comarca té un caràcter regional i nacional. De fet està previst la instal·lació d'un polígon logístic entre Montblanc i l'Espluga a la N240 que també comportaria un impacte paisatgístic.

El Viver de Cellaristes, els cellers modernistes, la tradició cooperativista en el món del vi, el trepat i la producció vinícola dins i al voltant del Monestir de Poblet són valors que permeten singularitzar el paisatge vitivinícola de la comarca. Així, l'enoturisme a la comarca pot desenvolupar-se de manera integral posant en valor aquests aspectes. El fet que tenir una varietat autòctona, el trepat, permet una singularització dels seus vins i caves.

Les molt diverses masses forestals existents a la comarca, amb comunitats vegetals i estats de maduresa molt importants (incloent un bosc madur com el de Poblet), generen nombroses oportunitats per a la investigació sobre l'evolució paisatgística dels boscos mitjançant la successió vegetal, l'explotació sostenible i l'adaptació al canvi climàtic.

La potència internacional del Monestir de Poblet i la vocació de cura i millora del patrimoni natural i paisatgístic de la comunitat cistercenca genera oportunitats d'aprofundir en el coneixement,

interpretació i expressió del paisatge. La centralitat respecte als altres dos grans monestirs cistercencs (Vallbona de les Monges i Santes Creus) també permet trobar sinèrgies en aquest sentit. La Ruta del Cister permet donar projecció exterior no només pel Monestir de Poblet sinó que també a través del GR175 que enllaça els tres monestirs.

A la comarca es troben les capçaleres de dos dels sistemes fluvials mediterranis més importants del Camp de Tarragona: el Francolí i el Gaià així com el riu Corb a Lleida. A la Conca de Barberà hi neixen tres rius pel que és on la qualitat ecològica d'aquests és on és més bona. És possible generar projectes de gestió de conques i de marges i boscos de ribera amb importants repercussions paisatgístiques i de gestió del risc d'inundació.

Els nuclis antics dels diversos pobles tenen un important patrimoni immoble que podria donar resposta a les necessitats d'habitatge de la comarca mentre es recupera el patrimoni arquitectònic urbà.

A la comarca de la Conca de Barberà, la petja de la història en la transformació del paisatge (tant natural com urbà) és força evident; el poblament prehistòric que aprofità cingles, balms i coves generats per la geomorfologia, la importància de l'edat mitjana en la configuració dels centres poblats, el paisatge peculiar creat als dominis de Poblet, l'evolució agrària amb la significació de l'hecatombe de la fil·loxera que genera les cooperatives, l'abandonament rural de les muntanyes amb l'extensió dels boscos i pèrdua de superfícies agràries i nuclis urbans muntanyencs, la industrialització i extensió dels eixos de comunicació, el desenvolupament de les energies alternatives, tots són fenòmens fàcilment explicables i que permetrien generar recorreguts i infraestructures de comprensió paisatgística.

La recuperació paulatina del patrimoni construït, mitjançant en alguns casos la consolidació, i en d'altres la restauració i reconstrucció (especialment castells i fortificacions, ermites i esglésies) pot realitzar-se també tenint en consideració el seu potencial com miradors o punts d'interpretació del paisatge.

La valorització de l'arquitectura rural de tot tipus, incloent els masos, podria afegir valor al paisatge agrari i afegir valor als seus productes.

La reducció del risc d'incendis forestals mitjançant la planificació de les masses, la troballa de nous valors del bosc, la generació sostenible de biomassa, pot permetre gestionar un dels riscos paisatgístics més remarcables de la comarca així com generar activitats econòmiques relacionades amb l'aprofitament forestal

La intervenció paisatgística als no-espais generats en els intersticis de vies de comunicació i usos industrials podria permetre generar paisatges atractius i valorats, inserint en aquesta zona valors propis del paisatge rural, de les riberes, dels conreus i les masses forestals.

La creació de nous espais naturals de protecció especial (per exemple Parc Natural de les Muntanyes de Prades o Parc Natural de l'Alt Gaià) podria permetre estendre a amplis territoris la positiva experiència, en termes de paisatge inclòs, del Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet.

La tendència cap a un turisme interessat per la natura, l'ecoturisme, el turisme ornitològic relacionat amb el paisatge de secans, el turisme actiu o d'esports i la pràctica cada cop més popular del senderisme poden ser aliats del territori.

El pla estratègic de La Conca se ha de desenvolupar i començar a treballar perquè es una eina molt interessant per ordenar el territori i això té molt a veure amb el paisatge i la seva transformació o conservació, per altra banda. La Carta de Paisatge podria ser assumida com a part integrant d'aquest Pla Estratègic i/o establir sinèrgies.

Existeix un notable teixit associatiu i cívic que pot ser un aliat per impulsar la Carta de Paisatge.

És creixent una major interès entre la societat per allò que es refereix pel medi ambient, el paisatge, el territori i la cultura que es tradueix una societat més desenvolupada i sensibilitzada.

3.3 ASPIRACIONS

El desenvolupament del conreu ecològic de la vinya amb reg de suport podria permetre millorar i consolidar el paisatge vitivinícola. La recuperació i conservació de vinyes tradicionals (en vas, sense estructures artificials de suport) podria també permetre consolidar valors paisatgístics lligats a l'agricultura tradicional.

La racionalització de les infraestructures de comunicació, de les noves i de l'arranjament i manteniment de les existents, hauria de ser una prioritat (per exemple, desdoblament de la N-240 envers l'alliberament de l'autopista (AP-2). Alhora que millorar la xarxa de transport públic, tan deficient en aquesta comarca i l'arrenjament de camins.

S'han de considerar altres infraestructures apart de les de comunicació, que millorarien l'habitabilitat del territori i, en definitiva, la capacitat del mateix de millorar paisatge: sistemes de regs tradicionals d'horts al voltant dels pobles, connexió a internet, telefonia, electricitat, etc.

Realitzar tasques d'integració paisatgística d'infraestructures i usos industrials, tot i que seria preferible un model de creixement que no necessiti d'integracions paisatgístiques posteriors.

En un territori com aquest, es vol defensar la cultura, un estil de vida propi, un habitat natural i un caràcter, o sigui, la identitat del paisatge.

El paisatge ha de servir per millorar la qualitat de vida dels ciutadans/es de la Conca, no només dels turistes i visitants.

S'han de recuperar i potenciar els cascs antics, amb la seva funcionalitat d'habitabilitat i comercial, i recuperant també els seus valors paisatgístics, i ajudant a la iniciativa privada.

Posar en valor el patrimoni de l'arquitectura rural tradicional i ajudar als pagesos a conservar aquests elements. Caldria habilitar recursos econòmics al respecte.

Posar en valor el patrimoni arbrat: alineacions d'arbres a carreteres, arbrat viari, arbres i arbredes de valor als cascs urbans i perifèries de masos, etc.

La creació del Parc Natural de les Muntanyes de Prades com a eina per tal de regular els usos i activitats d'un espai natural que mereix una protecció especial.

Un economia diversificada que inclogui un sector primari productiu i petites indústries alimentàries respectuoses amb el medi ambient, una gestió dels boscos que permeti generar una economia de l'aprofitament forestal i un sector serveis dinamitzat i amb un turisme respectuós i conscient.

Un major reconeixement de la comarca, tan per part de les administracions com per part de la ciutadania de Catalunya que desconeix aquest territori.

Un creixement demogràfic que permeti a la comarca tenir vida, serveis i activitats. A la comarca hi ha una gran preocupació per la pèrdua d'habitants.

3.4 REALITATS

El paisatge industrial de la comarca no té una bona integració paisatgística. La perifèria de localitats com Pira, Sarra, Santa Coloma de Queralt, Vilaverd, Montblanc i l'Espluga de Francolí presenten desenvolupaments industrials heterogenis i amb una important extensió, amb impactes paisatgístics certs. S'està configurant una franja d'usos periurbans entre Montblanc i l'Espluga de Francolí al llarg de

les infraestructures de comunicació entre elles un polígon logístic, així com territoris de ningú entre les infraestructures de comunicació i les seves estructures d'accés i interconnexió.

El fet de ser un lloc de pas des de temps dels romans i inclús abans ha fet que en una franja molt estreta conflueixin infraestructures de comunicació (carreteres i ferrocarril) i de transport elèctric amb fort impacte paisatgístic. Alguns dels arranjaments recents de carreteres, com la C-14 a la serra del Tallat, han suposat significatius impactes paisatgístics. Elements tradicionals associats a la xarxa de carreteres, com les alineacions de plataners, s'han anat degradant i perden. El desdoblament de la N-240 a partir del túnel de Lilla i la seva conversió en A-27 afegirà estralls paisatgístics a la zona més baixa de la comarca. Altres carreteres de caràcter més local, com la C-241d, tenen un elevadíssim trànsit de camions.

Alhora pel que fa a les comunicacions no tangibles, existeix un dèficit de comunicacions d'internet, telefonia mòbil i TDT en alguns pobles rurals. Fet que si no es resol no fa més que alimentar al despoblament.

L'economia dels cereals està creixent a la Conca i això implica també la desaparició de boscos i tot plegat la desaparició del mosaic de paisatge. De fet, el paisatge agrícola està canviant perquè moltes terrenys que abans tenien vinya o boscos, ara s'han passat al cereal, i a més en alguns casos s'han creat noves i grans parcel·les cerealístiques eliminant els elements d'heterogeneïtat.

El risc d'incendis forestals és força elevat i s'ha manifestat en el passat, reduint el valor paisatgístic dels boscos i provocant problemes d'erosió. Aquest risc ve accentuat pels efectes del canvi climàtic que, a més, intensifica fenòmens de successió vegetal amb transcendència paisatgística com són la seca de les alzines o la rarefacció del pi roig.

Hi ha entre 20% - 25% d'habitats que estan vuits a la comarca. Apart, hi ha diversos pobles i nuclis urbans amb una molt feble demografia i amb un acusat envelliment aquest fet juntament amb la baixa natalitat provoca una disminució de la població. Aquesta pèrdua d'habitants pot tenir implicacions com pèrdua també de serveis, dependència d'administracions d'altres comarques, tancament d'escoles, etc. La Conca de Barberà es troba en el límit d'aquesta situació. Aquesta pèrdua de població no es localitza als nuclis grans com Montblanc o l'Espluga sinó als nuclis més petits que tenen grans dificultats.

L'economia agrària va en detriment i això té una implicació directa en el paisatge on hi ha una quantitat significativa de camps abandonats. També el bosc va guanyant terreny i no sempre sent de qualitat sinó creixent en horitzontal amb un estrat arbustiu i herbaci dens que facilita l'expansió dels incendis.

Una part significativa del paisatge rural tradicional, incloent molts masos, pateixen un enorme grau d'abandonament i destrucció. L'arquitectura rural s'està perdent, per l'ús de noves tecnologies agràries, molt del patrimoni pagès, s'ha enderrocat per fer entrar les màquines i la concentració parcel·laria ha afavorit un paisatge de grans conreus sense marjades.

Existeixen nombrosos magatzems i naus agrícoles, ramaderes i granges escampats pel territori que afecten a la qualitat del paisatge agrari, a vegades per ubicacions o dimensions extemporànies com per la poca qualitat estètica de edifici.

Entre 1997 i 2007, el creixement urbanístic fou del 100% de la mida inicial dels nuclis. Es va duplicar la superfície dels nuclis urbans, amb evidents impactes paisatgístic, especialment amb eixamples residencials amb habitatges unifamiliars o tipologies alienes a la tradició constructiva de la zona.

Els aparcaments dels pobles solen tenir també molt dolentes integracions paisatgístiques. Sovint es tracta de descampats no ordenats, sense arbrat o inclús tapant la visió d'elements patrimonials o d'interès.

Tot i que és un problema localitzat, existeixen alguns disseminats i urbanitzacions (Montblanc, Rojals, Lilla, Vilaverd o Seguers) amb baixa qualitat urbana i impacte paisatgístic evident.

Algunes pedreres són element de fort impacte paisatgístic com la de la Vall de Montblanc i especialment la de Viladepedius (Pontils).

Alguns pobles o nuclis urbans amb història corren el risc de desaparèixer totalment o ser invisibles paisatgísticament: Montargull, Prenafeta (poble vell), Rojalons, etc.

La concentració d'aerogeneradors eòlics per damunt de la carena que separa les conques del Francolí-Gaià de la conca de l'Ebre ha significat una transformació paisatgística força important i ràpida, amb difícil transformació.

L'escassetat de recursos hídrics naturals o la contaminació d'ells en alguns municipis com Senan i Santa Coloma de Queralt poden implicar la necessitat d'obres hidràuliques importants amb impactes paisatgístics. Pel que fa a altres conflictes ambientals, la presència excessiva de purins està sent un problema el qual caldrà abordar.

CARTA DE PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

Volum II. Unitats de paisatge de la Conca de Barberà

CONSULTOR:

Març 2019

PROMOU:

CARTA DE PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

Volum II. Unitats de paisatge de la Conca de Barberà

Març 2019

EQUIP DE LIMONIUM

COORDINACIÓ: **EDUARDO SOLER**

EQUIP REDACTOR:

Limonium , S.L.

Laura Aluja	Geògrafa
Kelly Quiroz	Geògrafa especialista en paisatge
Eduardo Soler	Enginyer agrònom
Àngel Morúa	Arquitecte
Tiani Caribay Márquez	Geògrafa y cartògrafa
Silvia Abellà	Enginyera tècnica forestal

ÍNDEX

UNITAT DE PAISATGE 01. VILANOVA DE PRADES	1
UNITAT DE PAISATGE 02. VALLCLARA	9
UNITAT DE PAISATGE 03. VINYES I MONESTIR DE POBLET	15
UNITAT DE PAISATGE 04. BOSCOS DE POBLET I OBAGUES DE LES MUNTANYES DE PRADES	21
UNITAT DE PAISATGE 05. ROJALS – VALL DE MONTBLANC	29
UNITAT DE PAISATGE 06. VALL DEL RIU BRUGENT	35
UNITAT DE PAISATGE 07. CORREDOR DEL FRANCOLÍ	41
UNITAT DE PAISATGE 08. SERRA CARBONÀRIA	49
UNITAT DE PAISATGE 09. SENAN	57
UNITAT DE PAISATGE 10. SERRA DEL TALLAT	63
UNITAT DE PAISATGE 11. CONCA DEL TREPAT	69
UNITAT DE PAISATGE 12. ALT GAIÀ - BRUFAGANYA	77
UNITAT DE PAISATGE 13. PASSANANT I BELLTALL	85
UNITAT DE PAISATGE 14. FORÈS	91
UNITAT DE PAISATGE 15. VESSANTS I RIU CORB	99
UNITAT DE PAISATGE 16. PLANS DE CONESA	107
UNITAT DE PAISATGE 17. BAIXA SEGARRA CEREALISTA	113

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

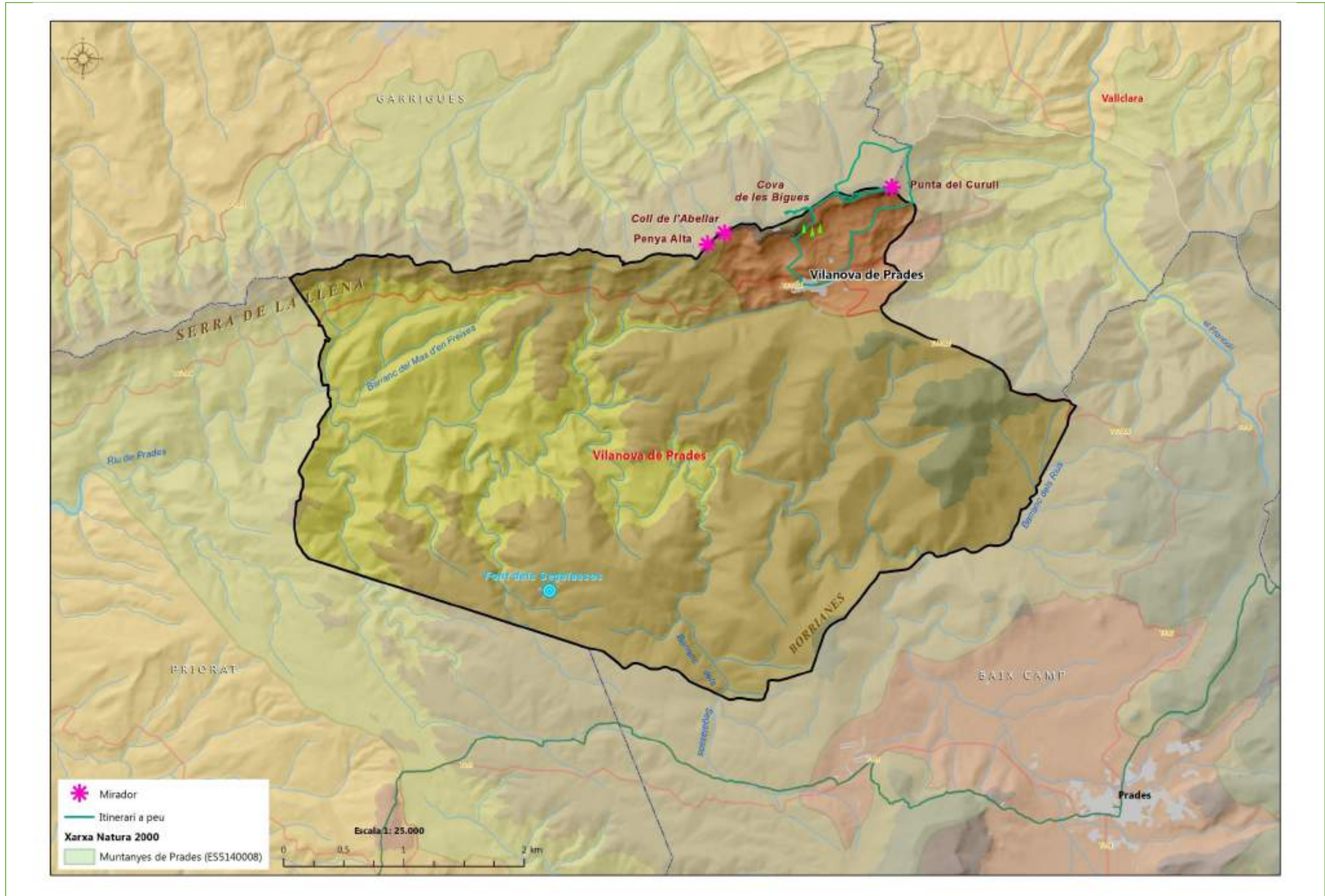

ES LOCALITZA A L'EXTREM SUD-OEST DE LA CONCA DE BARBERÀ AMB UNA SUPERFÍCIE DE 1.765,31 HA QUE CORRESPON AL 2,71% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU EL MUNICIPI DE VILANOVA DE PRADES.

LOCALITZACIÓ

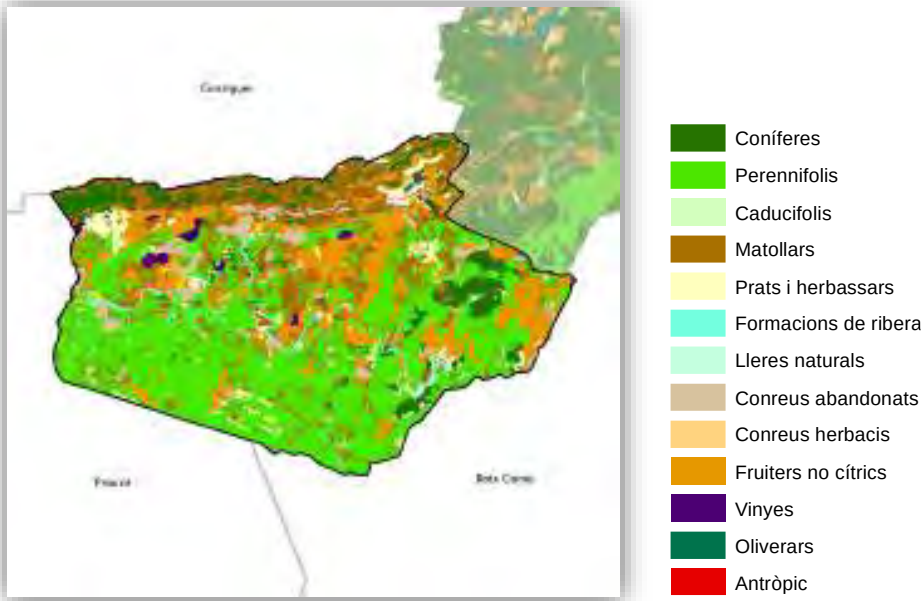
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Com es pot observar a les taules i figures següents, la vegetació natural a la unitat supera el 75% de la superfície d'aquesta, destacant la superfície d'arbres perennifolis no coníferes (bàsicament alzinars i carrascars), i de matollars. Tot i així, és destacable la superfície de conreus, que suposa pràcticament el 22% del total de la unitat, dominat molt importantment per conreus llenyosos (avellaner, olivera i ametller).

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	22,49	1,27
Conreus	379,09	21,47
Terrenys sense vegetació	5,84	0,33
Vegetació natural	1.357,88	76,92
TOTAL	1.765,31	100,0

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	136,98	7,76
Perennifolis	763,93	43,27
Caducifolis	17,60	1,00
Matollars	343,34	19,45
Prats i herbassars	64,43	3,65
Formacions de ribera	30,63	1,73
Lleres naturals	0,98	0,06
Conreus abandonats	65,44	3,71
Conreus herbacis	6,22	0,35
Fruiters no cítrics	292,97	16,60
Vinyes	14,46	0,82
Antròpic	22,49	1,27
Terrenys sense vegetació	5,84	0,33
TOTAL	1.765,31	100,0

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

El sector de la serra de la Llena, compartit amb la comarca del Priorat i la comarca de les Garrigues, s'ha caracteritzat històricament per constituir un espai muntanyenc, rocós i feréstec. Aquestes característiques han limitat força les possibilitats d'aprofitament agrícola, constituint les principals modificacions els incendis forestals que periòdicament hi han tingut lloc, especialment en el vessant sud de la serra. Aquests incendis provoquen llargs períodes de regeneració natural que constitueixen part de l'evolució paisatgística. Tot i això, algunes zones més planeres i properes als relleus metamòrfics en contacte amb les muntanyes de Prades sí que van tenir cert desenvolupament agrari, on l'avellaner, recentment, ha tingut un paper remarcable.

Com a tret que defineix l'evolució de les darreres dècades d'aquest sector de la serra de la Llena, cal tenir en compte que és un espai envoltat de conreus, fonamentalment oliveres i ametllers, amb un procés d'implantació històrica molt llarg, especialment per raons físiques i agronòmiques. L'evolució històrica de l'espai i de l'entorn ha seguit pautes complementàries entre els conreus esmentats, amb l'ascens, la caiguda i la recuperació de la vinya com a fet més destacable. Precisament, aquest sector s'ha caracteritzat per constituir un element de connexió entre el Montsant, les muntanyes de Prades i les Garrigues, per la qual cosa ha format part indirectament de tota l'evolució històrica d'aquest ampli espai. Val a dir, per exemple, que a Vilanova de Prades, les hectàrees de vinya van passar de 464 el 1900 a 118 el 1963, mentre que els avellaners van pujar de 0 a 172. En paral·lel, la població a Vilanova de Prades va minvar un 70,9% entre 1860 i 1986. En els darrers temps s'ha produït un incipient desenvolupament turístic, amb la construcció d'un càmping molt proper al nucli urbà, amb un total de 645 places.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Es tracta de la unitat més oriental de la comarca, en contacte amb el Priorat i les Garrigues. La serra de la Llena està modelada en materials sedimentaris: conglomerats, gresos, margues i lutites de l'Oligocè i l'Eocè que pertanyen a la Depressió Central Catalana des del punt de vista de la història geològica. Les capes de sediments estan disposades de forma subhoritzontal a l'extrem oriental i fortament basculades cap al nord a mesura que es progressa cap a l'oest, com a conseqüència de l'aixecament del sòcol paleozoic que li permet assolir els 1.021 m d'altitud a la Punta del Curull. El modelat dels conglomerats calcaris ha donat lloc a formes de relleu arrodonides de tipus «montserratí». El poble de Vilanova de Prades es troba enlairat a més de 800 m d'altitud, recolzat sobre la façana meridional de la Serra i aprofitant el seu desnivell per construir-se, ben integrat en coloració i textures en aquest relleu i dominat per la torre de l'església barroca de Sant Salvador. Sobre el poble, existeix una antena de telecomunicacions ben visible. El poble té actualment 118 habitants censats.

En aquesta unitat, contacten els materials del sòcol paleozoic de l'extrem nord-oest de les muntanyes de Prades i els materials sedimentaris de la serra de la Llena, en una zona de relleu accidentat drenat pel riu de Prades però relativament arrodonit, on hi ha fons de barrancs i replans conreats amb parades d'avellaners, i uns pocs ametllers i oliveres. Si bé a la serra de la Llena la vegetació és bàsicament mediterrània (garrigues, brolles i pinedes de pi blanc), a la part sud de la unitat, més humida i sobre sòls més àcids, apareixen alzinars, carrascars i pinedes de pi roig, i rodals de castanyers, que van ser un dels tipus d'explotació forestals més importants de l'àrea. La

carretera TV-7004 que l'uneix per l'oest amb Ulldemolins i per l'est a Vallclara, i la carretera TV-7005 que l'uneix a Prades, són els eixos de comunicació més importants. Existeixen diversos masos, molts d'ells enrunats, i restes de molins al riu de Prades.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Una bona part de la unitat (1.648 ha) està inclosa a la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008), segurament en un dels seus sectors més singulars, el d'influència més continental situat al nord-oest del mateix bloc, agafant zones obagues i frescals i, especialment, vessants orientades al nord-oest i dominades per materials silícics i metamòrfics, i esponerosos carrascars. Per altra banda, les plantacions de castanyers també es poden considerar valors naturals i es localitzen al sector nord, entre Prades i Vilanova de Prades. Destaquen també les comunitats de ribera del riu de Prades i dels seus torrents afluent. Les comunitats de matollars situats als vessants meridionals de la serra de la Llena tenen també interès, així la flora i fauna rupícola associada als blocs i penya-segats de conglomerats d'aquesta serra són també importants.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

El sector de la serra de la Llena constitueix, des del punt de vista estètic, una façana paisatgística d'importància local. De lluny es reconeix fàcilment pels seus estrats rocosos suaument inclinats, alternats amb faixes de bosc o de brolla, i les coloracions càlides, en alguns casos vives (grogues) de les margues subjacents. La vista de Vilanova de Prades des de la carretera de Prades, al costat confrontant de la vall, és força interessant, així com els forts desnivells que s'observen cap a Vallclara descendint per la carretera TV-7005.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Vilanova s'esmenta a l'any 1159 en la carta de poblament de Prades com a límit d'aquest lloc, i fou aprisiat, per concessió de Ramon Berenguer IV, a mitjan segle XII per Pere de Pinós, capellà de l'Espluga de Francolí. Però és al febrer del 1163 quan el rei Alfons I el Cast, juntament amb el seu castlà de Siurana, Arbert de Castellvell, donà aquest lloc a Pere d'Avellà, nebot del clergue espluguí, sota la condició que el poblés i hi construís una fortalesa. Posteriorment, l'any 1175, el mateix monarca, Alfons I, en precisava els límits i el concedia als seus habitants perquè el tinguessin lliurement, i amb les mateixes condicions jurídiques que els pobladors de Prades. L'any 1324 s'integrà al comtat de Prades, en crear-lo Jaume II a favor del seu fill Ramon Berenguer. El poble de Vilanova de Prades té, actualment, com valors històrics més destacats, l'església de Sant Salvador, d'estil barroc, del segle XVIII i diverses cases amb portals adovellats, signe de la importància econòmica de la vila durant segles. Del castell que va haver-hi al poble, només en queda constància en documents del segle XII. Cal destacar també l'ermita de Sant Antoni de Pàdua (s. XIX) que, segons la tradició, va ser costejada per tres dones que es lliuraren de la pesta. A la unitat romanen també diverses restes de masos, corrals i molins al riu de Prades.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

El darrer cap de setmana d'octubre, se celebra la Festa i Mercat de la Castanyada, una celebració amb més de quaranta edicions que s'ha guanyat la Declaració de Festa d'Interès Comarcal. Les fetes pròpies del municipi són **Sant Antoni de Pàdua** (13 de juny), quan es fa missa i dinar popular, i la **Festa Major de Sant Salvador** (6 d'agost i dies anteriors i posteriors) que és la festa patronal de la localitat i se celebren tot tipus d'activitats festives.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Actualment l'economia de Vilanova de Prades, des del punt de vista agrari, se sustenta sobre fruiters de secà, bàsicament avellaners (221 ha el cens agrari de 2009) i oliveres (24 ha el cens agrari de 2009), localitzats a les àrees més planeres o sobre els pendents poc inclinats. També hi ha algunes poques vinyes d'alçada i algunes molt poc extenses parades de cereals i patates. De fet, només un 10% de la superfície del terme municipal està ocupada per terres llaurades. S'està realitzant, actualment, un esforç per recuperar l'activitat de tofonaire, aprofitant els alzinars i carrascars existents al terme municipal.

Destaca, no obstant això, l'existència del càmping Serra de Prades, construït en bancals situats a llevant del nucli urbà, i que té una forta anomenada i èxit. Té 645 places. Hi ha també un celler (Vega Aixalà), que produeix en vinyes noves plantades sobre llicorella, de gran interès paisatgístic.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

A finals del segle XIX, Vilanova de Prades basava la seva economia en el sector agrícola, sobretot en la producció de llegums, blat, vi i patates. La ramaderia, sobretot dels sectors oví i porcí, pasturava entre la forest. En l'àmbit forestal s'aprofitava la fusta del pi, ben abundant. Actualment, l'abandonament ha comportat que la major part del terme estigui ocupat pel bosc, les garrigues i les pastures. Els conreus agrícoles que es mantenen són els de les patates i els cereals, avellaners i ametllers. Antigament s'aprofitava el castanyer però actualment és una explotació molt minvada. La producció de bestiar se centra únicament en l'aviram i en el porcí, i destaca el manteniment d'una llarga tradició apícola.

El caràcter extremadament muntanyós fa que la tendència de la vegetació sigui anar progressant a partir de l'extensió de les masses actuals, sobretot allà on els conreus es van abandonant. L'abrupte i el distanciament dels paratges naturals d'aquestes contrades respecte als nuclis urbanitzats més importants del Camp de Tarragona condicionen que es mantinguin molt aïllats, sense una elevada freqüentació. Això fa que la vegetació espontània pugui estendre's i guanyar densitat, ja que la manca d'explotació silvícola o d'aclarida a causa de l'entrada dels ramats ha disminuït molt. En una fase inicial, els camps no conreats, sobretot d'avellaners, són envaïts per la vegetació. Els camps i la nova vegetació cohabituen durant un temps fins que la vegetació espontània ofega els fruiters i es converteix en una massa homogènia i compacta. En aquesta situació, els incendis forestals resulten factors de modelat del paisatge molt a tenir en compte. Quant al casc urbà, les actuacions que es realitzin al càmping Serra de Prades tenen sempre un efecte visual molt destacat sobre el propi nucli urbà.

1.3.4. LLOCS D’OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Al sector de la serra de la Llena hi ha tres miradors paisatgístics importants que són: la punta del Curull (1.021 m), el coll de l’Abellar (1.002 m) i la torre de guaita contra-incendis (1.023,5 m). Al mateix temps, el tram de carretera TV-7005 que discorre per la unitat proporciona bones vistes cap a aquest sector. També la carretera TV-7004 recorre tota la base de la Serra de la Llena i proporciona bones vistes cap al sud.

1.4. PROSPECCIÓ DE L’EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Poques modificacions significatives s’esperen, pel que fa al paisatge en aquesta unitat: una certa estabilització de la superfície agrària i una continuació dels processos de successió vegetal i maduració de les masses forestals, sempre que els incendis forestals no intervinguin. S’estan realitzant esforços per recuperar els castanyers, i per desenvolupar la recol·lecció de tòfones, fet que podria implicar que es plantessin alzines o carrasques en algunes parcel·les actualment en conreu. És possible també que hi hagi inversions vitivinícoles que impliquin noves plantacions de vinya, especialment a la zona de pissarres i llicorelles. En l’àmbit urbà, és possible que es rehabilitin cases antigues i que d’altres continuïn la seva degradació; seria molt recomanable que aquestes rehabilitacions atenguessin masos i molins, i que es diversifiqués l’oferta d’edificacions que ofereixen serveis i activitats.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT	QUALITAT	FRAGILITAT PAISATGÍSTICA
El sector de la serra de la Llena és plenament visible però des de l’interior de la pròpia unitat, ja que no gaires miradors propers externs hi permeten la visió. Una vegada al seu interior, la solana de la serra de la Llena es converteix en una façana molt clara, mentre que la resta del territori, de relleu sinuós, és més difícil d’observar.	La qualitat d’aquesta unitat és força elevada, a causa del relleu i els factors geològics singulars (relleu montserratí dels conglomerats, margues de color groc, poble arrecerat a la solana de la serra de la Llena) i de vegetació (conreus encara visibles al fons de les valls i replans, i esponeroses pinedes i alzinars a les obagues. Tot i així, l’antena de comunicació sobre el poble, i la vegetació (moreres) acompanyants del càmping Serra de Prades suposen alteracions locals.	Alta fragilitat paisatgística en el sector del poble i la cara meridional de la serra, a causa de la dominància del factor geològic, l’orientació sud, la plena il·luminació i el relleu. La resta de la unitat té orientacions canviants, tot i que la vegetació principalment és perenne, per la qual cosa la fragilitat paisatgística és també considerable.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES	OPORTUNITATS	ASPIRACIONS	REALITATS
- Sector enlairat i salvatge de la comarca, on conflueixen dos mons geològics i geomorfològics diferents, amb un relleu singular i atractiu com és el de la serra de la Llena. - Un poble ben conservat i integrat en el seu fons escènic, que és la cara sud de la Serra de la Llena. - Existència de parcel·les amb conreus diversos, amb la singularitat de l’avellaner. - Existència de productes singulars amb transcendència paisatgística, com són la castanya i la tòfona. - Relativament poques alteracions artificials del paisatge.	- Aprofitar l’atractiu turístic d’esdeveniments com la castanyada i la festa de la tòfona per realitzar intervencions de millora paisatgística a les masses forestals de la unitat. - Millorar el paisatge urbà del nucli tradicional de Vilanova mitjançant activitats de turisme rural i associats.	- Aconseguir un paisatge agroforestal que realci l’atractiu paisatgístic del poble de Vilanova de Prades i el converteixi en una destinació d’amants de la muntanya mediterrània. - Alliberar d’alteracions paisatgístiques la carena de la serra de la Llena. - Aconseguir el manteniment i potenciació dels conreus de muntanya com eines de fixació de la població, reducció del risc d’incendis i augment de la diversitat paisatgística i biològica. - Recuperar el castanyer com un element productiu i identitari. - Augmentar la població resident al nucli de Vilanova de Prades. - Recuperar molins i masies disperses pel territori, així com els elements propis de la cultura tradicional agrícola.	- Les comunicacions per carretera encara converteixen a Vilanova de Prades en un lloc allunyat de centres de població mitjans. - Resulta difícil realitzar el trasllat o desmantellament de l’antena de telecomunicacions que corona la serra. - Encara no s’han pogut solucionar els problemes de malalties que afecten als castanyers de la comarca. - El risc d’incendis forestals és intrínsecament alt. - L’agricultura de muntanya té riscos alts i rendibilitats encara no suficients.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

- 1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca**

 - 1.1.Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
 - 1.2.Explorar, posar en valor i protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
 - 1.3.Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
 - 1.4.Conservar i/o recuperar els masos, proporcionant-los usos i habitabilitat compatible amb la seva història i qualitats paisatgístiques
 - 1.5.Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble.
- 2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca**

 - 2.2.Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
 - 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
 - 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
 - 2.5.Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions (tenint sempre en compte la seguretat viària)
 - 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
 - 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
 - 2.8.Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
 - 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
 - 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
- 3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès**

 - 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
 - 3.2.Prevenir els incendis forestals
 - 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
 - 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
 - 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
 - 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
 - 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge**

 - 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
 - 4.2.Recuperar marges i bancals
 - 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
 - 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
 - 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
 - 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
 - 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
 - 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

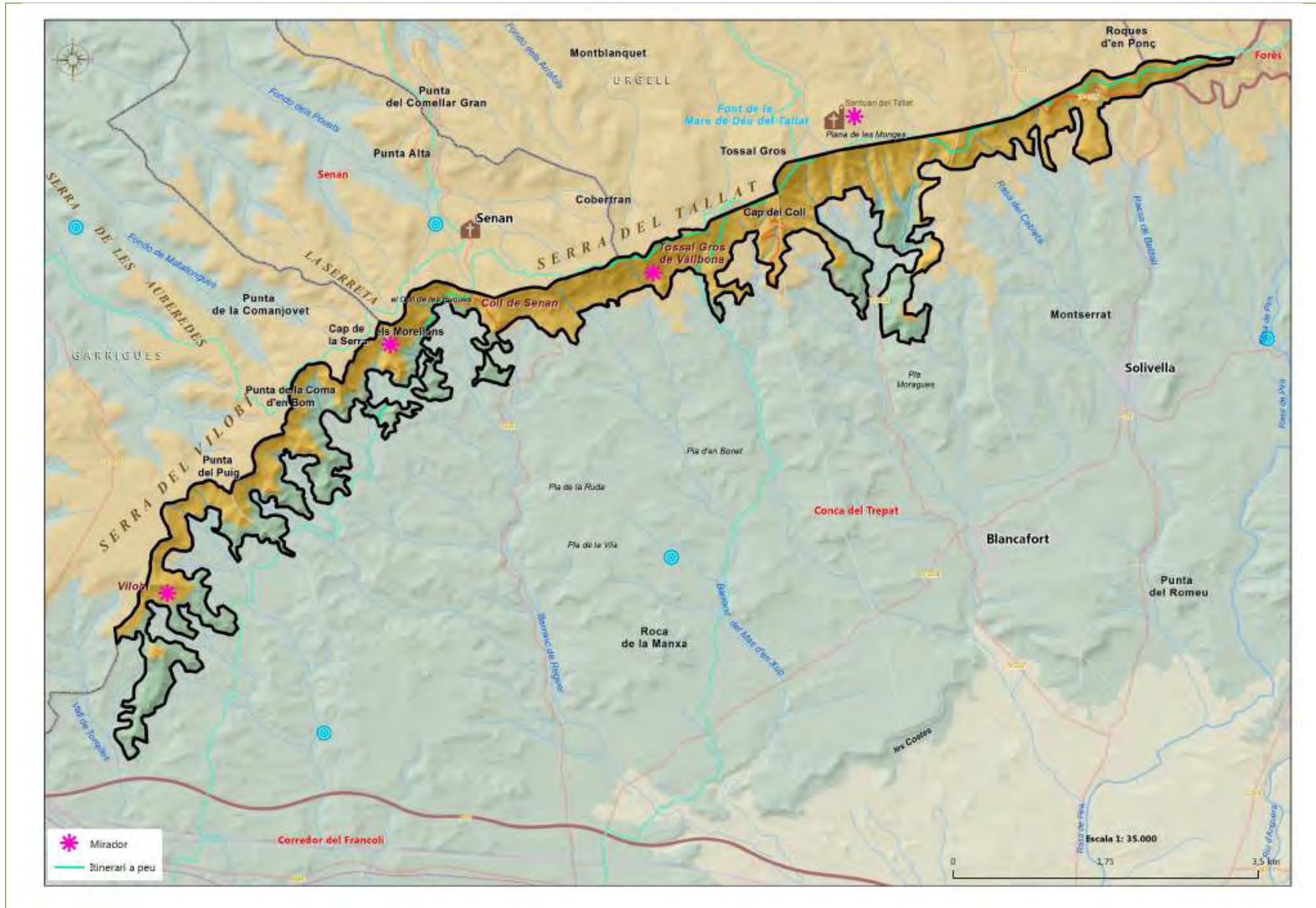
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.5.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial 5.6.Recuperar les carenes, les crestes i els fons escènics principals de la comarca
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

CORRESPON A LA SERRALADA QUE LIMITA ELS ALTIPLANS DEL SECTOR SEGARRENC DE L'URGELL AMB LA CONCA DE BARBERÀ. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 922 HA QUE CORRESPON A L'1,42% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I CONSTITUEIX EL FONS ESCÈNIC DELS MUNICIPIS DE VIMBODÍ I POBLET, L'ESPLUGA DEL FRANCOLÍ, BLANCAFORT I SOLIVELLA.

LOCALITZACIÓ

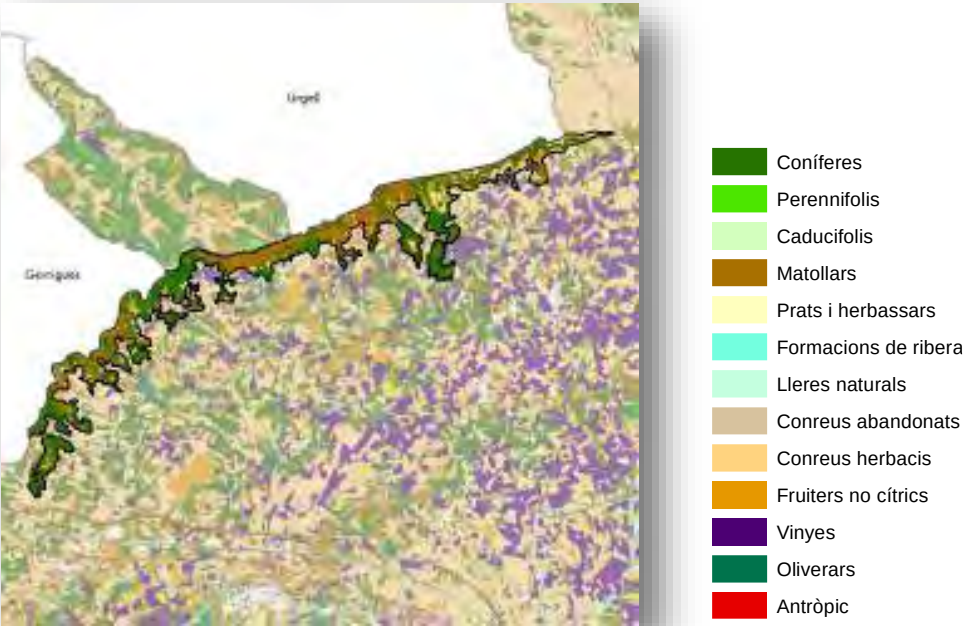

1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Com es pot observar, més del 85% de la unitat correspon a vegetació natural, dominada per les pinedes de pi blanc i els matollars (brolles i garrigues), amb presència significativa de prats i herbassars. Tot i així, també hi ha més d'un 10% de conreus inserits, tant parcel·les de cereal com ametllers.

GRANS USOS	HA	%	USOS DEL SÒL	ha	%
Antròpic	13,56	1,47	Coníferes	450,55	48,84
Conreus	111,90	12,13	Perennifolis	1,48	0,16
Terrenys sense vegetació	0,13	0,01	Caducifolis	6,64	0,72
Vegetació natural	796,86	86,38	Matollars	316,87	34,35
TOTAL	922,46	100,00	Prats i herbassars	21,33	2,31
			Formacions de robera	0,00	0,00
			Lleres naturals	0,00	0,00
			Conreus abandonats	18,32	1,99
			Conreus herbacis	41,19	4,47
			Fruiters no cítrics	46,75	5,07
			Oliverars	0,66	0,07
			Vinyes	4,99	0,54
			Antròpic	13,56	1,47
			Terrenys sense vegetació	0,13	0,01
			TOTAL	922,46	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

El topònim del Tallat apareix documentat per primera vegada l'any 1058, en la delimitació de l'extens terme del castell de Forès. La serra del Tallat va ser propietat durant molts anys del Monestir de Poblet i destinat a pastures. Actualment, es dona una harmonia dels patrons del secà en transició amb la vegetació natural; a finals del segle XIX, coincidint també amb les desermades pròpies del boom de la vinya, parts molt importants d'aquesta serra van ser transformades a conreus mitjançant la construcció de bancals amb potents murs de pedra seca; posteriorment, durant tot el segle XX s'han anat abandonant, de manera que les brolles, garrigues i pinedes de pi blanc han anat ocupant a poc a poc els pendents, i les estructures de pedra seca, així com casetes de camp i d'altres, s'han anat ensulsi en molts sectors.

En les dues darreres dècades, dues transformacions paisatgístiques importants s'han produït; per una banda, l'arranjament de la carretera C-14 que va provocar forts desmunts i ferides paisatgístiques. Per altra, i com a més remarcable, la instal·lació de desenes d'aerogeneradors a la carena i als altiplans posteriors, en quasi tots els casos fora de la unitat però just al seu límit, han convertint la serra del Tallat, bàsicament, en una plataforma d'una enorme central eòlica.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

La Serra del Tallat té el límit altitudinal al Tossal Gros de Vallbona (804 m.s.n.m.) i la serra de Vilobí (728 m.s.n.m.). Aquesta façana septentrional de la Conca de Barberà, s'aixeca amb forts pendents des de la cubeta sedimentària, a vegades abruptament, altre suau, i presenta un mosaic entre clapes de conreus de cereals, ametller i vinya, especialment en la seva base, i la dominància de la vegetació natural mediterrània. Les zones forestals estan ocupades, principalment, per brolles de romaní i bruc d'hivern (*Erico-Tymelaeetum tinctoriae*), i garrigues dominades per *Quercus coccifera*, amb un estrat arbori de pi blanc (*Pinus halepensis*), tot i que apareixen alzines (*Quercus ilex*) i puntualment roures de fulla petita (*Quercus faginea*). Destaquen els moltíssims marges de pedra seca de grans dimensions, molts d'ells arruïnats per l'erosió i el pas del temps, testimoni de temps pretèrits on el conreu de la vinya va remuntar pràcticament tots els pendents, així com són de gran interès les formes retorçades de molts exemplars de pi blanc, afectats per la forta insolació, un sòl molt migrat i poc fèrtil i el vent. Actualment, línies elèctriques associades als parcs eòlics que s'han anat construint a la seva coronació tenen un impacte remarcable, així com les obres d'arranjament de la carretera C-14, des de Solivella i fins a Belltall, han produït ferides de difícil cicatrització. La resta de carreteres que ascendeixen des del fons de la cubeta cap a pobles com Forès o Belltall tenen un caràcter local i estan ben integrades al pendent i les corbes de nivell.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Destaca la presència de diverses espècies de flora rares, entre elles algunes males herbes que apareixen a les zones dels conreus més marginals, com per exemple *Anethum graveolens* als conreus d'ametllers. També, apareixen altres espècies de flora interessants com *Centaurea linifolia*, *Euphorbia minuta*, *Euphorbia nevadensis*, *Fritillaria pirenaica*, *Hedysarum confestum*, *Ononis tridentata*, *Sideritis spinulosa*, *Veronica austriaca* subsp. *Tenuifolia* i *Viola wilkommii*. Cal considerar també que la situació de l'espai, sobretot per l'orientació dels pendents de les serres, el fan una zona d'especial interès per a la migració dels ocells. Cap part de la unitat està inclosa a espais naturals protegits.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

La serra del Tallat, conjuntament amb la de Violobí i part de la serra de la Llena, configuren un fons escènic per a qualsevol observador des de la serralada prelitoral o des del fons de la Conca de Barberà. La disposició horitzontal dels sediments prefigura un relleu tabular, on aquesta serra té un pendent considerable que genera un graó entre el fons de la cubeta i els altiplans superiors (ja a la conca del riu Corb). El seu traçat rectilini, els colors càlids dels estrats visibles i una vegetació torturada per les condicions limitants, amb molts pins blancs de ports retorçats, li proporciona un considerable valor estètic; valor que s'ha transformat profundament, generant una nova perspectiva, amb la disposició de nombrosos parcs eòlics.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

El camí de les Egües (ramader) travessava d'est a oest tota la serra del Tallat, des de Forès fins a Senan. També cal destacar el camí real des del Santuari del Tallat fins a Solivella. Fora del límit administratiu de la unitat, però formant part visual de la mateixa, destaca l'edifici robust del santuari del Tallat.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Tot i que fora de la unitat en el seu territori conquenc, el Santuari del Tallat, un gran casal fortificat del segle XV, exerceix com a centre espiritual per a molts dels pobles dels voltants d'aquesta serra, tant d'un costat com d'un altre. Poblacions com Blancafort i Solivella tenen una gran devoció per la Verge del Tallat i tradicionalment realitzen romeries.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Bàsicament els parcs eòlics existents se situen fora de la unitat, tot i que serien l'únic aspecte productiu d'aquesta unitat, més enllà dels conreus marginals existents al seu peu i algunes explotacions apícoles.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, el procés que més està incidint en l'evolució del paisatge és la successió vegetal, amb la recolonització d'antics bancals i la maduració de les masses, així com l'abandonament d'algunes parcel·les de conreu, tot i que d'altres es consoliden, especialment a la base. El patrimoni construït (casetes, corrals, murs de pedra seca) està en plena degradació, i els incendis forestals podrien jugar-hi un paper interessant.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

El poble de Forès, i El Santuari del Tallat (787 m.s.n.m.) i els camins que hi menen, són bons miradors de la unitat; tot i així les carreteres que la remunten permeten també comprendre i gaudir de les seves característiques. Per exemple, la T-233(C-435), de Sarral al Coll de Belltall. La T-222 des de l'anterior fins a Forès; la TV-2338 de Blancafort fins al a coronació de la Serra, la T-232 (C-332), de l'Espluga de Francolí a Senan passant pel coll de Senan, i la mateixa C-14 des de Solivella fins a Belltall passant pel coll de Belltall. Cal tenir en compte, també, que el GR-171 recorre un tram d'aquesta unitat i passa pel Tossal Gros de Vallbona, mentre que diverses pistes forestals recorren just la coronació de la serra en molts trams (en alguns per unir els aerogeneradors), permetent vistes canviants i perspectives diverses.

Val a dir també que aquesta unitat és plenament visible des de la pràctica totalitat de miradors enlairats de la comarca, i des de bona part del fons de la cubeta de la Conca.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

La unitat de paisatge ha de tenir una molt lenta evolució, amb la maduració de la vegetació (dins d'un context limitant per les condicions edafoclimàtiques) i la pèrdua en general de superfície agrària.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT	QUALITAT	FRAGILITAT PAISATGÍSTICA
La unitat té visibilitat total des de qualsevol punt situat al sud i est de la mateixa, ja que és el balcó que delimita la cubeta de la Conca de Barberà, un accident topogràfic i un canvi de pendent ben remarcable.	La qualitat de la unitat és elevada, ja que correspon a un ressalt topogràfic de primer ordre, ocupat per vegetació natural i restes d'una estructura abancalada. Tot i així, la cicatriu causada, al límit de la unitat, per l'arranjament de la C-14 és força visible, i la transformació causada per la instal·lació immediata de molins eòlics ha estat molt acusada.	La fragilitat paisatgística és màxima, com ha demostrat la dificultat de cicatrització dels desmunts i terraplens causats per l'arranjament de la carretera C-14. La plena il·luminació, el fort pendent i la dominància de la vegetació perennifòlia així ho determinen.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES	OPORTUNITATS	ASPIRACIONS	REALITATS
- Un espai de contrast i de canvi topogràfic i de conques hídriques, fons escènic de la cubeta de la conca - Formes vegetals plenament mediterrànies, visualment interessants - Restes de conreus extensius mediterranis - Lloc de simbologia i peregrinació, associat al Santuari del Tallat, de gran importància local	- Aprofitar la devoció i tradició del Santuari del Tallat per executar accions de recuperació del patrimoni i el paisatge al llarg de tota la unitat - Aprofitar els recursos econòmics generats pels parcs eòlics per realitzar actuacions de millora paisatgística	- Recuperar el patrimoni agrícola i augmentar la superfície de conreus extensius mediterranis, com element paisatgístic, de foment de la biodiversitat i de prevenció del risc d'incendis forestals - Potenciar prats i comunitats subarbustives i arbustives d'interès - Cicatritzar les ferides causades per les infraestructures de comunicació - Convertir la carena de la unitat en un gran balcó d'observació i interpretació del paisatge	- Moltes de les estructures associades a l'antiga utilització agrícola, com bancals, marges i pallisses, s'estan degradant - Existeix un alt risc d'incendis forestals - Les cicatrius de l'arranjament de la carretera C-14 són plenament visibles i no gens integrades

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca 1.4. Recuperar els masos 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2. Prevenir els incendis forestals 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2. Recuperar marges i bancals

4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística 5.3.Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

CORRESPON A L'ANOMENADA CONCA ESTRICTA CLARAMENT DELIMITADA PEL CONJUNT DE RELLEUS MÉS ALTS QUE L'ENVOLTEN PER TOTS COSTATS. OCUPA LA PART CENTRAL DE LA COMARCA I PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 17.836,49 HA QUE REPRESENTA EL 27,41% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. CONSTITUEIX EL FONS ESCÈNIC DELS MUNICIPIS DE VIMBODÍ I POBLET, L'ESPLUGA DEL FRANCOLÍ, BLANCAFORT I SOLIVELLA.

LOCALITZACIÓ

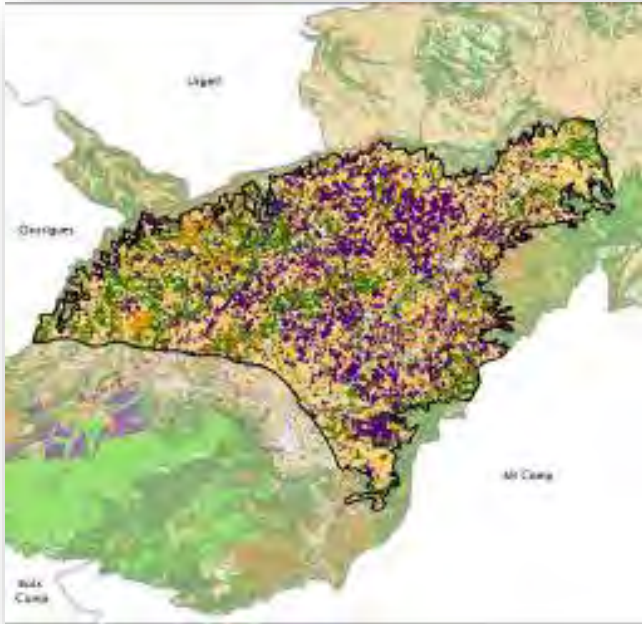
Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de l'ens amb el CVE C6BBA1EA99DB48CA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Pràcticament un 68% de la unitat està dedicada al conreu; de la superfície agrària, un 50% està dedicat al cereal, i la resta és majoritàriament vinyes, tot i que els ametllers tenen una presència significativa també (el 7,5% del total de superfície). Existeix també una proporció notable de vegetació natural, que molt majoritàriament està ocupada per pinedes de pi blanc, tot i que les brolles i les garrigues tenen també una presència destacada. Les formacions de boscos de ribera ocupen més de 200 hectàrees, xifra significativa en el conjunt de la unitat.

GRANS USOS	HA	%	Usos del sòl	ha	%
Antròpic	810,07	4,54	Coníferes	2.647,57	14,84
Conreus	12.115,70	67,93	Perennifolis	45,93	0,26
Terrenys sense vegetació	7,73	0,04	Caducifolis	75,60	0,42
Vegetació natural	4.902,99	27,49	Matollars	1.367,54	7,67
TOTAL	17.836,49	100,00	Prats i herbassars	542,61	3,04
			Formacions de ribera	222,56	1,25
			Lleres naturals	1,19	0,01
			Conreus abandonats	380,37	2,13
			Conreus herbacis	6.035,19	33,84
			Fruiters no cítrics	1.315,84	7,38
			Oliverars	323,72	1,81
			Vinyes	4.060,57	22,77
			Antròpic	810,07	4,54
			Terrenys sense vegetació	7,73	0,04
			TOTAL	17.836,49	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Es tracta d'una zona habitada des de molt antic, on la presència de cursos d'aigua i unes terres relativament planeres i fèrtils van facilitar la presència d'ocupació humana important, com ho testimonien diversos jaciments d'origen romà i, posteriorment, fortificacions medievals. L'agricultura va ser present de manera exhaustiva, amb especial incidència durant el boom poblacional del segle XIX, previ a la fil·loxera, on la vinya es va convertir en el gran conreu ocupant tot els espais físicament conreables. La crisi de la fil·loxera i la crisi agrària general del segle XX va implicar una forta davallada poblacional en molts dels nuclis urbans i una reducció de la superfície agrària, a més d'una substitució de bona part de la vinya per ametllers i cereals. En les darreres dècades del segle XX i, especialment, durant el segle XXI, s'ha produït una revifalla de la vinya, amb noves plantacions i tecnificació de les ja existents, i la construcció de nous cellers, alguns situats vora els cascs urbans, i d'altres aïllats, i alguns d'ells amb força dimensió i significació paisatgística, així com la recuperació i posta en valor dels antics cellers cooperatius i d'alguns masos.

La construcció de l'autopista AP-2, que entrà a la comarca pel coll de Cabra, va suposar en el seu moment un impacte paisatgístic força remacable. El boom urbanístic de la primera dècada del segle XX també va tenir presència en alguns d'aquests pobles, creant-se nous eixamples, a vegades amb estructures d'habitatges unifamiliars, poc lligats a l'estètica dels nuclis tradicionals. També han aparegut nous negocis de significació paisatgística, com el càmping Montblanc. També cal destacar que el fons escènic nord d'aquesta unitat s'ha vist fortament modificat per la instal·lació de parcs eòlics al llarg de les carenes de la serra del Tallat i de Forès; per altra banda, algunes activitats amb antic fort impacte paisatgístic, com l'abocador de Montblanc, han estat clausurades.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

La Conca del Trepat és la part de la conca estricta situada al nord de l'autopista AP-7 i de la via del tren d'alta velocitat, i de caràcter bàsicament agrari, diferent al caràcter residencial-industrial-eix de comunicació del corredor del Francolí. És una de les conques perifèriques del marge meridional de la Depressió Central Catalana, on l'acció erosiva dels rius Francolí i Anguera ha buidat els materials tendres fins a configurar una cubeta d'erosió, de materials oligocènics (marges llimosos de color vermell, gresos i margues groguenques). Es troba ben delimitada pel conjunt de serres i relleus muntanyosos que l'encerclen. Tot i que es tracta d'una conca, existeix sempre relleu, més

accidentat prop dels límits de la unitat. En aquesta unitat, els rius d'Anguera, de Vallverd i la rasa de Pira generen una xarxa hídrica que generalment s'ha indentat en el terreny i que presenta en alguns casos notables mostres de boscos de ribera.

El paisatge és més heterogeni al nord de la unitat que a l'oest. Tot i el seu nom, la vinya ocupa només el 23% de la superfície total de la unitat, mentre que els cereals són els conreus més abundants; generalment, es dona un mosaic entre les parcel·les dels diversos conreus, tot i que el cereal és més abundant al Pla d'Anguera a Barberà de la Conca, al nord de Vimbodí, a Rocafort de Queralt i en els terrenys que menen cap als alts altiplans de Forès i Conesa. Tot i la dominància del cereal, segurament el tret més característic de qualsevol observador és la dominància del mosaic cereal-vinya i la presència encara evident (especialment durant la floració al febrer) de l'ametller. Existeixen nombrosos bancals i estructures associades a la cultura de la pedra seca, com cabanes de volta i barraques. També són abundants les casetes d'eines, estant part d'aquest patrimoni lligat a l'agricultura malmès i castigat per la degradació.

Enmig d'aquesta cubeta agrícola, destaquen diversos nuclis de població ben visibles a partir, generalment, de les torres alteroses, generalment barroques, de les seves esglésies: Prenafeta, la Guàrdia dels Prats, Pira, Blancafort, Solivella, Sarral, Rocafort de Queralt, Montbrió de la Marca i Vallverd. Com a diferència, el poble de Barberà de la Conca, apinyat al voltant d'un turó dominat per les restes del castell templer. És també un punt de referència les restes del castell de Solivella.

Diversos dels pobles tenen polígons o naus industrials destacats en el seu voltant: és el cas de Pira, Sarral i Rocafort de Queralt, al llarg de la carretera principal de la unitat que és la C-241d. També existeixen activitats ramaderes i algunes pedreres, com les lligades a l'extracció d'alabastre a la vora de Sarral. Diverses línies d'alta tensió recorren la unitat en direcció est-oest causant un impacte paisatgístic remarcable. Dins els nuclis urbans, destaquen com elements de gran valor, els cellers cooperatius modernistes: Pira, Sarral i Rocafort de Queralt, i també nous cellers a la perifèria dels nuclis urbans o en el disseminat.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

En aquesta unitat, destaca l'important jaciment paleontològic de calcàries lacustres del període Oligocè ubicat prop de Sarral on s'han trobat nombroses restes fòssils, sobretot de vegetals, però també d'invertebrats i peixos. Té la consideració de geozona. Destaquen també les riberes del riu Anguera (i els seus afluents com la Rasa del Torrentet) i la rasa de Pira (i afluents com el barranc del Xano), amb mostres importants de bosc de ribera però també jonqueres mediterrànies, herbassars megafòrbics nitròfils i humits i vessants amb vegetació forestal d'alzinar i pineda de pi blanc i, en general, la conca del riu Vallverd i els seus tributaris (rasa de Coma d'Heures, rasa de Cardoelles, rasa de Torlanda, i fonts i deus, com la font del Carles, la font de la Joana, la font del Maginet). Es tracta d'un espai agroforestal, amb una clara alternança entre conreus i taques forestals (pinedes de pi blanc, però també taques petites de pinassa i roure de fulla petita, a més de bolles i garrigues). Apart dels boscos de ribera i bardisses, existeixen zones on els torrents i rases presenten canyissars.

En tot cas, el mosaic agrícola de conreus extensius, i els ecotons de contacte amb les serres perimetrals (base de la serra del Tallat, vessants occidentals de la serra Carbonària i Comaverd) tenen també força interès natural, com les mostres de vegetació forestal d'alguns turons intersticials, com el de Pira.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

El major valor d'aquesta unitat és el mosaic de diverses parcel·les agrícoles (vinya, cereals, ametllers), amb una estructura diversificada, amb marges, camins, retalls de bosc i matollars, construccions agràries (corrals, eres, casetes, cabanes...), i amb una gran variació cromàtica estacional i espacial. En general, els pobles són visibles i delimitables, integrats en la seva estructura agrària circumdant, i en alguns casos amb elements construïts o nuclis urbans de gran valor històric i estètic, o elements extraordinaris com els cellers modernistes. Algunes de les carreteres locals estan plenament adaptades a la topografia i orografia, i existeixen trams on encara romanen les alineacions tradicionals de plataners.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Destaca la diversitat d'elements de l'arquitectura rural: marges de pedra seca, barraques i cabanes de volta, pous de gel, arneres i sequers, colomers, pous, mines d'aigua, bassots, basses, fons, molins hidràulics, peixeres o rescloses, i sèquies. També hi ha ponts de pedra i restes de camins empedrats. Més enllà d'aquests elements, hi ha jaciments d'origen romà, el més interessant dels quals és la presa romana de la rasa de Pira. Hi ha restes de fortaleses com el castell templer de Barberà de la Conca, les restes del castell de Solivella i les restes molt modificades del casell de Rocafort de Queralt. Al mateix temps, destaquen elements de l'arquitectura religiosa romànica, com el timpà de l'església de Santa Maria de Barberà i el de l'església de Sarral. També destaquen parts dels nuclis urbans històrics amb gran valor, entre ells el call jueu de Sarral i l'estructura urbana amb cases de pedra de Solivella. Els cellers cooperatius modernistes tenen gran valor, destacant els de Pira, Sarral i Rocafort de Queralt.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

En aquesta unitat, apart de les festes majors ordinàries que se celebren a tots els pobles, destaquen la festa del Sagrat Cor de Solivella i l'aplec a l'ermita dels Sants Metges de Sarral, com esdeveniments de devoció popular. Cal destacar també les romeries que se celebren des de Blancafort i Solivella cap al santuari del Tallat. També noves festes lligades a la promoció dels productes locals, com la festa del Trepà de Barberà de la Conca, tenen importància en el territori. També és important aquest territori per ser la gènesi del moviment cooperatiu al país, arrel de les conseqüències de la crisi de la fil·loxera, fruit del qual es van crear societats i cooperatives, algunes d'elles dissenyades i construïdes per arquitectes del moviment modernista.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Aquesta unitat és el centre productiu de la Denominació d'Origen Conca de Barberà, dedicada al conreu de vins de qualitat en la qual la varietat local trepat té molta significació. Si bé algunes vinyes d'aquesta DO se situen a la unitat veïna del corredor del Francolí, majoritàriament és aquesta unitat la que contribueix a la producció de vins amb D.O., tant per qualitat de kg produïts com per cellers i bodegues de transformació. També es produeixen importants quantitats de cereals i, en menor mesura, ametlles, olives i oli, i productes hortícoles.

Per altra banda, existeix una activitat industrial diversa, amb petits tallers i indústries locals, i també petits negocis de restauració i allotjaments turístics, especialment al llarg de les carreteres principals de la unitat, la C-241d i la C-14.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, les velocitats de canvis paisatgístics semblen haver-se reduït; per una banda, es produeix un abandonament progressiu de petites parcel·les de conreu i, especialment, de les estructures tradicionals associades, com marges, bancals, cabanes de volta i casetes agrícoles. Per altra banda, les masses forestals existents a la comarca, incloent sovint els boscos de ribera, es troben en un fenomen de gradual creixement, maduració i densificació, pel cessament de les activitats d'extracció de llenya i de recursos. El creixement urbanístic d'algunes poblacions, especialment Sarra i Pira, semblen haver-se congelat i tampoc es coneixen activitats recents en sòl no urbanitzable de transcendència paisatgística.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La conca del Trepà és visible des de multitud de punts elevats des de les serres circumdants: el Coll de Lilla, la Pena i molts punts elevats de les muntanyes de Prades, com l'ermita de Sant Joan, el Coll de Belltall i pràcticament tota la carena de la serra del Tallat i el poble de Forès, el Cogolló, el castell de Prenafeta. Dins la unitat, el castell de Barberà de la Conca té vistes interessants cap a una part important del sud de la unitat. Tota la xarxa de carreteres que recorre la unitat, especialment les secundàries que van cap al nord i cap al sud des de la C-241d, es converteixen en importants itineraris paisatgístics, sovint adaptats a la sinuosa orografia, com també ho són carreteres i camins asfaltats transversals (sentit est-oest) que uneixen els nuclis urbans. Cal destacar també el pas del GR-7.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No s'esperen molts canvis en els propers anys a la unitat, tot i que en una zona dinàmica com aquesta, i especialment a les àrees més properes al corredor del Francolí, sí es poden produir canvis. Poden aparèixer noves activitats en sòl no urbanitzable de certa transcendència paisatgística, o ampliar-se les ja existents, i es poden donar fenòmens puntuals de canvis de conreu o tecnificació dels ja existents. No s'esperen canvis molt importants als nuclis urbans. Segurament, els fenòmens que sí continuaran són els de successió vegetal, amb ampliació, maduració i extensió de les taques de bosc i dels boscos de ribera, i també la pèrdua de patrimoni construït agrari continuarà en molts sectors.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

Es tracta d'una unitat plenament visible ja que és, en si mateix, una depressió orogràfica, una conca visual tancada. S'obren múltiples perspectives de la mateixa des de nombrosos miradors i punts elevats de totes les serres que la delimiten

QUALITAT

A pesar de l'existència de línies d'alta tensió, naus ramaderes, o algunes perifèries dels pobles no ben tractades, la qualitat general és molt elevada, a causa d'un mosaic agroforestal i un parcel·lari agrícola variat i atractiu, amb molta variabilitat estacional.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Per una banda, es tracta d'una unitat plenament il·luminada i amb àmplia visibilitat, el que comporta que qualsevol impacte paisatgístic sigui evident; per altra banda, el mosaic de conreus i usos, amb textura variada, permet l'assumpció d'impactes paisatgístics moderats; així, es pot pressuposar una fragilitat paisatgística mitjana.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Cubeta visual i geogràfica que es converteix en una unitat de paisatge evident, comprensible i apreciable des de múltiples perspectives i miradors
- Mosaic agroforestal de gran qualitat, amb conreus molt diversos i presència evident de la vinya, reforçada per l'existència de la D.O.

OPORTUNITATS

- El lligam entre paisatge i producció vitivinícola de qualitat, que obre nombroses perspectives a projectes específics de restauració i millora paisatgística de finques, cellers i edificis
- La importància del modernisme en la unitat, que permet engegar actuacions de posta en valor

ASPIRACIONS

- Recuperar abastament el patrimoni agrícola construït relacionat amb l'agricultura tradicional, mitjançant projectes de posta en valor del paisatge agrícola per afegir valor als seus productes

REALITATS

- Presència d'elements d'alteració de difícil integració, com les línies elèctriques d'alta tensió
- Presència de naus ramaderes i magatzems agrícoles en alguns casos sobredimensionats

Conca de Barberà. Gran variabilitat cromàtica i textural estacional - Pobles ben conservats en general, dominats per campanars evidents i, en alguns casos, per restes de fortaleses - Presència de cellers modernistes d'extraordinari valor estètic - Xarxa de carreteres, en general, molt ben integrada al territori i que inclou alguns trams amb elements tradicionals com alineacions de plataners.	d'aquest corrent arquitectònica i les seves revisions modernes - L'enoturisme, el gastroturisme i el turisme que recerca espais de tranquil·litat humanitzats - L'existència d'elements d'interès històric poc coneguts, com fortificacions, elements romànics i nuclis urbans ben conservats, a molt poca distància dels grans atractius turístics de la comarca (Poblet i Montblanc).	- Restaurar abastament els paisatges de ribera de la unitat, com element de diferenciació paisatgística - Aconseguir consolidar els nuclis urbans tradicionals de la unitat, recuperant el màxim del patrimoni d'habitatges - Posta en valor de la xarxa de carreteres secundàries i els seus valors paisatgístics associats - Reducció de la conflictivitat i sinistralitat de la carretera principal de la unitat, la C-241d, mitjançant un projecte de millora que tingui el paisatge entre els elements principals de disseny.	- Perifèria d'alguns nuclis urbans (Pira, Sarra) amb eixamples residencials i paisatges industrials no integrats paisatgísticament - Abandonament progressiu de bona part de l'estructura construïda agrària tradicional.
---	--	--	---

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE
3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA
1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua 1.4. Recuperar els masos 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble.
2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...) 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2. Prevenir els incendis forestals 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris

3.9.Protégir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística 5.3.Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.4.Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca 5.5.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES LOCALITZA A L'EXTREM EST DE LA CONCA I COMPREN EL CONJUNT DE SERRES (COMAVERD, QUERALT, BRUFAGANYA) DISPOSADES EN FORMA PARAL·LEL I EN DIRECCIÓ NORD-EST SUD-OEST D'ACORD AMB L'ESTRUCTURA DEL SISTEMA PRELITORAL CENTRAL. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 8.738,38 HA QUE REPRESENTA EL 13,43% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU ELS MUNICIPIS DE SARRAL, LES PILES I PONTILS.

LOCALITZACIÓ

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de l'ens amb el CVE C6BBA1EA99DB48CA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

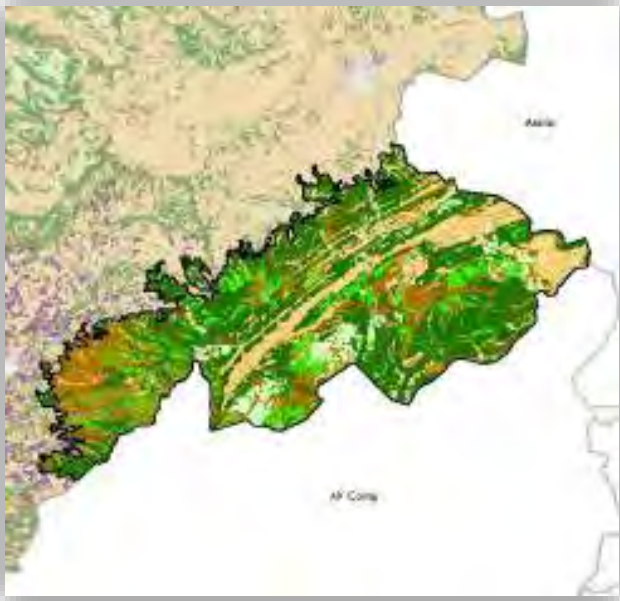
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

El 81% de la superfície d'aquesta unitat correspon a vegetació natural; dins d'aquesta, domina abastament les coníferes, molt majoritàriament pinedes de pi blanc però també amb presència de pinedes de pi roig i de pinassa. Els matollars tenen també una presència molt remarcable, i hi ha presència d'alzinars i de petites rouredes. La pràctica totalitat dels terrenys de conreu existents, que corresponen pràcticament al 17% de la superfície, corresponen a conreus herbacis, bàsicament cereals.

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	108,58	1,24
Conreus	1.447,40	16,56
Terrenys sense vegetació	59,55	0,68
Vegetació natural	7.122,85	81,51
TOTAL	8.738,38	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	3.825,72	43,78
Perennifolis	858,35	9,82
Caducifolis	529,79	6,06
Matollars	1.770,42	20,26
Prats i herbassars	84,52	0,97
Formacions de ribera	53,78	0,62
Lleres naturals	0,26	0,00
Conreus abandonats	8,24	0,09
Conreus herbacis	1.358,09	15,54
Fruiters no cítrics	73,47	0,84
Oliverars	0,37	0,00
Vinyes	7,23	0,08
Antròpic	108,58	1,24
Terrenys sense vegetació	59,55	0,68
TOTAL	8.738,38	100,00

- Coníferes
- Perennifolis
- Caducifolis
- Matollars
- Prats i herbassars
- Formacions de ribera
- Lleres naturals
- Conreus abandonats
- Conreus herbacis
- Fruiters no cítrics
- Vinyes
- Oliverars
- Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Es tracta d'una zona que sempre ha tingut un nivell de poblament baix, donat un terreny abrupte i amb pocs espais per l'agricultura, així com l'existència d'un substrat sedimentari bàsicament calcari que no ha permès gaudir d'abundants recursos hídrics. Tot i així, des de la creació de nombroses castells i fortificacions a partir del segle X, es van originar diversos poblets, llogarrets i masies, amb una població bastant dispersa, que explotava de manera conjunta els recursos forestals, les pastures i els conreus, creant un paisatge en mosaic. A partir de la crisi de la fil·loxera i, especialment, des de la Guerra Civil, aquest model de poblament es posa en crisi i s'abandonen moltíssims masos i fins i tot petits pobles, amb tots els conreus associats. Així, durant la segona meitat del segle XX es produeix un canvi paisatgístic molt notable, amb la regeneració ràpida de masses forestals sobre antics conreus i sobre zones que eren intensament explotades per la ramaderia, extracció de fusta, llenya i carbó vegetal, per la qual cosa els boscos s'han convertit en pràcticament dominadors del paisatge, exceptuant la petita vall perpendicular al riu Gaià entre Vallespinosa i Viladepardius, on es manté un conreu de cereals.

Molts pobles van arribar a estar pràcticament despoblats, com Pontils, Santa Perpètua de Gaià, Vallespinosa, Viladepardius, tot i que en els darrers decennis s'han recuperat habitatges i construccions, algunes de segona residència de part d'antics pobladors o de neorurals. El fenomen de les urbanitzacions, que tan estès va ser a les properes comarques de l'Anoia i l'Alt Camp, aquí només va tenir una poca presència a la zona de Seguer.

Cal destacar la creació d'una gran pedrera al terme de Pontils, encara en funcionament i que en part té la funció d'abocador de residus de la construcció, amb importants repercussions paisatgístiques. Per altra banda, la creixent mecanització de les zones romanents de conreus de cereal va implicar la creació de parcel·les molt extenses, reduint l'heterogeneïtat i el mosaic de conreus i eliminant en molts casos els marges, i afegint-hi estructures com grans coberts per guardar eines i palla.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Es tracta d'un conjunt de serres, orientades en direcció NE-SW, que formen part de la serralada prelitoral catalana i que superen els 900 metres d'alçada, separant el camp de Tarragona de la Baixa Segarra i la conca estreta. El relleu és fonamentalment tabular o arrodonit, basat en materials sedimentaris calcaris, dolomítics o conglomeràtics, i on hi ha cingles i rocams; com a àmbit singular, destaquen els relleus conglomeràtics de la serra de Comaverd, una singularitat a la comarca. Entre les serres existeixen planes i valls també alineades en sentit NE-SW i que són aprofitades per a l'establiment de conreus de cereals i on se situen petits pobles: Viladepardius, Valldeperes,

Pontils, Vallespinosa; exceptuant aquests petits espais, el paisatge és clarament forestal, molt despoblat, amb restes de masies, petites fortificacions i ermites, amb boscos dominats per les coníferes (en alguns sectors empobrits pels incendis forestals) però també amb quercínies a zones enlairades i obagues. Està solcat en direcció nord-sud pel riu Gaià, que excava un estètic congost sobre el qual s'enlaira majestuosa Santa Perpètua de Gaià. Aquesta unitat de paisatge té continuïtat cap a l'Alt Camp, creant un espai global abrupte i feréstec. Els elements de disrupció o pertorbació humanes són el pas de línies d'alta tensió en sentit est-oest, algunes granges i magatzems agrícoles de grans dimensions, i la gran pedrera de Viladeperdius.

1.3.2. VALORS DEL PAISATGE

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Gran part de l'àmbit (5206 ha) està inclòs a la ZEC ES5110015 “Sistema Prelitoral Central”, dins la Xarxa Natura 2000. El territori està dominat per màquies i pinedes de pi blanc a les cares sud, i pinedes de pi roig i pinassa a obagues i zones enlairades, amb clapes d'alzinar litoral i fins i tot zones amb rouredes de roure petit. Són també remarcables les formacions arbustives i subarbustives sobre les roques conglomeràtiques del Comaverd i Sant Miquel de Montclar amb les carenes culminals de la serra dels Clots, amb importants formacions xeroacàntiques d'eriçó. Les àrees rupícoles (per exemple les parets rocalloses del riu Gaià o del Torrent de Vallespinosa) són també destacades. La fauna incorpora una bona representació de la biocenosi de les muntanyes mediterrànies, amb especial riquesa en l'àmbit de la fauna rupícola, incloent els rapinyaires (àguila cuabarrada) i elements com els amfibis, els rèptils i els ratpenats hi tenen bona representació. El riu Gaià en aquesta zona presenta ecosistemes de riu mediterrani de gran interès. Així, també l'ictiofauna i, en general, la fauna associada als rius (amfibis, rèptils, mamífers) té certa riquesa en aquestes àrees, donada la qualitat dels cursos fluvials (riu Gaià i torrents tributaris) existents. La flora presenta espècies d'interès, com *Allium moly*, *Antehum graveolens*, *Euphorbia minuta*, *Galium umilum rivulare*, *Linum tenuifolium salsoloides*, *Orchis purpurea*, *Tragopogon crocifolius*, *Valerianella echinata* o *Amaranthus hybridus bouchonii*.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Hi ha nombrosos elements i zones amb fort valor estètic; destaca el conjunt de Santa Perpètua de Gaià (torre i església), dominant el congost del Gaià que, de per si, també és un altre element de fort valor estètic. Un altre aspecte sorprenent és la vall allargassada i elevada, dominada pel cereal, que s'estén, pel costat dret del Gaià, entre Vallespinosa i Pontils, resseguint la rasa de la Coma, i pel costat esquerre, entre Pontils i Valdeperes, resseguint pel riu de Sant Magí. El conjunt de les fonts de Sant Magí i els seus roures monumentals (tot i que molt malalts o morts), constitueix també un valor estètic singular. És, en general, destacable el contrast entre les masses forestals i els rocams calcaris i dolomítics, i singulars els relleus arrodonits del Montclar, sobre conglomerats.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Es tracta d'una zona de poblament antic i, com a bloc muntanyós articulat al voltant d'un riu, va ser objecte de poblament i fortificació durant una bona part de l'època medieval. Així, hi ha nombroses esglésies, santuaris o ermites, disperses o situades als petits pobles: Sant Magí de la Brufaganya, Sant Jaume de Rocamora, Sant Miquel de Montclar, Santa Perpètua de Gaià, així com fortificacions antigues a Pontils, Rocamora, Vallespinosa, Santa Perpètua de Gaià i Seguer. Tots aquests conjunts d'edificis i monuments són relativament petits i danyats, però destaca la torre de Santa Perpètua de Gaià, consolidada i restaurada i de gran alçada. Hi ha nombroses masies, algunes d'elles de gran mida, però moltes molt danyades. Destaquen també els conjunts urbans de Vallespinosa i Santa Perpètua de Gaià, ben conservats.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

La presència del santuari de Sant Magí de la Brufaganya evoca cultes i espiritualitat de caire local i molt més enllà. Sota el santuari es troba la Capella de les Fonts de Sant Magí, d'aigua considerada com miraculosa i objecte de romiatge; segons explica la llegenda, el sant, martiritzat pels romans, la va fer brollar donant tres cops a terra amb el seu bastó quan els soldats romans el baixaven captiu de la muntanya de la Brufaganya, a Santa Perpètua de Gaià. Durant segles, poblacions com Barcelona, Tarragona, Lleida, Cervera o Igualada han anat a buscar aigua de les fonts de Sant Magí de Brufaganya, per fer-la entrar després de manera solemne al seu municipi i repartir-la entre els veïns, commemorades cada any al el romiatge de la baixada de l'aigua de Sant Magí de la Brufaganya, per exemple a la ciutat de Tarragona, d'on és patró.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Tal com s'ha dit, es tracta d'una zona molt despoblada i amb molt minsa activitat econòmica; l'agricultura bàsicament de cereal es circumscriu a les dues valls confrontades que s'articulen des de Pontils cap al NE i cap al SW, i també en una zona de planes argiloses a Sant Magí de la Brufaganya. És de destacar, no obstant, la gran pedrera de Viladepèrdius, que és una activitat de gran transcendència paisatgística, i la presència de diverses granges ramaderes escampades especialment al voltant de Pontils i en la petita vall agrícola.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Aquesta zona va patir una importantíssima despoblació entre la segona meitat del segle XIX i el segle XX, que va fer que nuclis com Santa Perpètua s'abandonessin, i altres com Pontils o Vallespinosa quasi ho fossin. Aquest despoblament va afectar també a molts masos, de manera que aquestes construccions i un paisatge en mosaic associat molt més heterogeni s'anés reforestant de manera natural, fins a la dominància actual dels boscos de coníferes, procés que encara continua, afavorit també pel cessament de l'explotació forestal en tots els seus aspectes. Tot i així, les zones cerealístiques que es conserven van ser optimitzades amb la creació de parcel·les molt grans, i la disminució de l'heterogeneïtat; s'ha donat, doncs, un procés de simplificació i homogeneïtzació del paisatge. Els incendis forestals també han tingut un paper important, com el gran incendi de 1979. També és de destacar el pas per la unitat de línies elèctriques d'alta tensió construïdes a la segona meitat del segle XX.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Destaca el Montclar (948 m.s.n.m.), que és un balcó formidable cap a la Baixa Segarra, cap a una part de la Conca de Poblet i cap al camp de Tarragona, incloent la pròpia unitat. Els cims del Cogulló (879 m.s.n.m.) i el Puig de Comaverd (908 m.s.n.m.) també ho són. Destaca també Santa Perpètua de Gaià, amb vistes interessants sobre un bon tram del congost del Gaià, i també les vistes que s'obtenen des de la carretera T-201 que recorre bona part de la unitat en sentit sud-nord, i els camins que menen a Vallespinosa i la carretera TV-2011, que permeten observar aquestes valls secundàries cerealístiques d'alt valor estètic, o la carretera TV-2015, entre Vallespinosa i Vallverd, que creua la serra de Comaverd. També cal tenir en compte el GR-7, que creua la part occidental de la unitat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Sembla que l'abandonament agrícola ja ha arribat al seu màxim, i no es preveuen canvis significatius al respecte; mentre tant, el procés de maduració dels boscos, molts d'ells joves, continua, sempre amenaçat per l'eventualitat d'un gran incendi forestal. Aspectes com la introducció de nous possibles conreus de muntanya (noguers, vinya) o la gestió forestal per la producció de biomassa pot produir canvis paisatgístics puntuals, i, mentre, algunes masies acabaran de desaparèixer mentre que d'altres, esperem, puguin ser restaurades i condicionades.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

És una unitat de paisatge en general poc visible des de l'exterior, exceptuant els cims que l'envolten; des de la baixa Segarra i la Conca, les carenes de les muntanyes que la limiten no deixen intuir la natura interior d'aquesta unitat, en la qual un s'ha d'introduir i recórrer-la per poder apreciar els seus valors estètics

QUALITAT

És una unitat amb una forta qualitat visual a causa de la presència d'un paisatge forestal extens i ben conservat, fites geològiques interessants i petites singularitats de gran valor estètic, com les valls cerealístiques perpendiculars al Gaià. Tot i així, el detall permet observar que bona part del patrimoni històric construït està en mal estat de conservació, que existeixen riscos importants com l'incendi forestal i que hi ha factors d'alteració remarcables com les línies d'alta tensió i la gran pedrera, apart de factors locals com són granges o magatzems agrícoles.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

La fragilitat paisatgística de la unitat és variable segons els seus sectors, però en general alta, a causa de la dominància de component forestal perennifoli, plenament il·luminat, i d'una geologia sedimentària amb relleus encinglerats, el que implica una baixa capacitat de cicatrització si es produïssin alteracions importants.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Medi natural de gran valor associat a la muntanya mediterrània, a la diversitat de substractes i a un cert caràcter salvatge i d'aïllament.
- Existència de racons i estampes de gran bellesa, com el congost del Gaià, Sant Miquel de Montclar, el conjunt de Santa Perpètua de Gaià, el santuari i fonts de Sant Magí
- Patrimoni històric (esglésies, santuaris, castells) de gran valor, on encara es pot llegir la importància estratègica i fronterera que aquest territori va jugar durant l'edat mitjana.
- Permanència d'alguns espais cerealístics de gran bellesa estètica i estratègics per la biodiversitat i la prevenció dels incendis forestals.

OPORTUNITATS

- La bellesa escènica i el patrimoni històric i natural, així com les condicions de tranquil·litat, semblen substrats idonis per a l'establiment de negocis turístics de qualitat
- La presència de nombroses fortificacions en un context històric de l'edat mitjana permetria aprofitar aquest recurs patrimonial per atreure activitats i visitants, i per revertir en la seva restauració.

ASPIRACIONS

- Unes masses forestals biodiverses, madurades i resilients al canvi climàtic i als incendis forestals
- Un aprofitament sostenible dels recursos forestals primaris i secundaris
- Un augment i diversificació de les àrees de conreu, amb productes de qualitat específics
- Una recuperació integral del patrimoni històric (masos, castells, esglésies, i altres elements)
- Uns pobles amb tot el seu patrimoni edificat habitat i amb bones condicions per atreure noves famílies i professionals
- El desenvolupament d'activitats turístiques d'alt valor i ix impacte

REALITATS

- El projecte de modernització de la carretera C-37 pot tenir impactes paisatgístics sobre la unitat
- L'àrea extractiva de Viladeperdiu, tot i que no massa visible des de punts d'observació i itineraris, provoca problemes paisatgístics i ambientals per l'emblanquinament de la vegetació circumdant
- Existeix, en general, un alt risc d'incendis forestals
- Bona part del patrimoni construït (masos, bancals, marges, barraques de pedra seca) i fins i tot de monuments d'interès històric (castells i església de Rocamora, restes del castell de Seguer) es troben en fases avançades de degradació.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1.Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.3.Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4.Recuperar els masos
- 1.5.Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

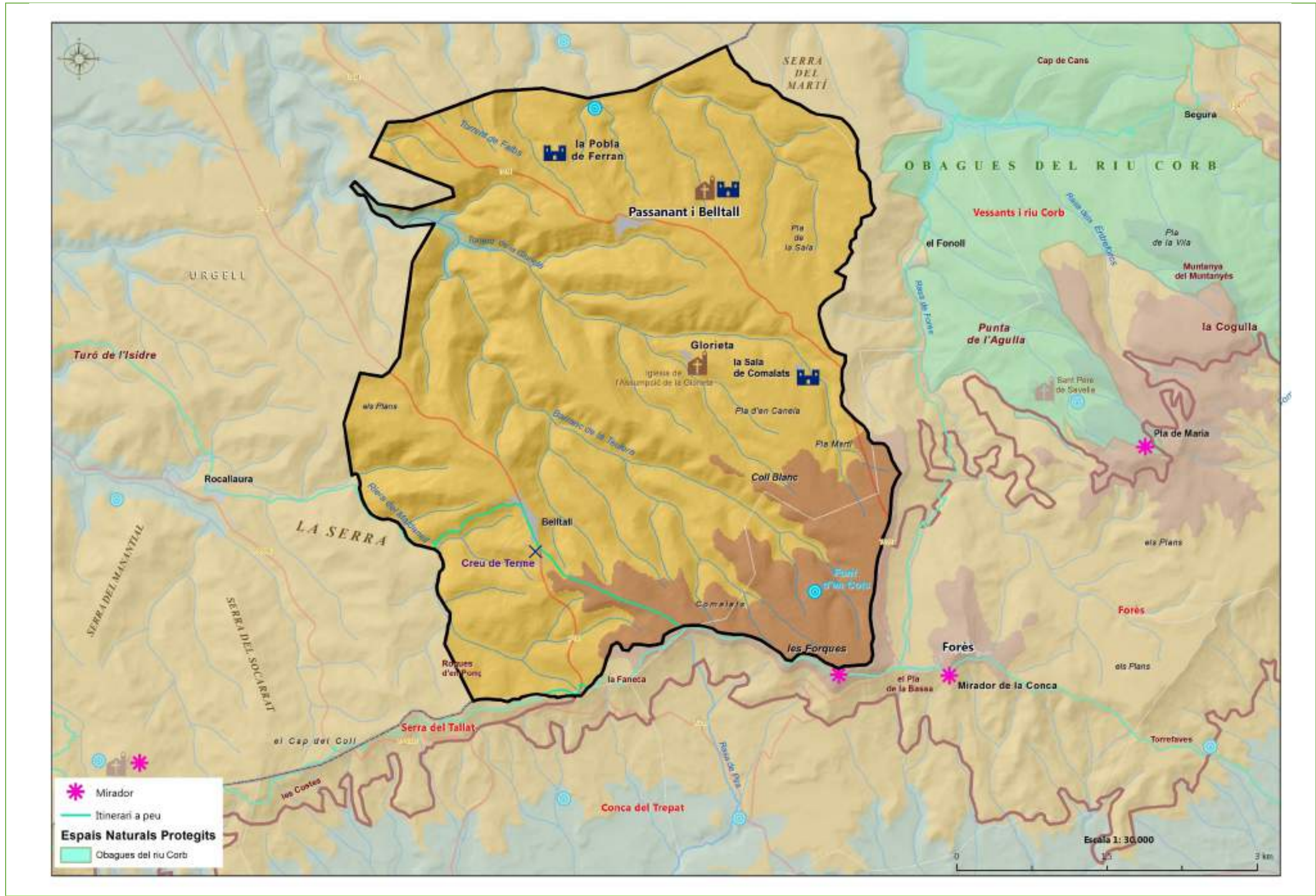
2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1.Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2.Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca 2.8.Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori 3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.5.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

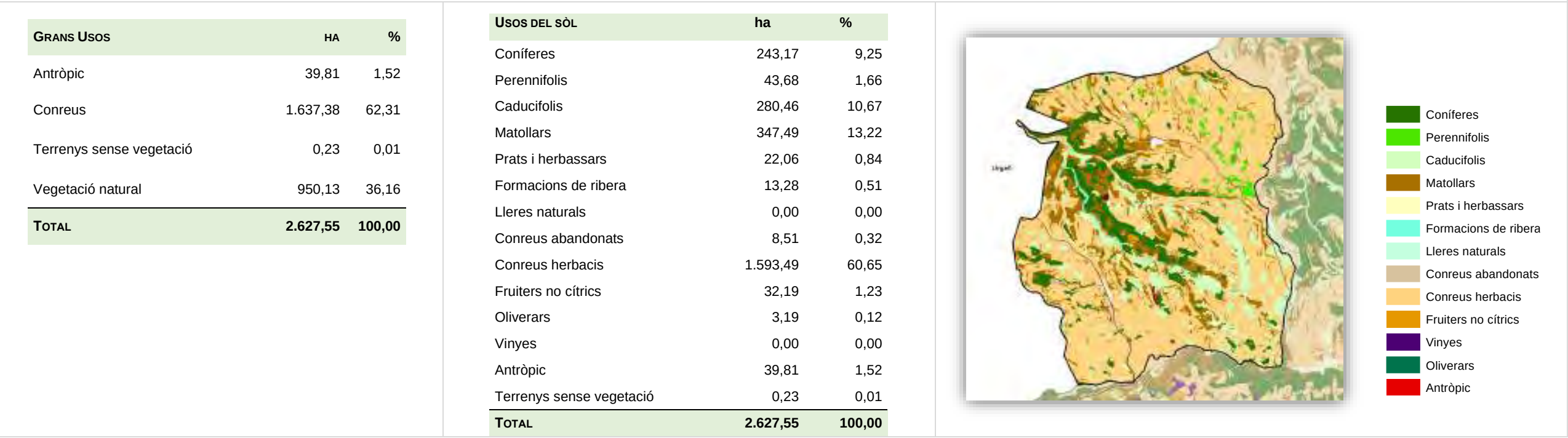
[illegible]

1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Més de la meitat de la unitat correspon a conreus herbacis (cereals) amb molt poca presència de conreus llenyosos. La vegetació natural ocupa una superfície remarcable, el 36%, molt lligada a la presència de fondos i barrancs enclotats, amb pinedes de pi blanc i pinassa, carrascars i rouredes de roure de fulla petita, i també amb algunes zones de matollars.

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Al segle XIX Passanant va arribar a superar els 1.000 habitants; va ser un moment de benestar econòmic a causa de la bona agricultura que es podia donar en els altiplans on se situa aquest territori, especialment cereal però també fruits secs, oliveres, vinya. Com a tots els pobles del rerepaís, el segle XX va esdevenir una greu crisi del model d'agricultura i habitabilitat de la muntanya mediterrània, de manera que els diversos nuclis de població d'aquesta unitat van anar despoblant-se, arribant a nivells crítics d'abandonament a Glorieta i la Sala de Comalats. Belltall, al situar-se al peu de la carretera de Tarragona a Andorra, i essent ben comunicat amb Tàrraga, especialment a partir de l'arranjament de la carretera a les darreries de segle, ha pogut mantenir cert nivell de població. En tot cas, el model de gestió del territori es va anar simplificant, amb consolidació del cereal a les parts planes, i en alguns casos augmentant la mida de les parcel·les a costa de marges arbrats i bancals, i abandonament de l'agricultura als llocs més pendents, especialment als vessants del barranc de la Teulera, permetent així una extensió i maduració de les masses forestals, amb progressiva recuperació de la importància del roure de fulla petita, que en temps anteriors havia estat força afectat per l'extracció de fusta, llenya i carbó vegetal.

Com ja s'ha dit, l'arranjament de la carretera C-14 i, especialment, la instal·lació de nombrosos aerogeneradors, han estat els canvis paisatgístics més remarcables d'aquest territori elevat. Els aerogeneradors han comportat també canvis importants en el paisatge sonor, ja que quan estan funcionant són una important font de soroll de fons.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

L'activitat primària és la principal modeladora del paisatge en l'actualitat. Es tracta d'un altiplà amb pendent general en descens cap al nord-oest, però amb un relleu relativament ondulat, amb llomes i plans. Els camps de cereals ocupen el Pla de Canela, el Pla de Martí, l'entorn de Belltall, Comacabota i el Pla de la Sala, tot i que la topografia ondulada permet l'existència de bancals i marges, així com vessants intersticials, ocupats per matollars, pinasses o roures de fulla petita; en tot aquest altiplà, el barranc de la Teulera, afluent del riu Corb, s'encaixona profundament discorrent en direcció nord-est i els seus vessants estan ocupats per masses forestals en regeneració, amb abundància de pinassa i roures.

A la zona oriental de la unitat, destaca la presència dels nuclis medievals de la Sala de Comalats i Glorieta, dominats per les respectives alteroses torres de defensa de planta quadrada, ben conservades, en un entorn de parcel·les de cereal i rouredes, força atractiu. Passanant es conserva com un nucli compacte que dóna mostres de la seva antiga importància, acompanyat del barri proper de la Poble de Ferran, amb una altra torre de defensa més petita. Belltall, no obstant, es configura com un poble alineat a la carretera C-240, i amb l'atractiu de nombroses eres situades al seu voltant, testimoni de la importància que va tenir aquesta zona de producció cerealística.

Els parcs eòlics, amb aerogeneradors d'impressionants mides, se situen alineats a la carena de la serra del Tallat i també als altiplans entre aquesta i la Sala de Comalats, creant un nou paisatge vertical i tecnològic que encara està acabant d'integrar-se en les visions habituals d'aquest territori.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Cap superfície de la unitat s'inclou dins espais naturals protegits; no obstant, el mosaic que es dona en aquest espai, molt similar a paisatges segarrencs, amb parcel·les de cereals amb marges arbrats, boscos-illa de pinassa i roure de fulla petita i masses forestals intersticials, especialment al fons de barrancs, més extenses, tenen un alt valor per la biodiversitat, especialment per les espècies pròpies d'ambients oberts i cerealístics, i aquelles d'ecotò. És molt destacable la riquesa en ocells fringíl·lids i alàudids, així com la bona disposició de part d'aquests territoris per la cacera d'aus rapinyaires.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

El conjunt és en general harmònic, lligat al cicle anual del cereal, acompanyat també de la variació estacional en la coloració de les àrees amb roures de fulla petita. Alguns racons són especialment interessants; les àrees amb corrals, pallisses i eres al voltant de Belltall i els conjunts urbans de la Sala de Comalats i Glorieta, acompanyats dels seus entorns agroforestals. En algunes zones, les parcel·les de cereal sobre una topografia ondulada marquen corbes de nivell, amb un cert paisatge de terrasses. Tot i així, no cal oblidar la presència sempre imponent (al sud i est) dels aerogeneradors, com elements tecnològics que costen d'assumir en un paisatge rural d'aquestes característiques.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

En aquesta unitat, destaquen els conjunts de pobles fortificats existents: torres de la Sala de Comalats, de la Poble de Ferran i de Glorieta. El conjunt urbà de la Sala de Comalats, especialment, tot i l'existència de cases en estat de ruïna, té un gran interès històric per la seva configuració i la presència de cases del Castell i del Cavaller, del segle XVI. També cal considerar l'interès i qualitat constructiva del nucli antic de Passanant, així com les restes del castell de Passanant, l'església barroca de Sant Jaume i l'antic forn de pa comunal, arranjat fa pocs anys i transformat en un petit museu i sala d'exposicions. En l'àmbit rural, cal tenir en consideració l'existència de nombroses restes d'eres i corrals lligats a l'agricultura del cereal. La Poble de Ferran fou població emmurallada, com ho demostren les restes del portal situat vora el camí de Guimerà.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

La Festa de l'all es celebra el primer dissabte del mes d'agost des de l'any 2009, per tal d'afavorir la recuperació d'aquest conreu, del qual es té constància des de fa 300 anys. Apart, destaca la festa major d'agost.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Els valors productius principals d'aquesta unitat, actualment, són els lligats a la producció d'energia a partir dels diversos aerogeneradors situats dins dels seus límits. Apart d'aquesta nova activitat, la productivitat ve lligada a la producció de cereal, en un entorn propici per aquest activitat. Uns pocs restaurants i activitats de turisme rural complementen el sector serveis dels pobles, amb alguns altres comerços als pobles de Belltall i Passanant. Es tracta també d'un entorn propici per les passejades i l'activitat de BTT.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Els processos que actualment es donen en aquesta unitat, corresponen amb la consolidació del conreu de cereal, amb alguna pèrdua puntual de superfície i, per altra banda, la successió vegetal i maduració de la vegetació als espais no conreats, que afavoreix principalment la recuperació de les quercínies i específicament del roure de fulla petita. En paral·lel, les estructures i construccions associades a l'agricultura, com marges i eres, presenten una progressiva degradació, exceptuant alguns exemples concrets. En els nuclis urbans, s'han recuperat nombroses edificacions però encara en resten abandonades, algunes d'elles en ruïna.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La carretera d'Andorra, la C-14, recorre una bona part de la unitat, passant pel costat del poble de Belltall, i proporcionant bones vistes dels conjunts d'aerogeneradors i les eres del voltant del poble. La carretera T-222 recorre la part oriental de la unitat, accedint a Passanant i generant vistes de la Poble de Ferran i la Sala de Comalats. Existeix una xarxa de camins asfaltats que uneix els diversos nuclis i també les pistes d'accés a la base dels aerogeneradors, que es converteixen en itineraris d'observació paisatgística.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No s'esperen canvis significatius a curt i mig termini a la unitat; la superfície agrària destinada al cereal sembla estabilitzada i no són d'esperar canvis significatius en la proporció de zones conreades i forestals; tot i així, és d'esperar una progressiva maduració i recuperació de les masses forestals, especialment de les més madures (roures de fulla petita i pinasses). Per altra banda, part del patrimoni construït rural acabarà degradant-se definitivament, mentre que algunes iniciatives de particulars o empresaris turístics poden realitzar intervencions de recuperació de cases i habitatges als diversos nuclis existents.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

Aquesta unitat només és visible des del seu interior, però una vegada s'hi accedeix ho és plenament. La topografia relativament planera permet àmplies vistes des de les carreteres que la creuen, tenint-hi els aerogeneradors com a punts de referència

QUALITAT

En general, es tracta d'una unitat amb una elevada qualitat, ja que apart dels aerogeneradors, no existeixen altres elements que causin alteracions paisatgístiques importants. Algunes estampes, com els perfils dels nuclis amb torres i entorns de mosaic cerealístic i retalls de boscos, tenen una elevada bellesa. També són interessants els espais on existeixen eres i corrals, especialment prop de Belltall

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

El poc pendent i l'orientació general al nord, amb un mosaic entre cereals i vegetació natural (part de la qual caducifòlia) determina una fragilitat mitjana i una certa capacitat d'assumir impactes paisatgístics

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Existeixen diversos nuclis urbans d'alta qualitat estètica dominat per alteroses torres: la Pobra de Ferran, la Sala de Comalats, Glorieta
- El mosaic agroforestal en aquesta unitat té una molt bona qualitat estètica

OPORTUNITATS

- Aprofitar els recursos econòmics generats per l'energia eòlica per realitzar operacions de recuperació del patrimoni històric

ASPIRACIONS

- Reutilitzar les diverses fortificacions existents per usos culturals i econòmics
- Afavorir la maduració i extensió de les masses de roures de fulla petita i pinassa
- Recuperar les eres i corrals
- Consolidar i recuperar les edificacions dels diferents nuclis urbans existents.

REALITATS

- Els perfils originals d'aquest entorn, incloent la qualitat sonora, han estat profundament alterats per la concentració d'aerogeneradors existents
- Part del patrimoni construït rural (eres, corrals, bancals), s'està degradant
- Part del patrimoni construït residencial, com algunes cases dels nuclis existents, es troben en estat de ruïna

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1.Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.4.Recuperar els masos
- 1.5.Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1.Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2.Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8.Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística.

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori 3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

SE SITUA A LA PART CENTRAL DE LA CONCA DE BARBERÀ, COM UNA EXTENSIÓ DE LA SERRA DEL TALLAT EN SENTIT OEST-EST I COMPREN TOTA LA ZONA SUD DE LES OBAGUES DEL RIU CORB. PRESENTA UNA ALTITUD SUPERIOR ALS 700 METRES; UNA SUPERFÍCIE DE 1.874,23 HA QUE REPRESENTA EL 2,08% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU PART DELS MUNICIPIS DE FORÈS I CONESA.

LOCALITZACIÓ

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de l'ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

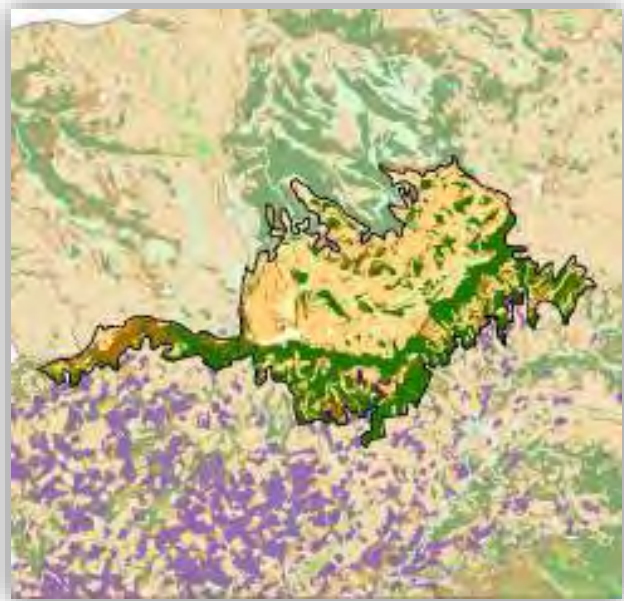
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Es tracta d'una unitat on existeix un cert equilibri entre els usos forestals, dominats per les coníferes (pinedes de pi blanc i en menor mesura pinassa) però també amb abundants zones de matollars), i els usos de conreu, molt majoritàriament cereals

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	31,08	2,62
Conreus	885,24	74,52
Terrenys sense vegetació	1,41	0,12
Vegetació natural	956,51	80,51
TOTAL	1.874,23	100,00

Usos del sòl	ha	%
Coníferes	603,63	32,21
Perennifolis	0,00	0,00
Caducifolis	89,35	4,77
Matollars	211,20	11,27
Prats i herbassars	51,98	2,77
Formacions de ribera	0,36	0,02
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	6,91	0,37
Conreus herbacis	840,23	44,83
Fruiters no cítrics	23,29	1,24
Oliverars	0,00	0,00
Vinyes	14,81	0,79
Antròpic	31,08	1,66
Terrenys sense vegetació	1,41	0,08
TOTAL	1.874,23	100,00

- Coníferes
- Perennifolis
- Caducifolis
- Matollars
- Prats i herbassars
- Formacions de ribera
- Lleres naturals
- Conreus abandonats
- Conreus herbacis
- Fruiters no cítrics
- Vinyes
- Oliverars
- Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Forès apareix citat per primera vegada el 1052. Va ser un lloc històricament important: fou vila reial i va tenir representació a les Corts Catalanes fins que l'any 1390 va complir-se el testament de Pere el Gran (3 de novembre de 1285) i fou del monestir de Santes Creus fins a la supressió dels senyorius (1835). La seva altitud (866 m.s.n.m.), amb una certa duresa del clima i la seva situació allunyada, ha fet que la disminució de la població del segle XX hagi tingut continuïtat en el XXI, passant de pràcticament 80 habitants fins als quasi 40 de l'actualitat. Aquesta disminució de la població ha tingut conseqüències en el paisatge, amb una degradació creixent del patrimoni construït lligat a l'agricultura (eres, corrals, bancals...) i una certa reducció de la superfície agrària: de 1989 a 2009 s'han perdut pràcticament 100 ha (el 15%) de la superfície de terres llaurades. Al mateix temps, les masses forestals han anat madurant, amb afavoriment de les quercínies i de les comunitats de rosàcies existents als bancals.

Un altre canvi molt significatiu ha estat la construcció dels parcs eòlics a tot el voltant del poble, generant un nou paisatge amb importants conseqüències paisatgístiques. Per últim, cal citar que el poble s'ha beneficiat de nombroses actuacions de restauració del patrimoni construït, de gran valor històric.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

El turó de Forès està format per materials carbonats més compactes, que s'han realçat per l'erosió diferencial sobre els materials circumdants menys resistents formats per calcàries detrítiques, margues i gresos groguencs d'origen lacustre. Així, a l'altiplà existent darrera (al nord) de la coronació de la serra del Tallat, s'aixeca aquest turó de forma cònica sobre el que s'assenta el poble, que és una veritable talaia sobre bona part de la conca i visible des de molta part de la comarca. Les edificacions s'alineen de manera harmònica a les corbes de nivell del turó, i al seu peu hi ha terrasses i bancals amb cereals, amb importants tanques arbrades i arbustives als desnivells cap al nord, creant un paisatge construït de gran valor. És de destacar també les edificacions de la part baixa del poble, situades prop d'una gran bassa, habitualment amb aigua, i les zones de cereals al costat oest del poble (Els Plans i la Clota). També és certament important la franja de bosc, orientada al nord, que delimita aquesta unitat de la de Belltall, i sobre la qual se situa una línia important d'aerogeneradors.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

No hi ha cap hectàrea de la unitat inclosa en espais naturals protegits. El valor ecològic de la unitat és, no obstant, força important, a causa de l'estructura agrària: els bancals de cereals amb marges arbrats i arbustius (amb molta presència de rosàcies) té un indubtable valor per l'existència d'una enorme extensió d'ecotons i de connectivitat a escala local, amb producció de nombrosos flors i fruits. Els vertebrats i invertebrats d'espais oberts hi tenen moltes oportunitats, destacant la rica comunitat avifaunística lligada als camps de cereals i els seus marges. Al mateix temps, la presència de punts d'aigua originats per l'activitat humana (basses, safareigs...), ajuda també a la població d'amfibis.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Els valors estètics de la unitat són força elevats; la pròpia configuració del poble sobre un turó cònic, i l'estructura abancalada dels camps de cereal, són els exemples més importants, d'un paisatge singular dins la Conca de Barberà, amb especificitats pròpies. Cal destacar també la intensa tasca de millora del nucli urbà, amb diversos racons ben interessants.

Dins aquesta estructura, els aspectes fenològics són força destacats: el cicle del cereal s'intersecta amb el cicle de les diverses espècies que componen els marges entre bancals: floració, fructificació i fins i tot colors tardorals, creen nous i canviants escenaris durant tot l'any. Les nevades, pràcticament anuals a aquesta alçada, generen paisatges extraordinaris mercès a l'estructura topogràfica i parcel·l·lària.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

El principal valor històric de la unitat és l'església parroquial de Forès, dedicada a Sant Miquel, que és esmentada en les llistes parroquials del bisbat de Vic de la segona meitat del s. XII. És una de les poques parròquies existents en crear-se l'arquebisbat de Tarragona (1154). És un edifici romànic, amb planta d'una sola nau, avui mancat de l'absis. En afegir-se, al segle XIV, dues capelles laterals, ha donat lloc a una falsa planta de creu llatina. Té dues portes, les dues a migdia. La més antiga està decorada amb quatre columnes per banda, timpà esculpit i semicercle d'amples dovelles. Està situada més d'un metre per sota el nivell del carrer i s'hi accedeix mitjançant uns esglaons de pedra. La segona porta, oberta a una capella lateral, porta dels homes, és més sobria i és una obra arcaïtzant. Té dues portes d'entrada. La principal, dita de les Dones (original), és a la façana de migdia de la nau i està a un nivell més baix del carrer, a la qual es baixa per una ampla graonada. Aquesta portalada adovellada té arquivolta decorada amb dibuixos angulars a l'igual que l'àbac. Quatre columnes amb els seus capitells molt desgastats al costat dret i tres a l'esquerre, puix la columna que hi falta està a l'interior. Al timpà, molt esborrat, s'hi veuen alguns motius com un arbre, una creu i diverses creuetes escampades. L'altra porta (s. XIV), anomenada dels Homes, és molt petita i senzilla i està situada a la façana sud del braç del creuer. Conté 13 dovelles petites i una arquivolta, i un àbac decorat d'estrelles. Sobre aquesta porta hi ha una petita finestra.

De les tres creus de terme que tenia la vila, avui encara en resten dues, la situada a la cruïlla dels camins a la Conesa i a Rocafort de Queralt i l'altra al peu de la Bassa; ambdues són de tronc octogonal amb capitell esculpit.

Resten també al municipi diversos elements relacionats amb la cultura de l'aigua. Antigament a **Forès** hi havia diferents basses. Actualment resta la bassa de la Creu de Terme Camí a Rocafort i **la bassa del pla** que ha estat restaurada recentment. Aquesta gran bassa s'utilitzava com a abeurador del nombrós i variat bestiar que hi havia al poble, ja fossin ovelles i cabres o bé cavalls, mules i rucs. També destaca el safareig de baix i l'indret de **la font i el safareig de Sant Miquel**, que actualment es coneix com a Font de Sant Miquel, però antigament era anomenada Font de Dalt. Es tracta d'una construcció probablement de la segona meitat del segle XVIII, en la qual trobem gravada, en el pedestal que suportava la imatge d'un sant, la data de 1777.

Altres elements d'interès són les esteles discoidals presents al cementiri, les restes d'un colomer, i les restes conservades de l'antic cup, probablement del segle XIV o principis del segle XV; es tracta de l'antic cup per a trepitjar el raïm i fer vi. Actualment està restaurat i es troba com a element decoratiu de la plaça del **mirador de Forès**.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Una de les festes curioses del municipi és la festa del Mondongo (matança del porc), que actualment acostuma a ser a finals de març.

També és força destacable la Festa de la Mare de Déu de la Salut: 7 de desembre. És una festa molt antiga i estimada pels habitants de Forès. Aquesta és una de les més antigues que podem trobar per la comarca, ja que data de principis del segle XIV. Antigament els habitants de Forès tenien molta devoció per la Mare de Déu de la Serra (Montblanc) i és per això que van demanar a un escultor de Montblanc que en fes una còpia exacta. Aquesta Verge porta inscrita la data del 1324. (MCCCXXIV). Es diu que quan al segle XIV hi va haver arreu de Catalunya la pesta negra i hi va haver una forta mortaldat. Tanta mortaldat i misèria que Sabella i el Fonoll, que llavors pertanyien a Forès, quedaren deshabitats. Els habitants de Forès varen treure en processó la Mare de Déu de la Salut tot demanant-li esguard i salut per tots els vilatans. Des d'aquell dia es van aturar les morts per la pesta.

Actualment és celebra fent una missa i posteriorment és fa un dinar amb la col·laboració de tots els assistents.

La Festa major de Forès es celebra l'últim cap de setmana d'agost; apart, cal destacar la **Festa del Sagrat Cor** que se celebra el 1r divendres de setembre. També tenia molta anomenada i s'hi aplegaven antigament molts religiosos de la comarca.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Actualment, a la unitat els valors productius estan lligats majoritàriament a la producció d'energia eòlica i també a la producció de cereals d'hivern.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment es tracta d'una zona amb pocs canvis; es dona una lenta maduració de les masses forestals perifèriques, i abandonaments puntuals de parcel·les de conreu, així com una progressiva degradació de part dels elements construïts relacionats amb l'activitat agrícola.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

El turó de Forès és observable des de bona part de la comarca, fins i tot des d'espais ben allunyats, no així el territori agrícola que se situa al seu voltant, només visibles des de l'interior de la pròpia unitat. Cal recordar que la carretera T-222 que recorre la unitat pel seu límit oest, presenta molt bones vistes de la mateixa, així com les pistes asfaltades que uneixen Forès amb Conesa. El poble de Forès és un excel·lent mirador cap a la Conca, de fet té al mateix nucli urbà una terrassa elevada que exerceix aquestes funcions.

Diversos itineraris recorren la unitat: el GR-175 (La Ruta del Císter), el GR-171 (Talavera a Prades, balneari de Vallfogona a Forès, Forès al Santuari del Tallat) i el GR 171-5 (Forès a Montblanc). A nivell local, destaca l'itinerari de la ruta de l'aigua a Forès, i l'itinerari de Forès a Sant Pere Sabella.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No són d'esperar canvis substancials en aquesta unitat, més enllà dels equilibris entre el mosaic agroforestal i la lenta maduració de les masses de vegetació natural, afavorint les quercínies i les pinasses envers comunitats menys desenvolupades amb pi blanc.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La visibilitat d'aquesta unitat, especialment del turó del poble de Forès, és molt marcada, essent una de les talaies i miradors principals de paisatge de la comarca.

QUALITAT

La qualitat paisatgística de la unitat és elevadíssima; l'estructura cònica del turó del Forès, amb el poble a la part elevada, i bancals i terrasses agrícoles a la seva base, és singular i bellíssima. L'entorn agrícola dels plans circumdants amb els intersticis de boscos i marges arbrats i arbustius és també força atractiu

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

El turó de Forès és especialment fràgil a causa de la seva configuració i estructura. L'alteració del seu perfil o la degradació del seu sistema de bancals agraris produiria greus impactes paisatgístics.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES	OPORTUNITATS	ASPIRACIONS	REALITATS
- El turó de Forès, amb el conjunt del poble i els bancals agraris, constitueix un paisatge de gran singularitat, bellesa i harmonia - Els aerogeneradors permeten una gran visibilitat de Forès cap al sud, no interrompen la seva configuració de gran mirador i punt de referència de la comarca - Existeix un notable patrimoni històric, monumental i menor (elements de la cultura de l'aigua, creus de terme), ben conservats, i un gran interès recent de l'ajuntament en instar accions de recuperació - La variabilitat estacional d'aquests paisatges, a causa de la fenologia dels conreus de cereals i la vegetació dels marges, és molt interessant.	- L'aprofitament dels recursos generats per l'energia eòlica per realitzar noves operacions de conservació i millora paisatgística del patrimoni construït i natural	- Crear una veritable aula d'educació sobre geografia i paisatge a l'aire lliure, al mirador de Forès - Generar iniciatives de restauració del patrimoni agrari, de bancals, marges i especialment de millora dels marges arbrats i arbustius.	- Part del patrimoni edificat associat a l'agricultura (marges, eres, corrals...) s'ha anat degradant.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca 1.1 Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua 1.4.Recuperar els masos 1.5.Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble
2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca 2.2.Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...) 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca 2.8.Incloure estratègies de compactat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts

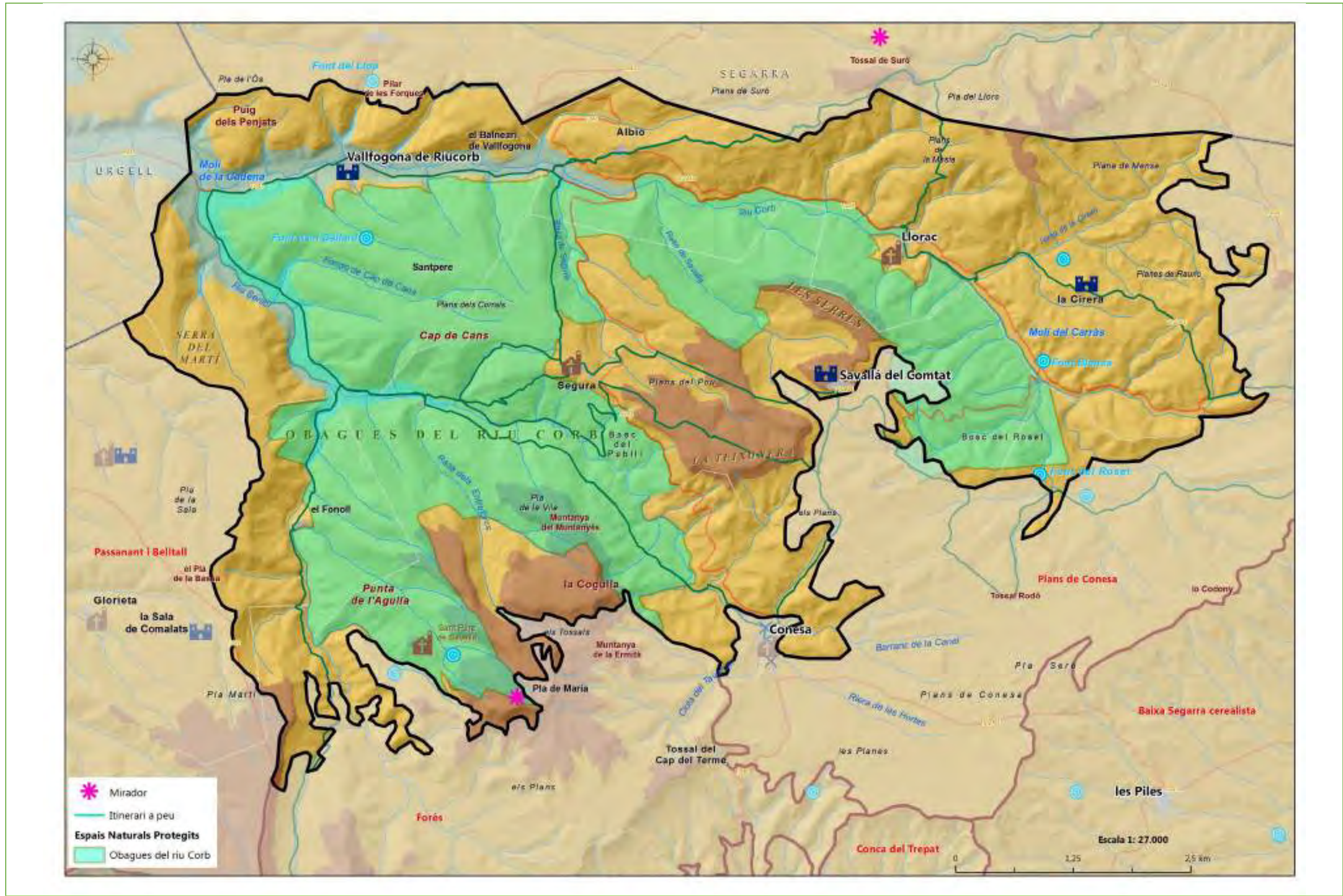
3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori 3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de la gent gran de la comarca
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

SE SITUA A L'EXTREM NORD DE LA COMARCA, A LA ZONA DE CONTACTE AMB ELS ALTIPLANS SEGARRENCS, A LA VALL DEL RIU CORB INCLOENT LES SEVES OBAGUES PRESENTA UNA ALTITUD SUPERIOR ALS 700 METRES; UNA SUPERFÍCIE DE 5.415,85 HA QUE REPRESENTA EL 8,32% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU ELS MUNICIPIS DE VALLFOGONA DE RIUCORB, SAVALLÀ DEL COMTAT, LLORAC I PART DELS MUNICIPIS DE PASSANANT I BELLTALL I CONESA.

LOCALITZACIÓ

1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Com es pot veure a les figures i taules, en aquesta unitat existeix una notable proporció de conreus, que arriba al 42%, essent molt majoritaris els cereals, i amb una petita representació d'ametllers i oliveres. Quant a la vegetació natural, existeix un equilibri pràcticament del 50% entre coníferes (majoritàriament pi blanc però també pinassa) i la suma de caducifolis (amb gran importància de les rouredes de roure de fulla petita) i matollars (abundants especialment als vessants orientats al sud, especialment en el costat dret del riu Corb).

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	77,68	1,43
Conreus	2.272,78	41,97
Terrenys sense vegetació	1,12	0,02
Vegetació natural	3.064,27	56,58
TOTAL	5.415,85	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	1.613,22	29,79
Perennifolis	31,64	0,58
Caducifolis	746,88	13,79
Matollars	606,10	11,19
Prats i herbassars	36,39	0,67
Formacions de ribera	30,04	0,55
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	14,87	0,27
Conreus herbacis	2.200,96	40,64
Fruiters no cítrics	37,25	0,69
Oliverars	18,62	0,34
Vinyes	1,08	0,02
Antròpic	77,68	1,43
Terrenys sense vegetació	1,12	0,02
TOTAL	5.415,85	100,00

- Coníferes
- Perennifolis
- Caducifolis
- Matollars
- Prats i herbassars
- Formacions de ribera
- Lleres naturals
- Conreus abandonats
- Conreus herbacis
- Fruiters no cítrics
- Vinyes
- Oliverars
- Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Es tracta d'una zona d'ocupació antiga, on van sorgir diverses fortificacions durant l'edat mitjana, tant castells com molins fortificats; la presència de la força motriu de les aigües del riu Corb i alguns tributaris va permetre l'assentament de nombroses poblacions que van anar transformant un territori altrament forestal i feréstec. La vall alta del riu Corb té el seu màxim poblacional el segle XIX, on l'agricultura de cereal i la vinya, i la presència de nous usos i economies turístiques (com el balneari del riu Corb) van portar a una activitat important d'estassada i construcció d'un paisatge abancalat amb conreus que aprofitaven fons de vall, replans, i fins i tot vessants pronunciades, com la riba dreta (cara sud) del riu Corb. Durant el segle XX, la població va experimentar una dràstica reculada, i en conseqüència les terres agràries de menor rendibilitat, especialment els conreus llenyosos en bancals, van anar reculant. Només l'agricultura de cereals en grans parcel·les i la construcció de nombroses granges va anar suportant la minsa economia local, mentre que els boscos, especialment les rouredes, s'anaven recuperant de la seva intensa explotació anterior.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

El riu Corb neix entre Rauric i Montargull i circula profundament encaixat en les calcàries micrítiques i les margues del sud de l'Albió fins arribar a Vallfogona de Riucorb. Tot i que part de la vegetació a les zones orientades al sud està encara dominada pel pi blanc, el descens de les temperatures es fa notar sobretot a les obagues i als fons de les valls, on s'hi troben pinedes de pinassa i pi roig, presents sobretot al voltant de la vall alta del riu Corb fins a la Cirera. També hi ha rouredes de roure valencià al marge esquerra del riu Corb i les restes de bosc de ribera d'aquest riu són també notòries.

El paisatge, doncs, s'estructura en conreus herbacis al fons de les valls i en alguns replans intersticials, i àmplies masses forestals de pins i roures als vessants. Com a paisatge singular, destaquen les costes o pendents forts situats als vessants orientats més o menys al sud, on l'aprofitament tradicional havien estat els camps de conreu estrets i allargats seguint corbes de nivell i separats per marges de pedra; destaca la solana de la vall del Corb i de la rasa de Saladern. Actualment, les granges i magatzems agrícoles són part important del paisatge, com algunes zones amb centrals eòliques en carenes.

Els pobles formen part consubstancial del paisatge, alguns d'ells enlairats com Savallà del Comtat, dominat per les restes del seu castell renaixentista, Rauric, Segura i l'Albió. D'altres com Llorac i Vallfogona de Riucorb són pobles riberencs d'aquest curs fluvial. En general, es tracta de pobles amb bona qualitat paisatgística on es conserven elements i estructures medievals.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Ens trobem dins el territori continental de l'altiplà segàrric, dins el país del carrascar (*Quercetum rotundifoliae*), amb pinedes seques i brolles calcícoles de romaní i bruc d'hivern. L'element més singular el determinen retalls de rouredes submediterrànies de roure de fulla petita (*Violo-Quercetum faginae*) amb pinassa i pi roig, que es presenten principalment a les obagues més humides de les barrancades. Aquí es troben espècies botàniques submediterrànies i fins i tot eurosiberianes: *Buxus sempervirens*, *Melampyrum pratense*, *Daphne laurèola*, *Juniperus communis*, *Amelanchier ovalis*, *Acer pseudoplatanus*, *Galium pumilum rivulare*, *Linum tenuifolium salsoloides*, *Melaprium cristatum*, *Orchis purpurea* o *Valerianella echinata*. Faunísticament, l'espai ambé presenta una gran diversitat, incloent espècies típicament forestals a les obagues, i d'altres de zones més obertes als conreus i zones herbàcies i arbustives, com l'hortolà (*Emberiza hortolana*), o l'esperver cendrós (*Circus pygargus*). La presència d'imadurs i subadulats de rapinyaires com l'àliga cuabarrada (*Hieraetus fasciatus*) o l'àliga daurada (*Aquila chrysaetos*), entre d'altres espècies, inclourien aquest espai en les anomenades àrees de dispersió preadulta.

Cal destacar que 2240,68 ha de la unitat s'inclouen dins l'EIN Obagues del Riu Corb (ES5140021).

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

La unitat que ens ocupa té un gran interès estètic com a conjunt i, a més, zones concretes amb especial valor. Val a dir que l'orografia permet un mosaic agroforestal (parcel·les de cereals i masses de boscos) de la vall del riu Corb de gran interès, dominats al llarg de l'any pel cicle cromàtic del cereal però també per la important quantitat de masses de roures i mixtes, per la qual cosa la vegetació natural també té una important variabilitat cromàtica. Apart, cal destacar la qualitat constructiva dels nuclis antic de Savallà del Comtat i Vallfogona de Riucorb, així com la imponent presència de les restes del castell de Savallà del Comtat. També és de gran valor tot el vessant meridional (costat dret) de la ribera del riu Corb, on existeixen potentíssims bancals construïts amb marges de pedra seca, tot i que molt destruïts pel pas del temps en molts llocs. L'entorn del balneari de Riucorb, amb els seus conjunts enjardinats, té també un gran valor.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

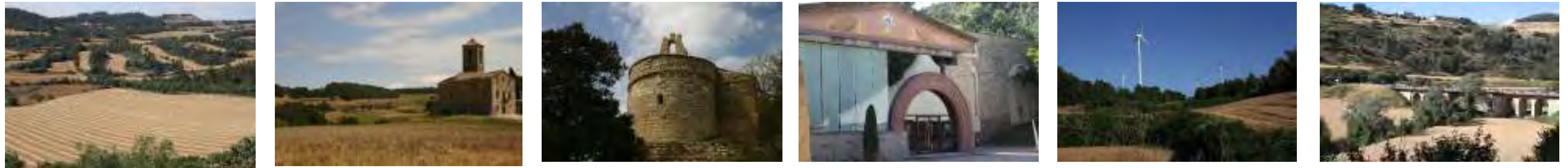
Aquesta unitat està farcida d'elements d'interès històric i cultural. Cal destacar el castell renaixentista de Savallà del Comtat, tot i que molt malmès pel pas del temps i pel fet de que s'hi instal·lés una antena de comunicacions al seu costat; són també importants els casalots fortificats de la Cirera i Llorac i les restes molt malmeses del castell de Saladern. Elements peculiars propis d'aquesta unitat són els molins medievals fortificats com el d'Albió i el de la Cadena. Quant a l'agricultura religiosa, cal destacar l'església d'origen romànic de Sant Blai del Fonoll, i l'església de Sant Pere de Savella. Apart, l'agricultura de pedra seca ha deixat nombroses mostres molt significatives de grans marges de pedra.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Un dels personatges importants de la zona és Francesc Garcia i Torres (Tortosa, 1582-Vallfogona, 1623), conegut com el rector de Vallfogona. Havia estudiat a Lleida i Vic, i el 1607, dos anys després de ser ordenat, guanyà per concurs la parròquia de Vallfogona. Home intel·ligent i picaresc, partidari dels nyerros i amic de Rocaguinarda, és autor d'una àmplia obra poètica conservada només en part, de comèdies, etc. Fou secretari del bisbe de Girona i es relacionà amb poetes de l'època, com Lope de Vega. Des de 1951 té monument a la vila de Vallfogona de Riucorb, i les rajoles que anuncien la toponímia urbana porten frases commemoratives seves. Apart, cal destacar les diverses festes majors repartides majoritàriament pel calendari d'estiu.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

En aquesta zona, la producció de cereals i les granges avícoles i de porcs són la base del sector primari. Cal destacar, no obstant, la presència d'alguns aerogeneradors a la part meridional de la unitat, l'anomenat parc eòlic de Savallà. En el sector serveis, destaca l'activitat turística que s'ha generat al voltant del Balneari de Vallfogona de Riucorb, que ha permès no només el funcionament del propi balneari, sinó també de diversos hotels i restaurants repartits per la zona.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, les dinàmiques més evidents són aquelles lligades al deteriorament progressiu del paisatge de marges de pedra seca i conreus llenyosos que existeix a la cara sud – costat dret – del riu Corb i de la rasa de Saladern; molts marges estan caiguts o caient, i els bancals corresponents s'abandonen, fet que fomenta l'erosió i el desenvolupament dels matollars. Al mateix temps, les masses de rouredes de roure de fulla petita i, en general, les masses forestals, van madurant i espessint-se. També cal destacar algun element construït recent, com naus ramaderes, en aparent estat d'abandonament.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La notable orografia d'aquesta unitat permet l'existència de nombrosos miradors de caire local, per cadascun dels diversos barrancs, rases i conques visuals. Destaca com itinerari principal la carretera T-224 que segueix el riu Corb i permet visions molt interessants de la seva vall i els vessants. El poble d'Albió es configura com un excel·lent mirador de part d'aquesta vall, com així ho és el poble de la Cirera i el poble de Savallà, tots ells enlairats. El GR-71 passa pel poble i rasa del Fonoll, poble i rasa de Saladern, per Segura, pel Balneari de Valfogona i per l'Albió, convertint-se en un excel·lent itinerari de paisatge.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No són d'esperar canvis especialment significatius en el paisatge; la continuació dels fenòmens relacionats amb l'abandonament de l'activitat primària (maduració de les masses forestals i degradació gradual del paisatge de pedra seca de les solanes) és potser el fenomen més important.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

Es tracta d'una unitat poc visible en tota la seva extensió a causa de la seva complicada orografia, tot i que àmplies zones de la vall principal del Corb sí s'obren i són visibles des de punts elevats de les seves vessants

QUALITAT

Es tracta d'una unitat amb una gran qualitat visual, a causa del mosaic agroforestal (herbacis, pinedes, rouredes), l'orografia de valls i rases i la presència d'elements construïts de gran qualitat, tot i que existeixen també punts d'alteració, com antenes de comunicació, aerogeneradors i naus ramaderes i granges, amb també fenòmens de degradació com la destrucció paulatina del paisatge de pedra seca dels solans del Corb.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

L'orientació predominant al nord i el mosaic agroforestal, amb certa variació cromàtica estacional i espacial, determina una fragilitat mitjana. Tot i així, els solans del Corb i la rasa de Saladern, que es troben en procés de degradació quant al seu paisatge de pedra seca i bancals, són força fràgils.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Patrimoni històric de gran qualitat, amb restes de castells, esglésies romàniques, molins fortificats i nuclis urbans medievals
- Mosaic agroforestal de gran qualitat
- Àmplia variació estacional en el paisatge
- Orografia complexa i atractiva
- Existència d'un espai natural protegit pràcticament específic d'aquesta unitat: les Obagues del riu Corb, inclòs a la Xarxa Natura 2000.
- Existència d'un complex balneari de gran qualitat

OPORTUNITATS

- Aprofitar els recursos generats per l'energia eòlica per realitzar actuacions específiques de millora i recuperació del paisatge i el patrimoni.
- Aprofitar les qualitats dels productes vitivinícoles i oleícoles de l'entorn per recuperar el paisatge de bancals de les solanes del Corb i Saladern
- Aprofitar l'existència d'un espai natural protegit per generar actuacions de recuperació del medi natural i el paisatge

ASPIRACIONS

- Posar en valor el patrimoni fortificat d'aquesta unitat que, en general, es troba en mal estat de conservació
- Promoure un turisme cultural d'alt valor afegit aprofitant l'existència del Balneari de Valfogona, i de nombrosos elements específics i nuclis urbans d'interès
- Recuperar els paisatges de bancals actualment en fase d'abandonament

REALITATS

- Presència d'elements d'alteració com l'antena de comunicació que afecta al castell de Savallà del Comtat
- Mal estat de conservació d'alguns dels elements històrics, com el castell de Savallà o les restes del castell de Saladern
- Presència d'algunes granges i naus ramaderes de grans dimensions que alteren la percepció del paisatge
- Gradual abandonament i degradació del ric paisatge abancalat de les solanes del Corb i Saladern
- Els aerogeneradors del parc de Savallà han alterat de manera important les visuals d'aquest sector

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1.Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals i palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4.Recuperar els masos
- 1.5.Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2.Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8.Incloure estratègies de compactat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgístic

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2.Prevenir els incendis forestals
- 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2.Recuperar marges i bancals
- 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa

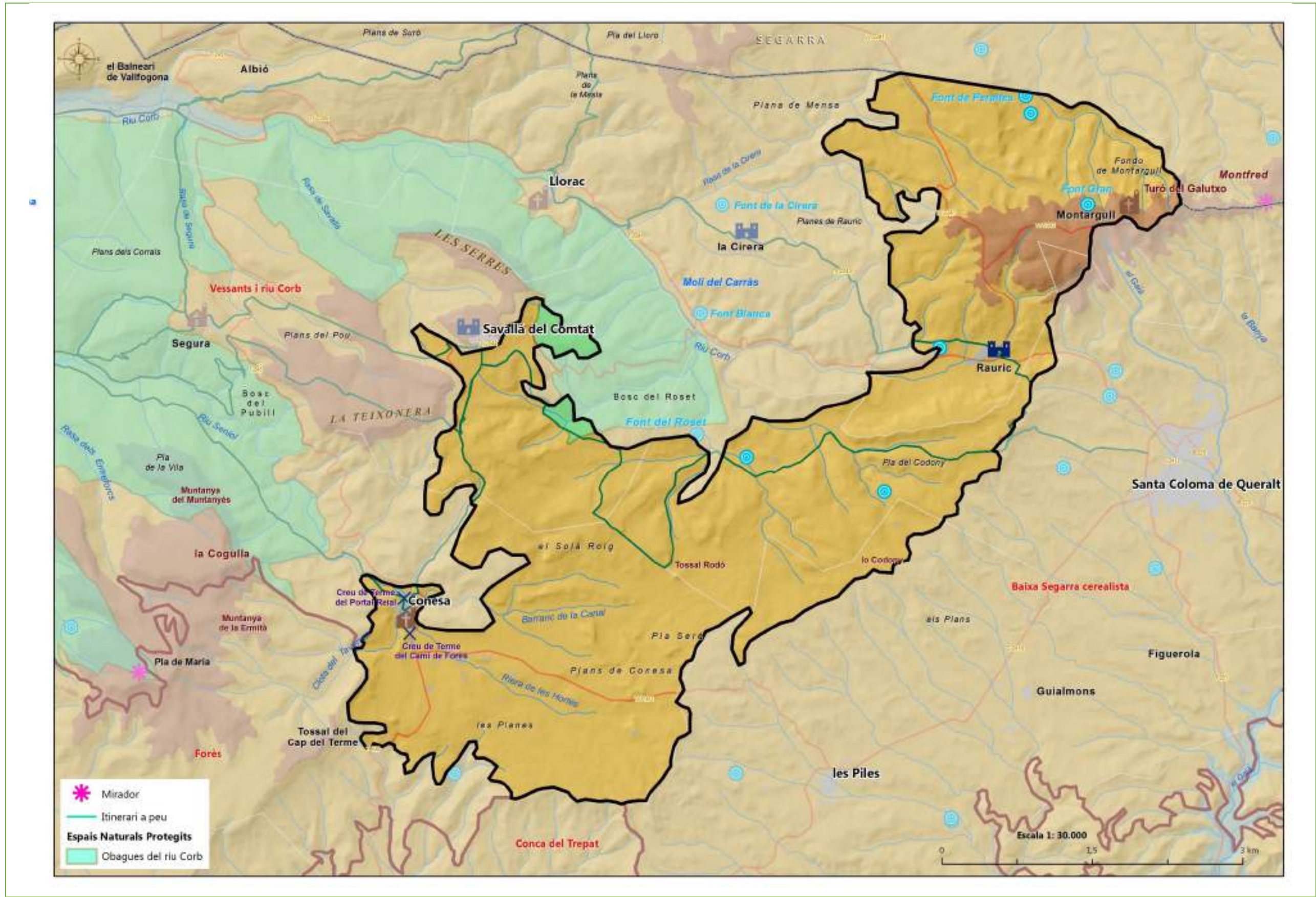
4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de la gent gran de la comarca
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

SE SITUA ENTRE LES OBAGUES DEL RIU CORB I SANTA COLOMA DE QUERALT, EN UNA FRANJA ALTIPLÀ AMB UNA ALTITUD MITJANA QUE ULTRAPASSA ELS 750 METRES. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 2.216,74 HA QUE REPRESENTA EL 3,41% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS DE CONESA, SANTA COLOMA DE QUERALT I LLORAC.

LOCALITZACIÓ

Limonium

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99B4B4CA9ADA75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

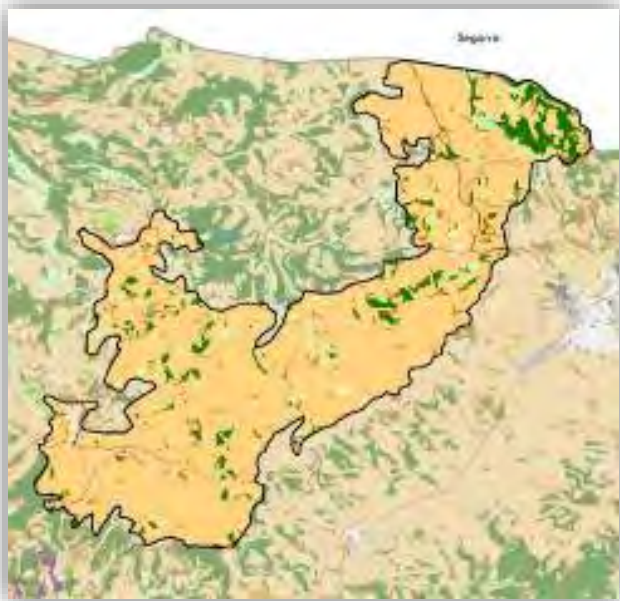
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Es tracta d'una unitat bàsicament agrària, on el 85% de la superfície correspon a conreus, la pràctica totalitat dels quals cereals. La vegetació natural ocupa un 14% de la superfície i està dominada per les pinedes de pi blanc, amb també algunes superfícies de roure de fulla petita i brolles i garrigues

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	31,73	1,43
Conreus	1.881,27	84,87
Terrenys sense vegetació	1,72	0,08
Vegetació natural	302,01	13,62
TOTAL	2.216,74	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	146,30	6,60
Perennifolis	0,45	0,02
Caducifolis	69,55	3,14
Matollars	65,87	2,97
Prats i herbassars	17,06	0,77
Formacions de ribera	2,79	0,13
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	0,75	0,03
Conreus herbacis	1.879,79	84,80
Fruiters no cítrics	0,63	0,03
Oliverars	0,00	0,00
Vinyes	0,11	0,00
Antròpic	31,73	1,43
Terrenys sense vegetació	1,72	0,08
TOTAL	2.216,74	100,00

- Coníferes
- Perennifolis
- Caducifolis
- Matollars
- Prats i herbassars
- Formacions de ribera
- Lleres naturals
- Conreus abandonats
- Conreus herbacis
- Fruiters no cítrics
- Vinyes
- Oliverars
- Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

L'any 1043, Ramon Berenguer I concedeix Conesa a Bernat Seniofred, amb la condició de construir-hi una fortalesa, conrear la terra i foragitar-ne els infidels. Es tracta, per tant, d'un territori de llarga història, en el qual l'orografia en forma d'altiplà permeté sempre el conreu i la generació d'una economia relativament pròspera. El màxim poblacional de Conesa es dona a meitat del segle XIX, amb 607 persones censades el 1860. A meitat del segle XX encara hi ha censades més de 400 persones, però durant la segona part del segle XX la davallada és molt accelerada, amb pèrdua constant de població (estabilitzant-se en la darrera dècada entre les 100 i les 120 persones) i abandonament de zones de conreu, especialment les situades en costers o en zones menys adequades, així com una desaparició pràcticament total de la ramaderia extensiva i de l'aprofitament forestal, fet que ha permès un augment de la vegetació natural en extensió i maduresa. Cal citar l'existència de tres nuclis de població més en aquesta unitat, dos dels quals actualment abandonats i enrunats: Montargull (última casa tancà el 1960) i Torlanda (abandonat totalment a principis del segle XX). Rauric, en canvi, es manté encara.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Actualment, el paisatge correspon a un altiplà dominat pel cereal que se situa per sobre del desnivell que separa les terres de Santa Coloma i la Conca de les terres que vesen cap al riu Corb; al nord de la unitat, l'orografia és fa més complexa i domina el bosc, i una petita carena separa aquests plans dels que s'associen al poble de Forès. Molts d'aquests plans tenen topònim propi: Plans de Conesa, Plans de Serè, Pla de Codony. Es tracta d'altiplans constituïts per calcàries detrítiques, margues i gresos groguencs d'origen lacustre. Els relleus de les temperatures es fa notar sobretot a les obagues i els fons de les valls on s'hi troben pinedes de pinassa i pi roig, presents als relleus al voltant de Conesa i als fondals del sud del Pla de Maria; tot i així, els boscos es releguen als petits careners i les zones limitants de la unitat, com el voltant de Torlanda. El poble medieval de Conesa (amb un nucli urbà històric molt ben conservat) destaca al límit del bosc, amb diverses zones d'eres al seu costat sud, i el paisatge ha estat modificat substancialment en temps recents per la presència de nombrosos aerogeneradors. El poble de Torlanda està arrasat i les seves estructures són pràcticament invisibles des de lluny, mentre que el poble de Montargull encara té presència però s'està degradant fortament, i el poble de Rauric es manté apinyat entorn la seva estructura medieval

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Només 30 hectàrees d'aquesta unitat se situen dins espais naturals protegits, a la ZEC Obagues del riu Corb. No obstant, aquestes extensions de cereals són interessants per la fauna associada a aquest agroecosistema i als espais oberts. Algunes espècies de passeriformes i algunes aus rapinyaires utilitzen específicament aquestes zones, i existeix un extens ecotò en contacte entre les masses forestals i els cereals.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Els extensos altiplans cerealístics tenen un valor estètic important, associat a l'obertura i lluminositat d'aquests paisatges, al seu horitzó normalment forestal i al cicle fenològic canviat dels cerelas. El conjunt monumental històric i artístic del nucli urbà de Conesa té un gran valor estètic, tant per la seva ubicació com per les seves estructures internes. El poble abandonat de Montargull i el poble encara habitat de Rauric, apinyats entorn les seves esglésies i casalots, i en orientació sud, tenen grans valors estètics.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

La vila medieval de Conesa ve definida per un clos, delimitat perfectament per una muralla defensiva. Les úniques obertures són dos portals (de Santa Maria, Reial o de Sant Antoni) que facilitaven el control per part del senyor. L'estructura urbana és un exemple de model circular, tot seguint les corbes de nivell, amb el castell (actualment desaparegut) a la zona més alta. L'església està situada en un angle, aprofitant el campanar com a torre defensiva, element típic del nord d'Itàlia i Catalunya. La muralla està doblement reforçada per l'existència de dos torrents que l'envolten en gran part. La Casa de la Vila es va construir al Carrer Major, que enllaçava els dos portals. L'estructura viària compren un sol carrer, que va des de darrera del castell fins a la plaça de la vila, si bé pren diferents noms, mantinguts al llarg del segle; Ravalla, de Dalt, de la Font i Major. Hi ha tres carrerons transversals i tres sense sortida o atzucac. El desnivell fa que en alguns carrerons es trobin escales, i amb l'aprofitament del sòl es pot imaginar fàcilment la Conesa Medieval.

Destaquen també, a la unitat, l'església de Sant Jaume de Montargull, d'origen romànic. L'interior està format amb dues creus de volta de canó unides a una arcada gòtica que fa palesa la seva ampliació posterior. Rauric és documentat des de 1167, i hi resten els fonaments del seu castell medieval, i el conjunt de cases apinyades al seu voltant. De Torlanda, resta la base cilíndrica d'una torre medieval associada a l'antic castell, així com els fonaments de nombroses cases.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Conesa manté diverses festes i tradicions ben actives: al març la matança del porc, al maig la festa votada a Sant Antoni, amb catifes per celebrar el Corpus, i el primer dissabte d'agost, el mercat vell de Conesa. A Montargull encara es celebra cada Sant Jaume un aplec que sol reunir antics pobladors i els seus descendents.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

La producció econòmica d'aquesta unitat està lligada a la presència de nombrosos aerogeneradors corresponents a diversos parcs eòlics; en el sector primari, l'economia associada al cereal, ben productiu en aquesta àrea, és la més destacada. Existeix alguna casa de turisme rural a Conesa.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

El paisatge de la unitat, des de la dràstica modificació que suposà la construcció de les centrals eòliques, no està experimentant variacions importants; per una banda, petites modificacions de la superfície agrària amb abandonament de parcel·les a la perifèria de la unitat; per altra banda, el procés de successió vegetal que permet la maduració i densificació de les masses forestals existents i la potenciació de les rouredes. Per altra banda, i com a fet més preocupant, la degradació dels edificis i restes de Montargull i Torlanda, que amenacen de fer perdre completament aquest patrimoni.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La millor manera de visualitzar i observar la unitat és recórrer les carreteres que hi passen: la T-224 cap a Rauric, la TV-2342 fins a Montargull, la TV-2301 de les Piles a Conesa i la T-230 de Rocafort a Conesa. Des del poble de Savallà del Comtat existeix també una bona visibilitat cap a la unitat. Existeix una àmplia xarxa de camins i pistes que permeten també recórrer la unitat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No s'esperen canvis importants en el paisatge, més enllà de la continuació dels processos de successió vegetal i degradació del patrimoni construït de Montargull i Torlanda.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT La unitat és especialment visible des del seu interior, donat que es tracta d'un altiplà sobreelevat respecte al fons de la cubeta de la conca. Tot i així, és visible des del Montclar, i també en una part important des de Savallà del Comtat. Una vegada s'està dins d'ella unitat, l'existència de diversos i extensos altiplans permet visions molt extenses de la mateixa.	QUALITAT Es tracta d'una unitat amb una bona qualitat paisatgística, dominada pel paisatge del cereal i del seu cicle fenològic, amb la presència del paisatge tecnològic dels aerogeneradors. El nucli de Conesa presenta una molt bona qualitat de paisatge urbà d'origen medieval; malauradament, dos nuclis de població de la unitat estan destruïts (Torlanda) o en procés accelerat de degradació (Montargull)	FRAGILITAT PAISATGÍSTICA L'orientació general cap al nord-oest i la presència d'extenses planes de cereal determinen una fragilitat paisatgística mitjana.
---	--	--

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES - El paisatge de cereal harmònic domina la unitat - El poble de Conesa té una gran importància històrica i s'ha pogut mantenir en bon estat de conservació la seva estructura i elements medievals	OPORTUNITATS - Aprofitar els recursos econòmics generats per l'energia eòlica per recuperar el patrimoni històric i el patrimoni construït - Aprofitar els valors històrics de la unitat per generar activitat econòmica via el turisme	ASPIRACIONS - Evitar la desaparició de les restes de Torlanda i posar en valor el seu valor històric - Revertir el procés de degradació del nucli de Montargull - Aprofundir en accions de conservació i millora dels nuclis de Conesa i Rauric, creant les condicions per una captació de població resident - Cercar factors d'heterogeneïtat paisatgística i ecològica dins el paisatge dominant del cereal - Afavorir la successió ecològica i la resiliència de les masses forestals de la unitat	REALITATS - El poble de Torlanda està pràcticament desaparegut - El poble de Montargull i el seu patrimoni està en perill de desaparició - La densitat d'aerogeneradors afecten la visibilitat del paisatge i a la qualitat del paisatge sonor - Les comunicacions per carretera fins aquesta unitat són dolentes - La unitat continua perdent població
--	--	--	--

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció 1.4. Recuperar els masos 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble
2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...) 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca

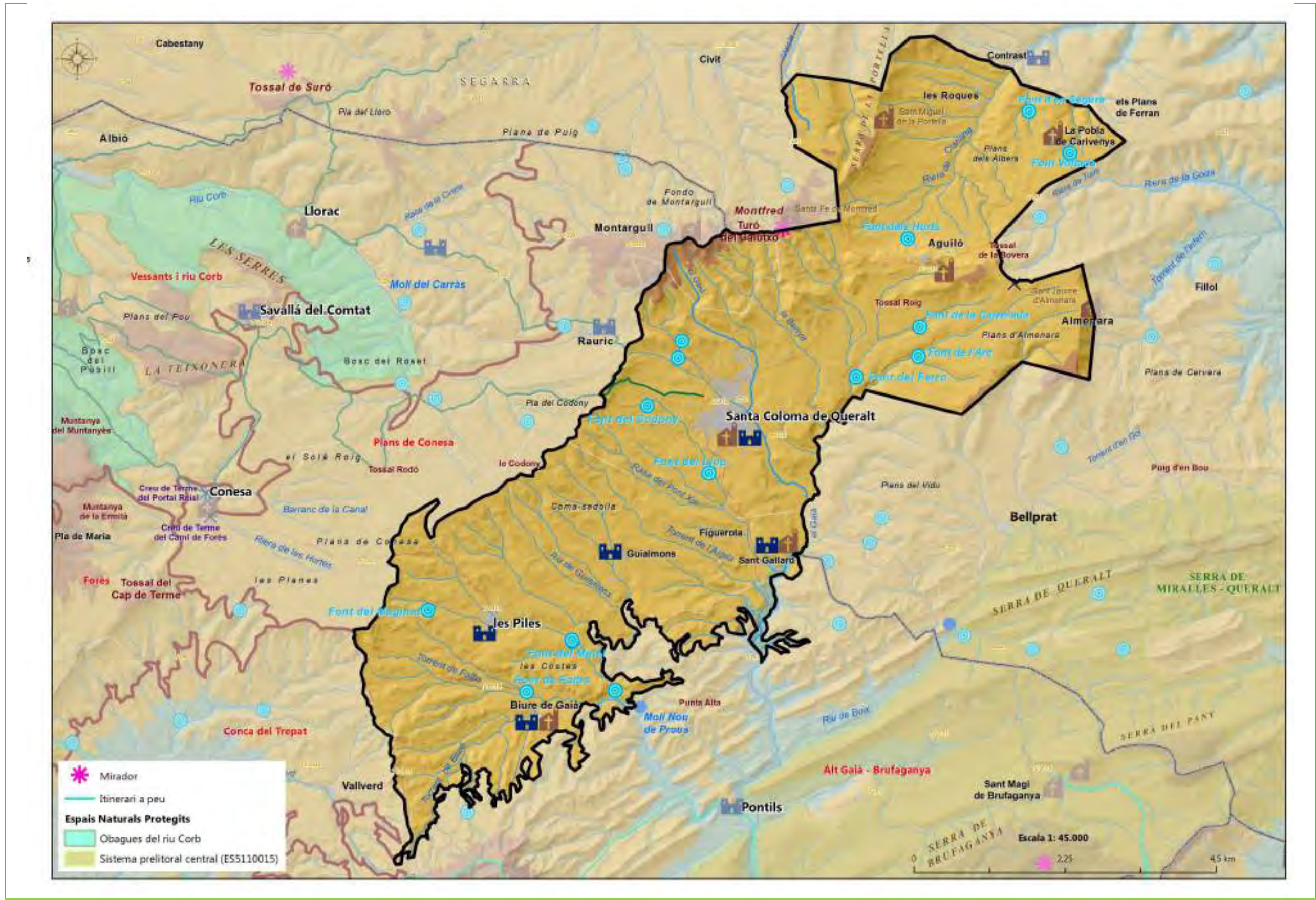
2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori 3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de la gent gran de la comarca
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES SITUA A L'EXTREM NORD-EST DE LA COMARCA, ENTRE LES VESSANTS DE LA SERRA DE LES CLOTS I LES CONTRAFORTS DE LA SERRA DE LA PORTELLA. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 5.025,26 HA QUE REPRESENTA EL 7,72% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS SANTA COLOMA DE QUERALT I LES PILES.

LOCALITZACIÓ

1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Com es pot observar, en aquesta unitat el 72% de la superfície correspon a conreus, pràcticament tots corresponents a conreus de cereals. És destacable que un 23% de la superfície correspon a vegetació natural, dominada per les pinedes de pi blanc, tot i que els matollars i les superfícies de roure de fulla petita tenen també significació. És important també la presència d'un percentatge significatiu (4,4%) d'usos antròpics, lligats especialment a la presència d'usos industrials al voltant del nucli urbà de Santa Coloma de Queralt.

GRANS USOS	HA	%	USOS DEL SÒL	ha	%
Antròpic	220,85	4,39	Coníferes	630,94	12,56
Conreus	3.665,34	72,94	Perennifolis	15,35	0,31
Terrenys sense vegetació	6,16	0,12	Caducifolis	146,50	2,92
Vegetació natural	1.132,91	22,54	Matollars	240,98	4,80
TOTAL	5.025,26	100,00	Prats i herbassars	63,60	1,27
			Formacions de ribera	35,41	0,70
			Lleres naturals	0,13	0,00
			Conreus abandonats	7,26	0,14
			Conreus herbacis	3.638,15	72,40
			Fruiters no cítrics	19,52	0,39
			Oliverars	0,40	0,01
			Vinyes	0,00	0,00
			Antròpic	220,85	4,39
			Terrenys sense vegetació	6,16	0,12
			TOTAL	5.025,26	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Es tracta d'una zona d'origen antic, com ho testimonien la presència de diverses fortaleses medievals a Santa Coloma, Agulló, Les Piles i Biure de Gaià; des d'antic, l'orografia va permetre una extensió notable de l'agricultura, de sempre basada en el cereal. L'expansió agrària del segle XVIII va comportar el creixement de Santa Coloma de Queralt fins als 1900 habitants segons el cens de Floridablanca (1787). El 1936 va assolir el seu màxim poblacional (3400 habitants), i des de llavors ha perdut pràcticament 800 habitants, amb petites fluctuacions en el segle actual; aquest model demogràfic s'ha produït també als altres nuclis urbans de la unitat: les Piles, Biure de Gaià, Guialmons, Agulló, la Pobla de Carivenys i les Roques.

Des del segle XIX hi ha una activitat industrial importants a Santa Coloma: telers de filats i teixits de cotó. Aquest creixement industrial va continuar durant el segle XX, amb la instal·lació de nombroses empreses de prefabricat de formigó amb grans naus a NW i NE del casc urbà, que van modificar de manera important les façanes urbanes d'aquest sector del municipi. Tot i així, exceptuant l'entorn desordenat de Santa Coloma, especialment pel seu costat nord, l'activitat primària és la principal modeladora del paisatge en l'actualitat, amb presència de granges i magatzems de cereals de gran significació paisatgística, quant no impacte i, alhora, la degradació d'alguns masos i la maduració i extensió de les masses forestals.

La construcció de centrals eòliques a la carena que separa la unitat dels Plans de Conesa i també a la serra de la Portella ha modificat molt substancialment el seu horitzó a totes les visuals cap al nord.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. VALORS

1.3.1.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Cap superfície de la unitat es troba inclosa dins espais naturals protegits; no obstant, cal destacar que l'estructura agrària, sovint amb parcel·les sinuoses de cereals que ressegueixen les corbes de nivell amb marges arbrats o arbustius entre les parcel·les, crea un mosaic de gran interès ecològic. Són també destacats les restes de bosc de ribera del riu Gaià i les seves rases tributàries que creuen la unitat, així com els boscos de coníferes de la serra de la Portella i les masses mixtes de pins i roures al coll de Deogràcies i en contacte amb el massís muntanyós del bloc del Gaià.

1.3.1.2 VALORS ESTÈTICS

L'estructura del mosaic agrícola, amb parcel·les sinuoses de cereal que ressegueixen les corbes de nivell, i per tant lligades al cicle fenològic del conreu, tenen un important interès estètic. Són també interessants les mostres de bosc de ribera i les alineacions d'álbers, pollancres i freixes del riu Gaià i algunes de les rases tributàries. Tenen també un gran interès i qualitat constructiva els nuclis antics d'Aguiló i les Piles, així com la plaça porxada de Santa Coloma de Queralt i la visió de part de les seves muralles amb la torre rodona del castell dels Comtes de Queralt dominant el poble. El sector de la Pobla de Carivenys i les Roques, d'orografia més planera i enclotada, té també un important valor estètic.

1.3.1.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Es tracta d'una unitat farcida d'elements d'interès històric i cultural: Castells de Santa Coloma, Aguiló, les Piles o Biure, i casa forta de la Pobla de Carivenys i les Roques. Molins medievals com el de la Torre o de Sant Gallard de Baix. Conjunt monumental de Santa Coloma, amb l'església gòtica de Santa Maria, el castell dels Comtes, el call Jueu i l'església romànic-gòtica de Santa Maria de Bell-lloc. Hi destaquen nombroses esglésies romàniques com les de Sant Vicenç d'Aguiló, Sant Jaume d'Almenara, Sant Miquel de la Portella, Santa Maria de Guialmons, Mare de Déu de la Llet de Sant Gallard, Sant Salvador de Figuerola i Sant Pere de les Roques. També cal tenir en compte la presència de nombrosos masos de grans dimensions, alguns d'ells d'origen medieval.

1.3.1.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Donada l'existència de nombrosos nuclis de població, el calendari festiu és ben farcit i nodrit d'activitats durant tot l'any. Algunes fires temàtiques, com "Som terra de safrà", es realitzen a Santa Coloma de Queralt per tal de recuperar memòries i activitats passades.

1.3.1.5 VALORS PRODUCTIUS

El sector primari està dominat per l'agricultura de cereal. Cal tenir en compte la presència de nombroses granges ramaderes, algunes d'elles de gran dimensió com les que hi ha prop del nucli d'Aguiló. També cal destacar l'existència d'un important teixit industrial vora Santa Coloma de Queralt, amb nombroses fàbriques i magatzems de formigó, tot i que es tracta d'un sector en franca crisi. En aquest sentit, Santa Coloma de Queralt exerceix una funció de centre de serveis per un important sector de pobles d'aquesta zona de la Conca i comarques veïnes de la Segarra i l'Anoia, i existeixen diversos restaurants i cases de turisme rural en els diversos pobles de la unitat.

1.3.2. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, les dinàmiques paisatgístiques en la unitat general venen donades per l'abandonament progressiu d'algunes superfícies agràries a les zones amb més pendent o més en contacte amb els límits de la unitat, i la pèrdua o degradació conseqüent del patrimoni agrari associat (per exemple alguns masos). Al mateix temps, en algunes zones s'han produït concentracions de parcel·les del cereal, amb reducció de l'heterogeneïtat, mentre que d'altres zones de marges o de boscos-illa es van densificant i madurant, així com les masses forestals més compactes dels vessants dels límits de la unitat. També la vegetació de ribera d'algunes rases i torrents té una certa evolució cap a la recuperació. Quant als entorns urbans, s'observa certa degradació del patrimoni construït d'aquells més allunyats (les Roques, la Pobla de Carivenys i Aguiló), i també d'habitatges dins el casc urbà de Santa Coloma de Queralt. Cal destacar també l'abandonament d'algunes naus industrials a la vora de Santa Coloma i d'algunes naus ramaderes escampades pel territori.

1.3.3. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Nombrosos punts d'observació paisatgística de bona part de la unitat se situen en talaies naturals o construïdes dins la mateixa (Aguiló, serra de la Portella) o en la seva perifèria (Montargull, Rauric, Sant Miquel de Montclar, Sant Jaume d'Almenara...). La carretera C-341 que recorre la unitat és el principal itinerari paisatgístic, tot i que les carreteres secundàries, que remunten cap a la vall del Corb o s'endinsen cap al bloc del Gaià, són també bon punts d'observació del paisatge de la unitat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No són d'esperar canvis importants en el paisatge, tot i que l'existència d'un nucli de població important com és Santa Coloma de Queralt, envoltat de zones industrials en reconversió, sempre pot donar peu a nous projectes que puguin tenir impacte paisatgístic. A la resta de la unitat, continuaran els fenòmens de maduració de la vegetació natural i al mateix temps la degradació progressiva d'elements tradicionals associats a l'activitat agrària, com alguns masos, i la degradació de part de les edificacions antigues d'alguns dels nuclis de població conviurà amb la recuperació d'altres.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La visibilitat de la unitat és força àmplia des de les zones elevades que se situen al seu nord, est i sud, i des de diversos punts i talaies elevades accessibles en la seva perifèria i el seu interior, així com des de la carretera principal i secundàries que la recorren.

QUALITAT

En general, la qualitat de la unitat és elevada, amb sectors de gran valor, però existeixen també factors d'alteració a ressenyar: magatzems agrícoles i naus ramaderes de grans dimensions, entorn periurbà d'indústries de Santa Coloma en la part nord del nucli, així com un fons escènic de parcs eòlics continus en el límit nord de la unitat

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Es tracta d'una unitat força variada, amb ampli mosaic on domina el conreu de cereals i el seu cicle fenològic canviant. No obstant, és una unitat molt il·luminada i plenament visible. Els diferents factors determinen una fragilitat mitjana

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Gran abundància d'elements construïts d'interès històric, alguns d'ells amb preponderància paisatgística (algunes fortificacions i esglésies)
- Paisatge cerealístic en mosaic, adaptat a les corbes de nivell, de gran valor estètic
- Nucli històric medieval de Santa Coloma de Queralt de gran valor paisatgístic i cultural

OPORTUNITATS

- Aprofitar els recursos econòmics generats per l'energia eòlica per tal de poder recuperar patrimoni construït
- Aprofitar l'evident interès turístic del patrimoni cultural, natural i paisatgístic de la unitat per generar noves actuacions de recuperació paisatgística
- Reconvertir i reciclar el teixit construït de naus industrials a l'entorn de Santa Coloma de Queralt per a noves activitats econòmiques

ASPIRACIONS

- Recuperar els elements individuals del patrimoni històric de fortificacions i esglésies
- Aconseguir mantenir un paisatge agroforestal en mosaic de gran qualitat i resiliència
- Recuperar el nucli antic de Santa Coloma de Queralt, tant a nivell paisatgístic com de condicions d'habitabilitat
- Establir condicions adequades d'integració paisatgística per a les naus ramaderes i els magatzems agrícoles
- Reorganitzar l'entorn periurbà i industrial de Santa Coloma de Queralt

REALITATS

- Presència d'elements d'alteració com magatzems agrícoles i naus ramaderes de grans dimensions
- L'entorn periurbà de Santa Coloma de Queralt, especialment en la seva part nord, està dominat per naus industrials de grans dimensions i fort impacte, algunes abandonades
- Alguns dels nuclis urbans més perifèrics, com la Pobla de Carivenys, les Roques o Aguiló, presenten una certa degradació del patrimoni edificat. També hi ha sectors del nucli urbà de Santa Coloma amb habitatges abandonats en mal estat de conservació.
- Alguns elements històrics (per exemple Sant Jaume d'Almenara o el castell d'Aguiló, es troben en mal estat de conservació)

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble, amb èmfasi en les fortificacions, el romànic, el gòtic i el patrimoni civil del segle XIX i XX.

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)

2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d’aparcament 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d’elements de senyalització, publicitat i d’altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d’arbrat a les carreteres d’entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d’habitatges buits als nuclis urbans de la comarca 2.8.Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d’interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori 3.8.Fomentar l’aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d’alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.6.Recuperar l’heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l’apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística 5.3.Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.4.Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca 5.5.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d’interès patrimonial
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d’itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d’educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran e la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

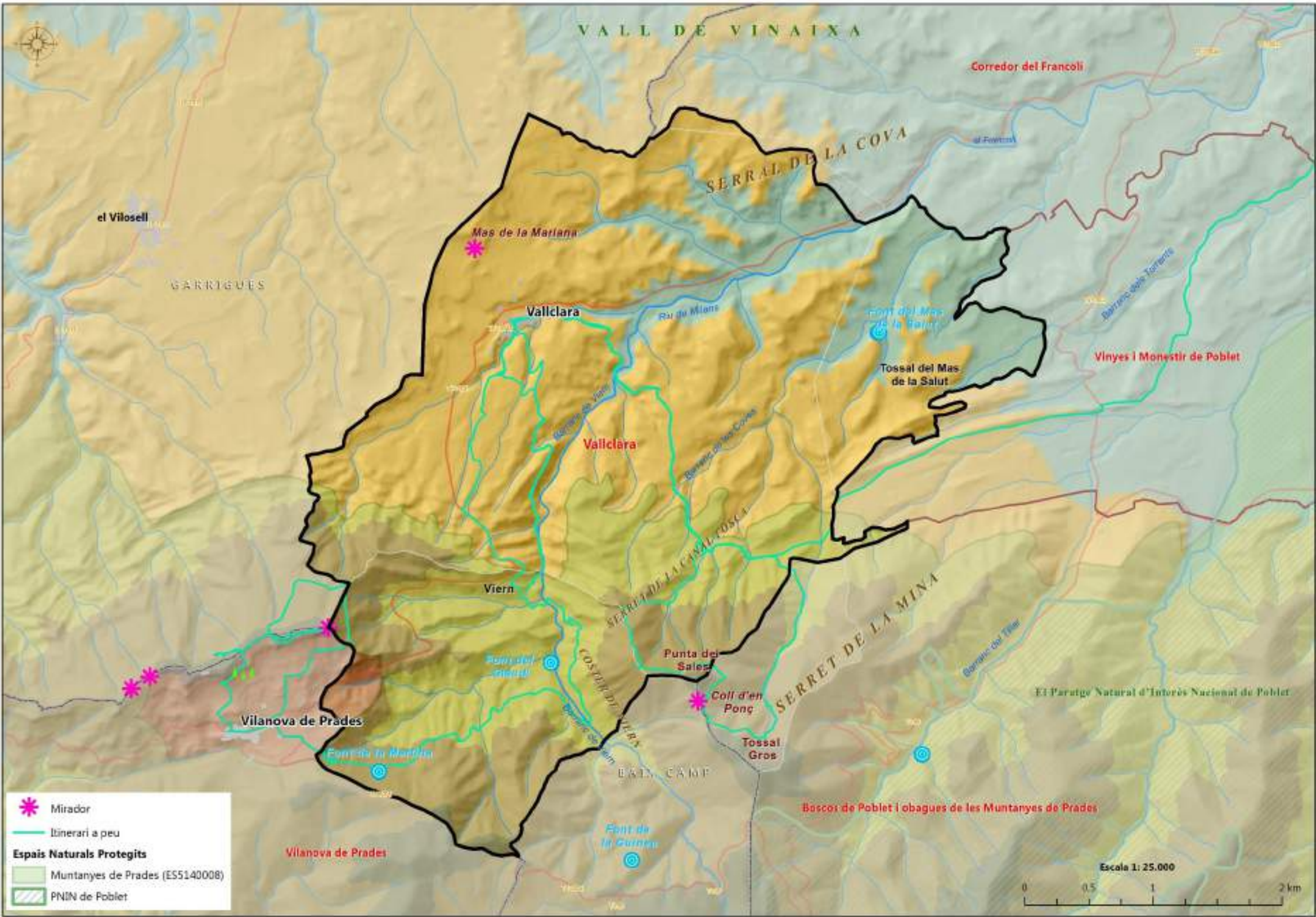
- 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES LOCALITZA AL SUD-OEST DE LA CONCA DE BARBERÀ AMB UNA SUPERFÍCIE DE 1.841,34 HA QUE CORRESPON AL 2,83% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU ELS MUNICIPIS DE VILANOVA DE PRADES, VALLCLARA, VIMBODÍ I POBLET.

LOCALITZACIÓ

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB48CA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

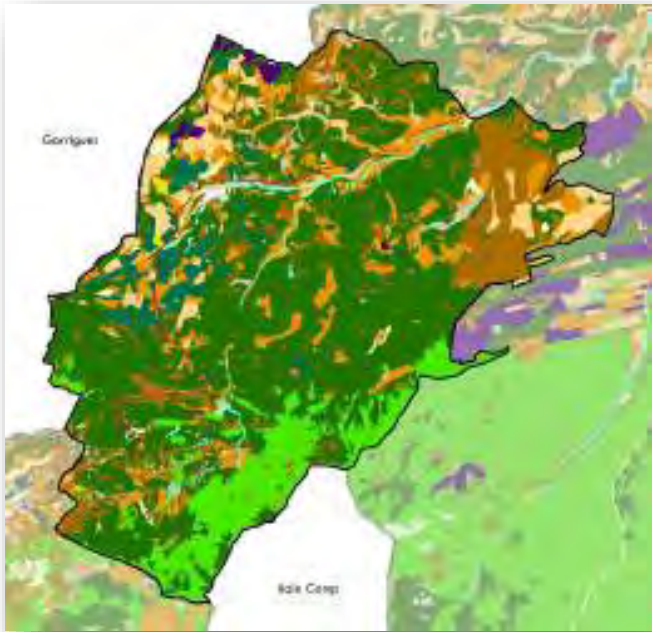
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SOL A LA UNITAT

Com es pot observar, més del 75% de la superfície de la unitat correspon a vegetació natural, on dominen les coníferes i, en menor mesura, els matollars. La superfície de conreu, situada a l'altiplà central al voltant del poble, és també significativa, de 20% del total de la unitat, i amb una superfície important de conreus llenyosos (oliverars, ametllers i vinyes), respecte als herbacis que també tenen presència.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	30,78	1,67
Conreus	370,60	20,13
Terrenys sense vegetació	13,66	0,74
Vegetació natural	1.426,30	77,46
TOTAL	1.841,34	100,0

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	910,30	49,44
Perennifolis	177,62	9,65
Caducifolis	0,66	0,04
Matollars	299,93	16,29
Prats i herbassars	19,66	1,07
Formacions de ribera	17,91	0,97
Lleres naturals	0,22	0,01
Conreus abandonats	23,72	1,29
Conreus herbacis	88,17	4,79
Fruiters no cítrics	169,46	9,20
Oliverars	76,65	4,16
Vinyes	12,60	0,68
Antròpic	30,78	1,67
Terrenys sense vegetació	13,66	0,74
TOTAL	1.841,34	100,0

- Coníferes
- Perennifolis
- Caducifolis
- Matollars
- Prats i herbassars
- Formacions de ribera
- Lleres naturals
- Conreus abandonats
- Conreus herbacis
- Fruiters no cítrics
- Vinyes
- Oliverars
- Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

A Vallclara, es va produir un descens de la població d'un 74% entre el 1860 i el 1986. Aquest descens explica molt bé els fenòmens de canvi d'usos del sòl i de transformació paisatgística esdevinguts a l'àrea; la pràctica desaparició de la vinya primer, seguit d'una disminució progressiva de l'explotació del bosc (fusta, carbó, extracció de llenya) i de la ramaderia extensiva, ha anat provocant un augment de la superfície forestal, en base a àrees de pastura i antics conreus. Tanmateix, alguns masos i estructures rurals s'han anat perdent o degradant. Cal destacar també l'arranjament de la carretera TV-7004 com un element de transformació paisatgística, especialment pels desmunts generats a l'extrem oest de la unitat; així com la instal·lació de diverses activitats d'escola d'estiu i d'idiomes en edificis a tocar del poble, fet que augmenta molt notablement l'ocupació estival del nucli urbà.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

A les zones més planes de la zona baixa del riu de Milans hi ha avellaners i, en general, el petit altiplà on se situa el poble de Vallclara, hi ha una sorprenent planura agrícola, amb un mosaic interessant d'oliveres, ametllers i conreus de cereal, amb petita presència de vinya; un gran desnivell separa la zona on se situa Vilanova de Prades i Vallclara, corresponent a la fusió de l'extrem oriental de la serra de la Llena (amb els seus matollars i pinedes de pi blanc de solana sobre conglomerats i margues grogues) amb les obagues de les muntanyes de Prades, en la zona anomenada del Bosc de la Vila, amb pinedes de pi blanc i pi roig, puntejades de quercínies i restes d'antigues plantacions de castanyers. El poble de Vallclara, dominat pel campanar de la seva església, és ben visible al nord de la unitat, on es fusionen valors paisatgístics propis de les Garrigues, de les muntanyes de Prades i de la conca estricta.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS Y ECOLÒGICS

Una petita part de la unitat (628 ha) correspon a la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008), al límit extern del Paratge Natural d'Interès Nacional de la vall de Poblet; aquí apareixen denses pinedes de pi blanc a la base i pi roig a les parts culminals, amb restes de carrascars, rouredes i fins i tot castanyers molt migrats. La capçalera dels barrancs de Viern i Castanyers tenen gran desnivell i valor forestal, i el riu de Milans que recorre tota la unitat d'oest a est presenta restes destacables del bosc de ribera. Una altra petita part de la unitat (148 ha), la situada més al nord, forma part de la ZEC Vall la Vinaixa (ES5130039).

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Aquesta unitat presenta una interessant harmonia paisatgística, amb una petita planura agrícola en mosaic, sense pràcticament elements distorsionadors visuals, que emmarca el nucli urbà amb bon estat de conservació i un fons escènic al sud d'esponerosos boscos de coníferes sobre turons arrodonits de materials granítics i metamòrfics, tot creuat per torrents i rius amb restes de pollancres, àlbers i altres boscos de ribera. L'únic element articial destacat és la carretera TV-2004 fins a Vimbodí.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Vallclara està documentada des de 1152. A tocar del poble de Vallclara hi ha el pont romànic del segle XII. A la vila també hi ha alguns elements arquitectònics interessants, com dovelles, escuts senyorials i barbicanes. Igualment, encara són nombrosos els masos, com el de la Llana, que tenen un destacat valor històric on encara és possible observar els antics cups de vi i els antics molins, com el de Viern i el de Xafarot. L'església de Sant Joan Baptista de Vallclara, d'estil barroc, fou construïda aprofitant els carreus de l'antiga església romànica que hi havia al costat del castell. L'existència d'unes antigues muralles resta reflectida en l'anomenat carrer de la Muralla, situat a l'extrem est de la població.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

La Festa Major de Vallclara és el dia 26 d'agost.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

La unitat presenta unes 370 hectàrees de conreu, de les quals es produeix oli, fruits secs, blat i ordi i una petita quantitat de raïm per vinificació. L'explotació forestal és molt minsca, tot i que es produeixen bolets i petites quantitats de castanyes. El nucli urbà presenta usos turístics i docents, associats a l'activitat d'una escola d'estiu d'anglès amb forta popularitat a les comarques de Tarragona.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Al sector de Vallclara, encara que incipient, s'observa un progressiu augment de les activitats turístiques afavorides arran de l'increment de xalets o masos de segona residència, així com l'activitat de l'escola d'estiu d'anglès. La superfície agrària sembla haver-se estabilitzat o recuperat després de que el descens entre els censos agraris de 1989 i 2009 fos molt notable, passant de les 425 hectàrees de terres llaurades a les 144, amb de pèrdues molt importants especialment en fruita seca i vinya. Mentrestant, les masses forestals es van tancant i madurant.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

El principal lloc d'observació paisatgística d'aquesta unitat és la carretera TV-7004, de Vimbodí a Vilanova de Prades passant per Vallclara; existeixen alguns itineraris de caràcter local, que aprofitant la xarxa de senders, permeten obtenir visions parcials d'aquesta unitat, com el camí al Molí i la Bassa de Viern, que ascendeix fins la capçalera d'aquest barranc, i el camí del bosc de Castanyers. Des del cementiri i mas de la Mariana s'obtenen bones vistes d'aquesta unitat cap al sud.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Es pot apostar per una certa estabilitat paisatgística en aquesta unitat, amb una consolidació dels conreus actualment existents (amb pèrdues puntuals) i una progressiva maduració de les masses forestals, si és que els incendis forestals no realitzen la seva aparició. El conjunt urbà no ha de tenir massa creixements o disrupcions.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La unitat de paisatge pràcticament no és visible des de fora dels seus límits, però és plenament comprensible des del seu interior, tant des dels cims que la limiten pel sud, com des de la zona agrícola enlairada al nord del poble.

QUALITAT

La qualitat de la unitat de paisatge és força elevada, amb pràctica absència d'elements disruptor, i amb una zona agrària de força qualitat, que emmarca un casc urbà ben conservat amb un imponent fons escènic (meridional) de muntanyes i boscos.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

La fragilitat paisatgística és mitjana; la zona més ben il·luminada, la plana agrícola situada al nord, té un mosaic variat de conreus amb diferents textures i estacionalitats que permetrien certa flexibilitat paisatgística. Les masses forestals del sud són de caràcter perennifoli, però la microtopografia i l'orientació nord disminueixen relativament aquesta fragilitat.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Un sector agrari ben conservat i de bona qualitat
- Un nucli urbà amb un bon estat general i valors estètics interessants.
- Masses forestals ben conservades amb ecosistemes de valor i torrents ben conservats.

OPORTUNITATS

- Consolidar els espais agraris amb productes de muntanya de valor afegit.
- Aprofitar el patrimoni rural per usos turístics.
- Gestionar les masses forestals des de la possibilitat de l'ús sostenible dels seus productes secundaris (bolets, castanyes, plantes medicinals...).

ASPIRACIONS

- Mantenir i/o augmentar la superfície agrària i el mosaic resultant.
- Recuperar el patrimoni construït associat a l'agricultura.
- Millorar el paisatge urbà eliminant petites alteracions i recuperant habitatges buits i elements d'interès històric.
- Augmentar la biodiversitat i l'heterogeneïtat paisatgística de les masses forestals.
- Recuperar la vegetació de ribera dels rius i barrancs.

REALITATS

- Explotacions antigues tradicionals com els castanyers en mal estat de conservació.
- Les cicatrius causades per la millora de la carretera TV-7004 encara no han estat ben integrades.
- L'abandonament progressiu d'estructures agràries com molins, basses, masos i marges, continua.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.2. Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions (tenint sempre en compte la seguretat viària)
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles

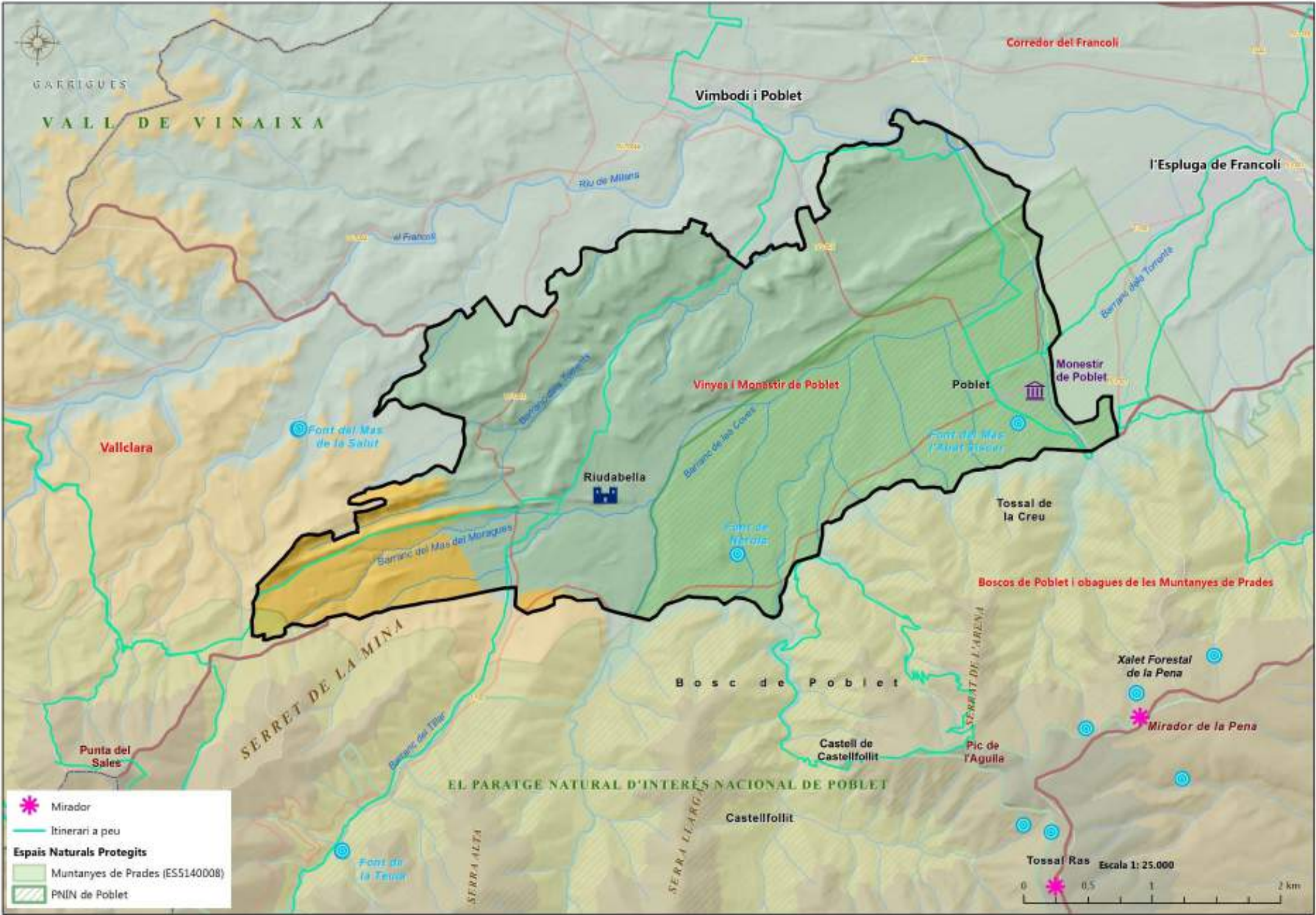
2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca 2.8. Incloure estratègies de compactat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística.
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES LOCALITZA CAP AL SUD DE LA COMARCA, AL PEU DE LES MUNTANYES DE PRADES EN UNA SUPERFÍCIE DE 1.361,66 HA QUE CORRESPON AL 2,09% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU EL MUNICIPI DE VIMBODÍ I POBLET.

LOCALITZACIÓ

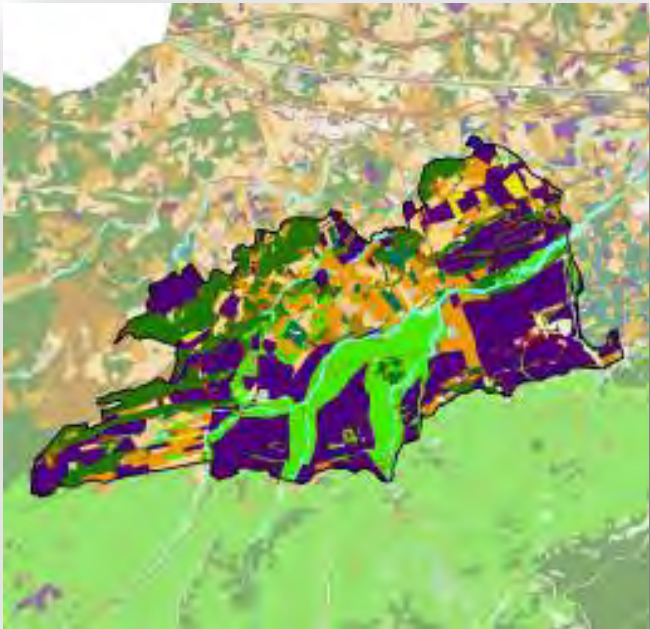
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

En aquesta unitat, existeix una proporció semblant entre la vegetació natural i els conreus. Localitzada al peudemont, les vinyes ocupen pràcticament 500 hectàrees, i existeix un cert equilibri entre coníferes i quercínies, ocupant la vegetació natural unes 550 hectàrees, tant en intersticis entre els conreus com, especialment, a la zona de l'alzinar de la Mata amb una massa de vegetació compacta.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	50,09	3,68
Conreus	764,56	56,15
Vegetació natural	547,01	40,17
TOTAL	1.361,66	100,0

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	227,03	16,67
Perennifolis	183,56	13,48
Caducifolis	9,32	0,68
Matollars	78,39	5,76
Prats i herbassars	5,56	0,41
Formacions de ribera	36,13	2,65
Lleres naturals	7,02	0,52
Conreus abandonats	14,53	1,07
Conreus herbacis	77,65	5,70
Fruiters no cítrics	149,44	10,97
Vinyes	493,83	36,27
Oliverars	29,11	2,14
Antròpic	50,09	3,68
TOTAL	1.361,66	100,00

- Coníferes
- Perennifolis
- Caducifolis
- Matollars
- Prats i herbassars
- Formacions de ribera
- Lleres naturals
- Conreus abandonats
- Conreus herbacis
- Fruiters no cítrics
- Vinyes
- Oliverars
- Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

La història d'aquesta unitat de paisatge està íntimament lligada a la història del Monestir de Poblet i dels seus usos. La història de Poblet es remunta a l'any 1151, quan, dins la política de repoblament dels comtes catalans, Ramon Berenguer VI va donar a l'abadia de Fontfreda, prop de Narbona, unes terres de la Conca de Barberà, per fundar-hi un monestir cistercenc. La primera comunitat, dirigida per l'abat Guerau, va ser constituïda el 1153. A més de la magnífica església, destacat exemple de l'art cistercenc, s'hi conserven totes les construccions que s'anaren bastint d'acord amb les necessitats d'una comunitat amb plena vitalitat, en expansió i amb la protecció dels sobirans de la corona Catalanoaragonesa. Inicialment, l'economia del monestir es basava en l'explotació de granges i, més tard, al segle XIII, en l'adquisició de drets senyorials sobre pobles i termes. Va haver-hi un moment en què englobava 60 pobles i el seu poder econòmic era molt important. Això queda reflectit en les grans construccions del segle XIX, com la biblioteca o l'*scriptorium*. Els abats van arribar a exercir un paper destacat en les Corts Generals i alguns arribaren a ocupar la presidència de la Generalitat. El 1835, arran de la desamortització de Mendizábal, els monjos van abandonar el recinte i va ser saquejat intensament. A partir de la dècada de 1930, els esforços de diverses persones, entre elles Eduard Toda, va permetre anar recuperant edificis i recintes. Després de la Guerra Civil, el 1940, la comunitat va començar a recuperar-se amb l'arribada de 4 monjos italians que, a poc a poc, anaren recuperant la vida monàstica mentre, amb el suport de les diverses administracions, s'aconseguia recuperar l'impressionant recinte monumental que actualment suposa una fita paisatgística de primer ordre.

Els monjos de Poblet van establir un model d'explotació del territori equilibrat entre les activitats agrosilvopastorals, per la qual cosa l'entorn del monestir inclou conreus, restes de boscos (que s'estenen muntanya amunt als anomenats boscos de poblets), antigues granges i sistemes de gestió i control de l'aigua i els escurrials. En les darreres dècades, algunes empreses vitivinícoles de gran importància han situat extenses plantacions de vinya modernitzades a les planures que envolten el monestir, creant un paisatge molt singular i de gran bellesa.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Actualment, el conjunt murat i monumental del Reial Monestir de Santa Maria de Poblet destaca entre un paisatge de vinyes modernitzades (amb espatllera) que ocupen extenses parcel·les en el peudemont dels boscos de Poblet, que suposen el fons escènic (meridional) de la unitat. Àlbers, freixes i alzines apareixen entre els conreus i en els camins que menen cap al Monestir. També és molt destacat l'alzinar de la Mata, un dels alzinars de planura més extensos que romanen a Catalunya, situat al nord de la unitat. Les antigues granges medievals fortificades de Milmanda i Riudabella són també força visibles i presents a l'extrem nord i oest de la unitat.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

En aquesta unitat, la dominància d'espais oberts de conreus de vinya suposen un ecotò molt interessant en contacte amb els boscos de Poblet; intersticial als conreus, apareixen bosquetons, marges i alineacions d'àlbers, freixes, alzines, roures cerrioides i de fulla petita, alguns d'ells de bona mida. Els valors més importants, però, corresponen a la presència de l'alzinar de la Mata, una interessant i extensa mostra d'alzinar en planura, molt escàs a Catalunya, així com les restes de bosc de ribera dels riu Sec i altres barrancs. De fet, bona part de la unitat (pràcticament 500 hectàrees) forma part de la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008) i del PNIN de Poblet.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Només la sola presència del conjunt del Monestir de Poblet suposa un valor estètic de primera magnitud, que es realça amb el territori que l'envolta, dominat per les vinyes i el seu cicle estacional, amb punts d'extraordinària bellesa, com és el moment de la coloració tardorenca.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

El conjunt del monestir de Santa Maria de Poblet, declarat Patrimoni Cultural Material de la Humanitat per la UNESCO, té un indubtable valor històric i cultural. Ben aviat la comunitat de Poblet (1185) ja tenia en marxa el seu hospital de pobres, molt abans d'haver culminat la construcció del monestir. En aquest moment estaven bastits els edificis de l'església, amb la capella de Sant Esteve i el claustret – probablement el que resta del nucli primitiu del monestir, el refetor i la infermeria. En aquest primer temps es tenia molt present la part d'estudi i ja es parla d'una biblioteca important, creixent en importància al segle XIII, singularment amb obres de dret.

En el segle XIII es va anar avançant en la construcció de la resta d'edificis que constituïen un monestir cistercenc. D'aquesta manera es bastiren la sagristia, la sala capitular, les sales de monjos i novicis i el gran dormitori. La situació general i les despeses motivades per la mateixa expansió crearen dificultats econòmiques que foren resoltes ja al segle XIV per un des grans abats de Poblet, Ponç de Copons, que regí el cenobi des de 1316 fins a 1348, i va adquirir la jurisdicció de dret públic sobre els pobles que fins aquell moment eren senyorejats pel monestir. Quan l'abat Copons va acabar la seva obra, l'abadia posseïa seixanta pobles, i tenia influència senyorial en molts d'altres. També l'abat Copons va fer construir l'atri d'entrada, va refer la part nord de l'església i inicià el cimbori, en el mateix temps que Pere el Cerimoniós decidí bastir les tombes o panteons reials. Al llarg de la història del monestir ha patit diversos conflictes i crisis. Al llarg de l'edat mitjana amb el feudalisme tingué greus conflictes amb les poblacions veïnes per terres, aprofitament del bosc o molins. En l'època moderna, concretament en el S. XIX, al 1809 fou saquejat pels francesos, però el 1813 els monjos hi varen tornar; el 1820 els varen confiscar els béns i el 1835, després de diversos fets contradictoris, el monestir fou abandonat, espoliat i destruït pels pobles del seu entorn. Les restes de les tombes reials foren dutes a Tarragona. No serà fins el 1930 i gràcies als bons oficis d'Eduard Toda que es va començar a treballar per la reconstrucció de Poblet. L'any 1940, quatre monjos procedents d'Itàlia referen la comunitat cistercenca. Des de llavors, la reconstrucció del monestir no ha parat, com també ha crescut i s'ha consolidat la seva comunitat.

Es conserven també les granges medievals de Milmanda, amb una torre de defensa de planta quadrada de grans dimensions, i de Riudabella, molt modificada per representacions del segle XX. No obstant, en aquestes dues granges s'han realitzat troballes arqueològiques de datació romana.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Els valors simbòlics que atresora el Monestir de Poblet ultrapassen de molt l'àmbit local. Essent sepulcre d'alguns dels reis de la corona catalano-aragonesa i seu de l'arxiu Tarradellas, així com havent estat alguns dels seus abats personatges històrics importants, està íntimament lligat a la història i la reivindicació natural de Catalunya. Al mateix temps, al ser seu d'una comunitat monàstica tan singular com és la cistercenca, des del segle XII fins a l'actualitat amb els 100 anys de marge de desocupació provocats per la Desamortització de Mendizábal, suposa un llegat històric i espiritual molt destacable. També s'han de citar les turbulentes relacions amb els pobles veïns, sovint relacionades amb el model d'explotació dels recursos naturals i el caràcter feudal dels governants del monestir. Per últim, en els darrers temps, ha estat molt destacada l'obertura del Monestir cap a la societat, especialment en els àmbits de la sostenibilitat i el medi ambient, el que han convertit l'acció de la seva comunitat en un referent internacional.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

El Monestir de Poblet es converteix en un dels actius turístics més importants de la Tarragona interior, amb més de 100.000 visitants/any, generant, per tant, una economia que es difon per la resta de la comarca. El propi monestir ha generat activitat econòmica associada, com l'existència d'una hostatgeria i una botiga. Altres restaurants se situen en les immediacions del monument.

El Monestir de Poblet guarda al seu interior, la única bodega instal·lada en un monument històric. Actualment, el celler Abadía de Poblet s'ha convertit en un dels cellers expertes en el raïm *Pinot Noir* i pionera a Catalunya de la varietat. La situació geogràfica fa que sigui un terreny immillorable per a aquest tipus de raïm amb DO Conca de Barberà, de producció molt limitada i artesanal. Al mateix temps, les vinyes de l'empresa Torres se situen al voltant del monestir i amb el centre de producció al castell de Milmanda, que actua també com a centre ecoturístic.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

El Reial Monestir de Poblet continua la seva recuperació patrimonial, amb la restauració de recintes i edificis. Al mateix temps, la important freqüentació turística del monument ha implicat que s’hagin realitzat actuacions per millorar la mobilitat, com és l’important aparcament extern existent.

1.3.4. LLOCS D’OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Aquesta unitat és observable, encara que amb certa distància des de les carreteres N-240 i Ap-7. El millor punt d’observació, no obstant, són els punts elevats dels boscos de Poblet, especialment el mirador de la Pena i alguns dels itineraris que hi ascendeixen. També la pròpia carretera d’accés al monestir i, des d’aquest cap a Prades (T-700) permeten una observació i comprensió completa de la unitat. El GR 7-1-4 també discorre en part per carenes que permeten una visió de la unitat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L’EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Són d’esperar pocs canvis generals a la unitat, ja que el conreu de vinyes sembla ben establert i amb poques previsions de variació. Dins del recinte del Monestir, estan prevists alguns canvis, com la construcció del Jardí Bíblic dins d’un espai actualment no ocupat del recinte monumental.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La visibilitat de la unitat és molt alta des dels cims del boscos de Poblet, des dels eixos de comunicació principals (nacional i autopista) i des de l’extrem oest de la Conca.

QUALITAT

La qualitat de la unitat és excepcional; un conjunt medieval murallat amb un monestir cistercenc interior, en un entorn molt ben conservat i cuidat de vinyes i boscos de plana, amb el fons escènic excepcional de boscos esponerosos de l’obaga de les Muntanyes de Prades

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Es pot considerar que la fragilitat paisatgística de la unitat és molt elevada, ja que qualsevol alteració podria posar en risc l’harmonia actual del conjunt, dominat per la presència del monestir envoltat de vinyes. Es tracta d’un sector de baix pendent i, conseqüentment, ben il·luminat

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- El Monestir de Poblet és un recurs històric, cultural, simbòlic i turístic de primera magnitud, de caràcter i importància internacional
- La comunitat cistercenca de Poblet està compromesa en actuacions sostenibilistes i de cura del paisatge
- Empreses vitivinícoles de gran renom han apostat per la conservació de vinyes dins i fora del recinte monàstic, així com del patrimoni històric associat
- No existeixen alteracions paisatgístiques destacades en l’entorn
- Existeix una figura de protecció (PNIN) que inclou part de la unitat

OPORTUNITATS

- Aprofitar el compromís de la comunitat cistercenca amb les polítiques ambientals per realitzar actuacions innovadores en l’àmbit del paisatge
- Aconseguir una gestió efectiva de peces de gran valor com l’alzinar de la Mata
- Implicar les empreses vitivinícoles en actuacions de millora paisatgística i patrimonial i de foment de la biodiversitat.

ASPIRACIONS

- El monestir de Poblet pot ser un líder social i cultural en l’àmbit de les polítiques paisatgístiques
- Reforçar els àmbits de vegetació d’interès en l’entorn dels torrents, rieres i marges entre parcel·les
- Millorar la biodiversitat de l’alzinar de la Mata
- Aconseguir una compatibilització entre l’ús turístic del monestir i el manteniment de les condicions de tranquil·litat i solemnitat
- Recuperar elements originals de la granja de Riudabella.

REALITATS

- La integració paisatgística de la peça d’aparcament no ha estat del tot aconseguida
- Existeixen moments puntuals de massificació de visitants

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1.Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.4 Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5.Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat les carreteres d'entrada en algunes poblacions, tenint sempre en compte la seguretat viària.

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2.Prevenir els incendis forestals
- 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

- 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

ES LOCALITZA CAP AL SUD DE LA COMARCA, A PARTIR DELS 600 M.S.N.M, DINS DEL PARATGE NATURAL D'INTERÈS NACIONAL (PNIN) DE POBLET. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 3.689,14 HA QUE CORRESPON AL 5,67% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU GRAN PART DEL MUNICIPI DE VIMBODÍ I POBLET I, EN MENOR PROPORCIÓ, ELS MUNICIPI DE VALLCLARA, L'ESPLUGA DEL FRANCOLÍ I MONTBLANC.

LOCALITZACIÓ

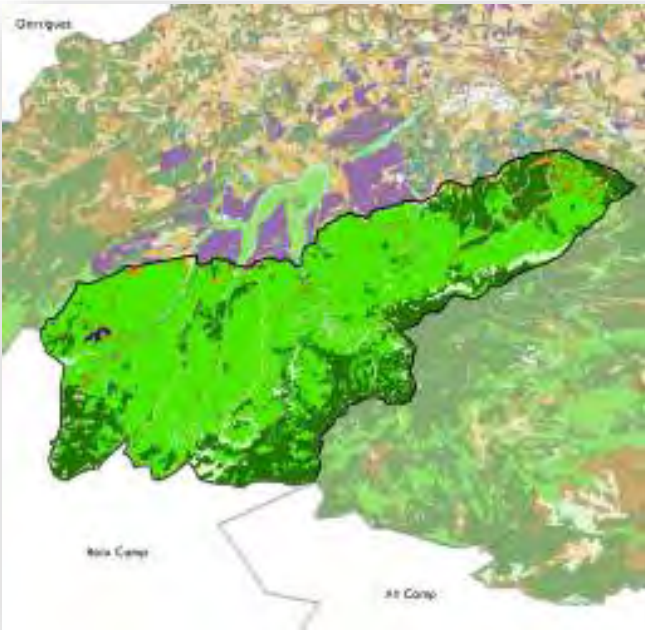
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Aquesta unitat està dominada per la vegetació forestal, incloent esponerosos i antics boscos de coníferes (pi blanc a la base, i pi roig en bona part de la superfície), però especialment extensos alzinars, com l'alzinar de la Pena, i franges de quercínies caducifòlies, com rouredes de roure martinenc.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	25,74	0,70
Conreus	32,27	0,88
Terrenys sense vegetació	48,40	1,31
Vegetació natural	3.582,63	97,11
TOTAL	3.689,14	100,0

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	927,83	25,15
Perennifolis	2.324,74	63,02
Caducifolis	136,40	3,70
Matollars	120,46	3,27
Prats i herbassars	41,83	1,13
Formacions de ribera	25,42	0,69
Lleres naturals	5,94	0,16
Conreus abandonats	3,87	0,10
Conreus herbacis	1,77	0,05
Fruiters no cítrics	16,08	0,44
Oliverars	2,41	0,07
Vinyes	8,14	0,22
Antròpic	25,84	0,70
Terrenys sense vegetació	48,40	1,31
TOTAL	3.689,14	100,0

- Coníferes
- Perennifolis
- Caducifolis
- Matollars
- Prats i herbassars
- Formacions de ribera
- Lleres naturals
- Conreus abandonats
- Conreus herbacis
- Fruiters no cítrics
- Vinyes
- Oliverars
- Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Des de l'inici de la construcció del Monestir de Poblet, l'anomenat Bosc de Poblet (2256 ha), que era propietat del monestir, va formar part indissoluble del model de gestió agrosilvopastoral que la comunitat monàstica va idear seguint els preceptes del Cister. Així, aquest bosc, va gaudir d'un sistema de gestió sostenible que, a més, va rebre protecció de la noblesa i els reis. En aquesta zona de muntanya, els monjos cistercencs van crear les granges de Castellfolit, Titllar i la Pena. El bosc de Poblet i, en general, totes les masses forestals de la comarca va ser sotmès a una creixent pressió humana durant el segle XVIII, especialment la segona meitat i sobretot a finals del mateix, si bé aquesta pressió ja venia de lluny i no sempre havia estat simplement l'extracció de llenya. Se sap, per exemple, que durant la Guerra dels Segadors, el segle anterior, s'havien incendiat els boscos de les muntanyes de Prades com a estratègia militar. El segle XVIII, però, el creixement demogràfic de Montblanc, l'Espluga i Vimbodí (cap al 1800 sumaven 8.000 habitants), alhora que el creixement de la seva activitat econòmica, havien de suposar un increment molt gran del consum de fusta, llenya i carbó, i una creixent demanda de terres de conreu i de pastura, tot a expenses del bosc. Alguns esdeveniments documents expliquen tals, rompudes i extracció de llenyes durant aquest període. Un fet important va ser la Llei de desamortització de Mendizábal de 1835; s'expulsa la comunitat del monestir de Poblet i s'expropia i venen les seves terres per part de l'estat, inclòs tot el bosc de poblet.

Després de la desamortització, si abans el bosc ja havia patit retrocessos i agressions fortes malgrat els impedients legals de la propietat eclesial i les restriccions que aquesta imposava, és de suposar que un cop eliminats aquests impediments la intervenció devia ser molt més intensa, ràpida, destructiva i generalitzada. D'altra banda, també és probable que en aquestes circumstàncies es pertorbessin temporalment zones de terreny dolent (pendent, sòl prim, etc.) i que al cap de pocs anys s'abandonessin per la seva baixa rendibilitat i l'alt esforç que requerien. Tot plegat justifica pensar en un bosc molt malmès pocs anys després del 1835, una situació propícia a la dispersió d'espècies com el pi roig. El període 1835-1871 devia ser, sens dubte, el més crític durant la història pel bosc de Poblet. De fet, l'inventari realitzat a Vimbodí el 1855 determinà l'existència de 2950 jornals de pimpolls de pi, i el 1865 es descrivia l'estat del bosc com "deplorable".

El 1862 va néixer el *Catálogo de los montes públicos exceptuados de la desamortización* per a cada província, amb les derivacions d'encomanar els boscos inalienables a una gestió i administració especial a càrrec del Ministeri de Foment, de dotar un règim fiscal especial al patrimoni forestal públic i a emparar l'estat posseïdor dels boscos inclosos en el catàleg. També en aquesta època apareix una nova concepció del paper dels boscos, a través dels enginyers forestals, sota el concepte de l'equilibri de la natura entre el creixement i els aprofitaments, prèvia organització de la producció forestal dins el límit de l'exigència biològica de les masses, tractant de fer compatible el progrés econòmic amb l'equilibri natural. Més tard, es proclama la necessitat de recuperar el recobriment arbori per la regulació del cicle de l'aigua a partir de les reforestacions artificials. A partir d'aquí, i sobre diversos criteris, el *Servicio Hidrológico Forestal* (creat el 1901), exposà la necessitat urgent d'efectuar repoblacions.

La pèssima gestió del bosc de Poblet finalitzà l'any 1871 quan aquest bosc va ser inclòs al mencionat Catàleg i passà a ser gestionat pel Districte Forestal de Tarragona, si bé els resultats d'aquells anys en què Hisenda només volia treure rendiments econòmiques d'aquelles terres portà a la subhasta, l'any 1874, de 24 finques que formaven una franja anomenada les Alvernades, al nord del bosc i tocant a la plana on ja existien les terres de conreu. Aquella subhasta oficialitzà la pèrdua de superfície del bosc, alhora que aportà nous problemes per definir la partió del bosc públic que no s'efectuà fins l'any 1899 per ser aprovada definitivament el 15 de novembre de 1903

El 1903 s'inicien treballs públics al bosc de Poblet, amb l'objectiu de realitzar la repoblació forestal. Els primers treballs s'encaminaren a la construcció d'una pista forestal per poder accedir a la part és alta del bosc (zona de la Pena), i es va expropiar diversos terrenys en aquesta àrea, sobre la zona de l'antiga granja de la Pena. Aquí s'hi van construir bancals, vivers i es va construir la casa forestal de la Pena.

Entre el 1900 i el 1920, la pineda es devia anar tancant pel propi creixement dels arbres dominants, tal com indica la disminució progressiva i simultània dels seus creixements. El tancament del bosc no significa, però, que s'hagués deixat d'explotar. El carboneig per tota aquesta àrea va seguir fins al voltant de 1950, i encara es poden trobar restes de carboneres i camins pel mig del bosc. Segurament és la raó del notable retard de l'aparició de la regeneració de roure i alzina. Cal destacar que, fora de l'explotació de fusta, una de les produccions més importants que s'obtenia al bosc de Poblet era el carbó vegetal, documentada ja al segle XII a les granges pobletanes; en els documents manuscrits del segle XIV de la comptabilitat de la granja de Castellfolit, es troba una relació de diferents vendes de carbó vegetal; el carboneig ha estat constant, exceptuant els 20 anys de veda de totes les activitats d'aprofitament establertes pel *Servicio Hidrológico Forestal* a principis del segle XX; posteriorment, l'activitat es va reprendre el 1924 i va acabar el 1950 per falta de rendibilitat. El 9 de novembre de 1984, mitjançant la Llei 22/1984, es va declarar **Paratge Natural d'Interès Nacional** una part de la vall del monestir de Poblet. L'any 1998 es va publicar el Decret 279/1998, de 21 d'octubre, sobre el desplegament de la Llei 22/1984, de 9 de novembre, de creació de dues reserves naturals parcials, el qual ja va definir l'òrgan gestor del Paratge i va permetre incorporar dins la zona protegida la totalitat del bosc de Poblet. A partir de llavors, la gestió realitzada en aquest bosc ha estat dirigida a la seva maduració, a la conservació i promoció de la biodiversitat i al foment d'un ús públic sostenible, la recerca científica i l'educació ambiental.

EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.2.1. DESCRIPCIÓ

L'àrea d'estudi se situa majoritàriament sobre un sòcol paleozoic, de gresos, pissarres motejades i pissarres argiloses del carbonífer. anàleg al que aflora al centre del Priorat, ja que es tracta de la mateixa unitat geològica. L'esmentat paquet de roques metamòrfiques queda interromput per dues grans intrusions granítiques que afloren al sector de l'altiplà de Prades i al torrent de Castellfolit. A l'extrem est de la unitat, apareixen els paquets sedimentaris incloent els gresos vermells del Muschelkalk. Hi ha esponerosos alzinars a la Vall del Titllar i Castellfolit, la Trinitat i la Pena.

L'aspecte actual de la unitat és una massa forestal densa i impenetrable (afavorida per una precipitació relativament elevada entre 650 i 700 mm/any) situada a les obagues i barrancs de les muntanyes de Prades, sobre relleus arrodonits d'erosió en materials granítics i metamòrfics, i amb restes d'estructura tabular a l'est de la unitat. A la tardor, les diferències en la vegetació apareixen més evidents per la coloració dels caducifolis, especialment a la part superior amb la franja de roureda de roure martinenc. Aquesta i la pineda de pi roig es dona a les valls de Castellfolit i el Titllar. Hi ha un grup de castanyers notables a la vall de Castellfolit, prop de la confluència amb el barranc de l'Argentada. En general, però, dominen els amplis alzinars i les pinedes de pi roig.

1.2.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

La unitat se situa dins el Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet, i inclou dues reserves naturals parcials: La Reserva Natural Parcial del barranc del Titllar té una superfície de 665,2 ha i se situa íntegrament al terme municipal de Vimbodí. La Reserva Natural Parcial del barranc de la Trinitat té una superfície de 266,33 ha i se situa íntegrament al terme municipal de l'Espluga de Francolí. A la vegada, se situen dins la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008). També inclou una geozona (Modelat granític de la vall de Castellfolit). Els valors naturals estan associats a la presència de masses forestals que inclouen rodals i exemplars de grans dimensions i edat (diversos peus de pi roig i pinassa, entre d'altres, superen abastament els 100 anys) i cert estat de maduració, el que implica cicles ecològics complexos i estructurats, amb bona presència de fongs i descomponedors, incloent invertebrats saproxílics. La flora inclou espècies amb significació biogeogràfica, i hi ha una petita teixeda amb gran valor. Es tracta d'un món amb trets eurosiberians encaixat en una comarca netament mediterrània. La fauna vertebrada associada inclou espècies d'amfibis, mamífers i aus propis d'aquestes masses forestals relativament madures.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Per una banda, aquesta unitat suposa el fons escènic de la unitat 3 (Vinyes i monestir de Poblet), a la qual emmarca perfectament; aquest, de per sí, ja és un valor estètic de gran importància. Per altra banda, constitueix una massa vegetal compacta, sense pràcticament interrupcions o alteracions artificials, dominada pels perennifolis (pins i alzines) però amb franges de caducifolis (roures, aurons, serveres, salzes, freixes, tells, castanyers) que li donen un valor estètic força elevat durant els mesos tardorencs. El relleu, amb turons arrodonits però barrancs que s'insereixen profundament en el bloc de muntanyes, deixant algunes roques o formacions de gran bellesa, és també un valor estètic remarcable.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

El bosc de Poblet és una d'aquelles masses forestals singulars on existeix una historiografia sobre la seva evolució i on la gestió l'ha marcat singularment; és també un dels exemples exitosos d'intervenció de l'administració forestal per a la conservació i restauració dels recursos. A més, dins dels seus límits existeixen jaciments prehistòrics, explotacions mineres antigues, pedreres de granit, i cases forestals de principis del segle XX. També inclou les ermites de Sant Joan de Montblanc i l'Ermida de la Trinitat de l'Espluga, i les restes d'una torre medieval (la Torre del Moro) al terme municipal de Vimbodí.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

La Mola dels Quatre Termes, situada en el límit entre aquesta unitat i la 5, és un lloc de significació simbòlica, suposat punt de trobada dels batlles els 4 termes municipals que hi conflueixen, per discutir assumptes comuns. Cal destacar les romeries o processions lligades a les dues ermites existents.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Actualment, el valor econòmic principal de l'àmbit d'estudi està relacionat amb el seu atractiu turístic, que genera un nombre important de visitants, complementant l'oferta del Monestir i la demanda d'activitats de natura a la comarca. Els visitants estan atrets pel senderisme i per la recollida de bolets, que ha estat regulada recentment, essent necessari l'obtenció d'un permís. La mateixa gestió de l'espai genera nombroses oportunitats en els àmbits econòmics de la gestió forestal, l'ús públic, la conservació del medi, l'educació ambiental i la investigació científica, dins del marc d'un espai que genera nombrosos serveis ecosistèmics, especialment en l'àmbit dels serveis culturals.

1.2.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, les dinàmiques més importants sobre l'espai són la successió ecològica i el canvi climàtic, amb la gestió forestal dirigida que es realitza sobre alguns dels rodals del bosc cercant la resiliència, la maduració i la potenciació de la biodiversitat. Conscients de que l'ús públic de l'espai pot ser excessiu en moments concrets, l'òrgan de gestió està treballant en l'anàlisi de la capacitat de càrrega per decidir mesures de control dels fluxos de visitants.

1.2.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

El PNIN de Poblet compta fins a nou itineraris. Cal destacar l'itinerari número 7 el camí ramader on s'ha recuperat una antiga carrerada que connectava el monestir de Poblet amb Prades per fer la transhumància. Tots aquests itineraris permeten visions parcials o més completes de la unitat. Per altra banda, els espais de vessant són ben visibles des del propi Monestir de Poblet i des de les carreteres i eixos viaris principals (N-240 i AP-7), i d'una manera molt més propera per la carretera T-700 que recorre la seva base i s'enlaira a l'oest pel barranc del Titllar. Les parts elevades de la unitat són visibles parcialment des del GR-7-1-4. Les ermites de Sant Joan i de la Trinitat són excel·lents miradors tant de la pròpia unitat com de les unitats 3, 7 i 11.

1.3. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

L'evolució de la unitat de paisatge vindrà marcada pels efectes que el canvi climàtic pugui tenir sobre masses forestals d'aquestes característiques i a partir de les mesures de gestió i conservació que l'òrgan de gestió del PNIN pugui decidir. No s'esperen canvis significatius a curt termini.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT	QUALITAT	FRAGILITAT PAISATGÍSTICA
Aquesta unitat forestal i muntanyosa és plenament visible des de bona part de la comarca, com fons escènic de la mateixa al sud-oest. Tot i així, el caràcter obac de bona part de la mateixa pot dificultar l'apreciació de detalls	Com unitat forestal, té una màxima qualitat ja que pràcticament no presenta alteracions (algunes pedreres, algun tallafoc) i es presenta com una massa compacta de bosc.	Tot i estar situada en orientació obaga, la dominància de les masses forestals perennifòlies i la inexistència de mosaics la converteix en una unitat molt fràgil.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

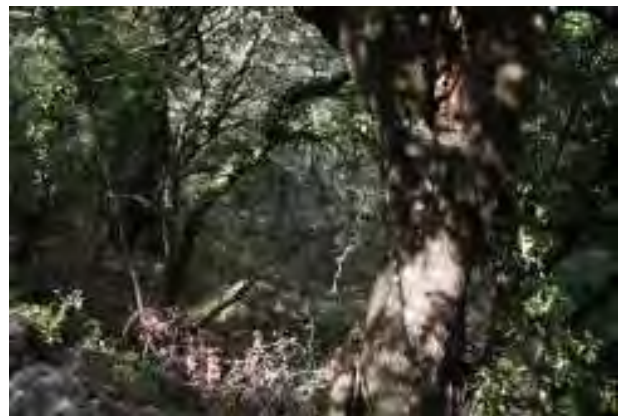
FORTALESES	OPORTUNITATS	ASPIRACIONS	REALITATS
- Es tracta d'una de les masses forestals més madures i amb millor estat de conservació del país - Existeix un òrgan de gestió específic encarregat de la seva custòdia i conservació - La massa forestal està lligada històricament a un element de màxima significació simbòlica com el Monestir de Poblet	- Convertir aquesta massa forestal en un exemple de gestió des del punt de vista de la maximització dels serveis ecosistèmics i la investigació aplicada - Utilitzar la ciència ciutadana com eina de gestió i implicació dels habitants en la seva conservació	- Aconseguir una massa forestal madura, diversa i resilient davant les alteracions i pertorbacions, especialment el canvi climàtic i el risc d'incendis forestals - Gestionar de manera adequada l'ús públic. - Afegir valors a l'espai en base a serveis ecosistèmics prestats, com són els espirituals, la salut pública, la tradició en la gestió forestal, el potencial d'investigació.	- L'ús públic pot resultar excessiu en alguns moments i indrets, portant a la massificació i a la pèrdua de la tranquil·litat - Es tracta d'una massa forestal sensible a les conseqüències del canvi climàtic.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic menor, associat a la vida agrícola i els usos tradicionals 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars de la comarca.
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

ES LOCALITZA CAP AL SUD DE LA COMARCA, A PARTIR DELS 400 M.S.N.M I CONSTITUEIX EL FONS ESCÈNIC CIRCUMDANT DE MONTBLANC. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 3.724,40 HA QUE CORRESPON AL 5,72% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU ELS MUNICIPIS DE MONTBLANC I VILAVERD, A MÉS DELS PRINCIPALS CIMS DE LA CONCA COM LA MOLA DE GUERXET I LA MOLA DELS QUATRE TERMES.

LOCALITZACIÓ

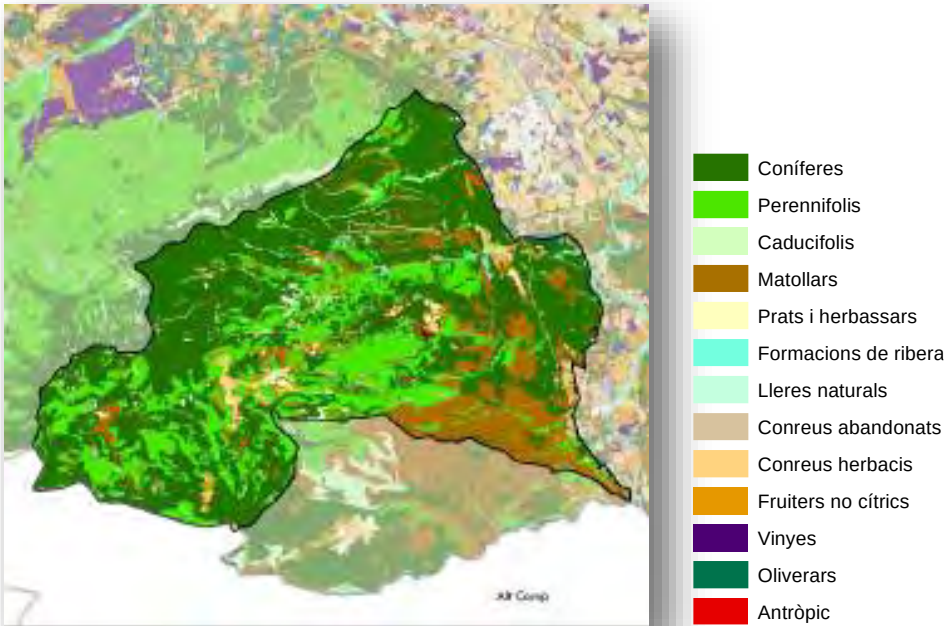
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. Usos del Sòl a la Unitat

La unitat de paisatge està dominada per la vegetació natural; són les pinedes de pi blanc, i en menor mesura a les parts culminals les de pi roig, les que donen caràcter al paisatge, però són importants també les superfícies d'alzinar en barrancs i llocs arrecerats, i les superfícies amb matollars, fruit en molts casos dels incendis forestals.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	31,68	0,85
Conreus	103,94	2,80
Terrenys sense vegetació	48,93	1,31
Vegetació natural	3.539,85	95,04
TOTAL	3.724,40	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	2.004,27	53,81
Perennifolis	833,32	22,37
Caducifolis	49,71	1,33
Matollars	586,22	15,74
Prats i herbassars	45,98	1,23
Formacions de ribera	20,09	0,54
Lleres naturals	0,26	0,01
Conreus abandonats	21,34	0,57
Conreus herbacis	47,78	1,28
Fruiters no cítrics	22,72	0,61
Oliverars	11,33	0,30
Vinyes	0,76	0,02
Antròpic	31,68	0,85
Terrenys sense vegetació	48,93	1,31
TOTAL	3.724,40	100,0

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Rojals es troba documentat l'any 1151. Inicialment era municipi (fins al 1940 fou municipi independent) amb les masies dels Cogullons, la Bartra i el Pinetell de Rojals. Històricament, una bona part de la població de les muntanyes de Prades va establir-se a Rojals i els seus agregats fins a les primeres dècades del segle XX, quan s'inicia el despoblament. L'explotació forestal tradicional, juntament amb la ramaderia, va ser l'activitat que va caracteritzar més el paisatge de les muntanyes de Prades, incloent significatives superfícies de conreus, molts herbacis, per donar suport a aquesta població. La major part d'aquesta activitat tradicional va desaparèixer amb la pràctica desaparició dels nuclis urbans, així que els espais agrícoles són molt reduïts i les masses forestals s'han anat desenvolupant i densificant, incrementades per repoblacions forestals amb pi roig i pinassa realitzades als altiplans de Rojals als anys 60.

Una de les conseqüències van ser els incendis forestals. En aquest sector, els més importants es van produir l'any 1986 en el sector oriental de les Muntanyes de Prades des de Rojals i Rojalons fins el paratge de les Garrigues, on van cremar prop de 300 ha d'espai forestal, en un sector molt visible des de la carretera TV-7042. Com a conseqüència, el paisatge actual d'aquest sector que es va cremar és el d'una pineda de pi blanc molt densa i jove.

Les poblacions de Rojals i el Pinetell, encara que mantenen una part de l'estructura original de poble rural de muntanya, durant la dècada dels anys 70 del segle XX s'hi va construir algun xalet o mas de cap de setmana no gaire integrat en el paisatge, fet que actualment no succeeix en les noves construccions que s'hi estan fent, que han permès una recuperació bastant assenyada del nucli urbà de Rojals, no així el dels Cogullons, pràcticament desaparegut, o el de Rojalons, molt malmès. Els abundants masos que hi havia en aquest sector, i les terres de conreu associades, s'han anat perdent per abandonament. En conseqüència, en només 100 anys, un paisatge molt humanitzat i habitat, en mosaic de conreus i boscos força explotats, amb diversos nuclis de població i masos, s'ha convertit en una zona feréstega, forestal, on només un nucli urbà continua existint com a bàsicament espai de segona residència.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

A sobre del sòcol paleozoic s'hi va dipositar la sèrie de roques sedimentàries del Triàsic les quals apareixen en el sector oriental de les Muntanyes de Prades, amb una lleugera inclinació cap a l'oest: des dels plans de la Vila, Rojals, les Garrigues i fins a la Riba, i també al sud de l'eix del riu Brugent. Així, en aquesta zona, les muntanyes de Prades tenen un relleu tabular, i s'aixequen com una mola excavada pel riu Francolí, deixant visible en algunes zones els paquets dels gresos vermells del Bundsandstein però, especialment, els paquets de calcàries, dolomies i margues del Muschelkalk. Només alguns barrancs tributaris del Francolí, i especialment el barranc de la Vall,

aconsegueixen inserir-se en aquest sector creant relleus importants i cingleres. Aquest sòl bàsicament calcari, on l'aigua s'escola, ha creat substrats secs molt diferenciats dels que es donen a les obagues de les muntanyes de Prades, de manera que la vegetació és més xeròfita, i dominen brolles, garrigues i pinedes de pi blanc. Els alzinars i vegetació més eurosiberiana apareixen al fons d'aquests barrancs (especialment a l'obaga de la Vall) i també esponeroses pinedes de pi roig que connecten amb les obagues de Poblet es donen a les zones més planeres i culminals del sector, entre els Cogullons i la Mola dels Quatre Termes. Unes poques parcel·les de conreu, bàsicament cereals i algunes parades de noguers, se situen al voltant de l'altiplà on s'enlaira el nucli de Rojals.

En aquesta unitat, la petita carretera TV-7042 de Montblanc a Rojals serpenteja i ascendeix ràpidament per les zones cremades a l'incendi de 1986, constituïdes per pinedes de pi blanc joves i denses. El nucli dels Rojalons està molt degradat, amb només una casa/explotació ramadera antiga, mentre que el nucli de Rojals, que va arribar a estar pràcticament abandonat als anys 70, s'ha anat reconfigurant amb la recuperació de les cases del poble per part d'antics i nous residents. Malauradament, bona part dels antics masos que es donaven en aquest sector de les muntanyes de Prades està actualment enrunat.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Una part molt important de la unitat (3.000 ha) se situa dins la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008). El voltant del nucli de Rojals està caracteritzat principalment per brolles, claps d'alzinar i sobretot pinedes secundàries de pi roig i de pinassa, fruit de repoblacions forestals dels anys 60 del segle XX, com les situades a l'extens altiplà dels plans de Rojals. Enmig d'aquesta massa forestal hi ha clarianes amb comunitats arbustives que evidencien els darrers terrenys conreats al voltant de nombrosos masos, la majoria dels quals avui dia es troben en runes. Al voltant de conreu dedicats principalment al cultiu dels cereals i dels avellaners. Entre els barrancs que es dirigeixen cap a Montblanc destaca el barranc de la Vall, on hi ha comunitats de ribera bastant ben conservades i clapes d'alzinar amb espècies caducifòlies, fins i tot alguns castanyers.

La presència d'espais relativament oberts (matollars i pinedes joves baixes), així com de cingles, permet l'existència d'aus rupícoles i grans rapinyaires. Es tracta d'un sector feréstec amb comunitats faunístiques ben desenvolupades i amb una flora lligada als espais solells i calcaris.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Els valors estètics principals de la unitat estan lligats al seu caràcter feréstec i al relleu tabular forestat, així com la posició preeminent del poble de Rojals dominat pel seu campanar. Existeix poca variació estacional en el cromatisme de la unitat, però els arbres caducifolis, especialment a les obagues i a la Vall, tenyeixen de punts de colors grocs, ocres i vermells els boscos d'aquesta unitat, mentre que a l'estiu, la floració d'arbusts com el matabous, aporta noves tonalitats grogues.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Els valors històrics del paisatge de la zona són nombrosos i variats, fruit de l'empremta humana que ha tingut aquest territori al llarg de la història. Entre ells destaquen el conjunt d'abrics i llocs on es troben manifestacions d'art rupestre que van ser declarats Patrimoni Mundial per la UNESCO l'any 1998. Fins a l'actualitat, es comptabilitzen 11 abrics de pintures rupestres i nombrosos llocs amb gravats, repartits principalment al voltant de la població de Rojals que testimonien una relació dels habitants d'aquesta zona amb el seu medi des d'antic. A banda, també s'hi han trobat nombrosos jaciments arqueològics, molts d'ells prehistòrics i situats en coves.

En temps més moderns, destaquen mostres de la utilització tradicional del territori com alguns antics pous de gel. Només en l'antic terme de Rojals, han estat inventariats 57 masos; entre ells hi destaquen com a singulars els masos balmats. Al nucli de Rojals, destaca l'església de Sant Salvador, d'origen romànic (segle XIII), tot i que molt modificada.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Rojals i el seu entorn poden ser considerats un exemple paradigmàtic dels processos d'aprofitament històric i de despoblament del segle XX de la muntanya mediterrània, amb nuclis urbans que han desaparegut (Cogullons), que ho estan a punt de fer (Rojalons) o que han pogut sobreviure mercès a l'interès paisatgístic i natural de la seva ubicació i la voluntat d'antics habitants, com és el cas de Rojals. La presència de nombroses mostres d'art paleolític rupestre li confereixen també antics valors de simbologia humana en els moments d'inici de l'antiga espiritualitat dels pobladors del territori. En el límit de la unitat, cal citar també la simbologia de la Mola dels Quatre Termes.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Actualment, l'explotació fustanera i tradicional dels boscos és pràcticament inexistent, i la superfície agrària molt minsa, de la qual s'obtenen avellanes, nous i cereals. Destaquen la recollida de bolets i les activitats d'ús públic, com el senderisme, les curses de muntanyes i el BTT, en tot aquest sector. Arran d'això, existeix un negoci de restauració actualment a Rojals. L'antic refugi dels Cogullons està actualment tancat.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Les dinàmiques que actualment incideixen en el paisatge són les de successió vegetal; es dona una certa maduració i heterogeneïtzació de les plantacions de pinedes de pi roig i pinassa de les parts culminals de la unitat, la colonització vegetal d'antigues parades de conreu, l'evolució d'alzinars que van ser molt explotats per extracció de llenya i carbó vegetal, i el creixement de pinedes molt joves i denses a les zones afectades pels incendis forestals. En aquestes àrees més baixes i solells, el risc d'incendi continua essent un factor força important, retroalimentat per aquest tipus de desenvolupament, i un factor molt important a tenir en compte. Mentre que el poble de Rojals té un important grau de consolidació, el nucli de Rojalons té un important grau de degradació. Continua també la destrucció paulatina, per abandonament, del patrimoni construït dels masos.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Rojals està situat a 979 metres d'altitud, essent el poble de més altitud de la comarca. Des de l'església de Sant Salvador (origen s. XIII) es pot gaudir de la vista panoràmica de bona part de la Conca fins als cims del Pirineu. També la carretera TV-7042 que ascendeix fins a Rojals permet bones vistes tant de l'inici de la vall com de la resta del sector. La carretera C-14 i la via del ferrocarril Reus-Montblanc també permeten visions importants de la part baixa de la unitat, i totes les vistes cap a l'oest des de les parts elevades de la serra de les Guixeres.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

En aquesta unitat, i en general a les Muntanyes de Prades, es tendeix a una homogeneïtzació del paisatge per l'augment de la superfície ocupada per la vegetació espontània i la configuració de grans masses forestals. El progressiu abandonament dels camps de conreu, especialment d'avellaners, a causa de la seva baixa rendibilitat fa preveure que la tendència continuarà en un futur. Davant la deixadesa dels camps, la vegetació espontània ocupa el terreny i guanya extensió. El fet que la major part de l'espai es troba protegit per diverses figures de protecció garanteix que la major part del paisatge quedi fora de projectes relacionats amb l'urbanisme, la creació de centrals eòliques i el desenvolupament de grans infraestructures lineals. Tot i així, la manca d'un òrgan de gestió específic per a la ZEC dificulta la realització d'actuacions de planificació i gestió efectives del patrimoni històric, cultural i natural del sector.

El risc d'incendis forestals continua essent important, especialment a les zones ja anteriorment afectades per incendis, així com els riscos derivats dels efectes del canvi climàtic, que posaran en qüestió la resiliència d'aquests boscos, molts d'ells joves i poc desenvolupats, per la qual cosa l'efecte de fenòmens meteorològics extrems (nevades, sequeres, ventades) i plagues poden provocar danys extensos. Si bé el futur del nucli de Rojals sembla garantit, bona part del patrimoni de masos i d'altres nuclis de població com Cogullons o Rojalons sembla difícil, a no ser que apareguin iniciatives externes relacionades amb l'aprofitament turístic.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

Les parts baixes i mitges d'aquesta unitat són força visibles des de la vall del Francolí i des del sud de la conca, així com els eixos de comunicació principals que hi recorren, i des de les serres de les Guixeres, Lilla i Carbonària, però les parts culminals són només visibles des del seu interior.

QUALITAT

La qualitat general de la unitat és elevada; el relleu tabular i la dominància de les masses forestals donen un aspecte feréstec i harmònic, tot i que l'anàlisi de detall permet apreciar zones afectades per incendis forestals amb desenvolupaments vegetals no desitjats i la presència d'un patrimoni construït que s'ha anat degradant amb el pas del temps.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

La bona il·luminació de la unitat, conjuntament amb el relatiu desnivell dels seus vessants, els colors clars dels materials calcaris i dolomítics, i la dominància de vegetació forestal perennifòlia implica una fragilitat molt alta. Un exemple és la pedrera existent a l'embocadura de la Vall, de molt difícil cicatrització.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Un poble de Rojals relativament ben conservat i amb certa habitabilitat
- Masses forestals extenses i diverses, amb importants valors naturals
- Poques alteracions paisatgístiques artificials d'importància
- Un patrimoni històric, principalment relacionat amb les cultures prehistòriques, d'importància internacional

OPORTUNITATS

- L'agricultura de muntanya, la silvicultura sostenible i l'aprofitament intel·ligent dels recursos naturals
- L'aprofitament del valor simbòlic, històric i espiritual dels jaciments d'art rupestre
- La investigació sobre l'evolució de les masses forestals mediterrànies

ASPIRACIONS

- Recuperar part del patrimoni construït com masos i antics nuclis de població, com els Cogullons i Rojalons
- Aconseguir madurar i diversificar les masses forestals per potenciar els seus serveis ecosistèmics i fer-les més resilients.
- Recuperar zones de conreu de muntanya
- Posar en valor mitjançant l'ús públic sostenible els

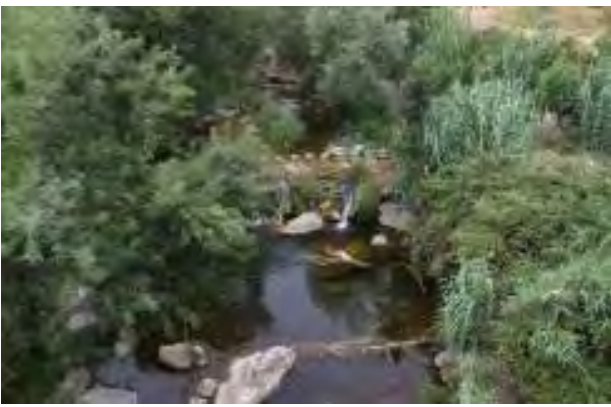
REALITATS

- Un patrimoni construït, principalment de masos i antics nuclis de població, molt degradat o en risc de desaparèixer
- Unes masses forestals en molts casos joves i desestructurades, poc resilients a canvis ambientals i molt susceptibles als incendis forestals
- Pèrdua continuada d'espais agraris intersticials

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

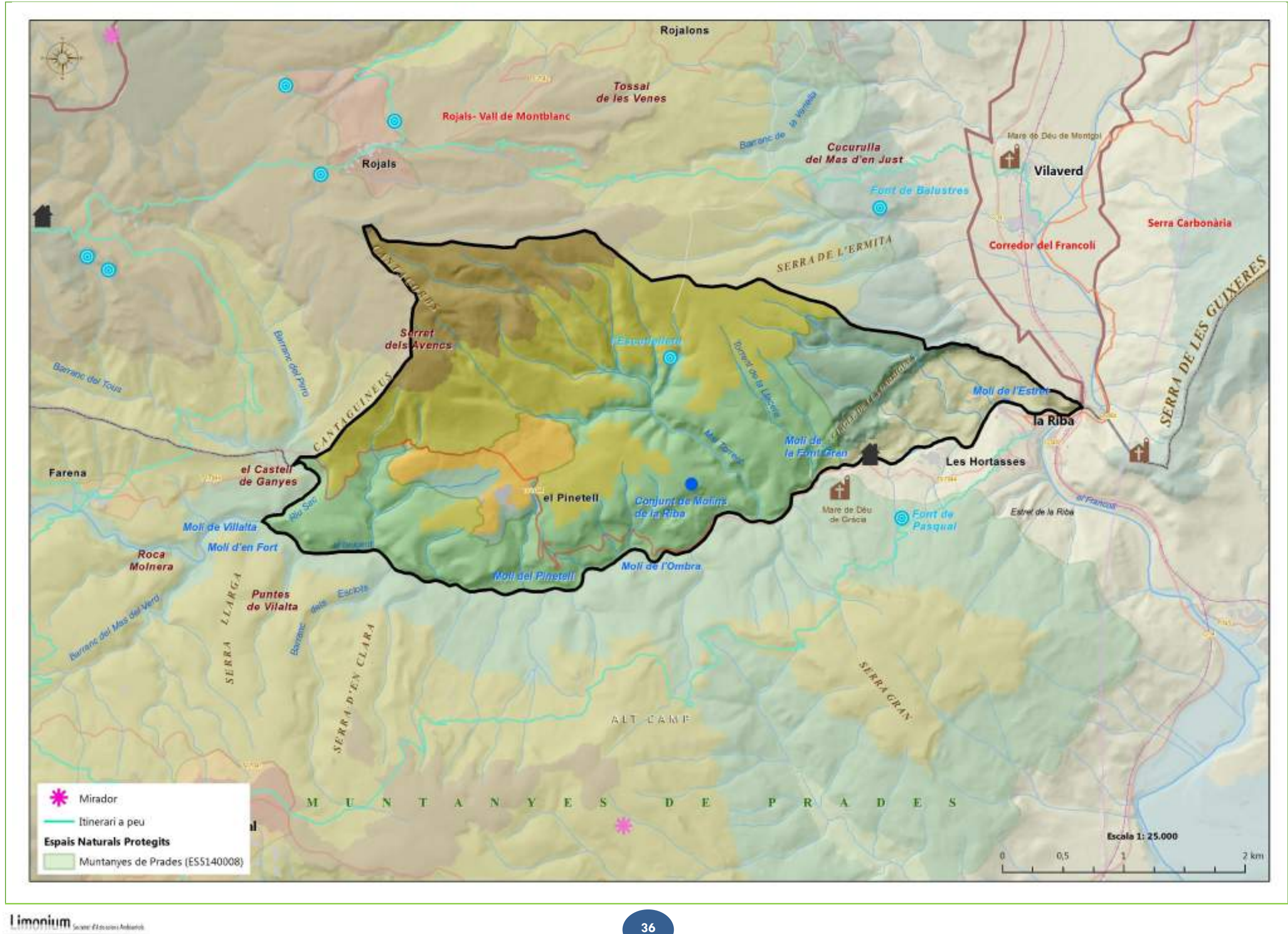
1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció 1.4. Recuperar els masos 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble
2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats 2.2. Eliminar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...) 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2. Prevenir els incendis forestals 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic menor, associat a la vida agrícola i els usos tradicionals 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

ES LOCALITZA A L'EXTREM SUD-EST DE LA COMARCA, EMMARCADA PER LA SERRA CANTAGUINEUS I EL RECORREGUT DINS DE LA COMARCA DEL RIU BRUGENT FINS A LA SEVA DESEMBOCADURA EN EL RIU FRANCOLÍ. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 1.089,39 HA QUE CORRESPON A L'1,67% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS DE MONTBLANC I VILAVERD.

LOCALITZACIÓ

1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

En aquesta unitat, conformada pel costat nord (esquerre) de la vall del riu Brugent, domina la vegetació natural amb el 96% de la seva superfície. Dins d'aquesta vegetació, quasi la meitat correspon a matollars i l'altra a pinedes de pi blanc, amb una representació molt menor de quercínies i vegetació de ribera.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	7,53	0,69
Conreus	24,20	2,22
Terrenys sense vegetació	11,03	1,01
Vegetació natural	1.046,63	96,07
TOTAL	1.089,39	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	386,19	35,45
Perennifolis	95,50	8,77
Caducifolis	97,71	8,97
Matollars	428,08	39,30
Prats i herbassars	20,29	1,86
Formacions de ribera	14,40	1,32
Lleres naturals	4,46	0,41
Conreus abandonats	0,00	0,00
Conreus herbacis	8,82	0,81
Fruiters no cítrics	14,53	1,33
Oliverars	0,00	0,00
Vinyes	0,85	0,08
Antròpic	7,53	0,69
Terrenys sense vegetació	11,03	1,01
TOTAL	1.089,39	100,00

- Coníferes
- Perennifolis
- Caducifolis
- Matollars
- Prats i herbassars
- Formacions de ribera
- Lleres naturals
- Conreus abandonats
- Conreus herbacis
- Fruiters no cítrics
- Vinyes
- Oliverars
- Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Bona part d'aquesta unitat formava part de l'antic terme municipal de Rojals, poble d'origen antic (1142) i que tenia entre els seus agregats el Pinetell de Rojals, poble que se situen dins la unitat. A finals del segle XIX, aquests pobles i els masos que en formaven part tenien una important població que explotava els boscos intensament (fusta, llenya, ramaderia, productes secundaris) i que conreava (fruits secs, oli, vinya, cereals) especialment les Planes al nord del Pinetell de Rojals i alguns vessants. Aprofitant la força hidràulica del riu Brugent, s'hi van instal·lar a la seva riba nord diversos molins fariners i, en general, es tractava d'un sector viu i treballat.

A partir de la Guerra Civil, el despoblament es va fer evident; masos i molins es van anar abandonant i en paral·lel al despoblament del nucli principal de Rojals, també ho van fer els nuclis secundaris. L'activitat d'explotació del territori es va anar reduint molt ràpidament, i les dinàmiques de successió vegetal es van imposar, amb tancament de les masses forestals, abandonament de conreus i d'estructures associades, com bancals i barraques de pedra seca, així com les estructures d'habitabilitat humanes. Els incendis forestals, com el de 1986 a la zona de les Garrigues, també van provocar canvis importants i fenòmens com les riudes d'octubre de 1992, que van afectar molt intensament la conca del riu Brugent, també van afectar elements del patrimoni construït com els molins. Actualment, nous residents han recuperat alguns dels habitatges del Pinetell.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

El riu Brugent és el principal afluent pel costat dret (oest) del riu Francolí, i excava profundament els materials mesozoics del bloc de les muntanyes de Prades, amb formes fluvials (ràpids, gorgs), de gran bellesa. El costat nord (esquerre) de la vall forma part de la Conca de Barberà; es tracta d'un territori esquerp, pendent, on el relleu tabular original ha estat modelat pel riu, deixant importants cingles visibles, i alguns replans o altiplans enlairats. Dominen en els espais solans les pinedes de pi blanc, i en algunes zones més rocalloses o afectades pels incendis forestals, garrigues. Al voltant del nucli del Pinetell, situat en un petit altiplà, romanen parades de conreus herbacis. Aquest nucli urbà presenta una interessant plaça central, amb alguns habitatges recuperats i uns bons exemplars d'alzines, roures i lledoners.

La carretera TV-7044 serpenteja per la vall del Brugent i permet accedir al Pinetell, i observar les restes dels antics molins fariners, la major part enrunats i alguns de grans dimensions i significació paisatgística, que existeixen en el costat nord del riu (solà) dins la unitat.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Unes 860 hectàrees de la unitat, la pràctica majoria, se situen dins la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008). El riu Brugent té importants valors naturals associats als rius mediterranis de muntanya calcària, amb una interessant comunitat d'invertebrats aquàtics i peixos, i vegetació de ribera. Els cingles de la unitat tenen bones mostres de flora i fauna rupícoles, incloent nidificació d'aus rapinyaires de gran valor. Al mateix temps, existeixen reduïdes de vegetació eurosiberiana de gran valor ecològic. Cal destacar també que bona part de la unitat se situa dins la geozona dels Esculls de la Riba.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

La vall del riu Brugent té una gran bellesa, amb un relleu impressionant i forestat, rocós. En detall, el propi riu Brugent constitueix un sorprenent curs de muntanya molt proper a la plana del Camp de Tarragona. Les restes dels molins hidràulics, tot i que degradats, tenen també un valor estètic important perquè són encara reconeixibles en la seva integritat i funció. La pròpia carretera TV-7044, via de muntanya sinuosa, realça aquesta situació. L'entorn del poble del Pinetell i la seva plaça tenen també un important valor estètic. El conjunt de cingles en forma d'arc configurat pels Cingles de les Garrigues i els Cingles de la Serra, confrontants amb el poble de la Riba, creen també un entorn geomorfològic sorprenent.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Existeixen en l'espai diverses barraques de pedra seca, testimonis de l'antiga utilització agrícola de costers i replans. Destaquen també les nombroses mostres de la cultura de l'aigua existents al llarg del recorregut del riu Brugent, incloent rescloses i molins; entre ells el Molí del Mas, el Molí de la Font Gran, el Molí del Jan, el Molí de Figuerola i el Molí del Pinetell. D'aquests, només el Molí del Jan està recuperat.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Entre els valors simbòlics actuals, destaca la utilització que actualment realitzen molts immigrants d'origen sud-americà del riu Brugent per al seu oci vocacional, recuperant activitats pròpies dels seus països com els "Paseos de Olla", dies de pícnic popular a la riba dels rius andins.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Pocs elements productius es donen en aquest sector; si bé el nucli de Farena aigües amunt té una activitat turística i de producció de truites, en l'àmbit de la Conca de Barberà només cal destacar la minsa producció de cereals que es dona en aquest sector i l'economia difosa a la Riba i la resta de la comarca que produeix la utilització lúdica del riu Brugent. A més, cal citar l'aprofitament secundari dels boscos de la unitat (bolets i d'altres).

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Les dinàmiques actuals que incideixen en el paisatge són la successió vegetal i la influència puntual dels incendis forestals. L'abandonament de les estructures, com el cas dels molins hidràulics, també tenen una important significació paisatgística. Fenòmens paral·lels impliquen la recuperació progressiva d'habitatges al poble del Pinetell de Rojals i d'alguns masos, com el conjunt del Mas Solans, molt proper a la Riba.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La carretera TV-7044 com a via rodada, i el GR-7 com a sender, recorren la unitat i permeten vistes interessants i completes, amb diverses perspectives, de la mateixa. La part nord del nucli de la Riba també presenta visuals cap a la unitat, bàsicament de la petita part sota l'arc de cingles de la serra, també visibles des d'un petit tram de la carretera C-14. Les parts properes al inetell són visibles des de l'interior de la unitat i des dels cims que l'envolten i delimiten pel nord.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

En aquesta unitat, cal destacar el paper que, a futur, poden tenir els incendis forestals ja que, malauradament, l'estructura de la vegetació, sòls i orientació, la fan molt susceptible a aquest fenomen. Mentrestant, continuarà actuant la successió vegetal, incloent la maduració i tancament de les forests i la desaparició gradual d'antics bancals agrícoles. Malauradament, si iniciatives relacionades amb la conservació del patrimoni cultural o l'aprofitament del mateix per activitats turístiques no ho remeïen, és possible que s'acabi destruïnt definitivament part del patrimoni de molins i de masos existents en aquest territori. Cal tenir també atenció a fenòmens puntuals de massificació del riu Brugent, que inclou hiperfreqüentació a la carretera i aparcaments incontrolats, amb conseqüents problemes per a la seguretat pública i el medi ambient.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT La unitat és només parcialment visible des de la resta de la Conca de Barberà (només l'arc conformat pels cingles de la Serra); després, és visible des del seu interior o des dels cims i cingles que la limiten pel nord i des dels situats a l'altra banda de la vall del Brugent.	QUALITAT Es tracta d'una unitat amb una qualitat visual i estètica extraordinària, a causa de la topografia abrupta, el modelat visual i la dominància del component forestal.	FRAGILITAT PAISATGÍSTICA La bona il·luminació de la unitat, amb orientació sud, així com la dominància de vegetació perennifòlia amb poca variació cromàtica estacional, i la presència d'importants cingles verticals de calcària, li confereixen una enorme fragilitat a agressions paisatgístiques
---	--	---

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES - Un conjunt natural ben conservat, harmònic, amb molt poques alteracions paisatgístiques artificials destacades - Un riu mediterrani de gran valor estètic i gran valor natural - Un patrimoni de molins i d'elements de la cultura de l'aigua encara visible i comprensible en el seu conjunt - Un poble de muntanya en fase de recuperació parcial, atractiu i envoltat de conreus	OPORTUNITATS - Aprofitament turístic i museístic del patrimoni de molins del Brugent - Ús públic sostenible del riu Brugent - Ciència ciutadana i investigació per a apropiació i conservació de la biodiversitat al riu Brugent i el seu entorn	ASPIRACIONS - Recuperar de manera integral el patrimoni de la cultura de l'aigua, especialment dels molins, generant-hi activitats econòmiques - Reduir el risc d'incendis forestals i preparar les masses forestals per a la seva resiliència als canvis ambientals - Recuperar superfície i activitat agrària, així com les estructures de patrimoni associades (marges, bancals, cabanes, masos). - Convertir el Pinetell de Rojals en un poble amb població estable i activitat econòmica	REALITATS - Un elevat risc d'incendi a causa de les característiques físiques i de l'estructura de vegetació - Homogeneïtzació accelerada del paisatge per dominància de la massa forestal - Fenòmens puntuals de massificació en l'ús públic del riu Brugent - Un lamentable estat de conservació de molts dels elements de la cultura de l'aigua existents en aquest territori - Pèrdua accelerada del patrimoni agrícola construït
---	---	--	--

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua 1.4. Recuperar els masos
2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca 2.1.Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars

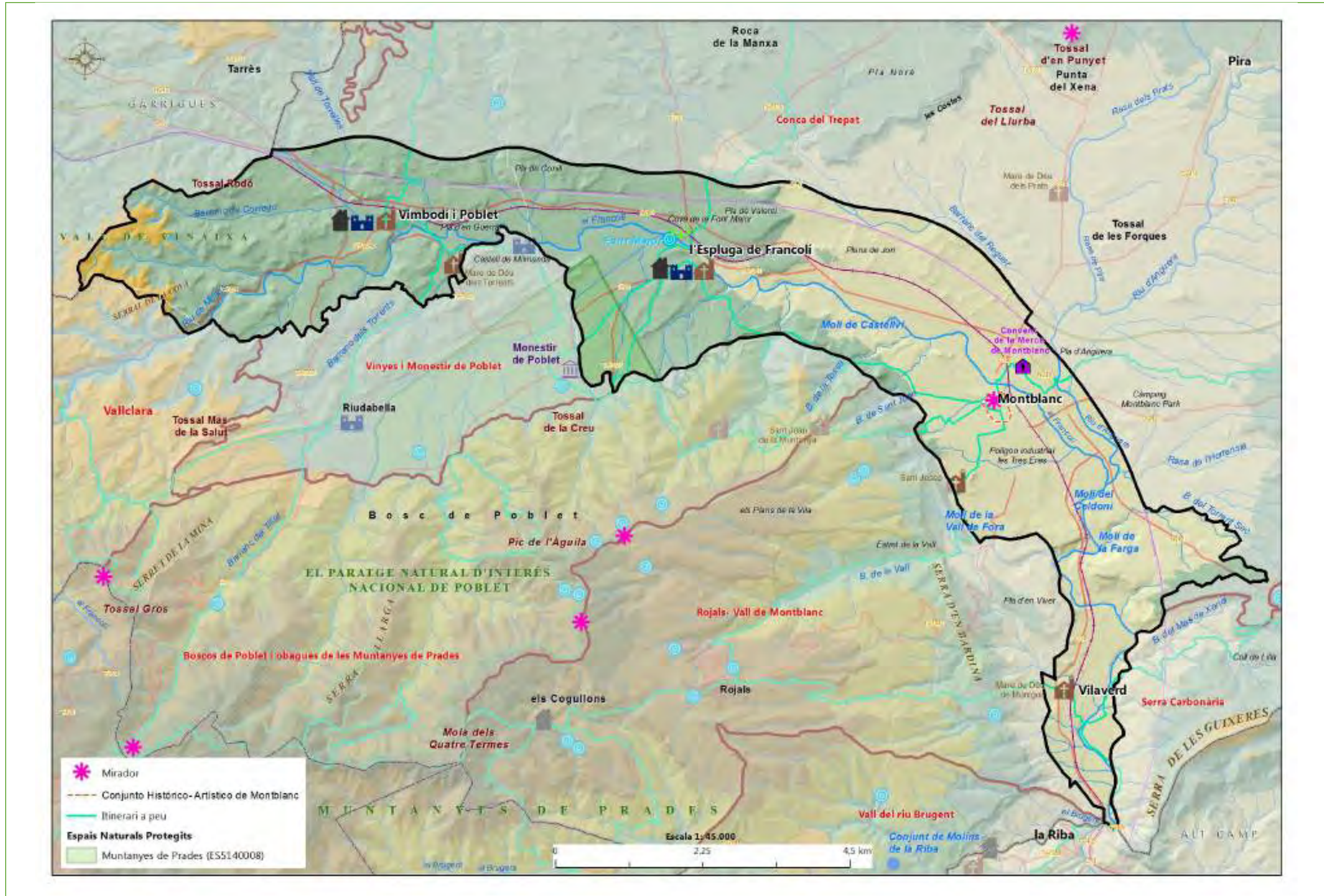
3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals, (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.5.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES LOCALITZA EN UNA FRANJA PARAL·LELA AL RIU FRANCOLÍ I AL CONJUNT D'INFRASTRUCTURES QUE SEPAREN LA ZONA VITIVINÍCOLA DE LES ÀREES NATURALS I BOSCOSES DEL SUD. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 4.538,38 HA QUE CORRESPON AL 6,97% ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS DE VIMBODÍ I POBLET, L'ESPLUGA DEL FRANCOLÍ, MONTBLANC I VILAVERD.

LOCALITZACIÓ

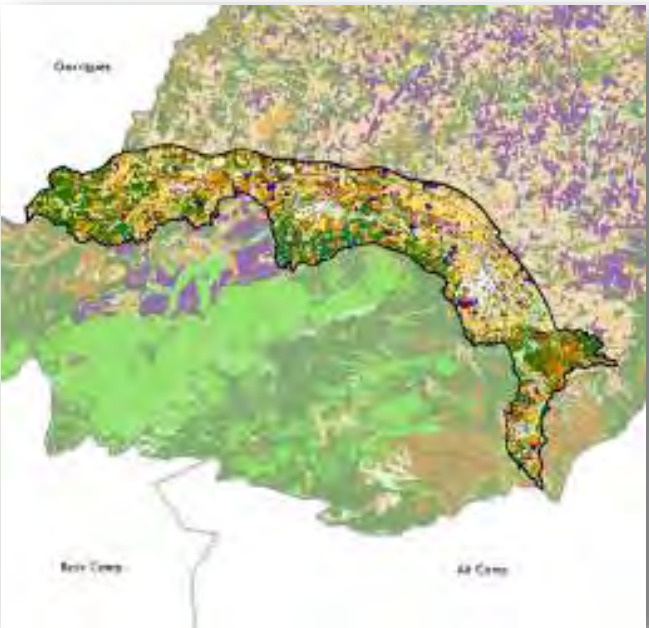
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

En aquesta unitat, destaca que més d'un 16% del sòl correspon a usos antròpics, tant residencials, com industrials i d'infraestructures. Pràcticament la meitat de la superfície és agrícola, amb un mosaic en què el 50% aproximadament són cereals i la resta es divideixen entre ametllers, avellaners, oliverars i vinyes. La vegetació natural (40% boscos de pi blanc, 40% matollars, però també prats i vegetació de ribera), tenen també una gran significació en l'àmbit d'estudi, amb el 35% de la superfície.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	741,76	16,34
Conreus	2.163,68	47,68
Terrenys sense vegetació	6,24	0,14
Vegetació natural	1.626,70	35,84
TOTAL	4.538,38	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	641,00	17,21
Perennifolis	12,34	0,33
Caducifolis	3,14	0,08
Matollars	626,85	16,83
Prats i herbassars	178,98	4,81
Formacions de ribera	162,04	4,35
Lleres naturals	2,36	0,06
Conreus abandonats	102,12	2,74
Conreus herbacis	983,82	26,42
Fruiters no cítrics	577,96	15,52
Oliverars	329,09	8,84
Vinyes	170,69	4,58
Antròpic	741,76	19,92
Terrenys sense vegetació	6,24	0,17
TOTAL	4.538,38	100,00

- Coníferes
- Perennifolis
- Caducifolis
- Matollars
- Prats i herbassars
- Formacions de ribera
- Lleres naturals
- Conreus abandonats
- Conreus herbacis
- Fruiters no cítrics
- Vinyes
- Oliverars
- Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

En el document número I s'ha explicat abastament la rica i llarga història dels quatre nuclis de població principals riberencs del riu Francolí (Vilaverd, Montblanc, l'Espluga de Francolí i Vimbodí i Poblet), amb especial significació de Montblanc, que va ser se una de les ciutats més importants del país a l'edat mitjana. De fet, per aquest territori, pas natural entre el camp de Tarragona i Lleida, ja circulava en temps romans la Via Aurèlia (Tarraco-Ilerda), i la disponibilitat d'aigua pel riu Francolí, de terres de conreu i de recursos forestals a les muntanyes properes va permetre fer créixer pobles importants.

Ens interessa més l'evolució recent, on des de la crisi de la fil·loxera a finals del XIX es van produir canvis paisatgístics molt remarcables; a finals del segle XIX, la vinya va arribar a ocupar el 73% del terme municipal de Montblanc, i passà de 3.907 ha el 1.900 a 1.443 ha el 1.963, tant a causa de la disminució general del territori agrari (especialment als espais esquerps al sud de Montblanc) com la substitució per altres conreus (ametllers, oliveres, cereal, avellaners). A la segona meitat del segle XX, la construcció de l'autopista Ap-7 i la millora de la C-14 i la N-240, així com el creixement general de l'economia, van convertir aquest eix de comunicació en principal entre les províncies de Tarragona i Lleida, potenciant fluxos turístics i de mercaderies que van tenir translació amb creixements urbanístics molt significatius de Montblanc i l'Espluga de Francolí i la creació d'un eix industrial al llarg de la N-240 (i també a tocar de Vilaverd) entre aquestes dues poblacions. El pas de la via del tren d'alta velocitat ha acabat de conformar un territori de comunicació, fluid i longitudinal, on la línia natural del riu Francolí del contacte entre la vall del riu i les muntanyes de Prades, s'hi sumen les infraestructures artificials molt més lineals i en alguns casos connectades. En paral·lel, s'ha ant produint l'abandonament progressiu de petites parcel·les de conreu, la generació de molts espais intersticials banals (granges i naus abandonades, espais entre infraestructures, traces de carreteres obsoletes...), mentre les operacions d'embelliment urbà, especialment intenses a Montblanc, tant al casc antic com especialment amb l'alliberament de les muralles, han estat també factors molt remarcables.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

El corredor del Francolí és la part de la Conca estricta situada al sud del conjunt d'infraestructures que recorren el territori, bàsicament la superposició de la N-240 i de l'autopista Ap-7. Geomorfològicament, és indistint de la resta de la Conca (unitats de la Conca del Trepà i Vinyes i Monestir de Poblet), tot i que en bona part correspon a la part més fonda de la vall del Francolí. És una de les conques perifèriques del marge meridional de la Depressió Central Catalana, on l'acció erosiva dels rius Francolí i Anguera ha buidat els materials tendres fins a configurar una cubeta d'erosió, de materials oligocènics (marges llimosos de color vermell, gresos i margues groguenques). Aquesta unitat es troba recolzada pels estreps orientals i septentrionals de les muntanyes de Prades i, a l'est, pel congost de la Riba i la Serra de Carbonària.

Al sud de la unitat, els voltants de Vilaverd, al·luvial estret del Francolí entre les muntanyes de Prades i la serra de les Guixeres, conformen una zona relativament diferent que ben bé podria constituir una unitat de paisatge diferenciada. La construcció de la C-14 i l'alliberament del pas del trànsit pesat per dins el poble han permès la seva recuperació urbanística, enmig d'una plana dominada per conreus de regadiu i avellaners, i on naus industrials d'importants dimensions al nord del poble tenen també força significació paisatgística. Entre Vilaverd i Montblanc, petits estreps de la serra de les Guixeres (El pla d'en Viver), dominades per matollars a causa de l'efecte dels incendis forestals, obliguen al riu Francolí a encaixonar-se relativament, i han servit per ubicar instal·lacions com l'antic abocador de Montblanc. Al voltant de Montblanc, el cereal forma un paisatge en mosaic amb els edificis de les noves indústries, els eixamples residencials i els eixos de comunicació superposats i interconnectats, amb naus, elements obsolets i espais intersticials, si bé la vila de Montblanc, especialment amb la basílica de Santa Maria i el turó del castell, és ben visible i, des del seu flanc nord-est, s'aprecia encara molt bé part del recinte murallat. Entre Montblanc i l'Espluga de Francolí, al costat sud de la N-240 hi ha un paisatge agrari i fluvial interessant lligat al curs del riu Francolí i en contacte amb les muntanyes de Prades, mentre que annex a la carretera pel nord es desenvolupa un polígon industrial lineal amb estructures de gran dimensió paisatgística com, per exemple, la fàbrica de Revibasa. Cap a Vimbodí, la N-240 discorre per terrenys més elevats, en paral·lel a l'AP-7, mentre que els terrenys entre l'Espluga i el Vimbodí plantegen un mosaic de parcel·les agrícoles, boscos de ribera i restes de vegetació natural bastant interessant. L'Espluga de Francolí, relativament enlairada sobre un turó presenta una façana nord interessant, amb el celler modernista, i les restes de la muralla, mentre que per l'est i l'oest es difumina amb nous eixamples residencials.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Aquesta unitat presenta una poca superfície inclosa a espais naturals protegits: 140 ha estan dins la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008), i al nord de Vimbodí, 399 ha formen part de l'espai Vall la Vinaixa. Els valors naturals més importants, no obstant, tenen a veure amb els ambients fluvials: el riu Francolí, tot i problemes de contaminació puntual, es configura com un sistema fluvial interessant, amb formes de dinàmica diverses, àrees amb boscos de ribera relativament importants, tant en plana com engorjats, per exemple a la zona de confluència amb el riu Anguera (La Sallida). També els matollars existents a la zona del pla d'en Viver, sobre margues i guixos, presenten cert interès botànic. Cal citar també la importància del sistema de la cova de l'Espluga de Francolí, excavat sobre conglomerats, exemple de karst binari molt poc freqüent a Catalunya, amb interès arqueològic i sedimentològic.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Tot i les nombroses alteracions generals patides a causa de les expansions urbanes, industrials i d'infraestructures de comunicació, moltíssimes peces d'aquesta unitat tenen una gran bellesa estètica: els conreus d'avellaners al nord i sud de Vilaverd, encaixonats entre el riu Francolí, les muntanyes de Prades i les Guixeres, la zona dels Molins de la Vila, l'àrea entre l'Espluga de Francolí i les Masies, el casc urbà (medieval i cercle de muralles) de Montblanc, els cellers modernistes de Montblanc i l'Espluga de Francolí.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Es tracta d'una zona amb impressionant valor històric i cultural. Cal citar, per començar, les restes prehistòriques trobades a la cova de l'Espluga de Francolí i els enterraments funeraris de l'edat de bronze-ferro al t.m. de Vimbodí. Existeixen diversos molins hidràulics fariners al llarg del riu Francolí, entre els quals destaquen de la Vila, situats a la confluència dels rius Francolí i Anguera, molins fariners medievals que pertanyeren al Comú fins el 1691. A Montblanc, declarat Conjunt Històric Artístic, destaca l'església de Sant Miquel (1288, reformada el XIV), l'església de Santa Maria la Major (XII, reformada el XIV), l'antic Hospital de Santa Magdalena (XIV), l'església hospital de Sant Marçal (1339), i els edificis gòtics del Palau Reial, Palau Alenyà, Palau del Castlà, casa Desclegue i el palau dels Castellví, i tot el cercle de muralles del segle XIV, el més llarg i ben conservat de Catalunya, amb nombroses torres i portals. Són també destacables els convents de Sant Francesc (1236, reformada XIV), convent de la Mercè/Santuari del Miracle, originari 1246 i el Convent de la Mare de Déu de la Serra, consagrat el 1365.

A l'Espluga de Francolí destaca l'església vella de Sant Miquel, d'estil romànic-gòtic, i l'església nova de Sant Miquel, d'estil neoclàssic (XIX). Destaca també l'antic hospital, construït a finals del segle XIV. Al poble també hi ha el Museu de la Vida Rural, espai que antigament fou la casa pairal i la farmàcia de la família Carulla des del 1960. També són visibles encara les restes de muralla en el flanc nord del poble, i el Cellar Cooperatiu modernista, bastit el 1913 seguint les indicacions de Domènec i Montaner. La cova de la font Major és un jaciment arqueològic musealitzat de primer ordre. Pertany al municipi l'indret de les Masies, zona residencial i hotelera creada a finals del segle XIX al voltant de les fonts ferruginoses del Ferro i la Magnèsia, on hi havia diferents establiments balnearis, com Vil·la Engràcia.

Al poble de Vimbodí per la seva banda destaca, l'església parroquial de Sant Salvador, començada el 1287, d'estil gòtic; i l'ermita de la Mare de Déu dels Torrents, un indret molt venerat tant pels monjos de Poblet com pels habitants del poble. Apart, existeixen nombrosos jaciments arqueològics a la part plana del terme, amb elements romans.

El nucli medieval del poble de Vilaverd té una estructura de carrerons antics molt atractiva; aquí hi destaca l'església parroquial de Sant Martí, la primitiva construcció de la qual data del segle XII. També és força destacat el santuari de la Mare de Déu de Montgoi, documentat des del segle XIII.

En aquest territori de peudemont i de vall del Francolí, existeixen també nombroses masies de gran transcendència històrica i interès arquitectònic.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Les festes quinquennals de la mare de Déu dels Torrents de Vimbodí són una de les manifestacions religioses més importants de la comarca; les festes majors del poble són el 6 d'agost i el 9 de setembre (Mare de Déu dels Torrents); un altre dels elements culturals i simbòlics remarcables d'aquesta unitat són les festes de la mare de Déu de la Serra de Montblanc que se celebren cada 25 anys per tota la població. A Vilaverd destaca la romeria al santuari de Montgoi. La Setmana Medieval de Montblanc, des del 23 d'abril a l'1 de maig, s'ha convertit en una activitat que reuneix desenes de milers de visitants cada any.

Pel que fa les fires també és un esdeveniment tradicional tot i que aquestes s'han adaptat als nous temps. Antigament a les fires s'hi venia animals de tracció i treball, més tard van ser tractors, maquinaria agrícola i cotxes sempre acompanyat de productes alimentaris. Actualment algunes d'aquestes fires s'han reconvertit com és el cas de Montblanc on han passat a ser temàtiques (gastronomia, ceràmica artística, joguines, etc.) en comptes de multisectorials. Altres municipis però han volgut mantenir l'esperit de fira tradicional com és el cas de l'Espluga de Francolí.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Un percentatge elevadíssim de l'activitat econòmica de la comarca es produeix dins aquesta unitat; apart de la concentració del sector serveis, incloent els administratius, i en bona mesura dels negocis turístics – per la potència turística de Montblanc i el monestir de Poblet -, s'hi situa en bona mesura el sector industrial comarcal, tant en els polígons al voltant de Montblanc, com a la vora de Vilaverd i, especialment, al llarg de la N-240 entre Montblanc i l'Espluga de Francolí.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

En aquesta unitat, els processos que es donen estan molt més lligats als equilibris urbanístics i industrials que a la resta de la comarca. Tot i la crisi econòmica, continua l'expansió residencial – a un ritme molt menor – dels nuclis urbans de Montblanc i l'Espluga de Francolí, el primer estenent-se cap al sud i est, el segon cap al nord. Al mateix temps, la instal·lació de noves indústries es continua donant, així com la generació de nous espais banals intersticials entre infraestructures o en edificacions i naus antigues. El sector agrari roman fort en algunes zones: al voltant de Vilaverd, a l'est de Montblanc i a l'entorn de l'Espluga i Vimbodí. Mentrestant, continuen i es desenvolupen esforços de restauració del patrimoni i embelliment dels cascos antics dels diversos pobles.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Aquesta unitat és força visible perquè hi recorren els eixos de comunicació principals de la comarca: Ap-7, N-240, C-14, via del ferrocarril Reus-Lleida, via del TAV. Tot i així, els punts elevats situats en la seva perifèria, especialment a les muntanyes de Prades, permeten visions molt significatives: la Pena, carretera de pujada a Rojals, ermita de Sant Joan de Montblanc. Cal destacar també les vistes parcials que es tenen des del Coll de Lilla. El turó de Santa Bàrbara dins del poble de Montblanc és també un bon mirador del propi entorn periurbà i urbà d'aquesta ciutat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Essent el centre administratiu, econòmic, turístic i logístic de la comarca, aquesta unitat i les ciutats i viles que en formen part són dinàmics i es produiran evolucions i canvis; els més transcendents, segurament, es donaran a partir de la construcció del túnel de Lilla i la perllongació de l'autovia A-27, creant nous enllaços i territoris banals entre infraestructures. Per altra banda, Montblanc, i en menor mesura l'Espluga de Francolí, mantindran creixements urbanístics, aprofitant espais actualment buits dins la trama urbana i amb petits eixamples. Serà el sector industrial, amb ampliacions progressives de polígons i ocupació de parcel·les en zones industrials ja consolidades, les que implicaran canvis, sense descartar l'aparició d'indústries o naus de grans dimensions amb forta repercussió paisatgística

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La unitat és força visible des d'àmplies parts del territori, tant des dels miradors principals situats a les parts elevades del sud de la comarca, com des dels eixos de comunicació principals que la recorren, ja que és, de fet, el corredor de comunicació principal entre el litoral tarragoní i l'interior lleidatà.

QUALITAT

La matriu original és d'una gran qualitat; viles amb elements medievals, arrecerades en l'al·luvial del riu Francolí, envoltats de conreus i en el peudemont de serres importants. La superposició d'eixos de comunicació i els eixamples residencials i industrials han anat creant nous paisatges i generant espais més degradats i banals, de manera que actualment tenim un paisatge mixt amb peces de gran bellesa i peces degradades que s'hi van superposant.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Es tracta d'un sector de baixa fragilitat paisatgística a causa dels usos tant heterogenis i l'existència de tants elements de disrupció.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Inclou la major part de les empreses, indústries i teixit econòmic de la comarca
- Inclou els dos municipis amb més població i dinamisme de la comarca
- Montblanc té un enorme patrimoni històric i cultural, considerat el seu casc antic Conjunt Monumental i Artístic, amb gran capacitat atractora com a recurs turístic
- El riu Francolí manté paisatges i ecosistemes fluvials de gran valor
- Inclou dos dels cellers modernistes de més valor de la comarca
- Manté encara conreus variats en mosaic productius i ben conservats.

OPORTUNITATS

- L'existència d'espais buits, sense ús, entre infraestructures de comunicació pot ser compresa com una oportunitat per realitzar intervencions de caire paisatgístic
- La força històrica i turística de Montblanc i els actius turístics de l'Espluga de Francolí justifiquen i permeten accions d'embelliment urbà i de recuperació del patrimoni històric, paisatgístic i natural
- La presència d'indústries i empreses de rellevància permet la seva implicació en accions de millora del paisatge mitjançant la responsabilitat social corporativa.

ASPIRACIONS

-

REALITATS

- El pas, al llarg del temps, de diverses infraestructures de comunicació ha generat nous paisatges banals i degradats, especialment en espais intersticials i accessos, i diverses barreres visuals
- L'extensió residencial de Montblanc i l'Espluga de Francolí ha dificultat les visions dels seus nuclis antics en algunes de les façanes
- La indústria i la logística ha ocupat importants superfícies que, en alguns casos, han generat paisatges de baixa qualitat.
- El projecte d'autovia A-27 implicarà noves barreres visuals i fragmentació paisatgística.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble, amb èmfasi en les fortificacions, el romànic, el gòtic i el patrimoni civil del segle XIX i XX.

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats

2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...) 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca 2.8. Incloure estratègies de compactat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori 3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris 3.9.Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística 5.3.Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.4.Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca 5.5.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

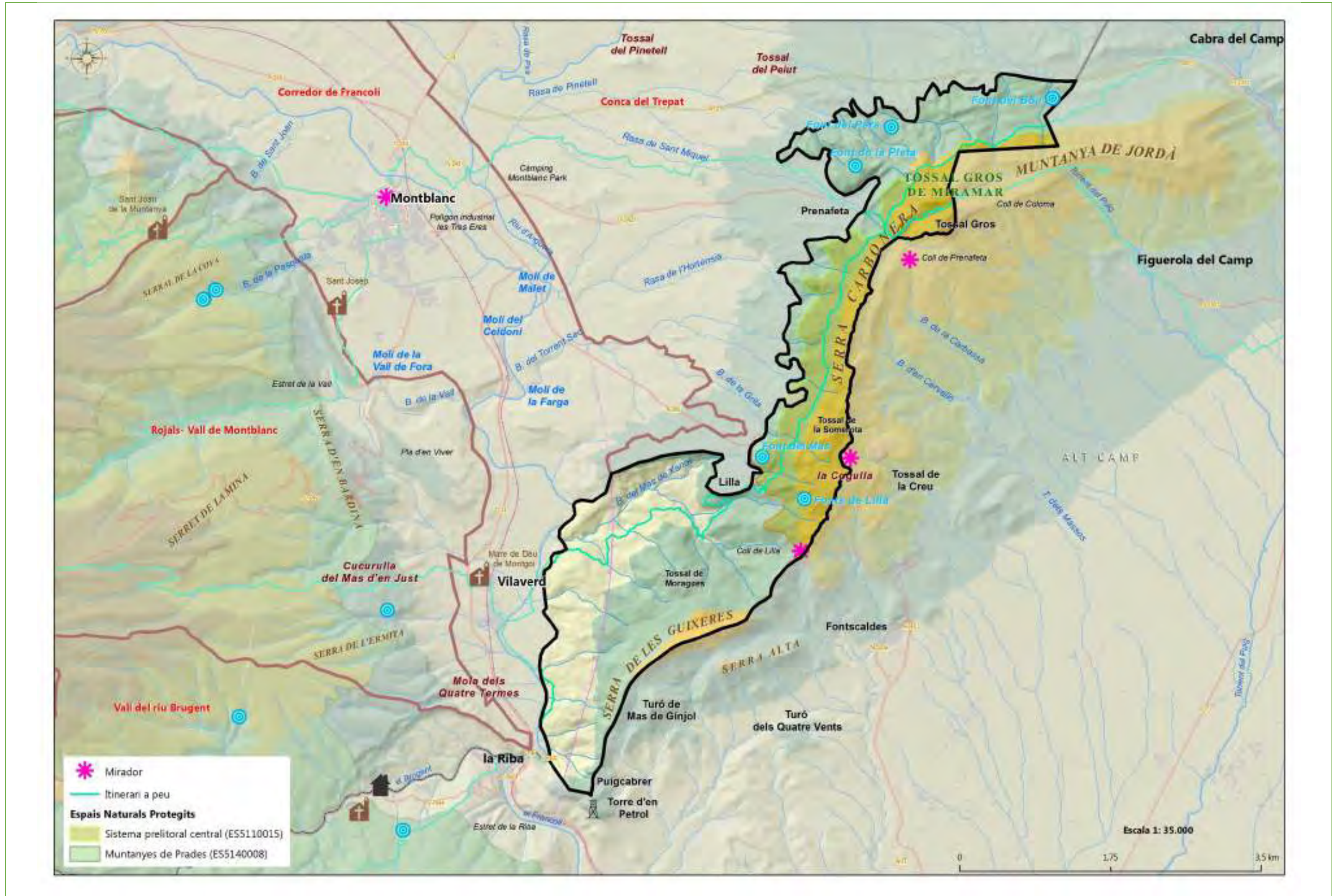
- 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

ES LOCALITZA A L'EXTREM SUD-EST DE LA COMARCA I CORRESPON A LES ELEVACIONS DEL MASSÍS FORMAT PER LES SERRES DE LES GUIXERES, CARBONÀRIA I JORDÀ (SERRA DE MIRAMAR). PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 1.217,43 HA QUE CORRESPON A L'1,87% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS DE MONTBLANC I BARBERÀ DE LA CONCA.

LOCALITZACIÓ

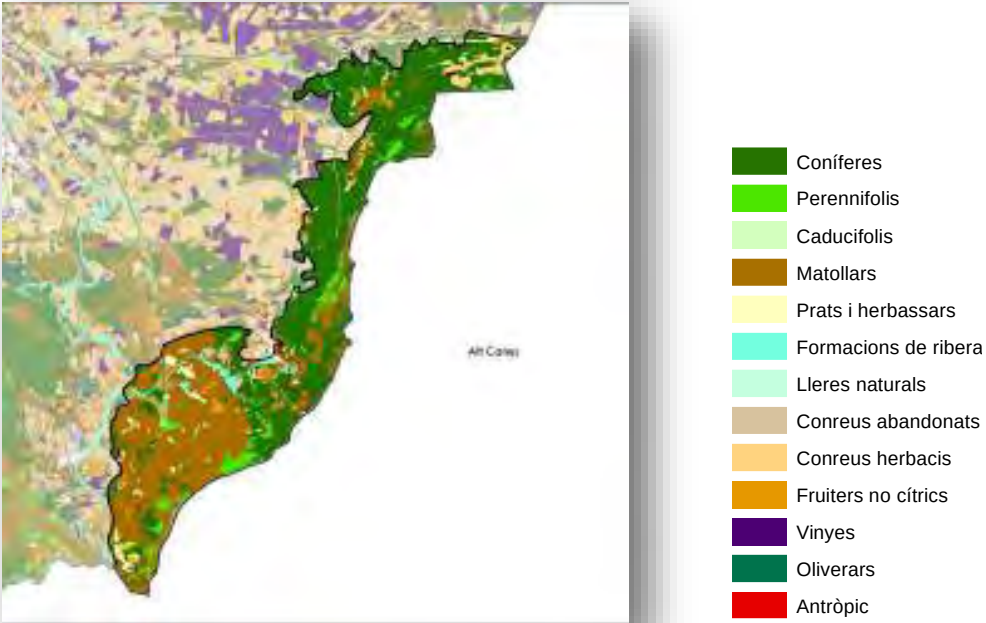

1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

En aquesta unitat, més del 90% de la superfície està ocupada per vegetació natural, en la qual dominen les pinedes de pi blanc, però els matollars (brolles i garrigues) són també força destacats, amb petites superfícies d'alzinars. Els conreus encara actius són reduïts, equilibrats entre cereals i ametllers o altres fruiters de fruita seca

GRANS USOS	HA	%	USOS DEL SÒL	ha	%
Antròpic	37,23	3,06	Coníferes	568,62	46,71
Conreus	69,65	5,72	Perennifolis	54,93	4,51
Terrenys sense vegetació	4,59	0,38	Caducifolis	1,23	0,10
Vegetació natural	1.105,96	90,84	Matollars	430,25	35,34
TOTAL	1.217,43	100,00	Prats i herbassars	29,35	2,41
			Formacions de ribera	21,59	1,77
			Lleres naturals	0,00	0,00
			Conreus abandonats	12,64	1,04
			Conreus herbacis	28,84	2,37
			Fruiters no cítrics	24,45	2,01
			Oliverars	2,34	0,19
			Vinyes	1,38	0,11
			Antròpic	37,23	3,06
			Terrenys sense vegetació	4,59	0,38
			TOTAL	1.217,43	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Aquesta zona d'obaga de les serres de les Guixeres i Carbonària presenta dos pobles antics, Lilla i Prenafeta. L'antic poble de Prenafeta està documentat des del 1060. Posteriorment va formar la baronia de Prenafeta juntament amb Figuerola del Camp, Miramar, el Mas de l'Amill i Montornès. El poble antic i enlairat de Prenafeta es va abandonar el segle XVIII, quan es va construir un altre a la base de la muntanya, ja en contacte amb la plana agrícola. Lilla té encara una història més antiga: El 978, fou el blanc del primer atac d'Almansor contra el comtat de Barcelona, quan de retorn d'una expedició al Regne de Navarra, en la que va atacar Alfaro i Pamplona, atacà el castell d'al-Daliya, que s'ha identificat com el de Lilla; el 1970 aquest poble va passar a formar part del municipi de Montblanc.

No obstant això, sempre s'ha tractat de pobles petits, que tenien una interessant agricultura de muntanya construïda a base de feixes i costers en aquests territoris costeruts; petits bancals amb vinya, oliveres, ametllers, cereals es combinaven amb la gestió intensa del bosc: la crisi agrícola de meitat del segle XX va fer que moltes d'aquestes terres s'abandonessin i les brolles, garrigues i pinedes de pi blanc anessin recolonitzant l'antic espai agrari, mentres marges i barraques de pedra seca s'anaven ensulsint. Donada la seva orientació al mestral o vent de dalt, el risc d'incendis forestals és força important, i s'ha manifestat en diverses ocasions, afectant la massa forestal, especialment al sector de la serra de les Guixeres (2002).

Cal destacar també el necessari pas d'infraestructures per aquest sector de la serra, per l'existència del relativament més baix Coll de Lilla. Així, la N-240 que hi passa des d'antic, va ser remodelada fa ja unes desenes d'anys i els importants desmunts i terraplens generats encara hi estan cicatritzants. Més recentment, la construcció d'un túnel molt important per permetre el pas de la via del tren d'alta velocitat, ha generat un nou paisatge amb viaductes i trams de trinxera d'aquesta infraestructura.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

A l'actualitat, es tracta d'un sector feréstec de muntanya, amb pendent més suau a les Guixeres i més abrupta a la Carbonària, on s'observen els estrats del Muschelkalk, inclinats espectacularment a l'extrem sud (estret de la Riba). Al costat de les Guixeres, els incendis forestals de les dècades passades han deixat visibles l'estructura de marges i bancals, sobre la qual creix una garriga molt densa, i zones amb pinedes de pi blanc denses i joves; arrecerats a llocs inaccessibles de les cingleres, hi ha restes d'alzinars. A l'altra banda del coll de Lilla, a la serra Carbonària, els rocams i cingles de penya-segats són més pendents i abruptes, i la vegetació més densa, amb

zones no afectades per incendis. Les petites restes del castell de Prenafeta són visibles damunt del poble actual, però en general tot el patrimoni construït – excepte el poble de Lilla, en bon estat donada la seva fàcil comunicació a partir de la N-240 – es troba en mal estat, amb diversos masos enrunats o molt danyats.

Com s'ha dit anteriorment, el pas de la N240 i de la via del ferrocarril d'alta velocitat, així com de l'AP-7 pel coll de Cabra, que suposaria el límit nord de la unitat, són elements d'important repercussió paisatgística. També destaca la presència d'una zona d'antic abocador de Montblanc al pe de la serra de les Guixeres. Hi ha també antenes de telecomunicació a la Cogulla i el Tossal de la Somerosa, a ponent del poble de Miramar que està al costat de l'Alt Camp.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Cal destacar que 318 hectàrees d'aquesta unitat se situen dins la ZEC Sistema Prelitoral Central (Espai d'Interès Natural del Tossal de Miramar, ES5110015). Grans àrees d'aquest bloc de muntanyes van ser afectades pels incendis, o estaven ocupades per conreus que ara han estat abandonats, per la qual cosa actualment presenten brolles, comunitats arbustives o arbòries dominades pel pi blanc. No obstant, romanen restes d'alzinars litoral, encara que apareixen comunitats de caire més humit a les obagues, amb roures de fulla petita (*Quercus faginea*), o de caire més continental, amb presència de carrasca al coll de Prenafeta. A les carenes desprovistes de vegetació apareixen individus dispersos d'eriçó (*Erinacea anthyllis*). Hi ha altres espècies de flora interessant o rares, com *Amaranthus hybridus bouchonii*, *Centaurea linifolia*, *Euphorbia minuta*, *Genista patens*, *Euphorbia nevadensis* i fins i tot individus de teix. Quant a la fauna, les espècies de rapinyaires rupícoles hi tenen presència i també és un espai important per la migració d'ocells.

Per últim, cal considerar la seva funció connectora entre les muntanyes de Prades i el bloc del Gaià i la resta de sistemes prelitorals centrals.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Aquesta unitat suposa el fons escènic de la cubeta de la conca si s'observa des de l'oest i el nord, tancant-la entre les muntanyes de Prades i el bloc de l'Alt Gaià; es tracta d'una zona feréstega i forestal, però afectada per la presència de la carretera al coll de Lilla, el tren d'alta velocitat, antenes de comunicació, línies d'alta tensió, etilenoductes, pistes forestals, i l'encara evident petjada dels incendis forestals. Tot i així, els elements geològics, com els plegaments propers a l'estret de la Riba i alguns dels rocams de la serra Carbonària i les Guixeres, tenen una singular bellesa-.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

De l'antic poble de Prenafeta, en queden dos elements molt interessants, tot i que molt malmesos per l'abandonament. Per una banda, l'antiga església romànica de Sant Salvador de Prenafeta, de la qual queda l'absis i part de la nau central. Per altra banda, hi ha el castell de Prenafeta: aquest era un petit castell roquer de planta gairebé trapezoïdal. Els murs que es conserven són de molt poca alçada. Les restes actuals són dues edificacions d'èpoques diferents. A l'extrem oest de la cresta del tossal hi havia una casa forta. Aquesta casa es va edificar al segle XIII o al segle XIV. Bona part de la paret que encara es conservava es va esfondrar l'estiu del 2006; abans d'aquest esfondrament es podia veure un mur amb espielleres. Sota d'aquest edifici hi ha un túnel. A l'extrem oriental del tossal on estava assentat el castell hi ha la construcció més antiga (s.XII).

Al poble de Lilla destaca l'església de Sant Joan de Lilla, de nau única i absis semicircular. Conserva alguns elements gòtics encara que majoritàriament fou realitzada en el segle XVI. La façana conserva les dovelles d'una antiga portada més gran que l'actual i una rosassa esqueixada.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Es tracta d'un lloc de pas obligat entre l'Alt Camp – Tarragona i la Conca de Barberà, fet que l'ha prodigat en històries i anècdotes, quan antigament el pas podia tallar-se per efectes de la neu o d'altres. També, el fet d'existir un poble abandonat fa temps, com el de Prenafeta, genera històries, contes i tradicions; per exemple, l'existència d'un amagatall del temut bandoler vallenc Joan Serra.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Els conreus que actualment s'hi donen són molt reduïts, així com l'aprofitament secundari dels productes del bosc. Els restaurants presents al tram de N-240 entre el Coll i Lilla serien les activitats econòmiques més importants que s'hi donen.

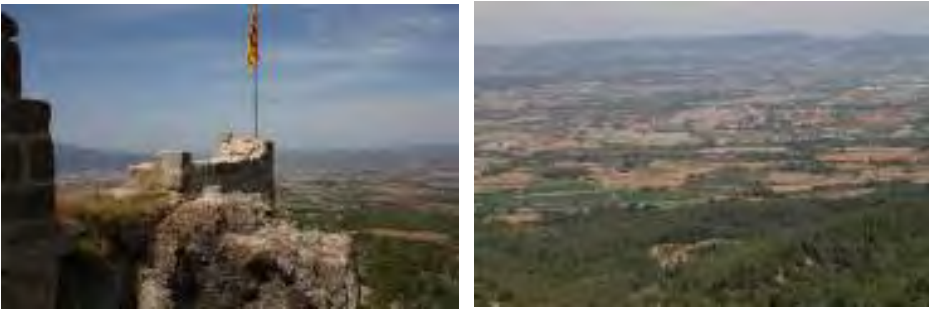

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, es dona un procés de regeneració forestal sobre conreus abandonats i especialment sobre els espais afectats pels incendis més recents. En paral·lel, l'antiga estructura de marges agrícoles es va degradant, i part del patrimoni construït (masos i restes de l'antic poble de Lilla) es va degradant; cal saludar la recent iniciativa de l'ajuntament de Montblanc d'adquirir les restes del castell i església de Prenafeta amb la intenció de restaurar-les.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Pràcticament tota la cubeta de la conca permet visions més o menys allunyades d'aquesta alineació muntanyosa. Val a dir que els pobles més propers, com Vilaverd i Prenafeta, situades als seus peus, i Montblanc i Barberà de la Conca, molt propers, tenen visions interessants de la mateixa. La carretera C-14 permet la visió dels interessants plegaments a l'Estret de la Riba, així com la N-240 recorre la unitat pel coll de Lilla, amb visions especialment cap a les Guixeres. El GR-7 recorre el peu de la serra de les Guixeres i creua la serra de Carbonària dues vegades. L'antic castell de Prenafeta és un bon mirador de la unitat i, al mateix temps, de bona part del territori comarcal. També el poble de Lilla presenta molt bones vistes cap a les Guixeres.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

L'evolució d'aquesta unitat de paisatge estarà marcada per l'evolució natural de la vegetació que haurà de fer front a pertorbacions com possibles incendis forestals o l'extremat clima derivat del canvi climàtic, en una zona per orientació i pendent molt susceptible a ventades, nevades i sequera. Per altra banda, la construcció del túnel de Lilla necessari per la continuació de l'autovia A-27 pot suposar canvis importants en la zona de les Guixeres, amb impactes paisatgístics i ambientals remarcables, que ja han començat a manifestar-se amb moviments de terres. És d'esperar, per altra banda, accions de recuperació del patrimoni històric de l'antic poble de Prenafeta.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

És una unitat amb una molt bona visibilitat des de bona part del sud de la comarca, fons escènic de la cubeta de la Conca cap al sud-est, i a més és creuada o limitada per importants vies de comunicació que en permeten bones visions.

QUALITAT

Té una elevada qualitat des del punt de vista de les formacions geològiques i geomorfològiques que en formen part, però ha estat afectada abastament per infraestructures de tot tipus que l'artificialitzen i impacten.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Els forts pendents i la dominància de la vegetació perennifòlia amb poques variacions estacionals es contraposen amb una orientació general poc il·luminada. Es pot dir que la fragilitat és mitjana.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Configuració geològica i geomorfològica de gran atractiu visual
- Pervivència de masses forestals interessants
- Existència d'un poble medieval abandonat amb elements arquitectònics de valor

OPORTUNITATS

- La recent adquisició del castell i església antics de Prenafeta per part de l'ajuntament de Montblanc
- Les mesures de prevenció i correcció ambientals del projecte de túnel de l'A-27
- La recuperació d'antics bancals i marges agrícoles per reduir el risc d'incendis forestals

ASPIRACIONS

- Convertir punts elevats de la unitat en miradors paisatgístics principals de la conca
- Recuperar el patrimoni històric del poble abandonat de Prenafeta
- Cicatritzar les ferides provocades pel pas de les infraestructures de comunicació
- Augmentar la superfície agrària
- Reduir el risc d'incendis forestals i augmentar la resiliència de les masses actuals envers les pertorbacions actuals i futures

REALITATS

- L'àmbit té un gran risc d'incendis forestals que es manifesta regularment
- El pas pretèrit, actual i futur d'infraestructures de tot tipus produeixen impactes paisatgístics remarcables
- El patrimoni construït s'està degradant d'una manera important

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

- 1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca**

 - 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
 - 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
 - 1.4. Recuperar els masos
 - 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble
- 2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca**

 - 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
 - 2.2. Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
 - 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
 - 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
 - 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
 - 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
 - 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
 - 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
 - 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
- 3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès**

 - 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
 - 3.2. Prevenir els incendis forestals
 - 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
 - 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
 - 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
 - 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
 - 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
 - 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
 - 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic
- 4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge**

 - 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
 - 4.2. Recuperar marges i bancals
 - 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
 - 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
 - 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
 - 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
 - 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
 - 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
 - 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

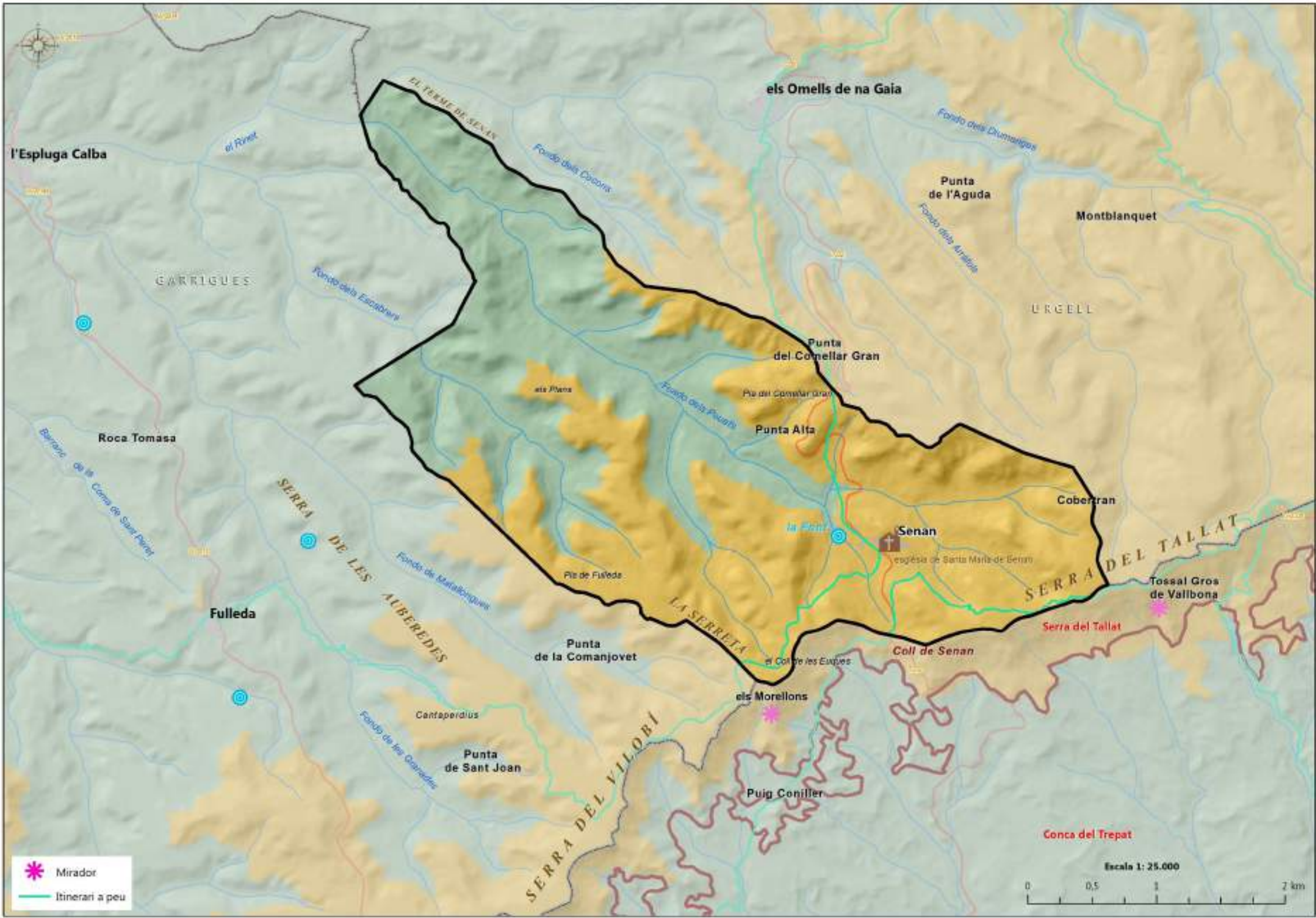
5. Restaurar els paisatges degradats i banals 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició 5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística 5.3.Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

ES LOCALITZA A L'EXTREM OEST DE LA COMARCA, AL VESSANT OCCIDENTAL DE LA SERRA DEL TALLAT INCLOENT COMPLETAMENT EL MUNICIPI DE SENAN. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 1.187,99 HA QUE CORRESPON A L'1,83% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI.

LOCALITZACIÓ

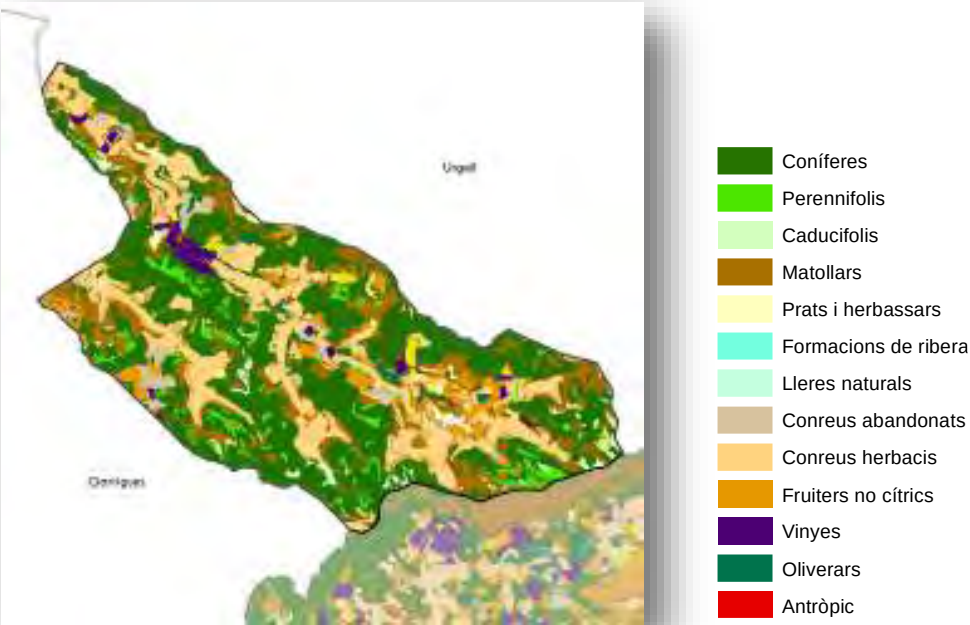
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Pràcticament una quarta part de la unitat està ocupada per conreus, que suposen un interessant mosaic de conreus extensius mediterranis, amb dominància dels cereals però amb bona presència dels ametllers i la vinya. La vegetació natural ocupa pràcticament el 70% del territori, i hi manen els boscos de pi blanc, tot i que els matollars (brolles i garrigues) ocupen una superfície destacada, i hi tenen presència significativa els alzinars i les rouredes.

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	18,77	1,58
Conreus	353,24	29,73
Terrenys sense vegetació	0,24	0,02
Vegetació natural	815,75	68,67
TOTAL	1.187,99	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	518,64	43,66
Perennifolis	44,45	3,74
Caducifolis	22,50	1,89
Matollars	216,37	18,21
Prats i herbassars	13,78	1,16
Formacions de robera	0,00	0,00
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	37,33	3,14
Conreus herbacis	236,97	19,95
Fruiters no cítrics	50,85	4,28
Oliverars	7,82	0,66
Vinyes	20,27	1,71
Antròpic	18,77	1,58
Terrenys sense vegetació	0,24	0,02
TOTAL	1.187,99	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Les primeres notícies que hi ha de Senan daten de l'any 1159, sota el senyoriu de Guerau de Granyena, la seva esposa Saurina i potser el seu germà Bernat de Granyena. El 1167, els senyors de Granyena cedeixen un terreny al monestir de Montserrat i tres anys després se'ls donà permís per bastir una església. S'esmentà directament el castell o torre de defensa. A poc a poc Montserrat anà adquirint drets sobre Senan, fins que el 1244 n'obtingué el total domini, però alhora s'adonà de la dificultat d'administració a causa de la distància, i aquest va ser un dels motius pels quals Montserrat vengué l'any 1265 les seves possessions de Senan al Monestir de Poblet. A partir d'aleshores, la història del poble anà lligada a la del monestir cistercenc durant més de cinc segles. Tal i com succeeix a la resta del Principat durant el s. XVIII, Senan experimenta una notable recuperació econòmica i demogràfica. El segle XIX, que començà amb un fort impuls, va ser una època de conflictes socials, vinculats a les guerres carlines. Cal destacar l'acabament del domini de Poblet sobre la vila, per un decret de les Corts de Cadis de 1811.

Senan ha estat un poble que ha patit molt intensament la despoblació, especialment a les darreries del segle XX. Tot i així, ha arribat a recuperar un pic de població el 2012 amb 61 persones, que són 47 habitants el 2018. No obstant, en general el poble construït es troba en bon estat, ja que existeixen segones residències i la recuperació de les cases d'antics habitants del municipi.

Com a tot el món de la muntanya mediterrània, l'agricultura tradicional de secà ha patit notablement, havent passat de 405 ha de terres llaurades segons el cens agrari de 1989, a 239 ha segons el cens agrari de 2009. La pèrdua de pràcticament la meitat de les terres llaurades, i la desaparició de la ramaderia ovina i caprina, ha permès augmentar, madurar i densificar la superfície forestal, així com accelera la pèrdua de part del patrimoni agrari associat a la pedra seca.

Durant les darreres dècades, el fenomen de la instal·lació de centrals eòliques al llarg de les carenes i els altiplans immediats de la Serra del Tallat ha implicat també canvis paisatgístics significatius del conjunt de la unitat.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Es tracta d'una península administrativa ubicada fora dels límits estrictament geogràfics de la Conca de Barberà, ja que està al vessant septentrional de la carena del Tallat, en vessants que miren cap a les Garrigues. Té una fesomia de mosaic agrícola forestal de gran interès estètic, d'exemplar equilibri i exempt d'elements distorsionadors significatius, més enllà dels aerogeneradors que ressegueixen la carena i altiplans de la serra. Les zones forestals

estan principalment constituïdes per pinedes secundàries de pi blanc (*Pinus halepensis*), i presenten estadis de recuperació de les comunitats de planifolis, amb alzines (*Quercus ilex*) i roures de fulla petita (*Quercus faginea*). La presència de marges amb vegetació arbustiva i arbòria, segregadora dels conreus de cereals o vinya, conforma ecotons que augmenten la diversitat de la zona.

La conca o fondo agrícola, situada a la vora dels pobles i als vessants, tenia en el cens agrari de 2009 un total de 239 ha de terres llaurades, de les quals 152 corresponien a cereals, 35 a ametller, 9 a oliveres i 43 de vinya. De ben segur s'hauran anant produint variacions en els darrers 10 anys, però el paisatge actual continua presentant un mosaic ben interessant de conreus herbacis i llenyosos, en feixes abancalades amb tanques arbustives i arbrades en separació.

En el centre d'aquesta petita depressió agrícola envoltada de boscos, s'instal·la el poble de Senan, arrecerat al costat sud d'un petit turó i no massa estrident o destacat visualment donades les humils dimensions de la seva església parroquial. En aquest turó hi ha una petita antena de telefonia mòbil. El poble, de fet, s'estructura en tres nuclis urbans separats: l'antic, el raval de la Creu i el raval de la Font, que es formaren al segle XVIII.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Els valors naturals més interessants d'aquesta unitat de paisatge són segurament la tranquil·litat i el fenomen de successió vegetal que està permetent la recuperació de les quercínies, singularment el roure de fulla petita. La densitat dels boscos permeten l'existència d'una notable comunitat de rapinyaires forestals i, al mateix temps, aquest espai té funcionalitat dins d'una important ruta migratòria pels ocells. Existeixen espècies de flora de cert interès, com *Fritillaria pyrenaica*, *Lygeum spartium*, *Ononis tridentata* i *Sideritis spinulosa*. Hi ha un arbre singular, l'alzina de la Pastora. La unitat no té superfície dins d'espais naturals protegits.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

El mosaic agrari en feixes, que combina els cereals majoritaris amb conreus llenyosos, de manera que es produeix una variació estacional acusada (cicle del cereal, floració dels ametllers, colors de tardor de la vinya) i també accentuat pels colors de tardor i hivern dels roures de fulla petita. Des de dins de la unitat, els aerogeneradors es veuen llunyans, amb vistes molt limitades, i la sensació general és d'una petita vall enlairada i allunyada, tranquil·la i ben conservada.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Dins el poble, destaca l'església de Santa Maria de Senan, romànica del segle XII-XIII, construïda sota l'impuls dels monjos benedictins de Montserrat. La portalada n'és l'element més visible. En l'àmbit d'estudi, les construccions de pedra seca són destacades, especialment les cabanes de volta, amb una tipologia molt similar a les que es poden trobar a les comarques de les Garrigues i l'Urgell. Destaquen també els rentadors municipals. Cal citar el Camí de les Egües (ramader), que travessava d'est a oest tota la serra del Tallat, des de Forés fins a Senan. Uns pocs masos i pallisses completen el patrimoni rural de la unitat.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

A Senan existeixen algunes roques amb identitat pròpia conegudes per la gent del territori: Roques del Coster, del Serra, roca Plana, del Farril, del Quitxall.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

L'agricultura continua essent el major eix productiu del municipi. Existeix una petita casa de turisme rural i una granja de porcs. Hi ha un taller actiu de ceràmica. Les centrals eòliques que són molt visibles des de la unitat no es troben dins la mateixa, sinó en termes veïns de la província de Lleida.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

En aquesta unitat, les dinàmiques principals estan lligades amb l'abandonament progressiu de l'espai agrari, tot i que desaccelerat en els darrers temps, i el conseqüent desenvolupament de la vegetació natural sobre les antigues parcel·les de conreu i el tancament i maduració de la resta de masses, aprofitant les relatives millors condicions microedafoclimàtiques de les obagues, amb afavoriment d'una lenta substitució de les coníferes per quercínies. La població sembla tenir petits descens en els darrers anys, a causa de la situació allunyada i fora dels eixos de comunicació principals d'aquesta localitat.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La part alta del poble de Senan és un bon mirador de paisatge de tota la unitat, que no té visibilitat des de fora de la mateixa; les vistes s'obren una vegada arribats al coll de Senan i al coll de les Euques, a la carena de la serra del Tallat. La carretera T-232 que hi accedeix permet també una visió completa de la mateixa.

Cal destacar que Senan és lloc de pas del camí de Sant Jaume a Catalunya i del GR-171.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No són d'esperar canvis significatius a la unitat de paisatge en els propers temps, més enllà de la lenta successió vegetal i petits canvis en la superfície agrària, a no ser que es manifestin pertorbacions com incendis forestals.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La unitat de paisatge no és visible des de fora de la mateixa, però en cavi és plenament comprensible i delimitable una vegada situats a dins, ja que correspon a la conca hídrica d'un fondo ben marcat

QUALITAT

La qualitat de la unitat és molt elevada, ja que no existeixen elements importants d'alteració i es llegeix molt bé un fondo i vessant agrícoles amb un cert mosaic de conreus i uns vessants forestals amb bon estat de conservació i presència creixent de quercínies, el que dóna certa heterogeneïtat cromàtica. Alguns elements com les cabanes de volta o grans ametllers en els marges de conreus augmenten aquesta qualitat

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

L'orientació obaga general i la certa heterogeneïtat d'usos determinen una fragilitat mitjana, tot i que cal tenir en compte que als espais forestals domina la vegetació perennifòlia.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Absència d'alteracions paisatgístiques externes remarcables
- Harmonia i equilibri entre diversos tipus de conreus i masses forestals
- Poble ben conservat amb una església romànica d'interès
- Elements interessants del patrimoni agrícola, com cabanes de volta i ametllers alineats en marges de conreu

OPORTUNITATS

- La tranquil·litat, el silenci, l'harmonia del paisatge i la qualitat ambiental de la unitat haurien de ser un factor d'atracció de persones i activitats econòmiques.

ASPIRACIONS

- Desenvolupament d'un model d'activitat econòmica basat en un paisatge harmònic i en la tranquil·litat
- Potenciació de productes agraris propis de muntanya
- Conversió del poble en un lloc d'atracció de nous professionals que cerquen qualitat de vida.

REALITATS

- Falta de dinamisme del poble i estancament/baixa de la població
- Les centrals eòliques situades als termes lleidatans veïns han alterat visuals i sensacions
- Cert aïllament donat per la posició geogràfica i per una ubicació naturalment més lligada a les Garrigues que a la Conca de Barberà.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans abandonats i degradats de la comarca
- 2.2. Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars 3.2.Prevenir els incendis forestals 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...) 4.2.Recuperar marges i bancals 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos 4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

CARTA DE PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

Volum III. Objectius i Pla de Gestió

CONSULTOR:

PROMOU:

Novembre 2020

CARTA DE PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

Volum III. Objectius i Pla de Gestió

Novembre 2020

EQUIP DE LIMONIUM

COORDINACIÓ: **EDUARDO SOLER**

EQUIP REDACTOR:

Limonium , S.L.

Laura Aluja	Geògrafa
Kelly Quiroz	Geògrafa especialista en paisatge
Eduardo Soler	Enginyer agrònom
Ángel Morúa	Arquitecte
Tiani Caribay Márquez	Geògrafa y cartògrafa
Silvia Abellà	Enginyera tècnica forestal

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....1

1.1. Marc jurídic de l'instrument.....1

1.2. Els objectius de qualitat paisatgística de les unitats de paisatge del Camp de Tarragona que tenen territori a la Conca de Barberà.....1

2. ELS OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA DE LA CARTA DE PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ.....3

2.1. Introducció.....3

2.2. Primera proposta d'objectius de qualitat paisatgístic.....3

2.3. Discussió dels objectius de qualitat paisatgística en el segon cicle de tallers.....4

2.4. Proposta definitiva d'objectius de qualitat paisatgística.....6

3. EL PLA DE GESTIÓ.....11

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

1 INTRODUCCIÓ.

La part més important d'una Carta de Paisatge és la part propositiva i de consens quant a les estratègies, objectius i actuacions concretes a implementar. En el cas de la Carta del Paisatge de la conca de Barberà, la seva definició ha estat objecte d'un llarg procés de reflexió tècnica i participativa que ha durat més d'un any i mig, els resultats dels quals es proporcionen a continuació.

1.1 MARC JURÍDIC DE L'INSTRUMENT

Els objectius de qualitat paisatgística responen a la pregunta, tan senzilla i complexa alhora, de "quin paisatge volem?". Es tracta d'un dels pilars bàsics del [Conveni europeu del paisatge](#) i, de retruc, de la [Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya](#). Els objectius de qualitat paisatgística tenen, per tant, un rang estratègic i faciliten l'avenç cap a una nova cultura de la gestió i l'ordenació del territori que exigeix grans dosis de sensibilitat paisatgística per part de tots els agents que hi intervenen i de la societat en general.

Com a punt d'encontre entre les aspiracions de la ciutadania, l'opinió dels experts i les polítiques públiques en relació amb el paisatge, els objectius de qualitat paisatgística plasmen, de manera fidedigna i després d'un intens procés de consulta i participació pública, la meta final que una societat es marca a si mateixa en termes de millora dels seus paisatges.

1.2 ELS OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA DE LES UNITATS DE PAISATGE DEL CAMP DE TARRAGONA QUE TENEN TERRITORI A LA CONCA DE BARBERÀ

Com s'ha comentat abastament al llarg de la Carta de Paisatge, aquesta emana també de totes les anàlisi, prospectives i proposicions que s'han elaborat en un rang territorial superior, com és el Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona, que proposa objectius de qualitat paisatgística per les diferents unitats de paisatge que tenen territori dins els límits administratius de la Conca de Barberà.

A continuació s'expliquen i expliciten aquests objectius de qualitat paisatgística

1. L'ALT GAIÀ

OQP1.1

Un paisatge de muntanya mitjana lliure de transformacions i processos d'artificialització que mantingui l'escenari de gran valor escènic que conforma. Aquest paisatge està caracteritzat per extenses pinedes de pi blanc molt contínues, brolles de romaní sobre materials calcaris i planes agrícoles allargassades.

OQP1.2

Un patrimoni històric medieval, representat per les ruïnes dels castells del Gaià i les masies, protegit o rehabilitat sense la presència d'elements que desfigurin la silueta del relleu en la línia de l'horitzó o entrin en competència amb els elements construïts situats en punts prominents del paisatge.

OQP1.3

Unes urbanitzacions que vetllen per un correcte tractament dels perímetres, atenent al risc d'incendi forestal.

OQP1.4

Una carretera C-37 amb els entorns ben gestionats i condicionats evitant la continuïtat de la massa forestal mitjançant actuacions adequades no artificialitzadores.

OQP1.5

Un entorn del riu Gaià, que travessa aquesta unitat encaixonat en materials calcaris, revaloritzat mantenint la vegetació natural de ribera i fomentant la promoció dels valors dels pobles petits i antics disposats al llarg d'aquest eix.

2. BAIXA SEGARRA

OQP2.1

Un patró històric de poblament medieval ben conservat i sense la presència d'elements que entrin en competència amb les fites patrimonials rellevants o minorin la qualitat de les façanes paisatgístiques de les poblacions. Aquest patró històric de poblament medieval, principalment dels pobles de Forés, Passanant, Conesa, Savallà del Comtat, Albió, Llorac, la Cirera, Rauric, i Aguiló, està format per nuclis compactes i petits sovint situats en punts prominents al voltant de castells o torres de defensa.

OQP2.2

Un patrimoni edificat i urbanístic de poblacions mantingudes al marge de les transformacions actuals, rehabilitat i mantenint-ne l'ús, tot conservant els trets característics que l'identifiquen.

OQP2.3

Un paisatge rural viu dominat per conreus de secà i construccions tradicionals de pedra seca que conservi mostres representatives d'aquestes construccions i eviti la banalització i artificialització dels espais oberts amb elements o instal·lacions de poca qualitat estètica. Aquest paisatge, que es situa principalment entre les poblacions de Passanant i Belltall, Conesa, les Piles, Santa Coloma de Queralt, està caracteritzat per

un relleu variat amb amples visuals dominades pels cultius de cereals distribuïts en camps ondulats separats per retalls de boscos o bosquines que es situen en els marges. Aquest

territori conté un variat i ric patrimoni de construccions agràries de pedra seca que configuren aquest paisatge rural.

OQP2.4

Un paisatge urbà de la població de Santa Coloma de Queralt, endreçat i harmònic, que creixi de manera ordenada conservant el seu caràcter nodal tot evitant la dispersió de noves edificacions i teixits urbans per la rodalia i permetent la promoció del seu ric patrimoni històric i urbanístic (plaça porxada, call jueu, recinte emmurallat...)

3. GARRIGUES BAIXES – VALL DEL CORB

OQP3.1

Uns entorns de les poblacions i els principals eixos de comunicació (en especial l'autopista AP-2 i el TGV) amb polígons industrials ben gestionats, ordenats, integrats i que tinguin en compte la connectivitat ecològica i paisatgística del territori. Les poblacions que es troben seguint el curs del riu Corb (al nord de la unitat), formen un conjunt paisatgístic remarcable, però la seva imatge i estructura es veu distorsionada per la proliferació de nombroses granges.

OQP3.2

Un paisatge rural viu, dominat per oliverars i fruterars de secà productius i fragments de vegetació natural, amb l'estructura tradicional de parcel·les abancalades i construccions de pedra seca i amb unes granges ben ordenades i integrades. El paisatge d'aquesta unitat es caracteritza per un ric mosaic format per fruterars de secà (principalment ametllers i oliveres) i vinyes i fragments de vegetació natural. Els marges de pedra seca i els aterraments han permès salvar el relleu de la unitat per poder conrear. La transformació dels conreus de secà a regadiu i els processos de concentració parcel·lària lligats al Canal Segarra- Garrigues poden variar notòriament la banda occidental d'aquest paisatge d'alt interès.

OQP3.4

Un paisatge fluvial del riu Corb amb una vegetació de ribera ben conservada i gestionada que proporcioni un paisatge de qualitat i que desenvolupi les seves funcions ambientals i paisatgístiques. El riu Corb, és el curs fluvial més important de la unitat; al seu voltant s'hi concentren diverses poblacions i, aprofitant els seus sediments, els camps de conreu també hi són presents. El bosc de ribera es redueix a petites franges d'oms, àlbers, salzes, pollancre, canyissars i esbarzers que cal preservar i afavorir.

4. CONCA DE POBLET

OQP4.1

Un corredor del Francolí que permeti la contemplació dels elements patrimonials més rellevants i presenti una façana endreçada i de qualitat quan discorri prop d'elements urbans. Aquest espai és el territori històric de pas entre les terres del litoral i l'interior de Catalunya i és

on es concentren els principals nuclis de població (Vilaverd, Montblanc, l'Espluga de Francolí i Vimbodí), polígons industrials i d'activitat econòmica, així com, diverses infraestructures lineals de llarg recorregut.

OQP4.2

Un patrimoni històric i arquitectònic, conformat pel monestir cistercenc de Poblet, el nucli medieval de Montblanc, les granges de Riudabella i Milmanda, els cellers modernistes de Pira, Barberà de la Conca, Rocafort o Sarral, protegit i valorat, i amb uns entorns de protecció lliures d'edificacions i instal·lacions que en facilitin la contemplació.

OQP4.3

Un paisatge de conca i serres amb un mosaic agroforestal amb gran diversitat de conreus ben conservat esdevenint un element representatiu del paisatge rural de mosaic propi de la trilogia mediterrània. Aquests conreus estan formats per vinyes, ametllers i oliveres alternats amb cereals distribuïts en unitats molt parcel·lades sovint configurades mitjançant marges de pedra seca.

OQP4.4

Un valuós patrimoni rural format per barraques de volta, pous de gel, arneres, pous, bassots, basses, fonts, molins fariners, peixeres o rescloses, sèquies, ponts de pedra i camins empedrats ben conservats, viu i promocionat turísticament.

OQP4.5

Uns nuclis de població de Lilla, Prenafeta, la Guàrdia dels Prats, Barberà de la Conca, Pira, Cabra del Camp, Blancafort, Solivella, Sarral, Rocafort de Queralt i Vallverd, amb un creixement ordenat que mantingui la seva disposició nodal i compacte, conservi els valors urbanístics i patrimonials amb tipologies constructives pròpies del lloc i eviti la dispersió d'elements urbans i construïts.

5. MUNTANYES DE PRADES

OQP5.1

Un paisatge del massís muntanyós de Prades, amb una gran biodiversitat i riquesa geològica, on s'hi dugui a terme una bona gestió mantenint un nivell molt baix d'artificialització i fomentant les mesures integradores en totes les actuacions necessàries (millora de les carreteres, desenvolupaments urbanístics, establiment d'equipaments i de serveis tècnics...).

OQP5.2

Un important patrimoni històric d'abrils amb pintures rupestres, coves amb jaciments arqueològics, masos balmats construïts a recer d'un cingle, masos de muntanya testimonis d'un poblament antic i el centre de la Vila de Prades, ben gestionat compatibilitzant la seva

preservació amb la promoció social i turística afavorint la diversificació econòmica d'aquest territori.

OQP5.3

Un paisatge urbà dels nuclis de Prades, Vilanova de Prades, Rojals, Rojalets i Farena ben planificat i que creixi de manera ordenada afavorint la compacitat del nucli, fomentant l'adopció de tipologies i d'elements identitaris propis de l'arquitectura de muntanya mediterrània, i respectant les principals visuals de qualitat i la seva façana paisatgística, centrada en el campanar.

OQP5.4

Un paisatge de valls, barrancs, cingleres, tossals, altiplans, espadats, balmes, formacions rocoses..., ben conservat, lliure d'edificacions i instal·lacions, i amb zones habilitades per a la seva contemplació ben integrades en el paisatge.

Com es pot observar, bona part d'aquests objectius de qualitat paisatgística són traslladables i aplicables a la Carta de Paisatge, però no tots, donat que algunes de les unitats de paisatge del Catàleg són de rang superior i, per tant, incorporen territoris que no formen part de la unitat administrativa de la Conca de Barberà i, en alguns casos, trets paisatgístics que tampoc hi són aplicables.

2 ELS OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA DE LA CARTA DE PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ.

2.1 INTRODUCCIÓ

En base al treball diagnòstic i d'identificació de les unitats de paisatge, així com de les percepcions i comentaris recollits a la primera tanda de tallers de la Carta de Paisatge realitzats a l'octubre i novembre de 2018 en diversos municipis de la Conca de Barberà, es va poder realitzar una proposta inicial d'objectius de qualitat paisatgística per a la Carta de Paisatge de la Conca de Barberà.

Cal recordar que els tallers de participació inicial de la Carta de Paisatge van ser els següents:

El primer cicle va tenir lloc durant el mes d'octubre, els dies: 18 d'octubre a Vimbodí (Sala 1 d'Octubre, baixos de l'ajuntament), 19 d'octubre a Sarraí (Sala de Plens de l'ajuntament), 25 d'octubre a Santa Coloma de Queralt (Sala de la Torre del Castell dels Comtes), 26 d'octubre a Montblanc. Es van treballar i definir les unitats de paisatge de la Conca de Barberà.

2.2 PRIMERA PROPOSTA D'OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

En una primera proposta tècnica, es van proposar 6 objectius generals amb el desenvolupament dels seus objectius específics, essent els següents:

- 1. **Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca**
 - 1.1. Recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, palaus i fortificacions de la comarca
 - 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
 - 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i hidràulics
 - 1.4. Recuperar els masos
 - 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble, amb èmfasi en les fortificacions, el romànic, el gòtic i el patrimoni civil del segle XIX i XX.
- 2. **Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca**
 - 2.1. Recuperar els nuclis urbans abandonats i degradats de la comarca
 - 2.2. Eliminar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
 - 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
 - 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
 - 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions de plàtans a les carreteres d'entrada en algunes poblacions
 - 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
 - 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
 - 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
 - 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 3. **Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès**
 - 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
 - 3.2. Prevenir els incendis forestals
 - 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
 - 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
 - 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
 - 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
 - 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 4. **Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge**

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic menor, associat a la vida agrícola i els usos tradicionals
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.2. Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística
- 5.3. Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.4. Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca
- 5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars de la comarca

2.3 DISCUSSIÓ DELS OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA EN EL SEGON CICLE DE TALLERS

El segon cicle de tallers de participació de la Carta de Paisatge de la Conca de Barberà va tenir lloc al novembre de 2018, en les següents localitats:

El segon cicle es va celebrar durant el mes de novembre els dies: 26 de novembre a Conesa, 27 de novembre a Les Piles, 28 de novembre a Vilaverd i el 30 de novembre a Solivella, en aquestes es . S'acordaran quins seran els objectius de qualitat paisatgística de la comarca.

A continuació s'expliquen els aspectes que es van citar a cadascuna de les reunions de participació com a més remarcables. Val a dir que, sovint, les propostes es troben a cavall entre el que són pròpiament objectius i el que són accions, i en tot cas, van servir per modular la proposta d'accions.

OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA. REUNIÓ CONESA

- Millorar la xarxa de telecomunicacions (internet i TV, no n'hi ha)
- Millorar la xarxa de carreteres
- Millorar la massa forestal per evitar el risc d'incendi
- Augmentar l'oferta d'allotjaments turístiques
- Reduir les restriccions a l'activitat agrària i les seves estructures
- Organitzar visites guiades pel poble
- Solucionar el problema de l'aigua (contaminada per nitrats)
- Millorar les fonts
- Millorar els Camins
- Donar a conèixer valors com Sant Antoni, Sant Pere Sabella, Torlanda, Saladern
- Aprofundir el coneixement de la història, costums, anècdotes,
- Millorar la senyalització turística
- Millorar i conservar els boscos de ribera
 - o Conservar els marges de pedra, les pallisses, les cabanes, les eres
 - o Recuperar els nuclis deshabitats (Saladern, Torlanda, Sabella)
- No quedar-se relegats a un paisatge cerealístic únicament
- Redefinir els límits de la D.O. per si algú vol intentar l'aventura vitivinícola

OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA. REUNIÓ LES PILES

- Millora de la carretera C-241 per temes de seguretat i habitabilitat
- Gestió forestal per reduir riscos d'incendis forestals
- Afavorir que es puguin rehabilitar les barraques de camp (ja que ara hi ha massa restriccions urbanístiques)
- Fer alguna cosa per evitar la presència de cases buides (abandonades, en mans de bancs) i la degradació dels cascs antics
- Millorar la disponibilitat d'aigua de qualitat i quantitat
- Neteja de la riera
- Recuperació dels horts urbans
- Què ocorrerà amb els parcs eòlics el dia que siguin obsolets?
- Afavorir el lideratge de Santa Coloma de Queralt en el tema turístic, així com la recuperació del seu casc urbà
- Què passa amb les edificacions que queden obsoletes, com granges, les naus de formigó de l'entorn de Santa Coloma?
- Senyalització i millora del turisme en aquest àmbit de la comarca

OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA. REUNIÓ VILAVERD

- Reconstruir marges i fer-ne de nous amb marges desfets canviats de lloc
- Recuperar els camins rurals entre els pobles
- Valorar els molins fariners i altre patrimoni rural
- Neteja de la llera del riu a Vilaverd i altres (l'ACA demana massa burocràcia)
- Facilitar ramats de cabres, ovelles i bestiar
- Recuperar el camí blau del Francolí. Neteja del camí lateral del riu i neteja interior del riu. Evitar que el curs del riu es desviï cap al camí ja que està massa ple de canyar
- Facilitar permisos per reconstruir cases a diferent alçada de l'original amb el mateix estil i coloració

- Millorar les comunicacions, especialment cap a Valls, i també la zona nord (Montblanc-Santa Coloma). Tenir en compte FP Instituts i Ensenyament
- Alliberar AP2 i interconnexió amb A27
- Potenciar i agilitzar iniciatives
- Potenciar castanyers (a Vilanova de Prades) i incentivar varietats autòctones poc conegudes i poc comercials
- Potenciar tallafores i facilitar rompudes agrícoles. Gestió forestal. Aprofitament forestal de fusta. Aclarides. Subvencions
- Recuperar la carretera vella de Vilaverd a Montblanc com a via verda i d'ús quotidià
- Combatre la contaminació lumínica

OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA. REUNIÓ SOLIVELLA

- Elaboració de catàlegs de masies i recuperar masies que cauen, fins i tot com habitatges donada la manca d'habitatges a la comarca.
- Neteja i manteniment de boscos i rius, pel perill d'incendis i inundacions
- Vetllar per que les companyies elèctriques conservin i mantinguin les franges de seguretat de les seves línies.
- Millorar les comunicacions interiors, que siguin correctes per l'ample que necessiten pel tema de transport
- Millorar les telecomunicacions (internet)
- Recuperar camins; per vincular estratègicament el patrimoni, per unir comarques i integrar el paisatge, per exemple el de pedra seca: sensibilització, conservació, conservació de marges, cabanes. També aprofundir en la unió de camins intermunicipals, dirigits pel CCCB (per benefici social i econòmic)
- Elaborar una ruta de fortificacions
- Catalogar l'arbrat. Promoure un inventari d'arbres singulars a nivell comarcal, per tal de protegir-los

- Buscar un equilibri a les construccions com granges , magatzems, que tinguin una adequació a l'entorn. Qualsevol infraestructura, existent o nova, que s'adapti i s'integri d'acord amb la carta de paisatge.
- Catalogar i recuperar elements de pedra com marges, elaborant rutes i col·laboració públicoprivada
- Evitar monocultiu agrícola i fomentar el mosaic (ametller, vinya, olivera, cereal) que és tan interessant i permet tenir colors diferents al llarg de l'any.
- Diversificar les empreses, no concentrar-les sinó descentrar-les en petites zones industrials a diferents municipis, per evitar pobles dormitori i donar-los vida.
- Identificar i conservar totes les fonts
- Registrar la toponímia del patrimoni natural a nivell local: partides, elements naturals

Val a dir que, donat que el maig de 2019 hi van haver eleccions als ens locals, i que alguns equips de govern d'ajuntaments, i la mateixa composició del Consell Comarcal va canviar, es va considerar convenient poder establir una nova ronda de sessions participatives, però en aquest cas encaminades als càrrecs electes, per tal de que aquests poguessin conèixer la Carta de Paisatge i en facilitessin la seva adhesió. Tanmateix, en aquestes sessions també es van fer algunes aportacions sobre objectius i accions que van ser convenientment recollides.

Les sessions van realitzar-se al 2 d'octubre de 2019 a Sarraí, el 9 d'octubre a l'Espluga de Francolí, el 16 d'octubre a Santa Coloma de Queralt i el 23 d'octubre a Vilanova de Prades

2.4 PROPOSTA DEFINITIVA D'OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

Posteriorment a aquestes reunions, s'ha pogut establir una proposta definitiva d'objectius de qualitat paisatgística, que són els següents:

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1.Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2.Explorar, posar en valor i protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3.Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4.Conservar i/o recuperar els masos, proporcionant-los usos i habitabilitat compatible amb la seva història i qualitats paisatgístiques
- 1.5.Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1.Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2.Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5.Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbres a les carreteres d'entrada en algunes poblacions (tenint sempre en compte la seguretat viària)
- 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8.Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.2. Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística
- 5.3. Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.4. Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca
- 5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

No tots els objectius de qualitat paisatgística apliquen a cadascuna de les unitats de paisatge, lògicament. El següent quadre relaciona les unitats de paisatge amb els objectius de qualitat paisatgística de la Carta de Paisatge de la Conca de Barberà.

	UP1	UP2	UP3	UP4	UP5	UP6	UP7	UP8	UP9	UP10	UP11	UP12	UP13	UP14	UP15	UP16	UP17
1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca																	
1.1. Recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, palaus i fortificacions de la comarca																	
1.2. Explorar, posar en valor i protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció																	
1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua																	
1.4. Conservar i/o recuperar els masos, proporcionant-los usos i habitabilitat compatible amb la seva història i qualitats paisatgístiques																	
1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble																	
2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca																	
2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats																	
2.2. Eliminar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)																	
2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament																	
2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries																	
2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbres a les carreteres d'entrada en algunes poblacions (tenint sempre en compte la seguretat viària)																	
2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles																	
2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca																	
2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca																	

	UP1	UP2	UP3	UP4	UP5	UP6	UP7	UP8	UP9	UP10	UP11	UP12	UP13	UP14	UP15	UP16	UP17
2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders																	
2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística																	
3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès																	
3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars																	
3.2. Prevenir els incendis forestals																	
3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts																	
3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts																	
3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos																	
3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen																	
3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori																	
3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris																	
3.9.Protégir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic																	
4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge																	
4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)																	
4.2. Recuperar marges i bancals																	
4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic																	
4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge																	
4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos																	
4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa																	

	UP1	UP2	UP3	UP4	UP5	UP6	UP7	UP8	UP9	UP10	UP11	UP12	UP13	UP14	UP15	UP16	UP17
4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge																	
4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya																	
4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura																	
5. Restaurar els paisatges degradats i banals																	
5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició																	
5.2. Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística																	
5.3. Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició																	
5.4. Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca																	
5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial																	
6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca																	
6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu																	
6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins																	
6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars de la comarca																	
7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca																	
7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca																	
7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes													no				
7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.																	

3 EL PLA DE GESTIÓ

El Pla de Gestió concreta els objectius de qualitat paisatgística en accions i actuacions que poden ser abordades per part del Consell Comarcal de la Conca de Barberà, pels ajuntaments o per qualsevol altre administració sectorial o supralocal, i també per agents privats.

Per a la seva elaboració, s'han recopilat totes les propostes concretes obtingudes als dos cicles de participació, més els compromisos, en forma d'acció, que han elaborat els diferents ajuntaments, associacions i empreses en el procés de concertació i adhesió a la carta, i enviats al Consell Comarcal mitjançant els acords d'adhesió i els fulls de compromisos.

Val a dir que, posteriorment al segon cicle de tallers de participació, es va enviar per correu electrònic a totes les associacions privades de la comarca i a tots els negocis dels gremis de l'agricultura, la ramaderia i el turisme, una carta convidant-los a adherir-se a la Carta de Paisatge i formular compromisos. Aquest treball també es va fer amb tots els consistoris de la Conca.

Per tant, el Pla de Gestió inclou en el seu format, també, referències als compromisos facilitats voluntàriament, com exemples de concreció de les accions realitzades. De fet, no es concreten totes i cadascuna de les possibles ubicacions, elements o espais que podrien ser objecte d'una acció, sinó aquelles que, o bé són molt clares i evidents, o algun agent ha manifestat en seu interès en que siguin específicament referenciades (en el procés de participació o en el procés d'adhesió). Cal tenir en compte que 21 ajuntaments de la Conca de Barberà, el Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet i 19 agents privats (10 empreses, 7 associacions i 2 museus) han format adhesions a la Carta, la major part de les quals incloent compromisos específics.

Per cada objectiu específic, es proposen, si s'escau:

Accions generals: que poden ser executades en el global de la comarca

Accions concretes: que fan referència a una ubicació en concret i que, o bé han estat citades directament per algun agent durant el procés de participació, o bé es consideren com molt clares i molt necessàries per l'equip tècnic que redacta el Pla de Gestió

Compromisos: els compromisos concrets presentats pels adherents a la Carta, que han estat ordenats el més coherentment possible essent assignats a l'objectiu específic més adequat. Val a dir que, a vegades, algun compromís pot ser assignat a més d'un objectiu específic.

El Pla de Gestió es referencia també al Document de Consens que significa l'aprovació definitiva de la Carta de Paisatge de la Conca de Barberà.

Cal entendre el Pla de Gestió com un document obert, que s'anirà enriquint en el temps amb nous compromisos i aportacions, especialment en l'àmbit de les accions concretes.

A continuació es desenvolupa el Pla de Gestió.

1. RECUPERAR I POSAR EN VALOR EL PATRIMONI HISTÒRIC DE LA COMARCA

1.1. Recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca

Accions generals

- 1.1.1. Establir protocols tècnics i estètics per assegurar que les restauracions es realitzen sense modificar l'estructura original, conjuntament amb el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
- 1.1.2. Establir un programa d'ajuts i subvencions per preservar i restaurar el patrimoni cultural, conjuntament amb el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, tot buscant també fonts alternatives, incloent les privades
- 1.1.3. Fomentar l'ús turístic d'aquest tipus d'elements assegurant un retorn econòmic dedicat a la recuperació del patrimoni
- 1.1.4. Establir un pla i programa de prioritització de les actuacions en el patrimoni fortificat (segons el valor cultural i històric, sostenibilitat i cost econòmic)
- 1.1.5. Dissenyar una lloc web on apareguin inventariats i referenciats tots els elements del patrimoni fortificat de la comarca

Accions concretes

- Recuperar les restes de l'església romànica de Vallclara (cementiri vell)
- Recuperar les restes del castell de Vilanova de Prades

Compromisos

- Dur a terme accions de millora de l'accessibilitat al Castell Templer. *Compromís de l'Ajuntament de Barberà de la Conca.*
- Promocionar la restauració d'elements característics del municipi, integrant-los paisatgísticament en el seu context arquitectònic i entorn natural. *Compromís de l'Ajuntament de Forès.*
- Posar en valor la torre de Santa Perpètua de Gaià, duent a terme la seva museïtzació. *Compromís de l'Ajuntament de Pontils.*
- Recuperar el patrimoni de torres i fortificacions del municipi de Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra.*

1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció

Accions generals

- 1.2.1. Fomentar l'educació sobre la importància cultural d'aquests elements històrics
- 1.2.2. Elaborar un pla d'actuació d'excavacions arqueològiques, ordenat i prioritzat, i cercar els recursos econòmics per poder-lo executar, conjuntament amb el Departament de Cultura de la Generalitat, institucions privades i finançadors.

- 1.2.3. En base als resultats de camp del pla d'actuació d'excavacions arqueològiques, decidir que s'ha de protegir i que no
- 1.2.4. Utilitzar les noves tecnologies per crear projectes de coneixement i interpretació ex-situ que eviti degradacions per l'ús públic
- 1.2.5. Dissenyar i implementar un sistema de rotulació respectuosa
- 1.2.6. Introduir conceptes sobre els paisatges prehistòrics i històrics en els sistemes de senyalització i interpretació de jaciments.

Compromisos

- Localitzar les restes paleolítiques, balnes i coves del t.m. de l'Espluga de Francolí, senyalitzant-les i creant material divulgatiu. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí.*
- Posar en valor el patrimoni paleontològic i els jaciments arqueològics del municipi de Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra.*

1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua

Accions generals

- 1.3.1. Crear una línia d'ajuts o subvencions per la millora dels molins de propietat privada, conjuntament amb el Departament de Cultura de la Generalitat, l'Agència Catalana de l'Aigua, el Departament de Territori i Sostenibilitat, i possibles empreses privades interessades en participar (empreses de gestió de l'aigua, grans indústries agroalimentàries del món dels cereals)
- 1.3.2. Facilitar l'ús públic i les visites als molins privats i recuperar per l'ús públic els molins de propietat pública (per exemple un molí privat que hi ha a un local municipal a la plaça de Blancafort)
- 1.3.3. Facilitar usos nous al patrimoni de molins, com per exemple serveis turístics o de restauració

Compromisos

- Recuperar el pont Vell de Montblanc danyat per la devastadora riuada de 22-10-2019. *Compromís de l'Ajuntament de Montblanc.*
- Recuperar el paisatge de sèquies i peixeres del municipi de Montblanc destrossades per la riuada del 22-10-2019. *Compromís de l'Ajuntament de Montblanc.*
- Recuperar patrimoni de molins fariners i hidràulics del municipi de Santa Coloma de Queralt. *Compromís de l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt.*
- Recuperar el patrimoni de molins de la vila de Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra.*

1.4. Recuperar els masos, proporcionant-los usos i habitabilitat compatible amb la seva història i qualitats paisatgístiques

Accions generals

- 1.4.1. Establir un sistema fiscal que faciliti la recuperació dels masos per part dels seus propietaris mitjançant mesures com l'exempció de tributs i taxes
- 1.4.2. Facilitar, mitjançant normativa urbanística, la segregació dels masos de la finca per poder mantenir habitatge i conreu
- 1.4.3. Facilitar els tràmits administratius, tant urbanístic com de projecte, mitjançant el suport de tècnics proporcionats per l'administració municipal i comarcal.
- 1.4.4. Definir els masos d'importància històrica o simbòlica comarcal i establir estratègies per la seva recuperació (p.ex. Mas d'en Xup)
- 1.4.5. Recatalogar, valorar i prioritzar actuacions de protecció sobre el patrimoni dels masos i plantejar titularitat.

Compromisos

- A Barberà de la Conca, embelliment d'unes voltes del segle X (BCIL), que forma part de la propietat de l'Alotjament Rural de les Voltes. *Compromís les Voltes.*

1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble.

Accions generals

- 1.5.1. Planificació per determinar la necessitat o no de senyalitzar els diversos elements d'interès històric
- 1.5.2. Revisar el pla comarcal de senyalització existent, amb especial incís en millorar la identificació d'elements històrics en la ruta del Cister.
- 1.5.3. Incloure informació sintètica sobre la història de cada monument
- 1.5.4. Crear sinèrgies, quant a senyalització, entre les diferents poblacions i municipis
- 1.5.5. Acordar amb la Diputació de Tarragona i el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya fórmules per facilitar la senyalització turística viària.

2. MANTENIR LA INTEGRITAT VISUAL I PAISATGÍSTICA I L'HABITABILITAT DELS NUCLIS URBANS DE LA COMARCA

2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats

Accions generals

- 2.1.1. Promoure, conjuntament amb el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, plans de rehabilitació dels nuclis antics de les grans poblacions de la comarca
- 2.1.2. Prioritzar els nuclis urbans encara habitats sobre els que ja s'han perdut (degradats i abandonats), que caldria mantenir a nivell històric, consolidant estructures des d'un punt de vista cultural i identitari.

Accions concretes

- Recuperar edificis vitivinícoles o agrícoles de Vilanova de Prades, com "Els Cubs", l'antiga "Cal Vella" o "Corrals" que donaven nom a cases o ens feien diversos oficis amb vinya, fruits secs i animals

Compromisos

- Ajudar a dissenyar i gestionar ajudes a inversions en habitatges en mal estat, a l'aïllament de les cases en finestres i sostres, millora dels serveis bàsics de banyis i cuines per a la qualitat de vida de les persones que hi viuen i assessorament sobre sistemes moderns de calefacció amb biomassa o energia solar. *Compromís de l'Associació d'Hosteleria de la Conca de Barberà*
- Recuperar el nucli urbà de Montargull. *Compromís de l'Ajuntament de Llorac.*

2.2. Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)

Accions generals

- 2.2.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, d'edificacions ramaderes i industrials abandonades, incloent una avaluació de l'estat, diferenciant les que es poden reutilitzar/restaurar i les que necessiten demolició. Establir un pla d'actuació al respecte, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant
- 2.2.2. Impulsar decididament l'obligació dels propietaris d'enderrocar aquelles estructures ruïnoses que suposin un perill per la població

2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament

Accions generals

- 2.3.1. Reubicar àrees d'aparcament, traslladant-ne algunes des de dins dels nuclis urbans cap a fora.
- 2.3.2. Avaluar la necessitat real de les àrees d'aparcament als Estudis d'Avaluació de la Mobilitat Generada dels POUMs, ja que molt possiblement en molts llocs no hi calen.
- 2.3.3. Regular els aparcaments d'autocaravanes per protegir l'entorn i l'economia local i ubicar-los en aquells llocs on realment hi hagi demanda i on no impactin sobre negocis similars com els càmpings.
- 2.3.4. Realitzar un inventari de les àrees d'aparcament públic als diferents municipis de la comarca i proposar un pla d'integració paisatgística i embelliment, mobilitzant recursos d'administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant.

Compromisos

- Creació d'una zona d'aparcament sota el castell de Barberà de la Conca integrada paisatgísticament. *Compromís de l'Ajuntament de Barberà de la Conca.*
- Creació d'un aparcament d'autocaravanes al municipi de Montblanc. *Compromís de l'Ajuntament de Montblanc.*
- Condicionament de la zona d'acampada de Pira. *Compromís de l'Ajuntament de Pira.*
- Reconvertir l'espai de l'antic de camp de futbol de Vallfogona de Riucorb (actualment en desús), com una zona d'aparcament. *Compromís de l'Ajuntament de Vallfogona de Riucorb.*

2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries

Accions generals

- 2.4.1. Inventariar espais urbans que necessiten d'intervenció paisatgística (per exemple murs d'equipaments i de contenció que són dissonants) i buscar intervencions paisatgístiques d'interès, com per exemple la intervenció ordenada de grafiters o muralistes.
- 2.4.2. Realitzar un inventari de les rotondes existents a la comarca i plantejar, conjuntament amb les administracions responsables, un pla d'embelliment i d'utilització de les mateixes per crear identitat i fomentar el paisatge local.
- 2.4.3. Incloure la integració paisatgística en el disseny dels equipaments públics i la ubicació i característiques de la senyalització pública.
- 2.4.4. Elaborar una ordenança comarcal sobre publicitat i elements discordants
- 2.4.5. Realitzar un disseny unificat de rètols a nivell comarcal
- 2.4.6. Estudiar un sistema adequat de senyalització de les activitats econòmiques i artesanals locals

2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbres a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, tenint sempre en compte la seguretat viària

Accions generals

- 2.5.1. Plantar noves alineacions d'arbres en camins i carreteres locals o comarcals, aprofitant projectes de reordenació, establint les mesures de seguretat vial necessàries
- 2.5.2. Mantenir i millorar les alineacions d'arbres que ja existeixen a l'entrada de les poblacions, establint mesures de seguretat viària
- 2.5.4. Estudiar la possible transformació d'alineacions d'arbres en recorreguts, passeigs i itineraris saludables, eliminant circulació rodada.
- 2.5.5. Recuperar zones de passeig ombrejat

Compromisos

- Integració al paisatge del carrer Anton Serra de Pira. *Compromís de l'Ajuntament de Pira*

2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles

Accions generals

- 2.6.1. Realitzar un inventari d'infraestructures de telecomunicació i dissenyar estratègies d'integració paisatgística, incloent la reubicació.
- 2.6.2. Implementar una estratègia amb les diverses operadores per millorar la cobertura de telefonia i internet
- 2.6.3. Impulsar una xarxa de fibra òptica de promoció pública als pobles petits

Compromisos

- Millorar les xarxes de telecomunicacions a les pedanies de Vallverd i Montbrí de la Marca al municipi de Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra.*

2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca

Accions generals

- 2.7.1. Desenvolupar una estratègia de disciplina urbanística encaminada a facilitar la recuperació d'espais lliures i solars per a nova construcció als pobles a partir de la demolició d'habitatges i cases en ruïna
- 2.7.2. Incentivar als propietaris (exempció de tributs i taxes, ajuts) per a que puguin invertir en recuperar aquests habitatges

2.7.3. Crear un Institut Comarcal d'Habitatge

2.7.4. Recuperar i restaurar edificis d'utilitat ancestral que promovien l'economia

Compromisos

- Inventariar els habitatges buits del municipi de Blancafort per formular una estratègia de recuperació del nucli urbà. *Compromís de l'Ajuntament de Blancafort.*
- Conversió del magatzem municipal de Blancafort en pisos de lloguer per joves amb l'objectiu de fomentar l'habitabilitat del nucli urbà. *Compromís de l'Ajuntament de Blancafort.*
- Fomentar i executar una estratègia de recuperació d'habitatges i locals buits al centre del poble i a les zones del Capuig i del Castell de l'Espluga de Francolí. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí.*
- Rehabilitació de la rectoria de Pontils, adaptant-la a lloguer social per fomentar l'habitabilitat en el municipi. *Compromís de l'Ajuntament de Pontils.*
- Formular i executar una estratègia per recuperar habitatges buits al nucli urbà de Santa Coloma de Queralt. *Compromís de l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt.*

2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca

Accions generals

- 2.8.1. Dissenyar estratègies d'accessibilitat a discapacitats a tots els nuclis urbans de la comarca
- 2.8.2. Elaborar, per a cada revisió del planejament general, una carta de criteris d'intervenció paisatgística sobre edificis, viaris, zones verdes, equipaments, senyalització i negocis amb façana a carrer.

Compromisos

- Confecció del POUM de Solivella amb l'objectiu de vetllar pel territori i paisatge. *Compromís de l'Ajuntament de Solivella.*

2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders

Accions generals

- 2.9.1. Establir un sistema d'ajuts als municipis perquè puguin realitzar aquestes intervencions, amb participació d'administracions de caire supralocal.
- 2.9.2. Fomentar els itineraris saludables i terapèutics a partir de la xarxa de camins i senders.
- 2.9.3. Dissenyar un sistema d'àrees de descans i lleure al llarg del sistema de camins.

2.9.4. Recuperar els camins ramaders o camins rals com infraestructura de connexió per la mobilitat tova entre nuclis urbans.

Accions concretes

- Recuperar el camí vell de Rocafort a Conesa, mantenir el camí de Rocafort a Vallverd i recuperar el camí perdut de Rocafort a Montbrió
- Dissenyar i executar un camí entre Vilanova de Prades, Vallclara, Vimbodí, Poblet, Montblanc, Vilaberdi i cap a Tarragona: el camí del riu Francolí.

Compromisos

- Difusió i renovació, si s'escau, de les diferents rutes de senderisme existents al municipi de Barberà de la Conca. *Compromís de l'Ajuntament de Barberà de la Conca.*
- Vetllar pel manteniment dels camins per afavorir que els agricultors puguin arribar a les seves finques. *Compromisos dels ajuntaments de Blancafort i de Solivella.*
- Recuperar camins i senders, tot creant una nova xarxa d'itineraris singulars que posin en valor la singularitat de l'entorn natural del municipi de Forès. *Compromís de l'Ajuntament de Forès.*
- Millorar la xarxa de camins del municipi de Llorac. *Compromís de l'Ajuntament de Llorac.*
- Fomentar la ruta de les Guixeres i preservar la ruta dels Espedats del riu Anguera, a Pira. *Compromís de l'Ajuntament de Pira.*
- Millorar la xarxa de camins i senders entre els diferents nuclis del municipi de Sarrià. *Compromís de l'Ajuntament de Sarrià.*
- Col·locar senyalització en els camins rurals del municipi de Savallà del Comtat (Camí de Vallfogona, Camí de Segura i la pista dels Molins) per protegir-ne el seu ús a nivell d'excés de velocitat dels vehicles i d'excés de trànsit. *Compromís de l'Ajuntament de Savallà del Comtat.*
- Creació d'una xarxa de senders de Vallfogona de Riucorb. *Compromís de l'ajuntament de Vallfogona de Riucorb.*

2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

Accions generals

2.10.1. Elaborar un pla de millora del transport públic en un treball conjunt amb el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

Accions concretes

2.10.2. Millorar el traçat, amplada, vorals i punts de risc de la carretera C-37 al llarg de tota la comarca, amb un projecte que tingui la preservació del paisatge com un dels seus eixos nuclears.

2.10.3. Establir un sistema de control i avaluació de l'impacte paisatgístic del túnel del Coll de Lilla i l'autovia A-27 al llarg de la comarca, amb participació de l'administració local, amb capacitat per establir nous requeriments i projectes puntuals d'intervenció en correcció i minimització de l'impacte paisatgístic.

3. PROTEGIR, GESTIONAR I CONSERVAR ELS HÀBITATS NATURALS I LES FORMACIONS GEOLÒGIQUES D'INTERÈS

3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars

Accions generals

- 3.1.1. Inventariar, a nivell comarcal, els arbres monumentals i d'interès comarcal
- 3.1.2. Promoure els inventaris municipals d'arbres d'interès local
- 3.1.3. Proposar estratègies d'embelliment i millora, incloent la neteja del voltant dels arbres i la senyalització.
- 3.1.4. Protegir els elements de major interès, declarant-los BCIL als planejaments municipals o als Catàlegs de Béns Protegits
- 3.1.5. Cartografiar i difondre aquests elements, mitjançant una web específica

Accions concretes

- Conservar els antics castanyers i alzines de Vilanova de Prades al bosc de la Martina

Compromisos

- Conservar els arbres i arbres d'interès de Villa Engràcia. *Compromís de l'Hotel Rural i apartaments de Villa Engràcia, de l'Espluga de Francolí*
- Seguir treballant en la difusió i potenciació del coneixement de la ruta dels arbres centenaris. *Compromís de l'Ajuntament de Vimbodí i Poblet.*

3.2. Prevenir els incendis forestals

Accions generals

3.2.1. Dissenyar una estratègia de prevenció d'incendis forestals comarcals (emmarcada en l'estratègia global per massissos) mitjançant la reducció de la massa combustible, la gestió sostenible dels boscos fins i tot amb la producció d'estella i biomassa com a font

d'energia alternativa, la pastura controlada, les estructures d'atac (basses antiincendis), la llaurada de finques ermes, la creació, foment i formació de grups de voluntaris locals, la creació de brigades de treballadors especialitzats, i l'ajut als propietaris privats, conjuntament amb la Diputació de Tarragona, els departaments competents de la Generalitat de Catalunya i Bombers de la Generalitat de Catalunya.

3.2.2. Potenciar el programa educatiu "el bosc i els incendis" als escolars, i programes similars a la població general

Compromisos

- Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals mitjançant el consum de llenya local en el fon de pa. *Compromís de Fleca l'Aresta SCCL*
- Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals fent especial èmfasi en la prevenció d'incendis, l'aprofitament sostenible de les masses forestals i la recuperació de la fauna i flora. *Compromís de l'Ajuntament de Forès*
- Prevenir els incendis forestals mitjançant la desbrossada i arranament de camins. *Compromís de l'Ajuntament de Llorac*

3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts

Accions generals

- 3.3.1. Inventariar les fonts i implementar una estratègia de recuperació i posta en valor, incloent la seva difusió i ubicació en mapa accessible
- 3.3.2. Crear àrees de lleure al voltant de les fonts
- 3.3.3. Facilitar a les administracions locals la neteja de les lleres dels rius amb criteris de sostenibilitat
- 3.3.5. Netejar indrets concrets (gorgs, zones de bany, salts) als rius per poder visitar-los de manera ordenada
- 3.3.6. Establir un programa d'identificació d'àrees molt vulnerables a les riuades i de pas al patrimoni públic d'aquests sectors, mitjançant estratègies diverses basades en solucions naturals, tot cercant la naturalització i la resiliència a l'efecte de les avingudes i el seu previsible increment a caus del canvi climàtic
- 3.3.6. Posta en valor i neteja de mines d'aigua

Accions concretes

- Senyalitzar, arranjar i recuperar la "Bassa de la Martina", al bosc de Viern de Vilanova de Prades, com origen del riu Francolí
- Recuperar la llera del riu de Conesa (rasa de les Carduelles)

Compromisos

- Mantenir i netejar la llera del riu i els ponts, a Conesa. *Compromís de l'ajuntament de Conesa*

- Repensar i dissenyar el tram urbà del riu Francolí com un espai obert, connectat al nucli urbà i respectuós amb el curs del riu i interconnectant-lo amb el projecte del camí Blau. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí*
- Recuperar el paisatge fluvial al costat del riu a Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra*
- Neteja i manteniment de les lleres que creuen el poble de Solivella. *Compromís de l'ajuntament de Solivella.*
- Recuperar la Font d'en Ballart a Vallfogona de Riucorb i condicionament de l'entorn. *Compromís de l'Ajuntament de Vallfogona de Riucorb.*
- Recuperar les piscines velles i la Font del Tros de Vilaverd, destruïdes per la riuada del 22 d'octubre de 2020. *Compromís de l'Ajuntament de Vilaverd.*
- Recuperar, en la mesura del possible, les zones municipals devastades per la riuada de 22-10-2020 a Vimbodí i Poblet. *Compromís de l'Ajuntament de Vimbodí i Poblet.*

3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts

Accions generals

- 3.4.1. Establir un programa comarcal de pastura extensiva, tot inventariant les zones més adequades, dissenyant torns i fomentant l'establiment de ramats i pastors, aprofitant els boscos públics i els propietaris de terreny forestal que hi vulguin participar.
- 3.4.2. Dissenyar projectes de gestió d'espais oberts, amb acords de custòdia amb propietaris i entitats, amb l'objectiu d'afavorir espècies de flora i fauna protegida o amenaçades que depenen d'aquests ambients.

3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos

Accions generals

- 3.5.1. Realitzar una estratègia de combat contra la processionària i altres plagues de les masses forestals
- 3.5.2. Identificar els rodals forestals més madurs a la comarca, especialment fora dels espais naturals protegits, i establir estratègies, incloent els acords de custòdia, per fomentar evolucions el més properes al natural i l'assegurament del manteniment de les seves condicions ecològiques.
- 3.5.3. Recuperar la Festa de l'Arbre dissenyada per l'enginyer forestal Rafael Puig i Valls, per establir programes de reforestació popular encaminats a la diversificació de les masses forestals, tot plantant-hi espècies forestals acompanyats i, específicament, les que produeixen fruits i afavoreixen la fauna dispersora
- 3.5.4. Organitzar jornades populars de neteja dels boscos i muntanyes, aprofitant dies o convocatòries internacionals

3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen

Accions generals

- 3.6.1. Dissenyar consorcis, participats pels ajuntaments i les entitats locals, per impulsar la gestió activa, creant ocupació local, dels espais de la Xarxa Natura 2000 presents a la comarca.
- 3.6.2. Impulsar la creació, d'acord amb els ajuntaments, del Parc Natural de les Muntanyes de Prades.
- 3.6.3. Senyalitzar els espais naturals de la Xarxa Natura 2000 a la comarca.

Accions concretes

- Senyalitzar entrada al Parc Natural de la Serra de Montsant des de les vies de comunicació a Vimbodí

3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

Accions generals

- 3.7.1. Realitzar jornades de formació amb els habitants del territori i les entitats cíviques sobre la custòdia del territori
- 3.7.2. Fomentar la convivència entre activitats del territori com la cacera i el senderisme o turisme de natura
- 3.7.3. Participació dels ajuntaments de la Conca de Barberà a la Xarxa de Custòdia del Territori, posant a disposició espais públics a entitats de custòdia, i establint mecanismes de cogestió

3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris

Accions generals

- 3.8.1. Fomentar l'emprenedoria en el sector dels aprofitaments secundaris i la biomassa, ja es tracta d'una comarca potencial, mitjançant la formació i la realització de jornades tècniques
- 3.8.2. Crear una línia d'ajuts comarcal per aquest sector, en col·laboració amb administracions supralocals i altres fonts de finançament

3.9.Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

Accions generals

- 3.9.1. Realitzar un inventari de punts i zones d'interès geològic comarcal, amb un pla d'acció per la seva conservació i interpretació
- 3.9.2. Difondre aquest patrimoni mitjançant web específica i xarxes socials
- 3.9.3. Executar accions concretes per la recuperació de baumes i avencs

Compromisos

- Localitzar les restes paleolítiques, balmes i coves del t.m. de l'Espluga de Francolí, senyalitzant-les i creant material divulgatiu. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí.*
- Posar en valor el patrimoni paleontològic i els jaciments arqueològics del municipi de Sarraí. *Compromís de l'Ajuntament de Sarraí.*

4. FOMENTAR EL MOSAIC AGRÍCOLA TRADICIONAL I LES NOVES FORMES DE CONREU RESPECTUOSES AMB EL MEDI AMBIENT I EL PAISATGE

4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)

Accions generals

- 4.1.1. Fomentar el treball cooperatiu i associatiu, involucrant ens locals, empreses, propietaris, museus i centres d'estudis, entitats i associacions, per la recuperació del patrimoni.
- 4.1.2. Realitzar un catàleg comarcal d'elements del patrimoni etnològic d'interès
- 4.1.3. Educar a les escoles en cada localitat sobre els elements d'interès existents
- 4.1.4. Establir, conjuntament amb les administracions supralocals i altres fonts de finançament, una línia de subvencions per al seu manteniment
- 4.1.5. Aprofitar la declaració de Patrimoni de la Humanitat Immaterial de l'art de la pedra seca per organitzar cursos de formació i jornades de recuperació d'aquest patrimoni

Compromisos

- Recuperació del patrimoni agroalimentari de la comarca i oferir activitats de descoberta i divulgació d'aquest patrimoni agroalimentari. *Compromís d'AROMIS de la Conca*
- Recuperar i posar en valor el patrimoni. *Compromís del Museu Comarcal de la Conca de Barberà*

4.2. Recuperar marges i bancals

Accions generals

- 4.2.1. Realitzar un inventari d'àrees prioritàries degradades per l'erosió i dissenyar actuacions de recuperació d'aquests elements com a formes d'enginyeria tradicional
- 4.2.2. Realitzar programes de conscienciació als propietaris de les terres sobre l'interès i necessitat de conservar marges i bancals, amb especial atenció als viticultors i oleicultors, així com els cellers i cooperatives agràries
- 4.2.3. Prioritzar la recuperació dels elements més remarcables i/o útils
- 4.2.4. Establir una línia de subvencions per al seu manteniment, conjuntament amb les administracions de caire superior i altres fonts de finançament
- 4.2.5. Eliminar o modular la necessitat de permís d'obres per a la restauració de marges i bancals en els planejaments municipals, si es recuperen els elements tradicionals
- 4.2.6. Aprofitar la declaració de Patrimoni de la Humanitat Immaterial de l'art de la pedra seca per organitzar cursos de formació i jornades de recuperació d'aquest patrimoni

Compromisos

- Ajudar a realitzar cursos de picapedrers i margetaires que permetin conservar els boscos de l'erosió de l'aigua i la plantació d'espècies arbòries per tallafocs, com la vinya i la tòfona. *Compromís de l'Associació d'Hosteleria de la Conca de Barberà.*
- Recuperar marges i bancals a les propietats de Mas Foraster S.L.. *Compromís de Mas Foraster 1923, S.L.*

4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic

Accions generals

- 4.3.1. Fomentar, mitjançant la formació i la transferència tecnològica, els conreus de llegums (pèsols) i colza
- 4.3.2. Elaborar un mapa detallat de conreus de la comarca i estudiar els potencials agronòmics per una àmplia gamma de conreus
- 4.3.3. Fomentar el conreu de safrà allà on és tradicional
- 4.3.4. Fomentar conreus de fruiters de diverses tipologies (fruita dolça i fruita seca), no massa habituals a la comarca

4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge

Accions generals

- 4.4.1. Controlar efectivament els abocaments de purins, gallinassa, fang de depuradora, per evitar contaminació d'aqüífers i plagues de mosques, amb una acció concertada entre

els ajuntaments, els Agents Rurals i el departament competent de la Generalitat de Catalunya

4.4.2. Promoure l'agricultura integrada i ecològica, mitjançant la formació i la transferència tecnològica

Compromisos

- Utilitzar materials compostables en la realització d'activitats. *Compromís de l'Associació de Dones Rocafortines*
- Emprar productes provinents de la pagesia local de la Conca de Barberà, que fan agricultura ecològica i una gestió de cultius que contribueix al manteniment del mosaic agroforestal i a la diversitat agrària i paisatgística. *Compromís de Fleca l'Aresta SCCL*
- Recuperar la zona de camps ecològics destruïts per la riuada del dia 22 d'octubre de 2019; afavorint d'aquesta manera la biodiversitat, i l'hàbitat i alimentació de la fauna. *Compromís de Maset de les Talaveres.*
- Utilitzar productes alimentaris i artesanals de la Comarca. *Compromís del Museu Comarcal de la Conca de Barberà.*
- Fomentar productes de qualitat, per afegir valor mitjançant la conservació del paisatge. *Compromís de l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt*

4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos

Accions generals

- 4.5.1. Realitzar un inventari comarcal dels conreus llenyosos tradicionals de més valor paisatgístic i establir un sistema que faciliti la seva conservació per part dels propietaris

4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa

Accions generals

- 4.6.1. Recuperar alineacions tradicionals d'ametllers, oliveres i altres fruiters en els marges de parcel·les, amb una acció fomentada i finançada, incloent acords de custòdia i ajuts directes o condicionats
- 4.6.2. Inventariar les zones forestals romanents dins la plana agrícola i proposar mesures de conservació i gestió, incloent acords de custòdia i ajuts directes o condicionats.

4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge

Accions generals

- 4.7.1. Realitzar campanyes de promoció del consum de productes de proximitat
- 4.7.2. Promoure la tòfona, mitjançant accions formatives i transferència tecnològica
- 4.7.3. Promoure el safrà, mitjançant accions formatives i transferència tecnològica

Compromisos

- Promoure la viticultura de qualitat. Compromís de Mas Foraster 1923, S.L.
- Promoure la producció agroalimentària artesanal de la comarca i oferir activitats de descoberta i divulgació del patrimoni agroalimentari. *Compromís de la Cooperativa Fet a la Conca SCCL*
- Posar en valor i promocionar les varietats locals de cereal, adaptades a les condicions climatològiques locals i que constitueixen un paisatge agrari divers i culturalment apropiat. *Compromís de Fleca l'Aresta SCCL*
- Continuar fent servir productes locals en l'elaboració dels àpats del Maset de les Talaveres de Montblanc. *Compromís de Maset de les Talaveres*
- Crear un banc de terres agràries amb l'objectiu de garantir el relleu generacional, fomentar l'ocupació en el sector primari i evitar l'abandonament dels trossos. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí*

4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya

Accions generals

- 4.8.1. Combinar l'estratègia de prevenció d'incendis forestals amb una estratègia de foment de conreus a muntanya, tot facilitant l'autorització de rompudes en llocs determinats

Compromisos

- 4.8.1. Recuperar àrees de vinya a zones de muntanya. *Compromís de Mas Foraster 1923, S.L.*

4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

Accions generals

- 4.9.1. Delimitar les àrees susceptibles de recuperació ambiental, paisatgística i quant a prevenció d'incendis mitjançant la ramaderia extensiva (i específicament el sector caprí) i l'apicultura, i establir un programa de foment i actuació

- 4.9.2. Donar suport a l'emprenedoria en aquests sectors mitjançant la transferència tecnològica, la formació i l'establiment de sistemes d'ajut, amb la col·laboració d'administracions d'àmbit superior i altres fonts de finançament
- 4.9.3. Establir una estratègia comarcal de vigilància i extermini de la vespa asiàtica, amb el suport de les administracions d'àmbit superior

Compromisos

- Plantació de matolls, arbres aromàtics, etc., destruïts per la riuada del dia 22 d'octubre de 2019, per fomentar la preservació i protecció de les abelles. *Compromís de Maset de les Talaveres*

5. RESTAURAR PAISATGES DEGRADATS I BANALS

5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició

Accions generals

- 5.1.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, d'edificacions ramaderes i industrials abandonades, incloent una avaluació de l'estat, diferenciant les que es poden reutilitzar/restaurar i les que necessiten demolició. Establir un pla d'actuació al respecte, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant (igual que 2.2.1.)
- 5.1.2. Realitzar concursos d'idees innovadores per la reconversió d'aquests edificis, incloent la reutilització artística, la conversió en refugis de fauna, i qualsevol altra

Compromisos

- Vetllar per la prohibició de la construcció i llicència d'explotacions purines a la zona entre l'autopista i el bosc i muntanyes de Poblet, tot incorporant la prohibició en el POUM. *Compromís de l'ajuntament de Vimbodí i Poblet*

5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística

Accions generals

- 5.2.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, d'espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, incloent una identificació del propietari competent, l'avaluació de l'estat, i el seu potencial. Establir un pla d'actuació de restauració ambiental i embelliment paisatgístic, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant (igual que 2.2.1.)

Accions concretes

- Redactar i executar un projecte de restauració de la parcel·la on roman l'antiga alineació de plataners a Montblanc, davant del Molí del Pont de Fusta

5.3. Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició

Accions generals

5.3.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, de traces de carreteres abandonades, incloent una identificació del propietari competent, l'avaluació de l'estat, i el seu potencial. Establir un pla d'actuació de dotació de funcionalitat (considerant el concepte de vies verdes), restauració ambiental i embelliment paisatgístic, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant (igual que 2.2.1.)

Compromisos

- Reconvertir en una ruta paisatgística la carretera vella entre Vilaverd i Montblanc. Compromís de l'Ajuntament de Vilaverd

5.4. Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca

Accions generals

5.4.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, de les característiques paisatgístiques dels polígons industrials incloent una identificació del propietari competent, l'avaluació de l'estat, i el seu potencial. Establir un pla d'actuació de restauració i embelliment paisatgístic, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant

5.4.2. Planificar les àrees industrials a nivell territorial, establint convenis i consorcis entre municipis diferents per tal de compartir despeses i beneficis en polígons industrials supralocals

5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

Accions generals

5.5.1. Posar en valor aquelles pedreres (com les guixeres) que tenen un valor patrimonial i poden ser visitables

5.5.2. Realitzar un control actiu dels abocaments incontrolats, per part dels agents supramunicipals

Accions concretes

- Recuperar antigues mines a Vilanova de Prades
- Dissenyar un programa exigent de restauració paisatgística i ambiental dels indrets d'abocaments de terres associats a la construcció del túnel de Lilla i A-27 al pas per la comarca

Compromisos

- Restaurar les pedreres del Paratge Natural de Poblet. *Compromís del Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet*

5.6. Recuperar les carenes, es crestes i els fons escènics principals de la comarca

Accions generals

5.6.1. Establir un paquet d'accions jurídiques, administratives, urbanístiques i fiscals per assegurar la demolició de les estructures de les centrals eòliques una vegada quedin obsoletes

Accions concretes

- Establir projectes pel trasllat de les antenes de comunicacions existents al recinte del castell de Savallà del Comtat i el castell d'Aguiló.
- Potenciar el pic del Curull (1023 m.s.n.m.) de d'on es veuen Pirineus, Montserrat, Montsant, Prades...), així com la "Roca del Centinella", a Vilanova de Prades

Compromisos

- Prioritzar la implementació de les energies renovables en terrenys urbans per preservar el mosaic agrícola tradicional del terme municipal de l'Espluga de Francolí. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí*

6. AUGMENTAR LA CONSCIENCIACIÓ I EL CONEIXEMENT SOBRE EL PAISATGE A LA COMARCA

6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu

Accions generals

6.1.1. Elaborar un mapa de miradors de paisatge i un pla d'equipament interpretatiu dels mateixos. Difondre aquest conjunt de miradors via web i xarxes socials

6.1.2. Incloure, en la interpretació, una concepció del paisatge integral (geomorfològic, natural, toponímic, geogràfic, històric, industrial...)

Accions concretes

- Convertir en mirador de paisatge l'àrea d'acampada lliure de Pira
- Crear un mirador de paisatge a la zona del Tallat
- Posar en valor el mirador de la Conca al coll de Deogràcies, on hi ha un proveïdor de sal
- Crear un mirador de paisatge del barranc de Biern i de la punta del Curull, a Vilanova de Prades
- Crear un mirador de paisatge al castell de Prenafeta
- Crear un mirador de paisatge a Montclar

Compromisos

- Potenciar el mirador de 360º de l'allotjament rural de les Voltes a Barberà de la Conca. Compromís allotjament rural de les Voltes.
- Crear un mirador de paisatge a la zona de Coll Roig de Vimbodí i Poblet. Compromís de l'Ajuntament de Vimbodí i Poblet

6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant senders i camins

Accions generals

- 6.2.1. Dissenyar i crear una xarxa d'itineraris paisatgístics inclusius, per tota mena de discapacitats
- 6.2.2. Disposar d'un inventari comarcal consultable de camins municipals
- 6.2.3. Dissenyar i implementar un pla de senyalització adequat i divulgar-lo
- 6.2.4. Establiment d'un programa d'ajudes a l'administració local pel manteniment, marcatge i senyalització dels senders i camins actuals; posar l'accent en el manteniment, no només en la creació

Compromisos

- Recuperar els senders del Camí de la Cova de les Vigues i la Cova dels Calaixos a Vilanova de Prades. *Compromís de Camping de Vilanova de Prades*
- Senyalització de la ruta de les Guixeres de Vilaverd. *Compromís de l'Ajuntament de Vilaverd.*
- Adequació del camí de Milmanda per convertir-lo en una ruta de bicicleta. *Compromís de l'ajuntament de Vimbodí.*

6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca

Accions generals

- 6.3.1. Dissenyar un programa comarcal d'activitats a l'aire lliure relacionades amb el paisatge, el seu gaudi, coneixement i interpretació
- 6.3.2. Recuperar l'antic programa d'educació sobre el paisatge amb un enfoc actual.
- 6.3.3. Dissenyar un programa educatiu integral que inclogui tots els elements del paisatge, amb especificacions pels diferents nivells d'ensenyament a la comarca, en conveni amb l'Observatori de Paisatge de Catalunya
- 6.3.4. Donar valor educatiu als camins i senderons mitjançant un programa de senyalització interpretatiu

Compromisos

- Realitzar activitats de sensibilització enfront el paisatge, dins el pla d'actuacions anuals de l'Associació de Dones rocafortines. *Compromís de l'Associació de Dones Rocafortines.*
- Donar a conèixer el paisatge i el patrimoni cultural i natural del municipi de Vimbodí i Poblet, el Paratge Natural de Poblet, l'espai natural de les muntanyes de Prades i la comarca, mitjançant l'organització de caminades obertes a tothom. *Compromís de l'Associació Esportiva Caminades Creu del Codoç de Vimbodí i Poblet.*
- Fer difusió de les actuacions i projectes que afectin el paisatge de Rocafort de Queralt i entorns, i promoure actuacions de millora del paisatge i vers la sostenibilitat a la revista. *Compromís de l'Associació Revista les Forques.*
- Compromís de realització d'activitats de recerca, descoberta i divulgació del patrimoni natural de la comarca, així com informació sobre la Carta de Paisatge. *Compromís del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà*
- Fer difusió d'activitats de la Carta del Paisatge, redactar articles i continguts de la Carta del Paisatge i assistir als actes i jornades de difusió de la Carta del Paisatge. *Compromís de l'Associació La Conca 5.1.*
- Treball amb la visió de l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible redactada per l'ONU i desplegar els Objectius de Desenvolupament Sostenible en relació a les seves accions, activitats i programació anuals. *Compromís del Museu de la Vida Rural – Fundació Carulla*
- Compromís de treballar permanentment en l'educació cultural per a la sostenibilitat programant activitats pedagògiques constants destinades a alumnes de tots els nivells educatius així com a famílies, esplais i grups organitzats. *Compromís del Museu de la Vida Rural – Fundació Carulla.*
- Identificar necessitats i realitats del Paisatge amb els Infants i Joves. *Compromís de l'AEIG l'Estornell*
- Conèixer la història paisatgística de la Conca i de l'Espluga per aprendre del passat i actuar bé en el futur. *Compromís del l'AEIG l'Estornell*

- Treballar per a l'educació de les generacions presents i futures en a importància de la qualitat del paisatge i del territori. *Compromís de l'Ajuntament de Forès.*
- Divulgació del paisatge als clients dels allotjaments rurals i negocis turístics. *Compromís allotjament rural Les Voltes de Barberà de la Conca*
- Divulgar als clients del Maset de les Talaveres de l'existència de la Carta del Paisatge. *Compromís del Maset de les Talaveres*
- Divulgació del paisatge i del Paratge Natural de Poblet als clients de la Masia del Cadet, a l'Espluga de Francolí. *Compromís de Masia del Cadet.*
- Oferir activitats de divulgació i descoberta dels espais paisatgístics i del patrimoni de la comarca. *Compromís del Museu Comarcal de la Conca de Barberà*
- Divulgar amb descoberta i aprenentatge la importància del Paisatge. *Compromís de l'AEIG l'Estornell*

7. DESENVOLUPAR UNA POLÍTICA COMARCAL DE PROMOCIÓ I PROTECCIÓ DEL PAISATGE DE LA COMARCA

7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca

Accions generals

- 7.1.1. Realitzar formació sobre paisatge a tècnics de la comarca, tant dels ajuntaments com dels Consells Comarcals
- 7.1.2. Crear una àrea tècnica de paisatge al Consell Comarcal
- 7.1.3. Fixar el càrrec de conseller de paisatge, amb contacte directe i certa autoritat sobre el consell d'alcaldes, els ajuntaments...
- 7.1.4. Actualitzar, renovar i ampliar la carta de paisatge com a guió i fil conductor d'aquesta política de paisatge, revisant-la de manera completa en períodes de 5 anys.

7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes

Accions generals

- 7.1.1. Dissenyar eines de coordinació amb comarques veïnes que estan desenvolupant Cartes de Paisatge (les Garrigues, el Priorat) o les que en desenvolupin en el futur
- 7.1.2. Participar en els òrgans de transferència tecnològica, informació i participació que organitzi al respecte l'Observatori de Paisatge de Catalunya
- 7.1.3. Comparar les Cartes de Paisatge amb coincidència territorial i establir sinèrgies entre les seves accions i programes

7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

Accions generals

- 7.3.1. Crear un premi o concurs de paisatge, per premiar les millors iniciatives públiques i privades de millora del paisatge, d'estudi del paisatge i de comunicació sobre el paisatge
- 7.3.2. Crear una Comissió de Paisatge per fomentar la participació ciutadana en aquest àmbit

Compromisos

- Compromís de realitzar activitats per a la salvaguarda del paisatge i el territori de la comarca. *Compromís del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà.*
- Compromís de col·laborar en totes les accions en favor del patrimoni socio-cultural i natural de la comarca. *Compromís de la Cooperativa Fet a la Conca SCCL*
- Compromís de lideratge d'estudis, activitats, debats, esdeveniments artístics i culturals en el marc de la reflexió sobre el paisatge rural mediterrani i la relació establerta entre la societat i la natura en el passat i el present, així com en la projecció de futurs més sostenibles. *Compromís del Museu de la Vida Rural – Fundació Carulla*
- Fer serveis als espais naturals i culturals de la Conca. *Compromís de l'AEIG l'Estornell*

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

Transcripció de l'acta número 2021-0000001 de l'òrgan de l'ens Consell Comarcal de la Conca de Barberà signada per: CPISR-1 C Xavier Salvadó Vives, Magí Trullols Trull - DNI *** (SIG) en data: 17/02/2021, 17/02/2021

SIGNAT ELECTRÒNICAMENT PER:
Secretaria el dia 18/03/2021 a les 10:36:26

CARTA DEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

VOLUM IV - DOCUMENT DE CONSENS

PACTE PEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

Aprovació Definitiva
25 de Novembre 2020

Promou:

Consell Comarcal
de la Conca de Barberà

Amb el suport de:

Equip redactor:

CARTA DEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ.

Novembre 2020

EQUIP DE TREBALL

CO-DIRECCIÓ: EDUARDO SOLER LIMONIUM

EQUIP REDACTOR:

Limonium Societat d'Actuacions Ambientals, S.L.U.

Eduardo Soler	Enginyer agrònom
Kelly Quiroz	Geògrafa
Caribay Márquez	Geògrafa
Sílvia Abellà	Enginyera tècnica forestal
Laura Aluja	Geògrafa

COMISSIÓ DE SEGUIMENT:

Consell Comarcal de la Conca de Barberà

Observatori del Paisatge de Catalunya

Magí Trullols	President	Pere Sala	Director
Ramon Palou	Gerent		
Carme Ferrer	Consellera comarcal de sostenibilitat, paisatge i agricultura		
Josep M. Vidal	Conseller de Paisatge (2015-2017)		
Sara Janer	Consellera de Paisatge (2017-2019)		
Mireia Bonet	Cap del servei de turisme del Consell Comarcal i coordinadora àrea de paisatge		
Membres de la Comissió informativa de Desenvolupament econòmic i territori			

ÍNDEX

PACTE PEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original custodiat per Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Podeu verificar la seva autenticitat a través del servei de validació de la Seu Electrònica de l'Ens amb el CVE C6BBA1EA99DB4BCA9DAAF75B94C39C19 i data d'emissió 30/04/2021 a les 08:57:03

SIGNAT ELECTRÒNICAMENT PER:
Secretaria el dia 18/03/2021 a les 10:36:26

Transcripció de l'acta número 2021-0000001 de l'òrgan de l'ens Consell Comarcal de la Conca de Barberà signada per: CPISR-1 C Xavier Salvadó Vives, Magí Trullols Trull - DNI *** (SIG) en data: 17/02/2021, 17/02/2021

PACTE PEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

0. PRESENTACIÓ

El Consell Comarcal de la Conca de Barberà ha promogut la **Carta del paisatge de la Conca de Barberà** amb l'objectiu de protegir, ordenar, gestionar, millorar i valoritzar els paisatges de la comarca, ja que són un dels elements identitaris més importants d'aquest territori i un recurs econòmic i de desenvolupament local de primer ordre. La Carta del paisatge s'ha redactat amb el suport de l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Els paisatges de la Conca de Barberà són una expressió de la seva identitat, i és en aquest àmbit comarcal on la seva gestió pot ser més eficaç, recolzada en polítiques actives en pro d'un desenvolupament sostenible del territori. La Carta del paisatge de la Conca de Barberà pretén servir com a referent per a aquestes polítiques d'ordenació del territori i sectorials, per a la cooperació municipal i entre les diferents administracions que incideixen en el territori, i en definitiva, com a referent d'accions per a la **dinamització i valorització dels actius del territori** i per un **millor desenvolupament local**.

Cal no oblidar, d'una banda, el paper fonamental de la població local en les decisions sobre la forma de gestionar els valors que identifiquen els seus paisatges. En aquest context, doncs, és imprescindible conèixer i considerar les percepcions i opinions de la població local respecte al paisatge de la comarca. Per altra part, les actuals amenaces, impactes externs i també les pròpies agressions internes en el paisatge de la Conca de Barberà, fan necessari que la població local vagi adquirint consciència dels seus drets i els seus deures en relació amb una ordenació que incideix en la seva **qualitat de vida** i en l'economia local.

En el context d'aquest document, entenem per **paisatge** el conjunt del territori com a integració i suport per als elements naturals, físics, culturals i l'activitat humana. En el cas de la Conca de Barberà, aquest paisatge defineix, des del punt de vista físic, una llarguíssima història d'ocupació humana, amb elements continuats de presència des de les pintures rupestres paleolítiques fins a les darreres grans intervencions en el territori com la construcció de grans infraestructures de comunicació i centrals eòliques; al mateix temps, l'agricultura tradicional mediterrània, amb cereals, vinya, ametllers i oliveres, són base d'un desenvolupament sostenible i un modelat del paisatge que, acompanyat de la presència de nombrosos espais naturals d'interès, conformen un eix **agricultura-natura-patrimoni** de gran significació i valor. En termes generals, doncs, el paisatge de la Conca de Barberà té una elevada qualitat i visibilitat, amb gran quantitat d'elements de valor, però alhora una notable fragilitat.

La identitat de la Conca de Barberà no s'entén sense la participació de la seva pròpia gent a modelar, transformar i conservar el paisatge al llarg de la seva història. Els habitants de la Conca de Barberà som els protagonistes dels valors patrimonials i culturals que han contribuït a transformar aquest paisatge tal com és ara. També som els que en el futur podem garantir un ús sostenible del territori i del seu paisatge, tant des del punt de vista ambiental, com econòmic i social..

Per tant, a la Conca de Barberà és molt clar que parlem del **paisatge com a recurs econòmic, com a element d'identitat i com a valor cultural**. En termes econòmics, més concretament, podem expressar aquesta significació com un valor afegit als productes i serveis comarcals, que es manifesta per exemple en productes agroalimentaris i recursos i serveis turístics de qualitat.

Aquest caràcter de valor a preservar, millorar i valoritzar ha de ser assumit pel conjunt dels residents a la Conca de Barberà i també pels visitants, així com també pels agents socioeconòmics de la comarca i pels inversors forans, a partir de la convivència entre natura, població, sectors i activitat. El caràcter integrat del paisatge es demostra en aquest cas pel fet d'incloure de forma especial i explícita la base geològica, l'entorn i la qualitat ambiental en el valor afegit dels productes comarcals de reconeguda qualitat, excel·lint entre ells el vi produït sota la Denominació d'Origen Conca de Barberà.

Altres elements singulars que cal tenir en compte són:

- La multiplicitat d'unitats de paisatge, singulars, amb especificitat, diferenciables i identificades en els documents d'aquesta Carta del paisatge en un espai territorial relativament reduït.
- La presència d'exemples únics de gestió històrica del paisatge, com la realitzada pel Monestir de Poblet en el seu entorn agrícola i forestal.
- El risc paisatgístic que representa per part de la Conca de Barberà la implantació de noves activitats i infraestructures de comunicació així com l'evolució urbanística induïda per la proximitat a territoris afectats per un procés de litoralització i per la seva consideració d'eix de comunicació bàsic entre el litoral i l'interior.
- La necessitat d'emprendre accions conjuntes i coordinades a nivell de comarca en la gestió del paisatge, ja que les subunitats de paisatge identificades en aquesta Carta no segueixen els límits municipals.
- La necessitat de treballar coordinadament amb comarques veïnes que també estan treballant en cartes i processos de concertació de paisatge i amb els territoris de les quals es comparteixen unitats de paisatge.
- Els riscos que comporten els fenòmens d'abandonament de població i de l'activitat agrària, ramadera i silvícola, en un entorn mediterrani molt susceptible als efectes del canvi climàtic.
- Els riscos ambientals que implica el canvi climàtic, manifestats de manera dramàtica, entre d'altres, amb els devastadors efectes de la riuada de 22 d'octubre de 2020, o els preocupants impactes del temporal Glòria de gener de 2021
- Els efectes devastadors que sobre la salut de les persones i sobre l'economia i la societat de la Conca de Barberà ha tingut i està tenint la pandèmia causada per la COVID-19, i la importància que, en el mateix sentit, assoleix la disponibilitat d'un medi ambient sa, un paisatge de qualitat i la possibilitat, per la població en general, de gaudir d'activitats a l'aire lliure i a la natura.

En les darreres dècades s'ha donat, en general, al nostre país una acceleració en la transformació dels paisatges, amb una tendència a la banalització i l'homogeneïtzació. La comarca de la Conca de Barberà no s'ha escapat d'aquest fenomen, tot i que els factors que hi incideixen i la seva intensitat són diferents que en d'altres zones. Així, antigament, la incidència de la fil·loxera o el mateix procés de despoblació van provocar modificacions paisatgístiques significatives, mentre que en els darrers anys s'han donat nous elements de canvi accelerat, com poden ser les centrals eòliques, les noves activitats econòmiques en el sector turístic o en la indústria i la consolidació d'un eix de comunicació regional que passa pel corredor del Francolí. Mentre tant, nuclis de població han desaparegut o estan en risc de fer-ho, mentre que importants zones d'agricultura tradicional s'han abandonat i d'altres, com algunes associades a la vinya o al cereal, s'hi ha tecnificat. Conjunts monumentals i elements de gran valor s'han restaurat o posat en valor, mentre que d'altres es troben força degradats. Processos contradictoris d'intensificació i extensificació es donen en paral·lel i afecten de maneres diferents a parts diverses de la comarca, posant en risc un equilibri poblacional desitjable.

En aquest context és fonamental que els continguts i resultats associats i derivats de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà siguin consensuats al màxim pels agents del territori: Consell Comarcal, ajuntaments, la DO Conca de Barberà, el Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet, les associacions turístiques, empresarials, cíviques i culturals, i la resta dels agents del territori. Aquest document de consens ha estat signat pels agents més implicats en el territori i d'altres entitats, associacions o ciutadans que s'hi ha volgut adherir.

El futur socioeconòmic de la comarca de la Conca de Barberà depèn, en gran mesura, de no trencar l'harmonia i bon estat del recurs *paisatge* i de potenciar convenientment el valor afegit que representa la unió entre els conceptes de natural, agricultura, patrimoni cultural i paisatge, eix de desenvolupament cabdal.

Per tant, d'aquest maridatge en resulta una necessitat que inclouen els productes agroalimentaris de qualitat, els serveis turístics, els valors de qualitat de la natura i el paisatge i el patrimoni local (etnològic, cultural, històric, espiritual, identitari, etc.).

L'ordenació i gestió sostenible del territori ha de comportar des d'aquest punt de vista, un aprofitament del paisatge a favor del desenvolupament socioeconòmic del territori, i al mateix temps, un compromís ètic a favor de la millora en la qualitat del paisatge, adoptat per cadascun dels agents que intervenen en la seva preservació, transformació, evolució, i en definitiva, en la seva gestió responsable, intervenint des dels principis d'una **nova ètica aplicada al paisatge**.

Conseqüentment, el present **Pacte pel paisatge de la Conca de Barberà és un document d'acords a favor de la protecció, ordenació, gestió, millora i valorització dels paisatges de la comarca** que signen els principals agents impulsors del procés de concertació de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà.

1. INTRODUCCIÓ

1.1 LA CARTA DEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ COM A INSTRUMENT DE CONSENS

D'acord amb la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya i el Reglament que la desenvolupa, la Carta del paisatge és un instrument voluntari de participació, concertació i mediació entre els agents públics i privats d'un determinat territori orientat a promoure la millora dels paisatges i la qualitat de vida de les persones i de les comunitats, mitjançant l'establiment d'objectius de qualitat paisatgística, acords sobre les estratègies d'intervenció i compromisos per executar les actuacions fixades en un programa de gestió dinàmica del paisatge.

Una carta del paisatge no és una simple declaració testimonial de principis, sinó un **document de caràcter públic i de compromís** a favor del paisatge, en què les parts signants es comprometen davant la societat a formar part d'un projecte col·lectiu, a treballar en conseqüència per assolir els compromisos signats i a desenvolupar les mesures i accions territorials, urbanístiques, agràries, de potenciació del patrimoni natural i cultural, turístiques, de custòdia del territori i de desenvolupament local, amb l'objectiu principal de dinamitzar els valors del lloc on s'arribi a consensuar un pacte a favor del paisatge.

Una carta del paisatge és un instrument que aporta solucions específiques per un paisatge concret sense pretendre donar solucions a tots els problemes paisatgístics del territori. En aquest sentit, es pot entendre la carta del paisatge com una eina per teixir complicitats i consens al voltant dels temes que es detecten com a fonamentals i prioritaris per dinamitzar el paisatge de la Conca de Barberà.

La Carta del paisatge del la Conca de Barberà la promou i **lidera el Consell Comarcal de la Conca de Barberà**, motivat per la voluntat d'impulsar la valorització del paisatge de la comarca.

L'Observatori del Paisatge de Catalunya han participat en el procés d'elaboració d'aquest instrument de concertació, garantint-ne la coherència de la amb els objectius de la Llei de Paisatge i assessorant l'equip redactor i la resta d'agents implicats.

Limonium, S.L. l'equip redactor de la Carta del paisatge del Priorat, els quals s'encarreguen de realitzar els estudis tècnics i dinamitzar els debats amb els agents del territori, així com dur a terme el procés de concertació i mediació fins assolir la signatura de la Carta.

1.2 EL PROCÉS DE REDACCIÓ DE LA CARTA DEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

L'elaboració de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà ha estat un procés que ha requerit tant el treball d'un equip d'experts, com el desenvolupament d'estratègies participatives, de mediació i de concertació. Aquest procés ha constatat de tres fases principals d'elaboració tècnica i consens que ara hauran de tenir la seva continuïtat en una quarta fase permanent d'implementació d'aquesta Carta del paisatge.

Fase 1: Redacció de la diagnosi de les dinàmiques i tendències del paisatge

Fase 2: Definició dels objectius de qualitat paisatgística i de les estratègies d'intervenció

Fase 3: Elaboració del programa de gestió del paisatge i signatura dels documents de consens

Fase 4: Implementació de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà

1.3 EL PROCÉS DE PARTICIPACIÓ, MEDIACIÓ I CONCERTACIÓ DE LA CARTA DEL PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

La formulació i elaboració de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà ha constatat de dos processos que s'inicien paral·lelament, amb la voluntat de facilitar que les conclusions i les línies estratègiques proposades gaudeixin d'un elevat grau de consens, acceptació i coneixement per part del màxim nombre d'agents implicats en la valorització del paisatge de la Conca de Barberà.

El procés de participació ha estat aquell procés per mitjà del qual qualsevol persona, a títol personal o en nom d'una entitat, ha estat informat sobre el projecte i la seva evolució i ha pogut aportar la seva opinió sobre qualsevol aspecte relacionat amb la identificació, caracterització i avaluació del paisatge. Les aportacions també s'han pogut fer a través als fòrums habilitats al respecte. Posteriorment, aquestes aportacions s'han traslladat a la taula de concertació per debatre i, en el seu cas, per la seva incorporació en els diferents documents de la Carta del paisatge.

El procés de concertació ha estat aquell procés per mitjà del qual diferents agents públics o privats han realitzat trobades presencials per debatre els objectius de qualitat paisatgística, les estratègies d'intervenció, els compromisos i les accions que formen part de la Carta del paisatge i que, finalment, si així ho decideixen com a agents impulsors, prenen algun tipus de compromís voluntari amb el paisatge de la Conca de Barberà signant el document d'acords anomenat Pacte pel paisatge de la Conca de Barberà. Aquests agents poden ser institucionals, organismes, entitats i/o experts en paisatge que el gestionen, que el protegeixen o que, tot i no tindre-hi una implicació directa, volen assumir alguna responsabilitat vers el paisatge de la comarca.

Tots els agents que participen en aquest procés, amb la mediació de l'equip redactor, han format part de la taula de concertació i han estat convidats a assistir als diferents cicles de tallers per tal d'assolir acords.

Ambdós processos donen com a resultat els següents **documents de consens** de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà:

a) Pacte pel paisatge de la Conca de Barberà

És el document que inclou els acords i els compromisos estructurants a favor de la protecció, ordenació, gestió, millora i valorització dels paisatges de la comarca que signen els principals agents impulsors del procés de concertació de la

Carta del paisatge de la Conca de Barberà, i tots aquells agents no impulsors de la carta però que l'assumeixen voluntàriament.

b) Fitxes de compromisos específics

Són el document sintètic i individualitzat que inclou els compromisos específics i les accions que els agents impulsors signataris del Pacte assumeixen voluntàriament per tal d'implementar els objectius de qualitat paisatgística establerts a la Carta del paisatge de la Conca de Barberà, les mesures i estratègies enunciadades en el programa de gestió i els acords generals signats en el Pacte pel paisatge del Priorat.

Així doncs, al final del procés de mediació i concertació, els agents institucionals i socials que han tingut una implicació més directa en la promoció i impuls de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà, resulten ser els signataris del present document d'acords anomenat Pacte pel paisatge de la Conca de Barberà i de les fitxes que l'acompanyen i que estan plantejades, com hem assenyalat anteriorment, com un document sintètic i individualitzat de compromisos específics i accions que els agents signants assumeixen voluntàriament per tal d'implementar els objectius de qualitat paisatgística establerts a la Carta del paisatge, les mesures i estratègies enunciadades en el programa de gestió i els acords i compromisos estructurants signats en el Pacte pel paisatge de la Conca de Barberà.

Val a dir que, com que la Carta de Paisatge ha estat redactada amb un cicle electoral municipal pel mig, una **primera versió** d'aquest Pacte de paisatge de la Conca de Barberà va ser signada per unanimitat pel Consell d'alcaldes de la Conca de Barberà en data **13 de maig de 2019**, just abans de les eleccions municipals, per donar continuïtat i garantia al procés que s'estava duent a terme.

El document que actualment es presenta correspon al document definitiu de Pacte de Paisatge de la Conca de Barberà, que recull el Pla de Gestió i les adhesions i compromisos adquirits pels agents públics o privats.

Posteriorment a la signatura del Pacte, qualsevol ciutadà, entitat o associació podrà adherir-se de forma individualitzada als objectius de qualitat paisatgística enunciat a la Carta del paisatge mitjançant l'espai web o utilitzant altres mecanismes que s'indiquin per part del Consell Comarcal. Aquest tipus d'adhesió significa donar un suport públic als objectius de qualitat paisatgística determinats a la Carta del paisatge i als acords a favor del paisatge i podran també aportar, si així ho determinen, compromisos específics.

2. CONSIDERACIONS GENERALS

ATÈS	que el Parlament de Catalunya, en sessió del 14 de desembre de 2000, es va adherir al Conveni Europeu del Paisatge signat per la Conferència Interministerial d'Estats Membres del Consell d'Europa, reunida a Florència el 20 d'octubre de l'any 2000, amb la voluntat d'incorporar els principis, els objectius i les mesures continguts en aquest tractat internacional que va entrar en vigor l'1 de març de 2004.
ATÈS	que el citat Conveni Europeu del Paisatge determina la necessitat d'identificar els paisatges que integren un territori, analitzar les seves característiques i les forces que les transformen, avaluar el seu estat actual i implementar instruments orientats a protegir, valoritzar, gestionar i planificar aquests paisatges.

ATÈS que l'**Estatut d'Autonomia de Catalunya** de l'any 2006 en el seu Títol I ha establert el dret social de totes les persones a gaudir dels recursos naturals i del paisatge en condicions d'igualtat establint el deure de fer-ne un ús responsable i evitar-ne el malbaratament.

Entre els principis rectors de l'Estatut de Catalunya s'estableix que els poders públics han de fer efectives les condicions que permetin a totes les persones el gaudi del patrimoni natural i paisatgístic i que els poders públics vetllaran per la cohesió econòmica i territorial aplicant polítiques que assegurin un tractament especial de les zones de muntanya, la protecció del paisatge, el foment de les activitats agràries, ramaderes i silvícoles i una distribució equilibrada al territori dels diferents sectors productius, els serveis d'interès general i les xarxes de comunicació.

ATÈS que al nostre país ha estat aprovada la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge (en endavant, **Llei del Paisatge de Catalunya**) i el Decret 343/2006, de 19 de setembre, que la desenvolupa. Ambdós textos normatius tenen per objecte el reconeixement, la protecció, la gestió i l'ordenació dels paisatges catalans, per tal de preservar els seus valors naturals, patrimonials, culturals, socials, i econòmics en un marc de desenvolupament sostenible, amb la finalitat de donar un reconeixement jurídic al paisatge i d'impulsar la plena integració del paisatge en el planejament i en les polítiques d'ordenació territorial i urbanístiques, i també en les altres polítiques sectorials que hi incideixen de manera directa o indirecta.

ATÈS que d'acord amb el Conveni Europeu del Paisatge i la Llei del Paisatge de Catalunya s'entén per:

- Paisatge:** aquella àrea, tal i com la percebi la gent, el caràcter de la qual és resultat de l'acció i la interacció de factors naturals i/o humans.
- Política de paisatge:** és l'expressió per part de les autoritats públiques competents dels principis generals i les estratègies i directrius que permetin l'adopció de mesures específiques orientades a la protecció, ordenació i gestió dels paisatges.
- Objectius de qualitat paisatgística:** significa, per a un paisatge concret, la formulació per part de les autoritats públiques competents de les aspiracions de la població pel que fa als trets paisatgístics del seu entorn.
- Protecció del paisatge:** aquelles accions orientades a conservar i mantenir els trets significatius i característics d'un paisatge, justificades pel valor patrimonial derivat de la seva configuració natural i/o de l'activitat humana.
- Ordenació del paisatge:** aquelles accions fermes orientades al futur per millorar, recuperar o crear paisatges.
- Gestió del paisatge:** aquelles accions que, des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible, s'emprenen per tal de garantir el manteniment regular del paisatge, i per dirigir i harmonitzar els canvis provocats per processos socials, econòmics i ambientals.

ATÈS que el Conseller de Política Territorial i obres públiques aprovà definitivament el Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona el 19 de maig de 2010 (Edicte de 28 de maig de 2010), territori en el qual s'inclou la Conca de Barberà

ATÈS que la Llei de Paisatge de Catalunya ha regulat la figura de les **cartes del paisatge** com un instrument de concertació de les polítiques de paisatge. Cal entendre aquest document de consens de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà com un pacte a favor dels paisatges de la comarca. La carta és un instrument voluntari de concertació i mediació entre els agents públics i privats del territori orientat a promoure la millora dels paisatges i

la qualitat de vida de les persones, mitjançant l'establiment d'objectius de qualitat paisatgística, estratègies de gestió dinàmica del paisatge i mesures i accions territorials, urbanístiques, agràries, de potenciació del patrimoni natural i cultural, turístiques i de desenvolupament local, amb l'objectiu principal de dinamitzar els valors dels paisatges de la Conca de Barberà.

La Carta del paisatge de la Conca de Barberà és un full de ruta que ha de ser útil per elaborar el marc comú referencial que faciliti l'entesa i el consens entre els agents implicats en les transformacions i la gestió dels paisatges del Priorat. Són els mateixos agents de la comarca els qui participen a través d'un procés de **participació i concertació territorial** en les propostes i actuacions amb l'aplicació de noves conductes i pautes d'intervenció en el paisatge basades en el reconeixement del seu caràcter com a bé d'interès col·lectiu que dinamitza el desenvolupament econòmic i cultural de la comarca.

ATÈS que la Carta del paisatge de la Conca de Barberà ha de ser **un instrument útil de concertació d'estratègies a favor del paisatge** de la comarca amb la finalitat d'afavorir que en les decisions que s'adoptin sobre el territori i el paisatge per part dels poders públics, hi participin els ciutadans, els agents econòmics, els professionals que intervenen o tenen un bon coneixement del territori, així com els col·lectius de defensa del medi ambient i les entitats de conservació i custòdia del territori.

ATÈS que l'adopció de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà s'ha basat en els següents **principis**:

1. Que el reconeixement, l'ordenació i la protecció del paisatge com a **bé d'interès públic col·lectiu** és una responsabilitat no només dels poders públics, sinó també dels ciutadans i la resta dels agents socials i econòmics que actuen sobre el territori.
2. Que en qualsevol intervenció sobre el territori i en els diferents instruments existents o futurs per a la planificació i gestió territorial, s'haurà de tenir en compte el paisatge pel seu **caràcter integrador**.
3. Que els **poders públics** adopten el compromís d'establir les polítiques i les mesures concretes que permetin la millor protecció, gestió i ordenació dels paisatges de la Conca de Barberà.
4. Que els **agents privats** signants de la Carta del paisatge del Priorat adopten els compromisos d'integració del paisatge en els seus respectius projectes i actuacions, implementant les mesures específiques per a la conservació dels paisatges de la Conca de Barberà

ATÈS que d'acord amb el que estableix el Decret 343/2006, de 19 de setembre, que desenvolupa la Llei del Paisatge de Catalunya, la Carta del paisatge de la Conca de Barberà té els següents continguts:

1. La **diagnosi de les dinàmiques del paisatge** orientada principalment a:
 - a) Precisar les característiques fonamentals dels paisatges de la Conca de Barberà
 - b) Identificar les seves tendències de transformació i evolució.
 - c) Enunciar les variables i agents associats a aquestes dinàmiques.
 - d) Establir quins són els valors paisatgístics de les diferents subunitats de paisatge.
 - e) Determinar els impactes i riscos que comprometen el manteniment de la qualitat paisatgística de la comarca.
 - f) Enunciar i caracteritzar els reptes i oportunitats a assolir.

2. Els **objectius de qualitat paisatgística**

3. El **programa de gestió del paisatge**

ATÈS que el Consell d'Alcaldes de la Conca de Barberà, en sessió celebrada el 13 de maig de 2019, va aprovar per unanimitat una primera versió del Document de Consens que incloïa els objectius de qualitat paisatgística.

És per tot això que les administracions, organismes, entitats i associacions sotasignats PACTEN els següents principis generals, objectius de qualitat paisatgística, compromisos estructurants i específics atenent al programa de gestió de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà que ha de permetre assolir-los.

3. PRINCIPIS GENERALS

En aquesta aprovació inicial, que es realitza abans de les eleccions locals de maig de 2019, es dona oportunitat als responsables de l'administració local a expressar el seu compromís amb la Carta previ al resultat de dites eleccions. Posteriorment, els nous equips entrants tindran l'oportunitat de ratificar i/o signar aquest document de consens acompanyat del programa de gestió i dels compromisos específics.

Així, els sotasignats assumeixen com a marc de referència dels objectius de qualitat paisatgística, així com dels compromisos, programes i accions que se'n deriven els següents PRINCIPIS GENERALS:

La Conca de Barberà és una realitat paradigmàtica de paisatge agrari mediterrani emmarcat per muntanyes mediterrànies, que il·lustra de manera excepcional la mil·lenària interacció entre l'home i la natura i l'evolució del paisatge i de la societat al voltant de l'explotació agrària al Mediterrani.

Això inclou tant el mosaic silvoagropastoral, com els serveis i les activitats artesanals, professionals i industrials associades, així com els productes derivats i les habilitats i sabers locals que s'hi relacionen. És a dir, de forma transversal, tant els **valors materials com els immaterials**. És així com la Conca de Barberà s'arrela i alhora es caracteritza i singularitza en la diversitat biològica, ambiental, paisatgística i cultural, tot conjugant de manera harmònica i dinàmica la tradició, la innovació i la creativitat.

El territori i el paisatge de la Conca de Barberà té importantíssims elements i valors relacionats amb una llarga i rica història d'ocupació humana, que ha deixat jaciments arqueològics, edificis i nuclis urbans de gran valor monumental, arquitectura religiosa de gran devoció, bellesa i valor històric (incloent un element de la llista de Patrimoni Mundial de la Humanitat, com és el cas del Reial Monestir de Poblet) i una llarguíssima llista d'elements de valor relacionats amb la utilització tradicional del territori: cultura de l'aigua (molins, peixeres, ponts, preses, cocons, rentadors, fonts i abeuradors, entre d'altres), cultura de la pedra seca i agrícola (masos, eres, corrals, cabanes i barraques de pedra seca, marges, molins, entre d'altres), cultura extractiva (pedres antigues, guixeres, forns de calç i de guix), cultura silvícola (carboneres, pous de gel, entre d'altres). Té també paisatges agraris en mosaic de gran valor i bellesa, ajustats a l'orografia del territori, que perviuen enmig el panorama general de la crisi de l'agricultura mediterrània. Part d'aquests paisatges conserven varietats de conreu i tradicions singulars, especialment en el cas de la viticultura, essent la comarca origen del moviment cooperatiu que donà, entre d'altres, cellers monumentals emmarcats en el moviment modernista i conjunts excepcionals com són les vinyes que emmarquen el Reial Monestir de Poblet. L'orografia esgraonada, amb serres perimetrals que presenten nombroses talaies i miradors naturals,

així com l'existència d'abundoses masses forestals que hostatgen una biodiversitat molt elevada, pròpia de les muntanyes mediterrànies, i a la que contribueixen també els rius i torrents i els propis conreus tradicionals, són trets també característics de la comarca. Nombrosos nuclis urbans medievals, sovint amb fortificacions, se situen tant a la plana com a la muntanya i, tot hi haver patit, en alguns casos de manera virulenta, el fenomen de la despoblació, mantenen en general un ric i divers patrimoni històric i paisatgístic. Per últim, les darreres dècades han portat nous paisatges tecnològics com les carenes amb centrals eòliques, els corredors d'infraestructures de comunicació i els polígons industrials i logístics, elements que cerquen, no amb dificultats, a seva inserció paisatgística.

El territori i el paisatge de la Conca de Barberà representen un **capital** i alhora un **recurs** finit, fràgil i amb limitada capacitat d'esmoreïment i feble resiliència davant les dinàmiques i canvis d'origen antròpic, incloent el repte del canvi climàtic. Això obliga a garantir en tot moment i circumstància, una gestió integral i integrada de la Conca de Barberà, l'aplicació ininterrompuda del principi de desenvolupament sostenible i la primacia de l'**interès públic** i de la qualitat i harmonia del paisatge sobre altres interessos.

Aquest capital i aquest recurs només poden ser gestionats i usats de forma adequada i sostenible, garantint que la presa de decisions estigui fonamentada, preceptivament i prèvia, en la recerca, l'estudi, la documentació i el coneixement exigents i rigorosos. La seva gestió ha d'orientar-se cap a l'obtenció de beneficis socials, culturals i econòmics a nivell local i comarcal, cap a la preservació o increment de la qualitat de vida i del marc mediambiental i de manera especial, cap al respecte i equilibri permanents entre la utilització del territori i la salvaguarda de la seva autenticitat i integritat.

Cal també, en aquests moments, tenir en compte que la qualitat ambiental i del paisatge i la possibilitat d'oferir als ciutadans/es possibilitats reals de lleure, gaudi, esport i educació a l'aire lliure s'han comprovat com un dels mètodes més eficaços per lluitar contra els adversos efectes sobre la salut física i mental de les persones que ha generat la pandèmia de la COVID-19 i totes les seves conseqüències. Al mateix temps, tots els estudis experts demostren la relació directa entre un patrimoni natural sà i la menor incidència de noves malalties, i d'un menor efecte sobre la salut de les que es presentin.

Aquests **principis** constitueixen el marc de referència dels objectius de qualitat paisatgística així com dels compromisos, programes i accions que se'n deriven, als quals cal referir-se en cas de dubte, interpretació i aplicació de qualsevol part o aspecte de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà i de tots i cadascun dels documents que la componen.

La Carta del paisatge de la Conca de Barberà es proposa esdevenir un marc de referència compartit, que faciliti l'entesa i la cooperació entre tots els agents implicats en les transformacions i la gestió dinàmica del paisatge, siguin públics o privats, que sovint tenen visions i interessos no coincidents però que comparteixen els principis de la mateixa i volen assumir un **compromís ètic a favor del paisatge de la Conca de Barberà**.

Les propostes que contenen els diferents documents de la Carta del paisatge aporten elements de gran valor que caldrà tenir en compte en els processos de planificació territorial, urbanística i sectorial endegats per les diferents administracions. I també per a orientar diverses activitats del sector privat, especialment les vinculades a l'activitat agrària, turística, d'oci i lleure, en totes les seves facetes, així com a l'educació i la formació en valors a favor del paisatge.

L'execució dels acords establerts de manera voluntària en el procés de participació, mediació i concertació de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà sobre el reconeixement de les tendències i dinàmiques territorials i sectorials que afecten al paisatge de la comarca i sobre els objectius de qualitat paisatgística que es volen assolir, ha de permetre aplicar i difondre noves pautes d'intervenció i de gestió del paisatge basades en el reconeixement del seu caràcter de bé d'interès col·lectiu i ha de procurar posar en valor les economies i el desenvolupament local a partir de processos endògens, que garanteixin la sostenibilitat social, econòmica i ambiental del model impulsat, la qualitat de vida de les persones i la qualitat dels paisatges de la Conca de Barberà.

4. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

Els sotasignats assumeixen els següents **OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA** per als paisatges de la Conca de Barberà que han estat determinats en el procés de concertació de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà i es comprometen a impulsar-los per tal de dinamitzar els paisatges de la comarca a partir de les aspiracions de la població que manifesta permanentment com vol que siguin els seus paisatges i que ens demanda assolir-los:

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1.Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2.Explorar, posar en valor i protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3.Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4.Conservar i/o recuperar els masos, proporcionant-los usos i habitabilitat compatible amb la seva història i qualitats paisatgístiques
- 1.5.Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1.Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2.Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5.Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbres a les carreteres d'entrada en algunes poblacions (tenint sempre en compte la seguretat viària)
- 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8.Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2.Prevenir els incendis forestals
- 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9.Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2.Recuperar marges i bancals
- 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d’alt valor paisatgístic
- 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6.Recuperar l’heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l’apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística
- 5.3.Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.4.Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca
- 5.5.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d’interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2.Crear una xarxa d’itineraris de paisatge mitjançant senders i camins
- 6.3.Dissenyar i executar un programa d’educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

- 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3.Promoure iniciatives de foment d’accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

5. ADHESIONS I COMPROMISOS

Durant el procés de preparació d’aquesta Carta del Paisatge, s’han recollit les següents adhesions i compromisos.

5.1 ADHESIONS I COMPROMISOS D’AGENTS PÚBLICS

NOM DE L’ADMINISTRACIÓ	DATA D’ADHESIÓ	APORTA COMPROMISOS ESPECÍFICS	S’ADHEREIX A LA CARTA I ELS SEUS OBJECTIUS
AJUNTAMENT DE BARBERÀ DE LA CONCA	PLE DE 29 D’ABRIL DE 2020	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE BLANCAFORT	PLE 11-12-2019	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE CONESA	PLE 7-11-2019	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE FORÈS	PLE 2-9-2020	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE LES PILES	PLE 15-11-2019		SÍ
AJUNTAMEN DE L’ESPLUGA DE FRANCOLÍ	PLE 25-6-2020	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE LLORAC	PLE DE 28-11-2019	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE MONTBLANC	PLE DE 13-5-2020	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE PASSANANT I BELLTALL	PLE DE 4-12-2019	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE PIRA	PLE DE 13-12-2019	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE PONTILS	PLE DE 17-12-2019	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE ROCAFORT DE QUERALT	PLE DE 7-2-2020		SÍ
AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE QUERALT	PLE DE 23-1-2020	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE SARRAL	PLE DE 27-11-2019	SI	SI
AJUNTAMENT DE SAVALLÀ DEL COMTAT	PLE DE 20-12-2019	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE SENAN	PLE DE 21-12-2019		SÍ
AJUNTAMENT DE SOLIVELLA	PLE DE 3-2-2020	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE VALLCLARA	PLE DE 13-12-2019		SÍ
AJUNTAMENT DE VALLFOGONA DE RIUCORB	PLE DE 28-11-2019	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE VILANOVA DE PRADES	28-2-2020	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE VILAVERD	PLE DE 16-7-2020	SÍ	SÍ
AJUNTAMENT DE VIMBODÍ I POBLET	PLE DE 18-12-2020	SÍ	SÍ
PARATGE NATURAL D’INTERÈS NACIONAL DE POBLET	JUNTA RECTORA DE 27-11-2020	SÍ	SÍ

5.2. ADHESIONS I COMPROMISOS D'AGENTS PRIVATS

NOM DE L'AGENT	DATA D'ADHESIÓ	APORTA COMPROMISOS ESPECÍFICS	S'ADHEREIX A LA CARTA I ELS SEUS OBJECTIUS
AEIG L'ESTORNELL	16-3-2020	SI	SI
LES VOLTES	11-8-2020	SI	SI
VILLA ENGRACIA	17-8-2020	SI	SI
AROMIS DE LA CONCA	10-8-2019	SI	SI
ASSOCIACIÓ DE DONES ROCAFORTINES	21-11-2019	SI	SI
ASSOCIACIÓ D'HOSTELERIA DE LA CONCA DE BARBERÀ	13-10-2020	SI	SI
ASSOCIACIÓ ESPORTIVA CAMINADES CREU DEL CODOÇ DE VIMBODÍ I POBLET	-	SI	SI
ASSOCIACIÓ DEL PESSEBRE VIVENT DE L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ	22-6-2020	SI	SI
ASSOCIACIÓ REVISTA LES FORQUES	28-11-2019	SI	SI
CÀMPING SERRA DE PRADES RESPORT	-	SI	SI
MAS FORASTER 1923, S.L.	19-3-2020	SI	SI
CENTRE D'HISTÒRIA NATURAL DE LA CONCA DE BARBERÀ	10-8-2020	SI	SI
COOPERATIVA FET A LA CONCA SCCL	10-8-2020	SI	SI
MUSEU DE LA VIDA RURAL – FUNDACIÓ CARULLA	27-11-2019	SI	SI
FLECA L'ARESTA SCCL	23-12-2019	SI	SI
ASSOCIACIÓ LA CONCA 5.1	18-11-2019	SI	SI
MASET DE LES TALAVERES	18-11-2019	SI	SI
MASIA DEL CADET	14-4-2020	SI	SI
MUSEU COMARCAL DE LA CONCA DE BARBERÀ	12-8-2020	SI	SI

6. PLA DE GESTIÓ

Els resultats del treball tècnic, el procés de participació i els compromisos adquirits han permès confeccionar el Pla de Gestió de la Carta de Paisatge de la Conca de Barberà, que és el següent:

1. RECUPERAR I POSAR EN VALOR EL PATRIMONI HISTÒRIC DE LA COMARCA

1.1. Recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca

Accions generals

- 1.1.1. Establir protocols tècnics i estètics per assegurar que les restauracions es realitzen sense modificar l'estructura original, conjuntament amb el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

1.1.2. Establir un programa d'ajuts i subvencions per preservar i restaurar el patrimoni cultural, conjuntament amb el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, tot buscant també fonts alternatives, incloent les privades.

1.1.3. Fomentar l'ús turístic d'aquest tipus d'elements assegurant un retorn econòmic dedicat a la recuperació del patrimoni.

1.1.4. Establir un pla i programa de priorització de les actuacions en el patrimoni fortificat (segons el valor cultural i històric, sostenibilitat i cost econòmic).

1.1.5. Dissenyar una lloc web on apareguin inventariats i referenciats tots els elements del patrimoni fortificat de la comarca.

Accions concretes

- Recuperar les restes de l'església romànica de Vallclara (cementiri vell).
- Recuperar les restes del castell de Vilanova de Prades.

Compromisos

- Dur a terme accions de millora de l'accessibilitat al Castell Templer. *Compromís de l'Ajuntament de Barberà de la Conca.*
- Promocionar la restauració d'elements característics del municipi, integrant-los paisatgísticament en el seu context arquitectònic i entorn natural. *Compromís de l'Ajuntament de Forès.*
- Posar en valor la torre de Santa Perpètua de Gaià, duent a terme la seva museïtzació. *Compromís de l'Ajuntament de Pontils.*
- Recuperar el patrimoni de torres i fortificacions del municipi de Sarraí. *Compromís de l'Ajuntament de Sarraí.*

1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció

Accions generals

1.2.1. Fomentar l'educació sobre la importància cultural d'aquests elements històrics.

1.2.2. Elaborar un pla d'actuació d'excavacions arqueològiques, ordenat i prioritzat, i cercar els recursos econòmics per poder-lo executar, conjuntament amb el Departament de Cultura de la Generalitat, institucions privades i finançadors.

1.2.3. En base als resultats de camp del pla d'actuació d'excavacions arqueològiques, decidir que s'ha de protegir i que no.

1.2.4. Utilitzar les noves tecnologies per crear projectes de coneixement i interpretació ex-situ que eviti degradacions per l'ús públic.

1.2.5. Dissenyar i implementar un sistema de rotulació respectuosa.

1.2.6. Introduir conceptes sobre els paisatges prehistòrics i històrics en els sistemes de senyalització i interpretació de jaciments.

Compromisos

- Localitzar les restes paleolítiques, balms i coves del t.m. de l'Espluga de Francolí, senyalitzant-les i creant material divulgatiu. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí.*
- Posar en valor el patrimoni paleontològic i els jaciments arqueològics del municipi de Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra.*

1.3.Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua**Accions generals**

- 1.3.1. Crear una línia d'ajuts o subvencions per la millora dels molins de propietat privada, conjuntament amb el Departament de Cultura de la Generalitat, l'Agència Catalana de l'Aigua, el Departament de Territori i Sostenibilitat, i possibles empreses privades interessades en participar (empreses de gestió de l'aigua, grans indústries agroalimentàries del món dels cereals).
- 1.3.2. Facilitar l'ús públic i les visites als molins privats i recuperar per l'ús públic els molins de propietat pública (per exemple un molí privat que hi ha a un local municipal a la plaça de Blancafort).
- 1.3.3. Facilitar usos nous al patrimoni de molins, com per exemple serveis turístics o de restauració.

Compromisos

- Recuperar el pont Vell de Montblanc danyat per la devastadora riuada de 22-10-2019. *Compromís de l'Ajuntament de Montblanc.*
- Recuperar el paisatge de sèquies i peixeres del municipi de Montblanc destrossades per la riuada del 22-10-2019. *Compromís de l'Ajuntament de Montblanc.*
- Recuperar patrimoni de molins fariners i hidràulics del municipi de Santa Coloma de Queralt. *Compromís de l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt.*
- Recuperar el patrimoni de molins de la vila de Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra.*

1.4.Recuperar els masos, proporcionant-los usos i habitabilitat compatible amb la seva història i qualitats paisatgístiques**Accions generals**

- 1.4.1. Establir un sistema fiscal que faciliti la recuperació dels masos per part dels seus propietaris mitjançant mesures com l'exempció de tributs i taxes.
- 1.4.2. Facilitar, mitjançant normativa urbanística, la segregació dels masos de la finca per poder mantenir habitatge i conreu.
- 1.4.3. Facilitar els tràmits administratius, tant urbanístic com de projecte, mitjançant el suport de tècnics proporcionats per l'administració municipal i comarcal.
- 1.4.4. Definir els masos d'importància històrica o simbòlica comarcal i establir estratègies per la seva recuperació (p.ex. Mas d'en Xup).
- 1.4.5. Recatalogar, valorar i prioritzar actuacions de protecció sobre el patrimoni dels masos i plantejar titularitat.

Compromisos

- A Barberà de la Conca, embelliment d'unes voltes del segle X (BCIL), que forma part de la propietat de l'Allotjament Rural de les Voltes. *Compromís les Voltes.*

1.5.Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble.**Accions generals**

- 1.5.1. Planificació per determinar la necessitat o no de senyalitzar els diversos elements d'interès històric.
- 1.5.2. Revisar el pla comarcal de senyalització existent, amb especial incís en millorar la identificació d'elements històrics en La Ruta del Cister.
- 1.5.3. Incloure informació sintètica sobre la història de cada monument.
- 1.5.4. Crear sinèrgies, quant a senyalització, entre les diferents poblacions i municipis.
- 1.5.5. Acordar amb la Diputació de Tarragona i el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya fórmules per facilitar la senyalització turística viària.

2. MANTENIR LA INTEGRITAT VISUAL I PAISATGÍSTICA I L'HABITABILITAT DELS NUCLIS URBANS DE LA COMARCA**2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats****Accions generals**

- 2.1.1. Promoure, conjuntament amb el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, plans de rehabilitació dels nuclis antics de les grans poblacions de la comarca.
- 2.1.2. Prioritzar els nuclis urbans encara habitats sobre els que ja s'han perdut (degradats i abandonats), que caldria mantenir a nivell històric, consolidant estructures des d'un punt de vista cultural i identitari.

Accions concretes

- Recuperar edificis vitivinícoles o agrícoles de Vilanova de Prades, com "Els Cubs", l'antiga "Cal Vella" o "Corrals" que donaven nom a cases o ens feien diversos oficis amb vinya, fruits secs i animals.

Compromisos

- Ajudar a dissenyar i gestionar ajudes a inversions en habitatges en mal estat, a l'aïllament de les cases en finestres i sostres, millora dels serveis bàsics de banyis i cuines per a la qualitat de vida de les persones que hi viuen i assessorament sobre sistemes moderns de calefacció amb biomassa o energia solar. *Compromís de l'Associació d'Hosteleria de la Conca de Barberà*
- Recuperar el nucli urbà de Montargull. *Compromís de l'Ajuntament de Llorac.*

2.2.Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)**Accions generals**

2.2.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, d'edificacions ramaderes i industrials abandonades, incloent una avaluació de l'estat, diferenciant les que es poden reutilitzar/restaurar i les que necessiten demolició. Establir un pla d'actuació al respecte, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant.

2.2.2. Impulsar decididament l'obligació dels propietaris d'enderrocar aquelles estructures ruïnoses que suposin un perill per la població.

2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament**Accions generals**

2.3.1. Reubicar àrees d'aparcament, traslladant-ne algunes des de dins dels nuclis urbans cap a fora.

2.3.2. Avaluar la necessitat real de les àrees d'aparcament als Estudis d'Avaluació de la Mobilitat Generada dels POUMs, ja que molt possiblement en molts llocs no hi calen.

2.3.3. Regular els aparcaments d'autocaravanes per protegir l'entorn i l'economia local i ubicar-los en aquells llocs on realment hi hagi demanda i on no impactin sobre negocis similars com els càmpings.

2.3.4. Realitzar un inventari de les àrees d'aparcament públic als diferents municipis de la comarca i proposar un pla d'integració paisatgística i embelliment, mobilitzant recursos d'administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant.

Compromisos

- Creació d'una zona d'aparcament sota el castell de Barberà de la Conca integrada paisatgísticament. *Compromís de l'Ajuntament de Barberà de la Conca.*
- Creació d'un aparcament d'autocaravanes al municipi de Montblanc. *Compromís de l'Ajuntament de Montblanc.*
- Condicionament de la zona d'acampada de Pira. *Compromís de l'Ajuntament de Pira.*
- Reconvertir l'espai de l'antic de camp de futbol de Vallfogona de Riucorb (actualment en desús), com una zona d'aparcament. *Compromís de l'Ajuntament de Vallfogona de Riucorb.*

2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries**Accions generals**

2.4.1. Inventariar espais urbans que necessiten d'intervenció paisatgística (per exemple murs d'equipaments i de contenció que són dissonants) i buscar intervencions paisatgístiques d'interès, com per exemple la intervenció ordenada de graffitis o muralistes.

2.4.2. Realitzar un inventari de les rotondes existents a la comarca i plantejar, conjuntament amb les administracions responsables, un pla d'embelliment i d'utilització de les mateixes per crear identitat i fomentar el paisatge local.

2.4.3. Incloure la integració paisatgística en el disseny dels equipaments públics i la ubicació i característiques de la senyalització pública.

2.4.4. Elaborar una ordenança comarcal sobre publicitat i elements discordants.

2.4.5. Realitzar un disseny unificat de rètols a nivell comarcal.

2.4.6. Estudiar un sistema adequat de senyalització de les activitats econòmiques i artesanals locals.

Compromisos

- Adequació de les noves tanques metàl·liques a l'entorn; en cas de ser una zona de forest, de color verd. *Compromís de l'Ajuntament de Vilanova de Prades.*
- Vetllar per la integració de les decoracions i guarniments en l'entorn dels actes festius/culturals que es desenvolupen al municipi. *Compromís de l'Ajuntament de Senan*

2.5.Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbres a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, tenint sempre en compte la seguretat viària**Accions generals**

2.5.1. Plantar noves alineacions d'arbres en camins i carreteres locals o comarcals, aprofitant projectes de reordenació, establint les mesures de seguretat vial necessàries.

2.5.2. Mantenir i millorar les alineacions d'arbres que ja existeixen a l'entrada de les poblacions, establint mesures de seguretat viària.

2.5.4. Estudiar la possible transformació d'alineacions d'arbres en recorreguts, passeigs i itineraris saludables, eliminant circulació rodada.

2.5.5. Recuperar zones de passeig ombrejat.

Compromisos

- Integració al paisatge del carrer Anton Serra de Pira. *Compromís de l'Ajuntament de Pira.*

2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles**Accions generals**

2.6.1. Realitzar un inventari d'infraestructures de telecomunicació i dissenyar estratègies d'integració paisatgística, incloent la reubicació.

2.6.2. Implementar una estratègia amb les diverses operadores per millorar la cobertura de telefonia i internet.

2.6.3. Impulsar una xarxa de fibra òptica de promoció pública als pobles petits.

Compromisos

- Millorar les xarxes de telecomunicacions a les pedanies de Vallverd i Montbrió de la Marca al municipi de Sarraí. *Compromís de l'Ajuntament de Sarraí.*

2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca**Accions generals**

- 2.7.1. Desenvolupar una estratègia de disciplina urbanística encaminada a facilitar la recuperació d'espais lliures i solars per a nova construcció als pobles a partir de la demolició d'habitatges i cases en ruïna.
- 2.7.2. Incentivar als propietaris (exempció de tributs i taxes, ajuts) per a que puguin invertir en recuperar aquests habitatges.
- 2.7.3. Crear un Institut Comarcal d'Habitatge.
- 2.7.4. Recuperar i restaurar edificis d'utilitat ancestral que promovien l'economia.

Compromisos

- Inventariar els habitatges buits del municipi de Blancafort per formular una estratègia de recuperació del nucli urbà. *Compromís de l'Ajuntament de Blancafort.*
- Conversió del magatzem municipal de Blancafort en pisos de lloguer per joves amb l'objectiu de fomentar l'habitabilitat del nucli urbà. *Compromís de l'Ajuntament de Blancafort.*
- Fomentar i executar una estratègia de recuperació d'habitatges i locals buits al centre del poble i a les zones del Capuig i del Castell de l'Espluga de Francolí. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí.*
- Rehabilitació de la rectoria de Pontils, adaptant-la a lloguer social per fomentar l'habitabilitat en el municipi. *Compromís de l'Ajuntament de Pontils.*
- Formular i executar una estratègia per recuperar habitatges buits al nucli urbà de Santa Coloma de Queralt. *Compromís de l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt.*

2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca**Accions generals**

- 2.8.1. Dissenyar estratègies d'accessibilitat a discapacitats a tots els nuclis urbans de la comarca.
- 2.8.2. Elaborar, per a cada revisió del planejament general, una carta de criteris d'intervenció paisatgística sobre edificis, viaris, zones verdes, equipaments, senyalització i negocis amb façana a carrer.

Compromisos

- Confecció del POUM de Solivella amb l'objectiu de vetllar pel territori i paisatge. *Compromís de l'Ajuntament de Solivella.*
- Procurar desenvolupar les obres d'àmbit municipal amb la màxima cura tenint present els criteris de sostenibilitat, conservació, preservació i integració paisatgística. *Compromís de l'Ajuntament de Senan.*

2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders**Accions generals**

- 2.9.1. Establir un sistema d'ajuts als municipis perquè puguin realitzar aquestes intervencions, amb participació d'administracions de caire supralocal.
- 2.9.2. Fomentar els itineraris saludables i terapèutics a partir de la xarxa de camins i senders.
- 2.9.3. Dissenyar un sistema d'àrees de descans i lleure al llarg del sistema de camins.
- 2.9.4. Recuperar els camins ramaders o camins rals com infraestructura de connexió per la mobilitat tova entre nuclis urbans.

Accions concretes

- Recuperar el camí vell de Rocafort a Conesa, mantenir el camí de Rocafort a Vallverd i recuperar el camí perdut de Rocafort a Montbrí.
- Dissenyar i executar un camí entre Vilanova de Prades, Vallclara, Vimodí, Poblet, Montblanc, Vilaverd i cap a Tarragona: el camí del riu Francolí.

Compromisos

- Difusió i renovació, si s'escau, de les diferents rutes de senderisme existents al municipi de Barberà de la Conca. *Compromís de l'Ajuntament de Barberà de la Conca.*
- Vetllar pel manteniment dels camins per afavorir que els agricultors puguin arribar a les seves finques. *Compromisos dels Ajuntaments de Blancafort i de Solivella.*
- Recuperar camins i senders, tot creant una nova xarxa d'itineraris singulars que posin en valor la singularitat de l'entorn natural del municipi de Forès. *Compromís de l'Ajuntament de Forès.*
- Millorar la xarxa de camins del municipi de Llorac. *Compromís de l'Ajuntament de Llorac.*
- Fomentar la ruta de les Guixeres i preservar la ruta dels Espedats del riu Anguera, a Pira. *Compromís de l'Ajuntament de Pira.*
- Millorar la xarxa de camins i senders entre els diferents nuclis del municipi de Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra.*
- Col·locar senyalització en els camins rurals del municipi de Savallà del Comtat (Camí de Vallfogona, Camí de Segura i la pista dels Molins) per protegir-ne el seu ús a nivell d'excés de velocitat dels vehicles i d'excés de trànsit. *Compromís de l'Ajuntament de Savallà del Comtat.*
- Creació d'una xarxa de senders de Vallfogona de Riucorb. *Compromís de l'Ajuntament de Vallfogona de Riucorb.*
- Conservació de camins i pistes forestals amb terra, en cas de ser necessari formigonar es pintarà de forma semblant al terreny. *Compromís de l'Ajuntament de Vilanova de Prades.*
- Preservar i mantenir els camins municipals en condicions òptimes. *Compromís de l'Ajuntament de Senan.*
- Treballar projectes que estableixin vincles entre el paisatge, la cultura i el patrimoni municipal, com la creació d'itineraris. *Compromís de l'Ajuntament de Senan.*

2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

Accions generals

2.10.1. Elaborar un pla de millora del transport públic en un treball conjunt amb el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

Accions concretes

2.10.2. Millorar el traçat, amplada, vorals i punts de risc de la carretera C-37 al llarg de tota la comarca, amb un projecte que tingui la preservació del paisatge com un dels seus eixos nuclears.

2.10.3. Establir un sistema de control i avaluació de l'impacte paisatgístic del túnel del Coll de Lilla i l'autovia A-27 al llarg de la comarca, amb participació de l'administració local, amb capacitat per establir nous requeriments i projectes puntuals d'intervenció en correcció i minimització de l'impacte paisatgístic.

3. PROTEGIR, GESTIONAR I CONSERVAR ELS HÀBITATS NATURALS I LES FORMACIONS GEOLÒGIQUES D'INTERÈS

3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars

Accions generals

- 3.1.1. Inventariar, a nivell comarcal, els arbres monumentals i d'interès comarcal.
- 3.1.2. Promoure els inventaris municipals d'arbres d'interès local.
- 3.1.3. Proposar estratègies d'embelliment i millora, incloent la neteja del voltant dels arbres i la senyalització.
- 3.1.4. Protegir els elements de major interès, declarant-los BCIL als planejaments municipals o als Catàlegs de Béns Protegits.
- 3.1.5. Cartografiar i difondre aquests elements, mitjançant una web específica.

Accions concretes

- Conservar els antics castanyers i alzines de Vilanova de Prades al bosc de la Martina.

Compromisos

- Conservar els arbres i arbres d'interès de Villa Engràcia. *Compromís de l'Hotel Rural i apartaments de Villa Engràcia, de l'Espluga de Francolí.*
- Seguir treballant en la difusió i potenciació del coneixement de la ruta dels arbres centenaris. *Compromís de l'Ajuntament de Vimodí i Poblet.*

3.2. Prevenir els incendis forestals

Accions generals

3.2.1. Dissenyar una estratègia de prevenció d'incendis forestals comarcals (emmarcada en l'estratègia global per massissos) mitjançant la reducció de la massa combustible, la gestió sostenible dels boscos fins i tot amb la producció d'estella i biomassa com a font d'energia alternativa, la pastura controlada, les estructures d'atac (basses antiincendis), la llaurada de finques ermes, la creació, foment i formació de grups de voluntaris locals, la creació de brigades de treballadors especialitzats, i l'ajut als propietaris privats, conjuntament amb la Diputació de Tarragona, els departaments competents de la Generalitat de Catalunya i Bombers de la Generalitat de Catalunya.

3.2.2. Potenciar el programa educatiu “el bosc i els incendis” als escolars, i programes similars a la població general

Compromisos

- Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals mitjançant el consum de llenya local en el fon de pa. *Compromís de Fleca l'Aresta SCCL*
- Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals fent especial èmfasi en la prevenció d'incendis, l'aprofitament sostenible de les masses forestals i la recuperació de la fauna i flora. *Compromís de l'Ajuntament de Forès.*
- Prevenir els incendis forestals mitjançant la desbrossada i arranament de camins. *Compromís de l'Ajuntament de Llorac.*
- Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals (prevenció d'incendis, aprofitament sostenible de les masses forestals, recuperació d'elements arquitectònics, recuperació de la fauna i flora). *Compromís de l'Ajuntament de Passanant i Belltall.*

3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts

Accions generals

- 3.3.1. Inventariar les fonts i implementar una estratègia de recuperació i posta en valor, incloent la seva difusió i ubicació en mapa accessible.
- 3.3.2. Crear àrees de lleure al voltant de les fonts.
- 3.3.3. Facilitar a les administracions locals la neteja de les lleres dels rius amb criteris de sostenibilitat.
- 3.3.5. Netejar indrets concrets (gorgs, zones de bany, salts) als rius per poder visitar-los de manera ordenada.
- 3.3.6. Establir un programa d'identificació d'àrees molt vulnerables a les riuades i de pas al patrimoni públic d'aquests sectors, mitjançant estratègies diverses basades en solucions naturals, tot cercant la naturalització i la resiliència a l'efecte de les avingudes i el seu previsible increment a caus del canvi climàtic.
- 3.3.6. Posta en valor i neteja de mines d'aigua.

Accions concretes

- Senyalitzar, arranjar i recuperar la “Bassa de la Martina”, al bosc de Viern de Vilanova de Prades, com origen del riu Francolí
- Recuperar la llera del riu de Conesa (rasa de les Carduelles).

Compromisos

- Mantenir i netejar la llera del riu i els ponts, a Conesa. *Compromís de l'Ajuntament de Conesa.*

- Repensar i dissenyar el tram urbà del riu Francolí com un espai obert, connectat al nucli urbà i respectuós amb el curs del riu i interconnectant-lo amb el projecte del camí Blau. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí.*
- Recuperar el paisatge fluvial al costat del riu a Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra.*
- Neteja i manteniment de les lleres que creuen el poble de Solivella. *Compromís de l'Ajuntament de Solivella.*
- Recuperar la Font d'en Ballart a Vallfogona de Riucorb i condicionament de l'entorn. *Compromís de l'Ajuntament de Vallfogona de Riucorb.*
- Recuperar les piscines velles i la Font del Tros de Vilaverd, destruïdes per la riuada del 22 d'octubre de 2020. *Compromís de l'Ajuntament de Vilaverd.*
- Recuperar, en la mesura del possible, les zones municipals devastades per la riuada de 22-10-2020 a Vimbodí i Poblet. *Compromís de l'Ajuntament de Vimbodí i Poblet.*
- Recuperar espais emblemàtics del Terme Municipal de Senan com la Font del Bosquet i la Font de Baix del Safareig, l'alzinar de la Pastora, el Bosc Comunal... *Compromís de l'Ajuntament de Senan.*

3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts

Accions generals

- 3.4.1.** Establir un programa comarcal de pastura extensiva, tot inventariant les zones més adequades, dissenyant torns i fomentant l'establiment de ramats i pastors, aprofitant els boscos públics i els propietaris de terreny forestal que hi vulguin participar.
- 3.4.2.** Dissenyar projectes de gestió d'espais oberts, amb acords de custòdia amb propietaris i entitats, amb l'objectiu d'afavorir espècies de flora i fauna protegida o amenaçades que depenen d'aquests ambients.

3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos

Accions generals

- 3.5.1.** Realitzar una estratègia de combat contra la processonària i altres plagues de les masses forestals.
- 3.5.2.** Identificar els rodals forestals més madurs a la comarca, especialment fora dels espais naturals protegits, i establir estratègies, incloent els acords de custòdia, per fomentar evolucions el més properes al natural i l'assegurament del manteniment de les seves condicions ecològiques.
- 3.5.3.** Recuperar la Festa de l'Arbre dissenyada per l'enginyer forestal Rafael Puig i Valls, per establir programes de reforestació popular encaminats a la diversificació de les masses forestals, tot plantant-hi espècies forestals acompanyats i, específicament, les que produeixen fruits i afavoreixen la fauna dispersora.
- 3.5.4.** Organitzar jornades populars de neteja dels boscos i muntanyes, aprofitant dies o convocatòries internacionals.

3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen

Accions generals

- 3.6.1.** Dissenyar consorcis, participats pels ajuntaments i les entitats locals, per impulsar la gestió activa, creant ocupació local, dels espais de la Xarxa Natura 2000 presents a la comarca.
- 3.6.2.** Impulsar la creació, d'acord amb els ajuntaments, del Parc Natural de les Muntanyes de Prades.

- 3.6.3.** Senyalitzar els espais naturals de la Xarxa Natura 2000 a la comarca.

Accions concretes

- Senyalitzar entrada al Parc Natural de la Serra del Montsant des de les vies de comunicació a Vimbodí.

3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

Accions generals

- 3.7.1.** Realitzar jornades de formació amb els habitants del territori i les entitats cíviques sobre la custòdia del territori.
- 3.7.2.** Fomentar la convivència entre activitats del territori com la cacera i el senderisme o turisme de natura.
- 3.7.3.** Participació dels ajuntaments de la Conca de Barberà a la Xarxa de Custòdia del Territori, posant a disposició espais públics a entitats de custòdia, i establint mecanismes de cogestió.

3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris

Accions generals

- 3.8.1.** Fomentar l'emprenedoria en el sector dels aprofitaments secundaris i la biomassa, ja es tracta d'una comarca potencial, mitjançant la formació i la realització de jornades tècniques.
- 3.8.2.** Crear una línia d'ajuts comarcal per aquest sector, en col·laboració amb administracions supralocals i altres fonts de finançament.

3.9.Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

Accions generals

- 3.9.1.** Realitzar un inventari de punts i zones d'interès geològic comarcal, amb un pla d'acció per la seva conservació i interpretació.
- 3.9.2.** Difondre aquest patrimoni mitjançant web específica i xarxes socials.
- 3.9.3.** Executar accions concretes per la recuperació de baumes i avencs.

Compromisos

- Localitzar les restes paleolítiques, balms i coves del t.m. de l'Espluga de Francolí, senyalitzant-les i creant material divulgatiu. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí.*
- Posar en valor el patrimoni paleontològic i els jaciments arqueològics del municipi de Sarra. *Compromís de l'Ajuntament de Sarra.*

4. FOMENTAR EL MOSAIC AGRÍCOLA TRADICIONAL I LES NOVES FORMES DE CONREU RESPECTUOSES AMB EL MEDI AMBIENT I EL PAISATGE

4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)

Accions generals

- 4.1.1. Fomentar el treball cooperatiu i associatiu, involucrant ens locals, empreses, propietaris, museus i centres d'estudis, entitats i associacions, per la recuperació del patrimoni.
- 4.1.2. Realitzar un catàleg comarcal d'elements del patrimoni etnològic d'interès.
- 4.1.3. Educar a les escoles en cada localitat sobre els elements d'interès existents.
- 4.1.4. Establir, conjuntament amb les administracions supralocals i altres fonts de finançament, una línia de subvencions per al seu manteniment.
- 4.1.5. Aprofitar la declaració de Patrimoni de la Humanitat Immaterial de l'art de la pedra seca per organitzar cursos de formació i jornades de recuperació d'aquest patrimoni.

Compromisos

- Recuperació del patrimoni agroalimentari de la comarca i oferir activitats de descoberta i divulgació d'aquest patrimoni agroalimentari. *Compromís d'AROMIS de la Conca*
- Recuperar i posta en valor del patrimoni. *Compromís del Museu Comarcal de la Conca de Barberà*
- Recuperar i posar en valor el patrimoni natural, antròpic i històric del nostre municipi associat a la vida agrícola i als usos tradicionals. *Ajuntament de Passanant i Belltall*
- Vetllar per la conservació del mosaic agrícola/paisatgístic i la riquesa que aquest aporta. *Compromís de l'Ajuntament de Senan.*

4.2. Recuperar marges i bancals

Accions generals

- 4.2.1. Realitzar un inventari d'àrees prioritàries degradades per l'erosió i dissenyar actuacions de recuperació d'aquests elements com a formes d'enginyeria tradicional.
- 4.2.2. Realitzar programes de conscienciació als propietaris de les terres sobre l'interès i necessitat de conservar marges i bancals, amb especial atenció als viticultors i oleïcultors, així com els cellers i cooperatives agràries
- 4.2.3. Prioritzar la recuperació dels elements més remarcables i/o útils.
- 4.2.4. Establir una línia de subvencions per al seu manteniment, conjuntament amb les administracions de caire superior i altres fonts de finançament.
- 4.2.5. Eliminar o modular la necessitat de permís d'obres per a la restauració de marges i bancals en els planejaments municipals, si es recuperen els elements tradicionals.
- 4.2.6. Aprofitar la declaració de Patrimoni de la Humanitat Immaterial de l'art de la pedra seca per organitzar cursos de formació i jornades de recuperació d'aquest patrimoni.

Compromisos

- Ajudar a realitzar cursos de picapedrers i margetaires que permetin conservar els boscos de l'erosió de l'aigua i la plantació d'espècies arbòries per tallafocs, com la vinya i la tòfona. *Compromís de l'Associació d'Hosteleria de la Conca de Barberà.*
- Recuperar marges i bancals a les propietats de Mas Foraster S.L.. *Compromís de Mas Foraster 1923, S.L.*
- Conservació de marges de pedra, o en el seu cas d'esculleres de pedra, en els murs de titularitat municipal. *Compromís de l'Ajuntament de Vilanova de Prades.*

4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic

Accions generals

- 4.3.1. Fomentar, mitjançant la formació i la transferència tecnològica, els conreus de llegums (pèsols) i colza.
- 4.3.2. Elaborar un mapa detallat de conreus de la comarca i estudiar els potencials agronòmics per una àmplia gamma de conreus.
- 4.3.3. Fomentar el conreu de safrà allà on és tradicional.
- 4.3.4. Fomentar conreus de fruiters de diverses tipologies (fruita dolça i fruita seca), no massa habituals a la comarca.

4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge

Accions generals

- 4.4.1. Controlar efectivament els abocaments de purins, gallinassa, fang de depuradora, per evitar contaminació d'aqüífers i plagues de mosques, amb una acció concertada entre els ajuntaments, els Agents Rurals i el departament competent de la Generalitat de Catalunya.
- 4.4.2. Promoure l'agricultura integrada i ecològica, mitjançant la formació i la transferència tecnològica.

Compromisos

- Utilitzar materials compostables en la realització d'activitats. *Compromís de l'Associació de Dones Rocafortines.*
- Emprar productes provinents de la pagesia local de la Conca de Barberà, que fan agricultura ecològica i una gestió de cultius que contribueix al manteniment del mosaic agroforestal i a la diversitat agrària i paisatgística. *Compromís de Fleca l'Aresta SCCL.*
- Recuperar la zona de camps ecològics destruïts per la riuada del dia 22 d'octubre de 2019; afavorint d'aquesta manera la biodiversitat, i l'hàbitat i alimentació de la fauna. *Compromís de Maset de les Talaveres.*
- Utilitzar productes alimentaris i artesanals de la Comarca. *Compromís del Museu Comarcal de la Conca de Barberà.*
- Fomentar productes de qualitat, per afegir valor mitjançant la conservació del paisatge. *Compromís de l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt.*

4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos**Accions generals**

4.5.1. Realitzar un inventari comarcal dels conreus llenyosos tradicionals de més valor paisatgístic i establir un sistema que faciliti la seva conservació per part dels propietaris.

4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa**Accions generals**

4.6.1. Recuperar alineacions tradicionals d'ametllers, oliveres i altres fruiters en els marges de parcel·les, amb una acció fomentada i finançada, incloent acords de custòdia i ajuts directes o condicionats.

4.6.2. Inventariar les zones forestals romanents dins la plana agrícola i proposar mesures de conservació i gestió, incloent acords de custòdia i ajuts directes o condicionats.

4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge**Accions generals**

- 4.7.1. Realitzar campanyes de promoció del consum de productes de proximitat.
- 4.7.2. Promoure la tòfona, mitjançant accions formatives i transferència tecnològica.
- 4.7.3. Promoure el safrà, mitjançant accions formatives i transferència tecnològica.

Compromisos

- Promoure la viticultura de qualitat. Compromís de Mas Foraster 1923, S.L.
- Promoure la producció agroalimentària artesanal de la comarca i oferir activitats de descoberta i divulgació del patrimoni agroalimentari. *Compromís de la Cooperativa Fet a la Conca SCCL*
- Posar en valor i promocionar les varietats locals de cereal, adaptades a les condicions climatològiques locals i que constitueixen un paisatge agrari divers i culturalment apropiat. *Compromís de Fleca l'Aresta SCCL*.
- Continuar fent servir productes locals en l'elaboració dels àpats del Maset de les Talaveres de Montblanc. *Compromís de Maset de les Talaveres*.
- Crear un banc de terres agràries amb l'objectiu de garantir el relleu generacional, fomentar l'ocupació en el sector primari i evitar l'abandonament dels trossos. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí*.
- Fomentar productes de qualitat fets al municipi (all de Belltall, apicultura, ramaderia, productes artesanals...). *Compromís de l'Ajuntament de Passant i Belltall*.

4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya**Accions generals**

4.8.1. Combinar l'estratègia de prevenció d'incendis forestals amb una estratègia de foment de conreus a muntanya, tot facilitant l'autorització de rompudes en llocs determinats.

Compromisos

4.8.1. Recuperar àrees de vinya a zones de muntanya. *Compromís de Mas Foraster 1923, S.L.*

4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura**Accions generals**

- 4.9.1. Delimitar les àrees susceptibles de recuperació ambiental, paisatgística i quant a prevenció d'incendis mitjançant la ramaderia extensiva (i específicament el sector caprí) i l'apicultura, i establir un programa de foment i actuació.
- 4.9.2. Donar suport a l'emprenedoria en aquests sectors mitjançant la transferència tecnològica, la formació i l'establiment de sistemes d'ajut, amb la col·laboració d'administracions d'àmbit superior i altres fonts de finançament.
- 4.9.3. Establir una estratègia comarcal de vigilància i extermini de la vespa asiàtica, amb el suport de les administracions d'àmbit superior.

Compromisos

- Plantació de matolls, arbres aromàtics, etc., destruïts per la riuada del dia 22 d'octubre de 2019, per fomentar la preservació i protecció de les abelles. *Compromís de Maset de les Talaveres*.

5. RESTAURAR PAISATGES DEGRADATS I BANALS**5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició****Accions generals**

- 5.1.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, d'edificacions ramaderes i industrials abandonades, incloent una avaluació de l'estat, diferenciant les que es poden reutilitzar/restaurar i les que necessiten demolició. Establir un pla d'actuació al respecte, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant (igual que 2.2.1.).
- 5.1.2. Realitzar concursos d'idees innovadores per la reconversió d'aquests edificis, incloent la reutilització artística, la conversió en refugi de fauna, i qualsevol altra.

Compromisos

- Vetllar per la prohibició de la construcció i llicència d'exploracions purines a la zona entre l'autopista i el bosc i muntanyes de Poblet, tot incorporant la prohibició en el POUM. *Compromís de l'ajuntament de Vimbodí i Poblet.*

5.2. Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística**Accions generals**

5.2.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, d'espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, incloent una identificació del propietari competent, l'avaluació de l'estat, i el seu potencial Establir un pla d'actuació de restauració ambiental i embelliment paisatgístic, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant (igual que 2.2.1.).

Accions concretes

- Redactar i executar un projecte de restauració de la parcel·la on roman l'antiga alineació de plataners a Montblanc, davant del Molí del Pont de Fusta.

5.3. Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició**Accions generals**

5.3.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, de traces de carreteres abandonades, incloent una identificació del propietari competent, l'avaluació de l'estat, i el seu potencial Establir un pla d'actuació de dotació de funcionalitat (considerant el concepte de vies verdes), restauració ambiental i embelliment paisatgístic, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant (igual que 2.2.1.).

Compromisos

- Reconvertir en una ruta paisatgística la carretera vella entre Vilaverd i Montblanc. *Compromís de l'Ajuntament de Vilaverd.*

5.4. Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca**Accions generals**

5.4.1. Realitzar un inventari, a nivell comarcal, de les característiques paisatgístiques dels polígons industrials incloent una identificació del propietari competent, l'avaluació de l'estat, i el seu potencial. Establir un pla d'actuació de restauració i embelliment paisatgístic, mobilitzant administracions supralocals i recursos públics i privats per tirar-lo endavant.

5.4.2. Planificar les àrees industrials a nivell territorial, establint convenis i consorcis entre municipis diferents per tal de compartir despeses i beneficis en polígons industrials supralocals.

5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial**Accions generals**

- 5.5.1. Posar en valor aquelles pedreres (com les guixeres) que tenen un valor patrimonial i poden ser visitables.
- 5.5.2. Realitzar un control actiu dels abocaments incontrolats, per part dels agents supramunicipals.

Accions concretes

- Recuperar antigues mines a Vilanova de Prades.
- Dissenyar un programa exigent de restauració paisatgística i ambiental dels indrets d'abocaments de terres associats a la construcció del túnel de Lilla i A-27 al pas per la comarca.

Compromisos

- Restaurar les pedrers del Paratge Natural de Poblet. *Compromís del Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet.*

5.6. Recuperar les carenes, es crestes i els fons escènics principals de la comarca**Accions generals**

5.6.1. Establir un paquet d'accions jurídiques, administratives, urbanístiques i fiscals per assegurar la demolició de les estructures de les centrals eòliques una vegada quedin obsoletes.

Accions concretes

- Establir projectes pel trasllat de les antenes de comunicacions existents al recinte del castell de Savallà del Comtat i el castell d'Aguiló.
- Potenciar el pic del Curull (1023 m.s.n.m.) de d'on es veuen Pirineus, Montserrat, Montsant, Prades...), així com la "Roca del Centinella", a Vilanova de Prades

Compromisos

- Prioritzar la implementació de les energies renovables en terrenys urbans per preservar el mosaic agrícola tradicional del terme municipal de l'Espluga de Francolí. *Compromís de l'Ajuntament de l'Espluga de Francolí.*
- Vetllar i procurar per la integració paisatgística de la implantació de les energies renovables i d'altres infraestructures a través de models democratitzats i respectuosos amb el nostre entorn i els nostres habitants. *Compromís de l'Ajuntament de Senan.*

6. AUGMENTAR LA CONSCIENCIACIÓ I EL CONEIXEMENT SOBRE EL PAISATGE A LA COMARCA**6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu****Accions generals**

6.1.1. Elaborar un mapa de miradors de paisatge i un pla d'equipament interpretatiu dels mateixos. Difondre aquest conjunt de miradors via web i xarxes socials.

6.1.2. Incloure, en la interpretació, una concepció del paisatge integral (geomorfològic, natural, toponímic, geogràfic, històric, industrial...).

Accions concretes

- Convertir en mirador de paisatge l'àrea d'acampada lliure de Pira.
- Crear un mirador de paisatge a la zona del Tallat
- Posar en valor el mirador de la Conca al coll de Deogràcies, on hi ha un proveïdor de sal.
- Crear un mirador de paisatge del barranc de Biern i de la punta del Curull, a Vilanova de Prades.
- Crear un mirador de paisatge al castell de Prenafeta.
- Crear un mirador de paisatge a Montclar.

Compromisos

- Potenciar el mirador de 360º de l'allotjament rural de les Voltes a Barberà de la Conca. *Compromís allotjament rural de les Voltes.*
- Crear un mirador de paisatge a la zona de Coll Roig de Vimbodí i Poblet. *Compromís de l'Ajuntament de Vimbodí i Poblet.*

6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant senders i camins**Accions generals**

6.2.1. Dissenyar i crear una xarxa d'itineraris paisatgístics inclusius, per tota mena de discapacitats.

6.2.2. Disposar d'un inventari comarcal consultable de camins municipals.

6.2.3. Dissenyar i implementar un pla de senyalització adequat i divulgar-lo.

6.2.4. Establiment d'un programa d'ajudes a l'administració local pel manteniment, marcatge i senyalització dels senders i camins actuals; posar l'accent en el manteniment, no només en la creació.

Compromisos

- Recuperar els senders del Camí de la Cova de les Vigues i la Cova dels Calaixos a Vilanova de Prades. *Compromís de Camping de Vilanova de Prades.*
- Senyalització de la ruta de les Guixeres de Vilaverd. *Compromís de l'Ajuntament de Vilaverd.*

- Adequació del camí de Milmanda per convertir-lo en una ruta de bicicleta. *Compromís de l'Ajuntament de Vimbodí.*
- Crear una xarxa d'itineraris singulars de paisatge i patrimoni material, mitjançant la xarxa de senders i camins. *Compromís de l'Ajuntament de Passanant i Belltall*

6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca**Accions generals**

6.3.1. Dissenyar un programa comarcal d'activitats a l'aire lliure relacionades amb el paisatge, el seu gaudi, coneixement i interpretació.

6.3.2. Recuperar l'antic programa d'educació sobre el paisatge amb un enfoc actual.

6.3.3. Dissenyar un programa educatiu integral que inclogui tots els elements del paisatge, amb especificacions pels diferents nivells d'ensenyament a la comarca, en conveni amb l'Observatori de Paisatge de Catalunya.

6.3.4. Donar valor educatiu als camins i senderons mitjançant un programa de senyalització interpretatiu.

Compromisos

- Realitzar activitats de sensibilització enfront el paisatge, dins el pla d'actuacions anuals de l'Associació de Dones rocafortines. *Compromís de l'Associació de Dones Rocafortines.*
- Donar a conèixer el paisatge i el patrimoni cultural i natural del municipi de Vimbodí i Poblet, el Paratge Natural de Poblet, l'espai natural de les muntanyes de Prades i la comarca, mitjançant l'organització de caminades obertes a tothom. *Compromís de l'Associació Esportiva Caminades Creu del Codoç de Vimbodí i Poblet.*
- Fer difusió de les actuacions i projectes que afectin el paisatge de Rocafort de Queralt i entorns, i promoure actuacions de millora del paisatge i vers la sostenibilitat a la revista. *Compromís de l'Associació Revista les Forques.*
- Compromís de realització d'activitats de recerca, descoberta i divulgació del patrimoni natural de la comarca, així com informació sobre la Carta de Paisatge. *Compromís del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà.*
- Fer difusió d'activitats de la Carta del Paisatge, redactar articles i continguts de la Carta del Paisatge i assistir als actes i jornades de difusió de la Carta del Paisatge. *Compromís de l'Associació La Conca 5.1.*
- Treball amb la visió de l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible redactada per l'ONU i desplegar els Objectius de Desenvolupament Sostenible en relació a les seves accions, activitats i programació anuals. *Compromís del Museu de la Vida Rural – Fundació Carulla.*
- Compromís de treballar permanentment en l'educació cultural per a la sostenibilitat programant activitats pedagògiques constants destinades a alumnes de tots els nivells educatius així com a famílies, esplais i grups organitzats. *Compromís del Museu de la Vida Rural – Fundació Carulla.*
- Identificar necessitats i realitats del Paisatge amb els Infants i Joves. *Compromís de l'AEIG l'Estornell.*
- Conèixer la història paisatgística de la Conca i de l'Esplugu per aprendre del passat i actuar bé en el futur. *Compromís del l'AEIG l'Estornell.*
- Treballar per a l'educació de les generacions presents i futures en a importància de la qualitat del paisatge i del territori. *Compromís de l'Ajuntament de Forès.*

- Divulgació del paisatge als clients dels allotjaments rurals i negocis turístics. *Compromís allotjament rural Les Voltes de Barberà de la Conca.*
- Divulgar als clients del Maset de les Talaveres de l’existència de la Carta del Paisatge. *Compromís del Maset de les Talaveres*
- Divulgació del paisatge i del Paratge Natural de Poblet als clients de la Masia del Cadet, a l’Espluga de Francolí. *Compromís de Masia del Cadet.*
- Oferir activitats de divulgació i descoberta dels espais paisatgístics i del patrimoni de la comarca. *Compromís del Museu Comarcal de la Conca de Barberà*
- Divulgar amb descoberta i aprenentatge la importància del Paisatge. *Compromís de l’AEIG l’Estornell.*

7. DESENVOLUPAR UNA POLÍTICA COMARCAL DE PROMOCIÓ I PROTECCIÓ DEL PAISATGE DE LA COMARCA

7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca

Accions generals

- 7.1.1. Realitzar formació sobre paisatge a tècnics de la comarca, tant dels ajuntaments com dels Consells Comarcals.
- 7.1.2. Crear una àrea tècnica de paisatge al Consell Comarcal.
- 7.1.3. Fixar el càrrec de conseller de paisatge, amb contacte directe i certa autoritat sobre el consell d’alcaldes, els ajuntaments...
- 7.1.4. Actualitzar, renovar i ampliar la carta de paisatge com a guió i fil conductor d’aquesta política de paisatge, revisant-la de manera completa en períodes de 5 anys.

7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes

Accions generals

- 7.1.1. Dissenyar eines de coordinació amb comarques veïnes que estan desenvolupant Cartes de Paisatge (les Garrigues, el Priorat) o les que en desenvolupin en el futur.
- 7.1.2. Participar en els òrgans de transferència tecnològica, informació i participació que organitzi al respecte l’Observatori de Paisatge de Catalunya.
- 7.1.3. Comparar les Cartes de Paisatge amb coincidència territorial i establir sinèrgies entre les seves accions i programes.

7.3.Promoure iniciatives de foment d’accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

Accions generals

- 7.3.1. Crear un premi o concurs de paisatge, per premiar les millors iniciatives públiques i privades de millora del paisatge, d’estudi del paisatge i de comunicació sobre el paisatge.

- 7.3.2. Crear una Comissió de Paisatge per fomentar la participació ciutadana en aquest àmbit.

Compromisos

- Compromís de realitzar activitats per a la salvaguarda del paisatge i el territori de la comarca. *Compromís del Centre d’Història Natural de la Conca de Barberà.*
- Compromís de col·laborar en totes les accions en favor del patrimoni socio-cultural i natural de la comarca. *Compromís de la Cooperativa Fet a la Conca SCCL*
- Difondre els valors del paisatge en l’àmbit municipal. *Compromís de l’Ajuntament de Senan.*
- Compromís de lideratge d’estudis, activitats, debats, esdeveniments artístics i culturals en el marc de la reflexió sobre el paisatge rural mediterrani i la relació establerta entre la societat i la natura en el passat i el present, així com en la projecció de futurs més sostenibles. *Compromís del Museu de la Vida Rural – Fundació Carulla.*
- Fer serveis als espais naturals i culturals de la Conca. *Compromís de l’AEIG l’Estornell.*

7. SIGNANTS

I en prova d’absoluta conformitat amb els pactes i compromisos que incorpora aquest document, les següents administracions, organismes, entitats i associacions signen aquest Pacte pel paisatge de la Conca de Barberà, com a document de consens de la Carta del paisatge de la Conca de Barberà.

Montblanc, 25 de novembre de 2020